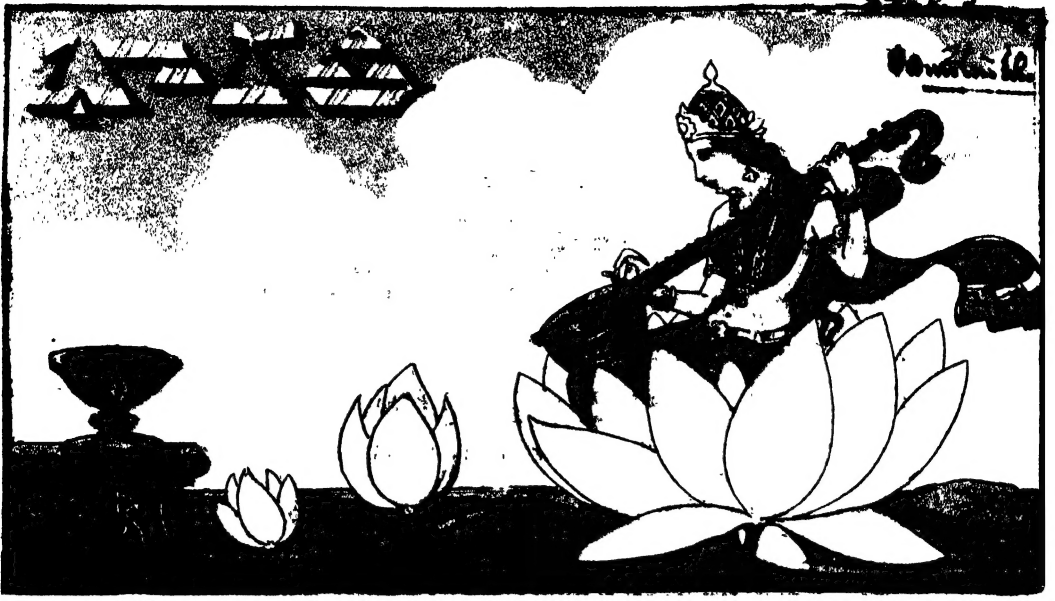

1382

సంపు. ౧౩ ధాత సవత్పరము, మార్గశీర్ష మాసము (జినంబరు ౧౯౩౬) సంఖ్య ౧౨

ప్ర భా త వృ పి

బొడ్డు బాపి రాజు

తెల్లని దూదిపింజవలె తేలిన మబ్బులు తూర్పుకొండపై
 నల్లరినేయ, నీలితెరయంచులు నించుక నొత్తిగించి య
 న్నిన వైకిత్ర కు వికచాంబుజుత్తుని కాంతిహస్తముల్
 చల్లిన ముత్తైపున్నరుల జల్లుగ వాన విరాస సాగెగా!
 దుండగపు న్సురానిలసుకుల్ పయికెక్కి కద్య, నున్నయ
 ట్లండియు కుప్పటిప్పటిగ నుర్వరకుం దిగజాచున్నవో
 పండిన పారిజాతరసవత్సనవ ప్రచయంబునా సుహృ
 న్మండలిముంచె మక్కువల, మందవిధాంత విభాతవృష్టియుగా.
 చినుకును జిన్నురా నడుమ చీలిన వాలిన సందులందు జిం
 కను నదలించుకొం చుదయకా విహారమునేయు వాయుభూ
 పునిపము కందువా తడిసి ముద్దగుచుం, జిహ్వప్రొద్దు వెల్లు గూ
 దిన తిడియారుచున్న దపుడే నిముసమ్మున కొక్కచూపుగా.

ధారలు గట్టుకొన్న జలదామములక మొనలతో శతనీం
 దూంపు వెల్లురేక లవి తోట్రుపడక పదియారువన్నె బం
 గారపు చంద్రహారముల కైవడినై, పరిపక్వ శాలి కే-
 దారములందు నందముల దాచిన నీవరహాలవాన పా !

అటనట చిన్నిచిన్ని పడియల పడి వర్ష జలముతోడి మి
 క్కుటమగు భాస్కరద్యుతుల కూడిక నిద్దపుటద్దముల్ ధరా
 కటమున గూర్చినట్లు సొబగై ప్రకృతి ప్రతిబింబముల్ సము
 న్నటన మొనర్చుచుండ నయనములకుం బయనముపెట్టెడి
 చూలకని గ లికిం జలిని స్రుక్కిన వార్షకబిందు సూర
 మ్ములు దలలాగ భూమిరుహముల్ పయ్యెడల ముట్టెడి చు
 క్కవలె నీటిబొట్లురలగా దలమోచి ప్రభాతభానుమం
 జల కిరణగ్రలక్ష్మలకు సూడిదలిచ్చె పసిండిచ్చికల్.

నిన్నటినుండి కార్మాయిలు సీలపుటోలపు మేలుకట్టు క్రిం
 ద నిలుచుండియున్న వసుధానలయ మ్మిది నే డపూర్వపుం
 జెన్నలరారుచుక వెలుగుపడల దాగుడుమూసలాడు, భా
 వోన్నతి దారుమారగుచునుండు కవీంద్రమనమ్మవోలికన్.

నింగి మతాబుకాల్చినటు నిండిన వేడివెలుంగు పొంగులక
 మ్రింగను ; వర్షల్పే యళిమేచకచూ కచము న్వలార్చి హ
 స్తాంగుళి నారవిప్పినదొ యన్నటులున్న నవోదయాంబుముక్
 భంగము లొక్కటొక్కటిగ పైబడిక్రమ్ముచు దొమ్ములాడుచుక.

వేసగిగాని వేసగిగ వేడిని మిక్కిలిగాసివెట్ట నా
 యానము జెందియున్నదవురా ! యిల మొన్నటిదాక సినమో
 పా సరినున్న సస్యముతోపాటుగ ; నే డిటులాడినట్ట వ
 ర్షానమధార నోలలని యాడుచునున్నది తృప్తిదీరక.

వానలని కలవరించిన - జానపదులకోర్కిపండె, సంతోషమ్మే
 కాని మ్మిగ, తెరపిబడిన - గానీ, నోటికడకూడు కలదా జలదా!

“హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్”

మాడల్ 118

వెల రూ. 120.

మాడల్ 178

వెల రూ. 140.

మాడల్ 176

వెల రూ. 150.

ఈ దీపావళి పండుగలకు

జగద్విఖ్యాత “హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్” వారి ఈ నూతన గ్రామోఫోన్ మెషీనులందు, నవరసభరితమై యలరారు “హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్” సెట్టు రికార్డులను విని, మీ యిచ్చవచ్చినన్ని డబ్బె మంగళశకరమైన సంగీతస్రవణముచే ఆనందము పొందుడు!

“హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్” సెట్టు రికార్డులు

రామదాసు	13 8	గయోపాఖ్యానము	13 8
సావిత్రి	13 8	భక్త మీరాబాయి	11 4
మిస్ 1934	9 0	కచ్చేరి సెట్టు	13 0
ప్రహ్లాద	11 4	పుంలీల	11 4
భక్త కుచేల	9 0	రాధాకృష్ణ	6 12
ద్రౌపదీ మానసంరక్షణము	9 0	మాయాబజారు	11 4
విశ్వామిత్ర	13 8	భక్త కబీరు	9 0

తగ్గింపుధరలు తెలుపు క్రొత్త మెషీను కేటలాగులుగాని,

పై కనుపరచిన నాటకపుస్తకములుగాని

వలయువారికి ఉచితము!

ది గ్రామోఫోన్ కంపెని లిమిటెడ్.

45, సాత్ పెరేడ్,

బెంగళూరు.

లోధ

గ ర్భా శ య రో గ ని వా రిణి

స్త్రీలకు గలుగు ఋతుహార, అకాల బహిష్టి, బహిష్టి కాకుండుట, కుసుమ గోగము, సంతాన హీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధము, మాతికావాతము, క్షేత్రనొప్పులు, అరికాళ్లు అరిచేసలు మంట, మొదలగు మర్మవ్యాధుల కుదుర్చును.

కే స రి కు టీ రం, ఎగ్నూరు, వడరాసు.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల రు 0-2-0; 12-కి రు 1-4-0.

పంటిపోటునుబాపి, నోటి దుర్గంధమును బోగొట్టి పండ్లుతోముటకు బాగుండును.

చిగుళ్లనుండి రక్తము కారకుండును

నుదరాసు — అమ్మతాంజనం

— బాంబాయి

రూ 100 లు యినాం!

(ఇంద్రజాల అంగుళీయము)

మిక్కిలి శక్తికలది. కాంతి గలది. దీనిశక్తిచే అతికఠినముగ పనికూడ చేరవేరును. ఎవరిని మీరు కోరెదరో వారు దీనిచే మిమ్ముల కేమించెదరు. పరీక్షలందు, వ్యాజ్యములందు

జయము గలుగును. ఉద్యోగము మగసంతానము, భాగ్యము మున్నగునవి కలుగును. ఇది గుణములేదని రూపుచేయువారికి రూ 100/- బహుమానము. కష్టపడ నవసరములేదు. దానిని మీయొద్ద ఉంచు కొనుడు.

BENGAL MESMERISM HOUSE,

Panchpota, Bengal (B. M.)

విద్యార్థి కల్పతరువు

(అమూల్యముగు ఆంధ్రసింహుంటువు)

ఇందు సాంకేతికపదములు, నానార్థములు, పర్యాయపదములు, పుస్తకపుస్తకములు, ప్రకృతి వికృతులు, జంటపదములు, వ్యాకరణసంగ్రహము, ఛందఃపరిచ్ఛేదము, ఉపమేయోపమానములు, స్తోత్ర ముక్తావళి అను ప్రకరణములు కలవు. ప్రతివిషయ మును సులభముగఁ దెలిసికొనుటకు నిఘంటువువలె నాదర్శప్రాయమై యుండును. ఈవిషయమును ధృఢ పఠించుటకుఁ బండితులయొక్కయు, టెన్షన్లుకుక్క మిటి యొక్కయు, వార్తాపత్రికలయొక్కయు సదభిప్రాయములే ప్రబలసాక్ష్యములు. వెల రు. 1.8. వలయువారు:-సగము అడ్వాన్సుతో ఆర్డరివ్వవలెను.

ముసునూరి వెంకటశాస్త్రి,

టౌన్ ఏజిల్ స్కూల్, రాజమండ్రి.

మధురవాణి

శ్రీ. శ. ౧౬౨౦ ప్రాంతమునఁ దంజాపురీశుడగు రఘునాథవృషాని యాస్థానమున విలసిల్లిన మధురవాణి రచించిన సంస్కృతరామాయణ సారమునుగూర్చి పెక్కుండు లఘువ్యాసముల లిఖించిరి. చరిత్ర చర్చణమేయైనను మాకుఁదోచినదాని సంగ్రహముగాఁగలంత తెలిపెదము.

రఘునాథుండు పెక్కుండు సంస్కృతాంధ్ర ద్రవిడ విద్యవృత్తిఁ బోషించి గ్రంథముల స్వయముగా రచించియు, రచియింపించియు జోళి పాంపుతుండీరదేశముల ననేక పుణ్యస్థలముల దేవతా విమానమంటపాదుల నిర్మించి చోళదేశమున ననేకాగ్ర హారములఁ దన పెద్దలపేరి స్థాపించి పశ్చిమోత్తరదేశముల నుండి దక్షిణాభిముఖియై పాటివచ్చు సంగీతదేవతకుఁ దంజాపుర ప్రాంతము విహారభూమిగా నిలిపి శూద్రక వాసుదేవ విక్రమార్క భోజులు చరిత్రము లిట్టివని యుద్వోగింపఁజేయు విద్యానినోదములతోఁ గాలము పుచ్చి కీర్తికాయుఁపెయ్యె. ఇతనిగుఱించి పెద్దగ్రంథము రచింపఁచినంత చరిత్రసామగ్రి కలను.

భోజ విక్రమార్కాదుల సభలలోవలె నితని యాస్థానమునఁ పెక్కుండు స్త్రీలు సంగీతసాహిత్య నృత్యవిద్యలలోఁ బ్రాధిమ్యముఁ బురుషప్రకాంతు లగు సమానముగా గోష్ఠీప్రసంగములఁ జూచి కనక రత్నాభిషేక గౌరవములు పడసి సంస్కృతాంధ్రములఁ గావ్యసంతానముచేఁ దమవంశోద్ధులఁ బనిత్రతరములుగాఁ జేసికొనిరి. వీరిలో మిన్నలని యెన్నఁదగిన యన్నులు రఘునాథచరిత్రము రచించిన రామభద్రాంబయు, రామాయణసారసంగ్రహము విరచించినమధురవాణియుఁ గలవగుదురు. రామభద్రాంబ తాను రఘునాథుని దేవి యని చెప్పకొన్నదిగాని మధురవాణి రాజుతోఁ దనకుఁ గల సంబంధబంధముల వర్ణించుకొన్నదికాదు. కావున నారాజపురందరి రహాకేళినిజనులుఁ బాల్గొను నంత సౌభాగ్యసంపద లేనిదేమో. లేనా, యోహా, శిశుప్రభా, అణులక్ష్మి, మాధవీ, ప్రహతా మొదలగు ప్రాకృతభాషాకవయిత్రులును, విజ్ఞా, విజయా,

అవంతిసుందరీ, శీలాదులగు నార్యావర్త సంస్కృత కావ్యకర్తృలును కంటి హూన్న మొదలగు కర్ణాటరచ యిత్రులును, అవ్వె, అండాళ్ మొదలగు ద్రవిడవిదుషు లును ప్రఖ్యాతిఁజేయుండ నాంధ్రవనితలలో సంస్కృ తాంధ్రకవయిత్రులు గలరనుట యేమిచోద్యమ? మెల్ల, రంగాడి, ముద్దుపాని మొదలగు నాంధ్రభాషారచ యిత్రు లాంధ్రవిమర్శకులకుఁ జిరపరిచితలేకదా. అట్లే గంగాదేవీ, తిరుమలదేవీ, రామభద్రాంబాప్రభృతులగు నాంధ్రస్త్రీల సంస్కృత వాగ్విలాసము లాస్వాదిత పూర్వములే యగును.

సంస్కృతమున రామాభ్యుదయము రచించిన యభిరామకామాక్షియు, నందే త్రిరంగాభ్యుదయము విరచించిన త్రివేణికయు, దృశ్యశ్రవ్యకావ్య ప్రాకృత గ్రంథ సంగ్రహియగు శారదయు నాంధ్రమహిళలు గాఁబోలు. వారి వచోగుంఘము కొండఱ కింకను శ్రవణ గోచరము కాకుండవచ్చును.

గద్యపద్యప్రబంధానాం
పక్షాగ్రస్థైర్దశనాటకైః,
సాకం ప్రాకృతకావ్యాభ్యాం
సాహిత్యం శారదా వ్యధాతే .

అని డిండిముకవిచక్రవర్తి యగు నరుణగిరినాథునిచేఁ బొగ డై గన్నశారద దేవరాయల యాస్థానవిదుషి యందురు. త్రివేణి తానే తన్ను గుఱించి, త్రిరంగాభ్యుదయసర్గాం తముల నిట్లు చెప్పుచున్నది.

త్వన్మదాంతరంగపక్షివిలస
దృగ్జీతప్రాకృత్యైవా-
గుమ్మోరకర్తవీ స్తవనాత తనయాం
యోఽసా త్రివేణ్యాఖ్యకామ్,

శ్రీరక్తాభ్యుదయే తయా విరచితే
 సద్భువనస్థ్యై మహా-
 కావ్యేన సా దేశమ సాధాకృతసఖః
 సర్వః స్వమాధుర్యతః.

మధురవాణి రఘునాథునియాస్థానమున సమస్త
 విద్యాప్రసంగముల గలసికొని యుండిన రచించిన రామా
 యణము పరిపంకగా విని సంస్కృతిమన రచించినట్లు
 చెప్పుదురు కాని యుండిన రచించిన రామాయణము
 మాకు లభించినంతిట్లు పరిశోధింపంగా మధురవాణి
 రామాయణసంగ్రహము దానికి తెనిగింపు గా దని
 తోచెను. మధురవాణికావ్యము సుందరకాండముపాఠకు
 లభించును అంతకు పదునాలుగుపద్యములు గలవు. రఘు
 నాథుని బాలకాండములో కొంతభాగముపైకిము దాని
 కంటే బెదిరిగా నున్నది. భావములు గలిపినవి కావు.
 రఘునాథుడు చిత్రరచనాంతి పోక సరళముగా బది
 ములకుగాని, యతిప్రాసములకు గాని కష్టపడక మహా
 వర్ణనలపైము మృదువపనందీర్ఘముగా రచించుచున్నా
 డు. మధురవాణి యనేకపద్యముల గ్నిప్తరచనకు దిగును.
 పాశులు కాలక్రమమున నవ్యుత్పన్నులగా బుట్ట
 బోవుదురనికాబోలు గొన్నిశ్లోకములకు స్వయముగా
 వ్యాఖ్యరచించె. పాణినీయము చక్కగా జదివె నని
 చెప్పి తదాస్వాసము మాపుటకు గాబోలు “రా
 నీతిరపశ్చరా” యని మార్పుడు వచ్చినట్లు ప్రయోగ
 చాతురి జూపును. ఆమెగద్యముల దన్నుగూర్చి యే
 మనియె? ఇదియే—

తత్తద్భుగ్గటికాగ్ధ నిర్మితశత-

శ్లోకీకృతగ్రామణీ

వాణీప్రాకృతశాస్త్రం వైపుణసము-

న్మీలద్యుతఃక్రీడా,

దేవోద్భవస్మృతిసఖ్యయా మధురవా-

ణ్యమృగ్యయా నిర్మితే

శ్రీరామాయణసారకావ్యతిలకే

సర్గస్తోత్రీయోఽభవత్.

అని ఘటికాశతగ్రంథకర్తల నభిరంప ఘటికాగ్ధ
 శతగ్రంథకర్తరి యనియు, ప్రాకృతభాషలోను శాస్త్ర

ములలోను వైపుణి గల దనియుఁ జెప్పకొనియె. ఓరిసు
 పీఠుణి, గ్రామ్యభాషాకవిచక్రవర్తుల మను మాకునీఫణి
 గ్రామణీ వాణి యేల? మఱికొన్ని గద్యముల గానియు.

ప్రస్తారాభినవాత్తవృత్తకవితా

ధాటికధాగ్రీయా

మధ్యాపారచనావిశేషబహుధా

విఖ్యాతకీర్తిశ్రియా

దివ్యోద్భవస్మృతి..... సర్గస్తోత్రీయోఽగమత్ ||

మాకాలములోని యాంకవిత సర్వకాలసర్వావస్థ
 లలోను బ్రారంభించిన నిలువజాలక వీధులలో సహిత
 మనర్గముగా బ్రవించుట నీవు చూచినగానవు
 కావు. నీపద్మాపారచనలో నమృతకృష్ట మగు మా
 గ్రామ్యభాషాసమల్లాసములు కలవేని తక్కిన యొరును
 దప్పక జ్ఞాఘ్యములే యగు. ఇంకను నీప్రతిభ గొంత
 వర్ణింపుము విందు -

వీణావాదకభావినోదసముదే

ధృత్వా సమస్యాః శతం

సద్యస్సంపది సాధు పూరయతి యా

దత్తైః కవీంద్రైః ప్రసూ,

దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా...

సర్గోఽభవత్పూర్వము.

అనువాదనియంత్రములను (గ్రామఫోనులు),
 హోమ్మనియములను నీకాలమున నుండియుండినయెడల
 నోకరావతీ, వేయుసమస్యల బూరించియుండువు.
 అయినను నీచాతుర్య మభయకభాగ్యంసక మని మా
 సభ్యులు రహస్యముగా నుసగుస లాడుచున్నారు. నీపాట
 కానియు.

ప్రఖ్యాతావధాన పదార్థగమక-

న్యాఖ్యానపక్షావ్యయ

ప్రాగల్భ్యాపదవైషద్యప్రతివిధా-

సానందనూరీప్రయా,

దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా...

సర్గోఽత్ర మహోఽభవత్,

నీయం దున్న యార్జవము మే మెఱుంగఁజాలము.
కాల మను యవనిక నిన్ను మఱుగుపఱచుచున్నది. పోని
మ్ము, వామత్వము లేక యార్జవము గలదేని గాని
యందు స్త్రీత్వము లేదని 'ఆవామతా కామశక్రః'
అని పాంచాలుఁడును

గ్రామేవాసః శ్రోత్రియ
కథనం పరతః ప్రతితా కృపణభావః,
ఆర్జవయుతా ని నాశీ
పుంసాం మదనాంతకారిణః కేనిత్.

అని యాశ్వరక్షిండుఁడు జెప్పదురు విషయం
పథ మగు నైషధమునకుఁ బ్రతికృతిఁ గల్పించెదవా?
వసుచిత్రిన జూది వేయఁబ్రతికృతుల నిర్మించు
మాయాంధ్రులలోఁ బుట్టినదావు కావే? నీ కేల యట్టి
చాతుర్య మిలవడకుండఁ గానిమ్ము. ఏమి యూరకున్నా
వు? వివయాంతర ప్రసక్త మగు వామత్వమును సౌజన్య
ధర్మ మగు నార్జవమును వర్ణించుచో నప్రస్తుతిప్రశంస
చేసితి నని కోపమా? ని న్నార్జవ మాశ్రయింపఁగా నూ
వాక్కున వక్రొత్తి ప్రవేశించె. పోనిమ్ము నీశక్తివర్జన
జరుగనీ. నీవాణి యత్కస్తుతియందుఁ గోవలము మధుర
ముగా నున్నది. విందము.

స్వాద్యై దుగ్ధసితా సుధామధురవా-
శ్చక్రాస్తనస్తాపిత-
ప్రాధక్రీరఘనాధదత్తసుధవ-
త్సార్థాభిధాసంభృతా,
దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా... సగ్ధోఽభవత్సప్తమః.

స్వాద్యాయగు నీవాక్కు సామ్యముగా విన్నరఘు
నాథుఁడత్రాంతసంతోషియై యెన్నియేని ఓడదములు నీ
కోసఁగఁదను. మాకు. నీగద్యములలోని యుత్తరాధము
పల్లవిగా వినివిని పరిచయాధిక్యముచే మాశ్రోత్రములు
జగమంతయు మధురతరముగా గ్రహించుచున్నవి. కథ
సాగనిమ్ము.

సద్యోవిస్మయకృన్ని గోష్ఠ్యకవితా
స్తవరృధారాసుధా -

సాగోక్తిపరిపూరిత శ్రుతిసుధీ
సహృదితాభిఖ్యయా,
దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా.....
సగ్ధోఽభవి ప్రాప్తమః.

ఇందు శ్రుతి యనఁగాఁ జెవియనియేకదా ఆధము
కాక సంగీత స్వరములలోని శ్రుతైనయెడల మధ్యమ
పంచమము లగు నీవస్వరముల నోష్ఠ్యము లని వదిలినచో
నీ సంగీత మతిమానుష మగునో యని ధ్రువించితి.
పోనిమ్ము నీనిర్దోష్ఠ్యకవితాగద్యమున నీపే రెట్లు కూర్చె
దవో వామత్వము పూనక యార్జవముగాఁ జెప్పము. లేక
మధురశబ్దమును చోలఁగించుకొనెదవా? నిమి! విస్మయ
సమ్రముఖి వయ్యెదవు? అవలో, యాదృశానవుకదా!
మఱిదితి.

మాధుర్యైకధ్వరంధరాంధ్రకవితా
నిర్మాణసహృద్యయా
దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా మధురవా
శ్చక్రాస్తనస్తాపిత-
ప్రామాద్యుపారనామని సుహా
కావ్యేఽతిభవ్యే సుధీ -
సగ్ధోల్లాసవిశేషధామ్ని నవమః
సగ్ధో మనోహరః ఽభవత్.

ఏమి విరుద్ధమునీ క్రిపాది యగు పల్లవి త్రిపాది
యయ్యె, ఇతఁ జకుప్పాది యగునా యేమి? లేక
యాంధ్రకవిలోని భివదారిద్యమునిన్నా వసించెనా?
కావుననే కాబోలు నీయాంధ్ర ప్రబంధములు మాకాల
మువలకు రావయ్యె.

సూరిస్తవ్యకుమారసమృద్ధమహా
కావ్యప్రతిగ్రసన -
ప్రాగల్భ్యైకలక్ష్మణా పదసదః
ప్రఖ్యాతివైదుష్యయా,
దివ్యోద్భవస్మృతిసఖ్యయా ...
సతమః సగ్ధోఽత్ర కావ్యేఽభవత్.

రఘువంశమునకు యదువంశ మనియు, భారవిః
భూరవి యనియు, మేఘసందేశమునకు పాంససందేశ

మనియు, మాఘమునకు పొల్లన మనియు, కుమారసంభవమునకు మారసంభవ మనియు నొకమహాకవి ప్రతిగ్రంథము నేసె. ప్రతిగ్రంథన కలాపై పుణ మతనివలన సంపాదించితివా? లేక జాతిధర్మమా? నీవేళికు లెవ్వకో తెలుపవైతివే.

ప్రాథ శ్రీరఘునాథనాయక కృత
స్వస్థాభిషేకక్రియా
దివ్యోద్యమైతిసఖ్యయా వాఘసవా
ణ్యమృఖ్యయా నిర్మిలే,
శ్రీరామాయణపారనామని ...
సర్వస్తవైకాదళః.

కనకరత్నాభిషేకముచే నీశరీరము మందాకినీ జలావగాహము చేతవలె బద్ధింపబడెను. ఇట్టి ధన్యరానింగన్న తిల్లిదండ్రుల కేరులఁ జెలుపుము. విని యానందింతుము.

“ఏమి నీ యసందర్భప్రశ్నము? కాళిదాసాదులు తమ జననాదులు వర్ణించుకొనిరా? గ్రంథములు చదువు పాఠకులుకదా తిత్తద్రవభావగుంధనములచే కవివ్యవృత్తల ననుమానమున నిర్ణయింపవలయు.” అని చెప్పెదవా?

“ఓ కవయిత్రీ, ఏమి ప్రశ్నారణము నేసెదవు. కవులచరిత్రములు వ్రాయునప్పుడు తిల్లిదండ్రుల కేరులును, నియోగియు తదవ్యంధా, గోదావరీమండలస్థితుఁడా లేక యనాంగ్రుఁడా, యనుట ముఖ్యాంశములుగా మేమాంధ్రులము పరిగణించియున్నారము. అంగుకొఱ కడిగితిమి. నీ కంతకోపము రానేలే? కాళిదాసాదులు తమవిషయముగా సర్వత్రహానమునే వ్రాసిరి. నీవు నీ పాండిత్య విశేషమును బహుభంగిగా గద్యములలోఁ జెప్పినందున నీ జనకభగ్గ యుగిరితిమి. నీవును కాళిదాసభాససరణి నవలంబించియున్నవో -

“ఏదంపతులకుఁ బాడమెనో, యేదేశమునందుఁ గీర్తి కెక్కినవాఁడో, (కుండకు) ఏదెసవాఁడో యెటుంగను” అన్నవాక్యమున లింగముమార్చి నీకన్వయించియుండుము. కాని యాత్మప్రఖ్యాపనశీల వసు నీకు సిగ్గుల చెప్పరాదా? “సరస్వతీపవిత్రాణాం జాతిస్తత్ర న కారణం”

అని యొక్కశ్లోత్రియకవిసార్వభౌముఁడు పలికెఁగదా! మేము నామతములోనివారము. నీవు నిశ్చంకముగాఁ జెలుపుము. భోగిని కని సంకోచించెదా? ఈవ్యాసమున మంగిళాంతము మాడుము. పోనిమ్ము గ్రంథము నారంభింపుము కొంత తెలిసికొందము.

లక్ష్మీం దశ్శేల్ల శ్శుణపూర్వజన్మా
వీరోరఘుణాం విజయం ప్రయచ్ఛేత్,
ఆరోగ్య మర్కాభిజన్మపద్యా-
ద్రతీశయాస్తే రఘునాథనేపతి.

ఇది శోత్రియబ్రాహ్మణుల యాకీర్వచన ముంత్రమువలె నున్నది. కృత్యాదినే రతీశబ్దమునకు సందర్భమేమి? రఘునాథశబ్దముతో నాంధ్రభౌషాసంప్రయుక్తము విశ్రామనియును వర్ధనముగా నిందు సంఘటించుచు రతీశుఁడు యతీఁ జెయ్యెనా? కృత్యాద్యవధాయన వాచ్యముక్తి నీయందు నిక్కమయ్యెఁగాఁబోలు.

సాహిత్యసంస్కర్తని సంచరస్త,
సస్తః పురో నామగతిం సమేత్య,
శబ్దాయమానాఁ శ్రవ సోరసవ్యాం
న కావీఁ ప్రప్టుమపి శ్శిమస్తే.

కుకవిమామఁము కొవ్యమర్వాద కదా. అది లేకున్నఁ బ్రబంధము మెలుగునట్టి యాభరణమువలె నను. కాకులు కుడియొడుగుగా వచ్చుల యపశకునమా?

రఘునాథునివంశావళి బహుగ్రంథముల వర్ణితమయ్యె. మేము విన్నదే. దానిదాఁటి నీగ్రంథరచనకు సందర్భము రచించితి వేని చదువుము.

యదస్తరాతరితనర్తనానాం
సీమన్తినీనాం శ్రమమాక్షిపన్తి,
పశ్యన్తస్యస్త్రై ప్రతిమకరార్క
ప్రశస్తజాతాః పవమానపోతాః.

ఇది రఘునాథసభలోని శిల్పప్రతిమారచనకదా!

విశిష్టకాయం చతురాః ప్రగల్భాః
కాస్తేఽతిదక్షాః సరస్వప్రబంధే,
సమీపమేతస్య సమేత్య కేఽపి
సుభూజనాః స్వస్వకళా వ్యవృణ్వాః.

ఇది యంతఃపురవృత్తమా, లేక సభానిర్వృత్తమా?

రామాయణం శ్రీరఘునాథనామ్నా
రాజ్ఞాముకా నిర్మితమన్ధివాణ్యా,
కర్ణామృతం కావ్య మతీతభవ్య
మపాతి పాతీనదృశా కయాచితే .

రఘునాథుని యంగ్రరామాయణము నొకతె
సతించుచుండెనా?

సగోస్తృత స్వాదిమ సంస్కృతాన్ధి
ప్రబంధనిర్మాణపచేలిమాని,
యశాంసి భూయాంస్యవతారయస్త్యః
ప్రహస్రళః సన్తి సగోజనేత్రాః.

రఘునాథరామాయణముం దెనిగింపఁగల స్త్రీలు
గలరా యని ప్రశ్నించినపుడు వైసమాధానము కలిగెను.
ఉత్కృష్టసంస్కృతాన్ధ్ర ప్రబంధనిర్మాణకీర్తి గల
స్త్రీలు వేనవేఱుగల రనికదా. విక్రమాద్భుతయిట్టి దాత
గలఁడేని కాలిదాసువంటి కవు లేల పుట్టరు?

రసోద్ధరం రామకథామృది
కావ్యం మనూ కల్పితమన్ధివాణ్యామ్,
కార్యం కయా సంస్కృతవాగ్నిరేత-
దిశ్యేష చిన్తే గణయన్నవాత్సత్.

ఇది రఘునాథునివాక్యము. తన రామాయణము
వైవ్యతేయనఁ దెనిగింపఁగలదా యని. రఘునాథుడు
రామనియందుఁబరమభక్తుఁడు రామనేకు శ్రీరంగవిజయ
రాఘవపుర కుంభఘోణాది దివ్యస్థల ప్రతిష్ఠాపిత రామ
భద్రుఁడని తన యాంగ్రగ్రంథగద్యములలోను, “శ్రీరామ
నేతావపి కున్భఘోణే శ్రీరస్థధ మన్యపి రామభద్రమ్,
దేవం ప్రతిష్ఠాప్యతరా మతానః ప్రాకారఽన్ధోపురమృష్ట
పాని, రఘోత్సవాది ర్మహతీం విభూతిం రసా దక్వాన్
రఘునాయకస్య”అని సంగీతకథలో రఘునాథుని సంబో
ధించి చెప్పఁబడియె.

కావుననే రామకథ యొన్ని ముఖములనైన వివర
గోరి స్త్రీవాక్కు మధుర మగుటచే తద్రచనకు స్త్రీ అని మఱియు,

కవులఁ గోరుకొనియె. అంత నారాత్రి స్వప్నమునఁ
దనయివ్వుడైవమే ప్రసన్నుడై—

చతురమధురవాణీం సమ్య గాకర్ణ్య యస్యాః
సదసి మధురవాణీనామ దత్తం త్వయోవ,
సరసకృతివిధాయాం సాధుమేధావిశేషా -
స్యధికపటు రశేషా స్వముబ్బజాక్షిఘ నైషా.

రాముఁడు “నీచే మధురవాణి యను కిరుదము
పొందిన మేధావని, స్త్రీలలో నెక్కుడు కవితృపాలు
వముగలది” యని చెప్పినకాని గూఁమఁకు దల్లిదండ్రులు
పెట్టిన నామమును దెలుపఁడియ్యె. సర్వాంతర్యామి
యగు భగవంతునకుఁగూడ దానిపేరు గలియదా?

విద్యాన్యనాయే వినితావతారా
సుశిక్షితాసౌ విదుషా త్వయోవ |
విద్యాపరీక్షాసమయే విశేషాత్
ప్రకాశమాన ప్రతిభానుభావా.
చామర్యమేతి కవితాను చతుర్విధాను
వీణాకళాప్రకటనే భవతీ ప్రవీణా,
ప్రజ్ఞామయం నిపుణ మఞ్చలి పాణినీయే
మేధాం వ్యవక్తి బహుధా వివిధావధానే.
కర్తం పటుః కావ్యమయం స్వయం శే
సాహాయ్యకం చేర్కముశేతి సద్యః,
ఆవేద్య రామాన్తరధా త్విభాతే
పయోధికాఞ్ఞ్యాః పరిరిత్యబోధి.

అని శ్రీరామచంద్రుఁడే గ్రంథకర్తరి పాండిత్య
శక్తుల వర్ణించె. రఘునాథుఁడే దానికి విద్యాగురు
వైనప్పుడు కొఱంతయేమి? మీమా. సాలంకార శాస్త్ర
ముల జితశ్రమఁ డగు యజ్ఞనారాయణకవియుఁ దాను
రఘునాథుని శిష్యుఁ డనియె చెప్పుకొనెను.

ప్రాథశ్రీరఘునాథభూపతి కృపా
స్సార్థిభవత్సహితీ
సామ్రాజ్యైవవయోఽతివిశ్రుతనయో
గోవిందయశ్వేశిణః
వత్సస్సర్గమపూరయత్

అని మఱియు,

కావ్యాలంకృతినాటకాడికలనా
 పాణ్డీత్యమత్యగ్భుతం
 సర్వస్థో రఘునాథ భూతమఖో
 యస్యోపదిశ్య స్వయమ్,
 ఆనాతుం గురుదక్షిణామభిమతా-
 మహ్నోఽశ్మహో దత్తవాక్
 కర్ణాలంకారం నిజం చ పతిం
 పాదార్గదం కర్మణశ్చ॥

అని రఘునాథుడు యజ్ఞనారాయణకవివలన గురుదక్షిణ గ్రహింపక శిష్యునకుఁ దానే కుండలకంఠాదు లొసంగెనట. ఇది విద్యారసికుని వాత్సల్య చేష్టయే. లక్ష్మీసరస్వతు లహంకారముక గా విలాసము లెవ్వని యందు నిలుపునుగో యాపుకఘని జన్మజీవితములు ధన్యత్వము నెంది జీవలోకమును రసమయముగాఁ జేయు ననుట వింటయే.

“అంగ్రత్నమామంజూఖండలుం దైన
 వేమధూపతీకృపావీర్యణులు
 వేదాద్రినరసింహవిభులవశస్థలీ
 కహ్లాగమాలికాగంధలహరి
 ఘోడరాయాకసద్గురురాజభీమేశ్వ
 రస్వామిపదసమారాధనలు
 కమలాద్రినిలయ మార్కండేయశశిసూరి
 .....
 కారణంబులు నుద్బోధకములు గాఁగ
 సంభవించినసాహిత్యవిద్య

అని శ్రీనాథుడు తనకు పెద్దకోమటివేమధూపతీయు, అహోబలసృసింహస్వామివరప్రసాదమును రెడ్డిరాజుకు గురుకు మధిషించినవే వానార్యుఁ డగుఘోడరా యభీమేశ్వరుఁ డను పండితోత్తముఁడును విద్యాప్రదాత లైరనుటచే వేమనకు శ్రీనాథుడు శిష్యుఁడాయని సందియము గలుగు. కారణోద్బోధకశబ్దము లాయర్థమునకు వార కము లయ్యు మచోకపుల వాక్కులు వేయువిధముల ధ్వనించుచుండు నని భీతిచే నారాజేంద్రుని గురుభావము శ్రీనాథునియందుఁ బ్రసన్నమయ్యెనా?

స్వప్నానంతరము రాజు సభాస్థులతోఁ గొలు వుండి మధురవాణి బిలిపించి రామకథ రచింపు మని సన్నేహముగా నాజ్ఞ యొసఁగె.

ప్రకృతిమగురకావ్యసాధనస్తర్భునిద్భి-
 గ్యువశిజనమణిభి ర్యుక్తపార్వద్యయోఽసౌ,
 అథ సవిధముసేతాం సాహృదాదాహ్వానాత్త
 మవనిపరిబృణానా మగ్రణీరిత్యభాణీత్.
 ఆజహదలంకృతిక్రమ మనేకరసోల్ల సితం
 సరసపదార్థసంగతి సమగ్రగుణానుగుణమ్,
 రఘురమణప్రబంధతిలకం రసికాభిమతం
 సునతి విధీయతామితి సుధీరగదీన్నప్రతి॥

అని గుంగరచనకుఁ బోత్యహారచరణ గాఁగ్రొత్త రత్నహారము కవజములు చెక్కినయంగదాగులఁ బ్రీతి దాచుముగా నొసఁగె. పూర్వము శకాంతి హరుఁడు డను కవి తనవిజయప్రతాపేంద్రుల వర్ణించినవలెఁడి ప్రహ స్తోదేవమున మదజలాసార సంక్లిన్నపథ్యాసముద్యద కాలప్రావృషేణ్య సాభాగ్యంబుగ భద్రగజశతంబుల నొసఁగెనట.

స్తోతోఽయం హరుమభిగా వివా
 దేరస్య తన్యాగ్రతో
 యావద్యాగ దుదీరితః శవభూ
 వైగువ్యదీపగురో,
 తావత్తావదుపోధసాస్థిపులకో-
 ద్భేదః స తస్మై సచో
 లక్షం లక్ష మఖణితం మదజల
 ప్రక్లిన్నగడ్డం గజమ్.

అని శకారాతియగు విక్రమార్కుని రసికతయు నుదారతయు వర్ణించుదు. ఆగజచయంబును మన కవయిత్రి యాభరణములతోఁడనే యంతర్ధిగము నెండఁగానితక్కిపు లొసంగిన కావ్యదీపికలు కాలదండమును ఖండించి బ్రహ్మాండవ్యాప్తి నెంది నక్షత్రలోకములై స్థిరజీవము లైయున్నవి.

ఇఁక గథాభాగము నెట్లు కవి తనబిరుదు నెల్లింప రచించెనో మాతము. కుశలవులు వాల్మీక్యాశ్రమమునఁ

గాఢోలుఁ జెఱియొక వీణపుచ్చుకొని శ్రుతులు గూర్చు
కొని తంశ్రులుసారింది కంతనాదములు కలియునట్లు
పాడిరఁట.

తావల్లకిమ్మకతలే నిధాయ
శ్రుతిప్రమాణం స్ఫురితప్రధానమ్,
తత్త్వీః సమస్తాన్మృదు సారయంతా -
వాలోక మామాపతు రైకకట్టస్యన్.

స్ఫురిత మనునది గమకమలలో నొకటి -
గ్రామద్వయే దీవ్యతి భూతిధాత్ర్యం
ప్రకస్యమానే సురభౌ చ జాతౌ,
రసగ్రహంశాంతర హర్షస్యై
తాతేషు వైకాంతకళోన్నతేషు.

ఈ శ్లోకములకల్లఁ గనయిత్రియే వ్యాఖ్యయొం
గూర్చె. వజ్రమగ్ధ్యు గ్రామములలో ప్రహంశన్యాస
ములు తప్పక యల్పస్వరసంగతి విశేషములతో సుఖ
మైనజాతి గ్రహించి లఘుగ్రహాది తాతాద్యంగనియమ
ములతోఁ పాడఁబోయెదరు. అంతరమార్గ మన “అల్పత్వ
భాజం స్వః శాం విచిత్రస్థితివిశేషః - తదుక్తం -
న్యాసాదిస్థాన మస్మి త్య మగ్ధ్యేమగ్ధ్యైర్బతాయువామ్
స్వరాశాం స్థితిః” అని యామెయె ట్టేఁలో వివరిం
చెను. గాంధారగ్రామము స్వర్గలోకముననే ప్రసిద్ధము.
కింద విర్జింపఁబోవు రాగములలో విప్లవస్వరములే
ప్రధానములు కావునను, వజ్రమగ్ధ్యుగ్రామములలో
స్వరశ్రుతులు నియతము లగుటయు విప్లవస్వరములలో
శ్రుతినయమము లేకుండటయు వజ్రమగ్ధ్యుగ్రామ
విభాగమే నేటిగాయకులలోను, దక్షిణదేశ వీణలలోను
గానరాదు. కావున గ్రామద్వయప్రళంప కేవల మర్థ
వాదమై సంగీతప్రళంపాపర మను.

వివాదినం తం పరిమృద్ధ్య వాది -
సంవాదినానపద్యనవాదినం చ,
ప్రకాశ్య కాలస్ఫురితాది హృద్యం
స్థాయిక్రమేణాపి విచిత్రవృత్తిః.

వాదినంవాద్యనవాదిస్వరములు పరస్పరమైత్రితో
మెలఁగును. వివాదలు స్వరవృత్తి నశింపఁజేయు. స్ఫురి
తము గమకములలో నొకటి.

వృత్తులు వేగమును బాటించు మాఁడుగతులు చిత్ర
వార్తిక దక్షిణములని. స్థాయిక్రమ మనఁగా నొకానొక
స్వరమునుండి యాగోహోవగోహరూపములుగా స్వరసం
చారము నేయుట యందుగు.

ఉత్కర్ష గన్యర్ష భలాలనీయ -
మన్యస్సుధోన్మేష విశేషగన్యస్,
విమద్ధి భాస్వత్సమపాతిభావం
నాట్యం పటుత్వం బహు నాటయంతౌ.

నాటరాగమేళ మని ప్రకృతార్థము. నాట్య మని
యప్రకృతార్థము. ఇం దప్రకృతార్థము గత్యలలో
ఋషభులు (క్రేష్టులు) వారినే లాలనీయము. సుధ
యొక్క యు స్మేషము, సమపాతి (పాదవిన్యాసము
సముచితముగా నుండుట.)

ప్రకృతార్థమున, ఉత్కర్ష - తంశ్రుఁ బైకి నుధత
ముగా నాన్పించుట గ, ని, ఋషభస్వరములచే (వైవ
తనిసాదర్శ భములు ప్రత్యేధికములగుట, మత్ ప్రతి వైవ
తర్ష భములు, కావలీనిసాదము, అందుచే నంతరగాంధా
రము). సమపానాం వజ్రమగ్ధ్యు పంచమముల శుద్ధస్వర
త్వము గల నాటరాగమేళ మని యర్థము.

నాటమేళమున శుద్ధములు వజ్రమగ్ధ్యు పంచమ
ములు. వైవతర్ష భములు మత్ ప్రతికములు. గాంధార
నిసాదము లంతర కాకలీనామకములు. ఈ నాట దేశ
రాగములలోఁ జేరించి కావున వజ్రమగ్ధ్యుగ్రామ వ్యవ
స్థలో వచ్చునది కాదు. నాటరాగము మొదటఁ జెప్ప
టకుఁ గారణ మేమన రఘునాథుని సంగీతసుధలో నిది
ప్రథమమేళముగా గ్రహింపఁబడియె, దీనినే కళ్యపాదులు
నర్తరాగ మనిరి.

మఱియు రఘునాథున కీరాగ మెక్కువ ప్రీతి నొసగు
చుండెనని లోఁచుచున్నది. మఱియు నది మంగళకరమం
దురు. రఘునాథుఁడు బాల్యముననే వీణావాదనము
చక్కఁగానేర్చి సురుకులమునుండి పండియొద్దకు రాఁగా
సభలోఁ గుమారుని విద్యాసంస్కారము పరిక్షింప
నతఁడు మొదట నాటరాగమునే రూపకాలాపాది లక్ష
ణములతో రాగవర్ధనీ క్రమములతోడఁ బాడి నాయించి

మాపినట్లు యజ్ఞ నారాయణదీక్షితులు సాహిత్యరత్నా
కరమునఁ జెప్పయన్నాఁడు.

రాగేణ తేన ప్రతితేన తాయ

గీతప్రబంధాః పూర్వాదయిత్యాః,

పరం విమూర్త్యోపశ్చ మేద్య

త్రిపస్తకీ గౌళస్ఫురణం ప్రకాశ్యః.

గౌళస్ఫురణ మనఁగా గౌళరాగపు గమకము, లేక
వ్యక్తీకరణము మూర్త్యోప పంచమ=పంచమస్వరము పరి
సరించినది. పంచమస్వరము వదిలి నిక్షిప్తయములస్వర
ములతో గౌళరాగ మారోపింపబడిన మను సంజ్ఞ
చెందుచున్నది. సంపూర్ణముగా రాగము విస్తరింపఁదగి
నచో నాలాప, తాయ, గీతప్రబంధము లనునాలుగంగ
ములఁ బరిపూర్ణము నేసి పాడుట యుత్తమగాయకసం
ప్రదాయము. ఇందు నాయగీతప్రబంధములు మూఁడు
చెప్పఁబడియె. గౌళరాగమును చోకముగా కర్ధనము చేసి
సర్వజనామోదము కలిగించెనుటప్రకృతార్థము. అగ్రాం
తమునఁ గోకిలస్వరతోద్యత్రిపస్తకీయని మధురవాణియే
వ్యాఖ్య యొనర్చె.

ఈశ్లోకమునకుఁగవి పంచమ మనఁగా ధైవతస్వర
ము. “గౌళస్తదంగవిన్యాసగ్రహంశః పశ్చిమోన్యైః తిలః||ఇతి
గాతే గ్రహస్వరగోనిషాః తదపేక్షయా పశ్చిమో
ధైవతః” అని సంకీర్తనత్నాకరశ్లోకము మదాసరించి
పంచమము (అయిదవని) ధైవతము వర్ణ మని వ్యాఖ్య
చేసె. పంచమశబ్దము సరిగమపనిస్వరములలో నొక్క
టియగును. అది పారిభాషికార్థము. పంచమము=అయి
దవది. ఇది లోకీకార్థము. ఈమె శ్లోకమున పంచమశబ్ద
మును లోకీకార్థమున వ్యాఖ్యాన మొనర్చె. దీనిరత్నాకర
వ్యాఖ్యాతలు (సింగభూపాలవల్లనాగు లిరువురు)నుగ
మమని వదిలిరి. అందుచేఁ బంచమస్వర మని పారిభాషి
కార్థముననే గ్రహింపవలసియుండును.
మఠంగుఁడు

“టక్టరాగేణ సదృశః పశ్చిమేన వివర్ణితః,

మణ్డాంతన్యాసమన్యోగోఽగౌళః స్వాస్థ్యసృగిర్న భః”

అనియు, నానృతేవుఁడు (సరస్వతీస్పదయాలంకారమున)

న్యాసాంతగ్రహవడ్డః పంచమహీన స్వగర్వ భగ్రహః,
స్ఫురితాఖ్యగమకవిజ్ఞో గౌడః స్వాత్మకరాగరవస
దృశః||

జగదేకమల్లుండు సంగీత మూదామణిః-

గౌడః స్వాత్మకరాగాంతః సన్యాసాంతగ్రహోన్వితః,
వర్ణితః పశ్చిమేనైవ రసే వీరే నియుజ్యతే.

జాతేశ్వాస్తం నిషాదీన్యా వదన్తి న తు మేమితి.

అని పీఠల్లగు పంచమహీనమై గౌడరాగము షాడర
మనియు, మణ్డగ్రహము గలదై (అనఁగా మణ్డస్వరముతో
ప్రారంభించుట, దానితో వ్యాసము అనఁగా ముగింపు)
అని. టక్టరాగచ్ఛాయ గావ నిషాదీజాతీయో బుట్టి
నదన్నమతియు జగదేకమల్లుండు సంగీకరింపఁడు. అనఁగా
నిషాదస్వర మంతస్వరమునట (ప్రధానము, లేక శీవస్వర
మగుట) ఏలయనఁగా నిషాదమునకు గాంధారము పది
యవక్రతిలో నుండుటగా సంవాదిత్వము కావలయును.
గాంధారనిషాదము లెల్లప్పుడు వివాది (విరోధి)స్వర
ములు కావున నిషాదము గ్రహాంతస్వరములుగా గ్రహిం
చినచో రక్తి నాశ మగు. నిషాదము గ్రహాంత మని
కాస్త్రమం దున్నను ఋషభమే యంతస్వర మగుట
వాడుక. రికి పంచమ (విదవ) స్వరము ధైవతము; దాని
లోపింపఁజేసిరి. ఈయంశమునే రఘునాథుండు సంగీత
సుధలో నిట్లు చెప్పె-

వక్ష్యమహే సంప్రతి గౌళరాగ-

మేహో భవే దప్రచ గర్జరీకత్,

గౌళస్య చైస్య వదామి లక్ష్య

న్యాసోగ్రహాంతోఽప్ర నిషాద వీర.

స షాడవో ధైవతోహంసః స్వా

ల్లస్యైవసారా దృవభస్త్విహంశః,

అత్రోచ్యతేఽవ్యస్వరతశ్చభూతే

గాధారకే కించ నిషాదవామ్ని.

ప్రధానభావోఽంతరయా న యుక్త-

స్తస్మా దిహ స్వాస్థ్యవభస్వరోఽంతః,

రాగాభియుక్తై రతఏవై తైశ్చ

సంకీర్ణరాగత్వ మదీగ్యతేఽవ్య.

అని యంశస్వరము ఋషభ మనియుఁ గొందఱు దీని సంకీర్ణజాతిలోఁ బఠింతు రని చెప్పె. కొందఱు అనఁగా రామామాత్యులు. వారు దీని నధఃపరాగ మనిరి. అనఁగా ఆలాపతానుగీతప్రబంధము లనునాల్గంగములు దీనికి రావని భావము. వేంకటసుఖి చతుర్దండిప్రకాశి లో గొల్పాదిసప్తరాగములకు నిషాదము గ్రహస్వర మని చెప్పి—గౌళస్తు షాడవో రాగో రాగాంగో భైవతో ధైవతో, వాదినంవాదినావత్రి రిగా శక్వప్రిగీతుతే. అని భైవతిలోపముచేసి షాడవ మనియె. తులజారాజు లని సారామృతమున—గౌళో మాళవగౌళీయమేళజో భైవ తో ధైవతో, షాడవోగ్రహో రాగాంగోఽయం శక్వ ప్రిగీతుతే. అనియె.

మఱియు, రఘునాథుడు గౌళరాగమును సురజీమేళజన్యముగాఁ జెప్పె. రామామాత్యుడు త్రిరాగముక్రిందను, వేంకటసుఖి స్వంప్రమేళకర్తగాను, పరమేశ్వరుడును స్వంప్రమేళముగాఁ జెప్పిరి.

సంస్కృజ్య మేవ మఠోపాధి నైశిత్యము
తతోషాపాదువగణే పరిగణ్య గీయం.

అని మేవమను (అనఁగా గాంధారమును) పరిగ్రహించి యఠోపాధియను నాయును నయె. కావున దీనికి వీరి మతానుసారము తాయాదులు పాసంగము భావము. నేటికాలమువారు దాని మాళవగౌళమేళజన్యమందును. ప్రేమనాదించినమఱి భేదములు గల గౌళరాగమునకు తాయాదులు కూర్చినట్లు మధురవాణి చెప్పుచున్నది.

ఆలాప, తాయ, గీత, ప్రబంధము లను నాలుగంగములకు నాలుగుదండములు యందుచే రాగము చతుర్దండివిలసిల్లి మని గోపాలనాయకుఁడు చెప్పినట్లు వేంకటసుఖి చెప్పుచున్నాఁడు. ఆలాప మనఁగేవలము స్వరసందోసమున నారోపణావరోపణాది చమత్కృతి. తాయ మన స్థాయిగా నొక స్వరమును నిర్ణయించుకొని యారోహవరోహముక చమత్కృతి నాతిద్రుతి విలంబిములుగా జరుపుట. గీతమన స్వరతాళపదార్థకప్రచితి. ప్రబంధమున స్వరాతాళపదరసభావప్రప్తిచమత్కృతులు గలుగును. కావుననే సంగీతసూర్యోదయమున స్థాయి

సంచార్యాలోహవరోహణములకే చతుర్దండి యని నిర్వచించెను.

ఈగీత తాయ ప్రబంధప్రచితి దేయరాగములకే కాని కేవలము యజ్ఞోపయోగముగా దేవతాస్తుతి పరమగు గాంధర్వమున వచ్చు గ్రామరాగములకు లేవని యాంజనేయూచు లనుకాసిందిరి.

భైవ తాదృశ్యసాప్రకర్షం,
వరాళిరాగోల్లసనం సృజన్త,
సృజన్తే సృ సామస్తముఖారిపాలి
జయస్తనేనాదిభు చాతురీం తా.

మ = మధ్యమస్వరమున, హితమైన ప్రకర్షం, అనఁగా వరాళిరాగమున మధ్యమస్వరమునకు ౬ లేక ౭ ప్రతులు గలవందురు.

సామస్తము, ముఖారి, పాలి, జయస్తనేన—రాగభేదములు. జయస్తనేన రఘునాథుఁడే యుద్ధరించి నట్లు చెప్పచున్నాఁడు. అది భైరవీమేళజన్యమని తాఁ జెప్పె. “జయస్తనేనా రఘునాథ భూమిపురస్తకేఽైవ సమస్తృతా చ, సదా ప్రగేనా శుభదాయకా స్యాద్రక్షప్రదా చాఖిలగాయకానామ్” అని సంగీతసుధలో రఘునాథుఁడే చెప్పెను. పణ్డుగుఁడును తులజామహారాజును దీనిని త్రిరాగమేళముక్రింది నొసఁగిరి. త్రిరాగమున జతుస్రతికము భైవము, భైరవిలో భైవము ధిము. ఇదియే భేదము.

ఇట్లే సంగీతాస్త్రమర్మములు నూచించునట్లు కుశలపులగానవైఖరి 3౯ స్లోకములలో వర్ణింపబడియె.

కథాభాగములోఁ గొన్ని వర్ణనలఁ జూతము. కథాకీర నిర్యాణకాశలము చూపుటకు రామాయణకథ పాంకముకొడు. ఏలయనఁగా సుప్రసిద్ధమయిన కథా సంధిఘట్టనము గల పురాణపుణ్యకథల మార్చినచో సీతాది కవ్యకాంక్షల లోకోత్తరగుణ సంపత్తియు, రావణాదులయుద్ధతియుఁ గొంతమాణి ధర్మోపదేశము భిన్నరూపము వహించి లోకులహృదయాధిష్ఠితనిత్యార్పణియ దివ్యమూర్తులు స్వరూపనాళము సెందును.

ఇంక నట్టి కథలఁ బుకానబంధములని గ్రహించు నారు కథానిర్యాణకౌశలము వీటిఁబుచ్చి సల్లాపనైపుణియు, నానారసభావ సంభవాసంభావనయు, లోకజ్ఞులయుఁ బ్రసన్నగంభీరపదరచనా విచక్షణులయుఁ జీరాబ్ధికల్లాలమాలా పరంపరలవలెఁ దెరలెత్తి సదర్థజాలము పొంగిపొరలునట్లు రచించు ప్రతిభాప్రభావమును జూపఁగలుగుదురు.

పాత్రసంభాషణవైచిత్ర్యి శ్రవ్యకావ్యములకంటె దృశ్యకావ్యములలోఁ బ్రవృత్తముగా నుండు, మధురవాణి వర్ణనానైపుణి చూపుచు సాహిత్యజ్ఞానము ప్రకాశింప నిచ్చుగలది యగుటచేఁ జేపాదివిత్తరచనలతో సర్గములు నిండించును. తంజాపురాంగ్రకావ్యములలో సచ్చటచ్చట హాసజనకము లగు భావములు నిపుణముగాఁ బొందింపఁబడినట్లే సద్వ్యాసనావాసిక యగు పండియు నట్లే హాస్యరసము సప్రయోగంఁ జోషించును. హాస్యరసమునఁ గలుగు సపాయ మేమనఁగాఁ గావ్యములో నుదాత్తరూపముగా వర్ణింపఁబడు ప్రధానరసమునకు నెక్కుభావము సోఁకి స్ఫూర్తికపిటకములచే ముఖసాందర్యము చెడినట్లు కృతికి వికృతి కలుగవచ్చు. ఈదశావిశేషము రఘునాథాదుల కావ్యములందును బ్రతిఫలించును. మధురవాణి కేవలము వర్ణనలలో మెలఁగుచున్నందునఁ దద్దోషముచే నెక్కడు బాధింపఁబడదయ్యి. ఆమె కవిలలోఁ గొన్నిపట్టులు చూపుచున్నాము. * గోమపాదుఁడు ఋశ్యశృంగుఁడయొద్దకు వేళ్ళల పంపిన ఘట్టమున-

శ్రుతిస్మృద్ధముదారభిక్తిగానం
సుదృశం పిత్ర సుతో విభక్తకన్య,
సరవద్ధి మసౌ నశేమ్య నిర్జం
సమగ్రతైస్త్వం సామగానబుద్ధ్యా.
వనజాక్షీః ప్రసభం నరీక్ష్య వత్సో
గృహచంచన్నవమాక్తికాక్షదామ్నః,
మనులే స్మృతదా మన స్యలూర్వాః
మనరీశ్వప్రమఖాన్ స మానిముఖ్యాన్.

* గ్రంథ మచ్చటచ్చటఁ జదువఁగలిగఁగాని సాంఘముగాఁ జూడ నాకవకాశము లేకుండఁ బూర్ణముగాఁ జదివిన మఱికొన్నిగుణవిశేషము లందుఁ గానరావచ్చు-

ఈ ఘట్టమున రఘునాథునివర్ణన సరసమై గ్రామీణశేఖరుని లోకలోత్రజ్ఞులగు వివిధాంగన లెట్లు వశీకరించుటో యా వైశికతింఁద్రచ్చాయఁ బ్రకటించుచున్నది. కొన్నిపద్యముల నుదాహరించెదము.

క. ఇమ్మానిసి మోకమన్ ముగ
నమ్మిండుగదు చేరి గొమ్మనం జనకుఁడు పైఁ
గ్రుమ్మి తలవంచుకొని వశీఁ
గొమ్మున నటుచి మృతేని కొదవగుఁ జమ్మి.

గీ. కడుణిగో పీని పెద్దపింతములమీఁద
లీలఁ దాంబూలరస మింత కీలుగొనిన
పండిపగిలిన దాడిమిఫలములతో
పిఠ్టులననుండు నెలంగుండు వీడియంబు.

గీ. కొమ్ముమొలచినయెడలె కొదవయేల
వచ్చు నిశించేమి ముగిసినాడుగాండె
యది కిరీటంబులోపల నడఁచరాద
యందుఁ బల్కిరి ముఁగఁగఁగాంచి వేడ్క.

గీ. ఘనుండె యితఁడేమి యిందలకంటె వేఱి
కొమ్ముమొలచినేయని యాడికొందు రెండుఁ
గొమ్ముమొలచిన దిరిగె గొమ్మువార
మనిసిగోమణి యిరుండపో మజ్జముల.

గీ. చెలియగో వీడు నాచేరె జిక్కినేని
కళ్ళలతోక్కించి నుఖునిద్ర గ్రమ్మజేసి
గుఱునుచునులకయుండులగఁ గొమ్మునిది
మందినవూరిబరణి బట్టింపవచ్చు.

సీ. చెలువలు పన్నీరుచెంబులిచ్చినగాని
కుప్పెలజలమందుఁ గ్రోలనెంచు
సతులు జవ్వాఁయెడఁగ గోపించదన
మనిఫాలమునఁదీర్చ నగ్గరించు
గాంతలు పారువంబు గానుకిచ్చినదుల
నీదలంబును భక్షింపఁజూచు
బొలఁతులు తెలిగందవొడియిచ్చిన విధూరి
యిదియటంచుఁ గ్రుపుండ్ర మిడఁదలంచు

నలరుఁబోఁడులు వజ్రాలహార మొసఁగఁ
బడికపుజపాక్ష సరమఁడు బాణిఁబూని
మాని జపియించఁ దివురు నెందైనఁ గలరు
ముగలగువార లిటువంటిముగ్ధు గలఁడె.

శాపధారాజిహ్వంచలులగు నసురులతో సరస
మాడుట యగ్నిజ్వాలలతో మల్లయుద్ధము నేయుటయే
యని యిమ్ముగ్ధ లెఱుంగరు కాఁబోలు.

మిథిలానగరము రామప్రవేశసమయమున నిట్లుండె —

వితానపరిలమ్మివోత్పలవితానపద్మానితం
విమాతననికేతనాకలితకేతనాలంకృతమ్,
మృదంగపటహార్యసీమధురగోవురం తిమ్మరం
ప్రశస్తమహాకయక్ ప్రముఖే రఘురాజంపతిః.

ఇచ్చి స్వభావసిద్ధి మగు వర్జన. ఇందుఁ గల శబ్దాలంకార మంతగా రసభక్తకారి కాదు. సీతావర్ణనము నాంధ్రకావ్యములలో వలెఁ బ్రత్యక్షసాక్షనప్రకాశక మగుట చూడఁగా స్త్రీ స్త్రీని కర్ణించెనని స్త్రీత్వి మనకుఁ గల యపూర్వగర్వవ్యామదబద్ధము లాస్త్రీ కని కుండియుండునా యని యొక విశేషప్రశ్న గలుగ వచ్చును. ప్రతియోగి భావముచేఁ బూర్వమకవులకుఁ గల్గు భావనావిలాసములు తత్ప్రీతియోగిస్థానమున వ్యర్థిప్రముగా నుండునేమో యని కొందఱు భావములు తలంకుదు! సీతావాఁజానంతరము రామవిరహోద్దీపక మగు ప్రాకృత్యాలపుఁ బ్రయవేశలలో —

ధ్వహ్యహ్నోశ్యేవసాహిత్యముద్రాం
తస్యధ్యక్షిః స్వే సన్నిధానే కవిభ్యః,
రాజ్ఞో యేన(?) శ్వేతపన్యావీర్యః
కూజధ్వజౌ తైత్రిశ్శౌ ఇవాసక్.
తస్మిక్ భృగ్వీమాననాభీకృత్
ద్వద్వాలోకాద్భూమికన్యాప్రతీతాక్,
స్మారంస్మారం జాతదీనామూహం
సామిత్రి ప్రం సాంక్ష్యకూమాస రామమ్.

మొదటిని సంధ్యాకాలమున ముకుళించు పద్మ
ములనుండి వచ్చు భృంగారవములును, రెండవ సీతా
సమానవస్తుదర్శనముచే రామునకుఁ గలుగు భ్రాంతిస్మరణ

విలాపదైన్యాదుల లక్ష్యబుఁ డపనయింప ననునయిం
చుటయుఁ దెలుపును.

సృష్టే రాస్తం నీలకణ్యస్య సవ్యో
వ్యోమాభోగే కాళికాయాం నటన్తామ్,
నేగా ల్లభ్యో లక్ష్మ్యతక్కులాంచ-
ప్రసాదేన ప్రాదుర్భుతై వైవ్యుత్తీ.

నీలకంఠశివుఁడు, నెనులి, కాళికా=నల్లకాంతి.
కాళికాదేవి, కుట్టల=శ్రవణాధరణము, కాళికాదేవికి సఖి,
ఇందు మెఱుఁగుకాంతి వర్ణింపఁబడియె.

పాశోనాహి ప్రావృషేత్యే ప్రభూతే
ప్రాదుర్భూతే పక్వజమ్బూని దానే,
కేకశ్రేణీకేకకే కలినీళః
కేదారాశీ చోత్కలాపా బధూవుః.

ఇందు- ఉత్కలాప = ఉత్ + కలాప (నెను
లిపురివిచ్చి వైకత్తుట.) ఉత్కలా, ప = అధికశ్రుతిగల
పంచమస్వరము.

సృష్టేఽబ్దానాం పక్షి మాలోక్యకేకీ
మేథాంచక్రే సింధరాశీవనామ్,
ప్రావాహపృథ్వామకాభిచ్ఛటానా
మేథాంచక్రే సింధరాశీవనామ్.

ఇందు-సింధరా అశీవయస్త్రీతి సింధరాశీవనాః,
సృష్టే, మేథాంచక్రే, సింధు, రాశీ, వనానాం, ఏథాంచక్రే, ప్రావాహ = కుంతిస్థ. అని గ్రహింపవలయు.

పక్షిభూయ ప్రామరాసక్ బలాకా
నాథం నాత్రివ్యతి స్మాబలా కా,
సిన్ధోరూర్యః కూలసీమామరాళాః,
ప్రామోఽబగ్నో వ్యో మ్నోధిహవ న్యరాళాః.

ఇందు బలాకాః పంక్షిభూయ, ప్రామరాసక్,
కా, అబలా, అత్ర, నాథం నాత్రివ్యతిస్థ, ఆరాళాః
సిన్ధోరూర్యః కూలసీమాం ప్రామో అబగ్నో,
మరాళాః, వ్యోమ్ని ఆధావక్- అని యన్వయము.

అమ్బాదానాం దత్తహంసారసానా
మానీ శేజీ మానీనీ సారసానామ్,

ధారాని తు వ్యావృత్తి సారసానాం

జక్షే నాఖ్యా భూతలే సారసానామ్.

ఇందు దత్తిహంస + అరసానాం (అరసః = అశ్రీతి) మానినీసారసానాం = మానినీనాం సారః స్తైర్యం, తత్సృష్టి (అస్తర్భావితణి, ఆహోఽమప సర్గః ఇతికప్తయః) అమృతానాం ఆహో రేజీ, సా = తాదృశీ రసానాం జలనాం వా ధారా వ్యావృత్తి, సారసానాం = పద్మానాం ఆఖ్యా, భూతలే, చ, జక్షే.

వర్షాకాల వర్షవనంతయు నులుములు మెఱుపులు వడగండు-వీటితో అనగా యమకావప్రాస శ్లేషము లచే విరహజనులకుంబోలె బాంకులమను ముప్పహమై యుండెడిది. శరత్ కాలసమోద్యోగమున కర్ణమును శర ద్వాసరవైశద్యము నొక్కపర్వములొంగవయ్యితి వర్ణించె. ఒండురెండు మాత్రలఁ జూచు.

కాదమ్నిన్యాః శిశయన్ కాళిమానం,

కాదమ్నానాం కాశుకాగానహేతుః,

కామ్య త్వద్భూః పక్వశాలీ ప్రభాతీ

శాలీ సప్తిశ్శారవో వాసరోఽభూత్.

(కాశుకము = విహంగము, ఆధానము- గర్భాధానము)

శశ్రూక్ జేతుం శాశితాత మతస్వక్

నాళికానాం పాలికాం రాజహంసాః,

ప్రత్యగ్రాణాం ప్రాప్తుర్వక్ సప్రళంసా

నాళికానాం పాలికాం రాజహంసాః.

(రాజహంసాః-రాజహంసలు, రాజశ్రేష్టులు, నాళికము = తామర, బాణము. శాశితాత = అతి తీక్ష్ణమైనట్టి, పాలికాం).

అతిదూర మాగరవతః శ్రమద్భిజే,

నిజకామినీమణిజనస్వయమ్భురః,

పటవాసపాంసురిత కేతకీరజ-

స్తటినీమని క్కురతి వాసయన్ మహీమ్.

తటవికస్వరమాతనకేతకీ

పరిహంసుపరీతనిజాస్తరమ్,

క్కురతి యస్య పురారిమః పయః

సనిభాసిభాసిభా ఇవ.

(భాసి = భస్మవంబంధము)

అని మొదలుగా శారదగాజహంస కేతకీరతో వర్షవలు లేబుగా హంసరసములుగా నున్నది.

సుందరకాండ కథలో సానుమంతుడు సీతాద ర్శనమున నంగులీయక మిచ్చిన ఘట్టమున

ఆ మాట మరల రఘువీరకరావమర్శం,

స్వైత్వతి రాగభరమాత్మిని మాకృతా స్తవమ్.

రత్నాభియో వివర్జయ ర్నగర్భా

గర్భోపయా స్పృహజరాగ మగూనమేవ.

అనుసానుమద్యావ్యయ భావవ్యంజకముగా నున్నది. సీత యుంగరమును బ్రతిగ్రహించి కోకపరవళ యగుట కవి చక్కఁగా వర్ణించెను.

భవ్యం విహాయ భరతో మణిమగ్రకే శ్వాం

సామ్రాజ్యపాలనసమంజసతా ప్రకారే,

పాదవిద్యయం రఘుపతిం ప్రణయాద్యయాచే

కింను స్తపీ మ్యహం తత్కలితోపకారమ్

సోఽస్మిః స్వకీయశిఖయా గ్లపితాశయానాం

న క్తంచరేంద్రనగరీవనితాజనానామ్,

శ్వాసానిలైః ప్రవవృధే శంధా సమృద్ధ-

మగ్రే రతస్తు నయనాంబు తవాదిరాసీత్.

అని సీతాబాష్పసలిలవర్ణన ముచ్చేయోపసరసమైయున్నది. ఇవి పదునాలుగవపర్వములోని శ్లోకములు. ౧౫-వ పర్వమునఁ గొంతభాగమునకు గ్రంథము లభించుచున్నది. ఆంధ్రలోకమునకు నాంధ్రకవయిత్రి సంస్కృత రచన మూలములయొనని యుదాహరించితిమి. స్త్రీకవిత్యమును రాజశేఖరుఁడు—

“పురుషవన్ యోషితోఽపి కనీభవేయుః,

సంస్కాగోహ్యత్మని సమవైతి నస్త్రైణం పారుష్య వా

విభాగ మపేక్షలే, శ్రూయస్తే, దృశ్యస్తేఽపి చ రాజ-
పుత్ర్యో మహామద్రదుహితో గణికాః కాతుకిభార్యా-
శ్చ శాస్త్రప్రసూతబుద్ధయః కవయశ్చ" అని విద్యాసం-
స్కారము స్త్రీపురుషభేదములేక లభించు. రాజపుత్రి-
కలు మంత్రిపురుషులకు గణిక లాదిగా విగుఱులు
శాస్త్రముల నేర్చి కవిత్వము చెప్పనేర్చిరని భావము.
పూర్వము రాజులయొద్ద భోగియు పట్టాభిషిక్తయగు
రాజ్ఞికి స్థానవిశేషమున న్యూనత వహించినను కలా-
వలసలన్నియును మిన్నలై యేకచారిణీవ్రతము నను-
ష్ఠించుచు గౌరవము పెంచుచుండిరి. అట్టిపదవిలో
గంగాదేవి, రామభద్ర, తిరుమలాంబ, మధురవాణి,
రంగాణి మొదలగు సంస్కృతాంధ్రవిగుఱులు చేరి
యుందురని శేవల మూహచే దలచుచున్నాము.

స్త్రీశ్చక్షుఃప్రకాశాత్పన్నా రూపయావనసంయుతాః
స్తోత్రగీతకలాదయ్య శ్చిత్రజ్ఞాః ప్రేమనిర్భరాః.
సంస్థాగమఖిసామ్రాజ్య సంవర్ధనవిచక్షణాః,
అవరోధవధూః కాంతాః కుర్యాన్మోగాయ భూపతిః.

అని సర్వజ్ఞసోమేశ్వరుడు మానసోల్లాసమున కాపించె.

అభి రభ్యుచ్చిరీతా వేళ్యా కిలరూపగుణాన్వితా,
లభతే గణికాశబ్దం స్థానంచ జనసంసః,
యోగజ్ఞా రాజపుత్రీ చ మహామద్రదుతా తథా,
సహస్రాంతఃపురమపి స్వవశం కురుణే పతిమ్.
ఏథా పతివియోగే చ వ్యసనం దారుణం గతా,
దేశాంతరేఽపి విద్యాభిః సా సుఖేనైవ జీవతి.

అని వాత్సేయనమహర్షి గణికావిద్యా సం-
స్కారమును వర్ణించె. గణికలు స్వధర్మముల బరిత్య-
జించి నిమ్నచాగ్రముల హేయజీవనము నేసినచో
దూష్యులగుచుండురు గాని నియతధర్మానుష్ఠానులు
వినిందలు కారు కదా.

గ్రంథచార్యమును కర్షికతో నొకవ్యాసము
వ్రాయఁదలఁచినారము. అందు రామభద్రద్రాంబ (రఘు-
నాథురీదేవి) వ్రాతేవిలాసములను బ్రకటించెనము.

మాసవల్లి రామకృష్ణకవి.

వ. సు. చరిత్రము

సందూరి బంగారయ్య

పేరుకు లోపలియంశములకు నెంతమాత్రము సంబంధము కనిపింపకుండ వ్రాయుట నవీనసంప్రదాయములలో నొకటి. నేను అంతకంటె ఒక అడుగు ముందుకుపోదలచినాను. లోపలియంశములనుగూర్చి అపోహకు అవకాశమిచ్చే పైకేరు పెట్టినాను. వ. సు. చరిత్రమనగా రామరాజభూషణుడు రచించిన వసుచరిత్రమునుగూర్చి యేమోవ్రాయుచునని కొందరు భ్రమపడవచ్చును. నే నిప్పుడు వ్రాయదలచుకొన్నది వడ్డాది సుబ్బారాయడుగారినిగూర్చి. చరిత్రమనంత మాత్రమన వారు జన్మించినదిమొదలు శీటివరకు జరిగిన యుంతములను పూసగ్రుచ్చినట్టు వ్రాయదలచున లేదు. నామిశ్రుడైన మన్నంగేశ్వర ఇంగ్లీషులోని Character అనుపదమునకు సరియైన తెనుగుపదము చరిత్రమేయని వాదించుచుండును ఈవాదముతో నేనేకీర్తించినను ఏకీర్తించకున్నను ప్రస్తుత వివ్యాసమును మాత్రము దాకినగుణముగ నే వ్రాయుచున్నాను.

నామిశ్రుడు గుండిమేడ పంకటసుబ్బారావుగారు ఈనడుమ రంగులతో వ. సు. రాయకవిగారి చిత్రపటమును రయారుచేసిరి. నా కట్టిసామర్థ్యము లేదుగావున నుడువభక్తిగ నీవాచిత్యచిత్ర మర్పించుకొనుచున్నాను.

ఆంధ్రకవులలో నాకు ప్రాచుర్యమున పరిచయమైన వారు వడ్డాది సుబ్బారాయడుగారు. “ఏ నమ్మహాన భావుల మేనల్లుడ” నని యుత్తరుడుచెప్పికొనినట్లుగ నాకును చెప్పికొనుట కధికారమున్నది. నేను వారిని మామగారూ అని పిలచుచుండెడివాడను. కాని ఆంధ్రుత్వ మెట్లుసిద్ధించినదో వివరించుటకు మూలమూలమున్న వంశవృక్షములను వెదికిననేగాని సాధ్యపడదు. దైహికముగు బాంధవ్యముమాట యెట్లున్నను వారికిని నాకును ఆత్మబాంధవ్యము నిస్సంశయముగనున్నది.

మరియు వారియింట నేను రెండుమూడు సంవత్సరములు కాపురముంటిని. అప్పటికి వారు వృద్ధులగుటచే కళాశాలలో పనిచాలించుకొని యుపకారవేతన ముండుచుండిరి. నేను తరుణుడనగుటచే నాకాలో ఆపరేషను ఉద్దేశములో కళాశాలలో చిరువుచాలించుకొని ఉపవాసవ్రతము నవలంబించుచుంటిని. ఏమయిన నేమి? ఉదయములేచినదిమొదలుకొని రాత్రి పరుండు వరకు ఒకరినొకరు విడువకుండనుండుట కవకాశమేర్పడినది. ఉబుసుపోకకు వారు నన్ను తరచు దగ్గరకు పిలుచుచుండెడివారు. అటువంటివారితో మాటలాడుటయే మహాభాగ్యమని నేను తరచు వారిదగ్గరకు చేరుచుండెడివాడను.

నేను అప్పటిలో నశీర్జముచే బాధపడుచుండుటచే వారిలో నాకు నచ్చిన మొదటిగుఱు భోజనపుష్టి. అప్పటికి వారికి అరువదియారు సంవత్సరములు గడచినను దేహదార్ద్ర్య మెంతమాత్రము తగ్గలేదు. బహుదృఢకాయులు. ఆజానుబాహులు. అరగంటసేపు తక్కువగాకుండ భోజనముచేయుగల సమర్థులు. అప్పటికి ఇప్పటికి గూడ భోజనపుష్టి యెంతమాత్రము జంకలేదు. (ఇప్పుడు వారికి ఎనుబదిమూడు.) చిక్కుడుకాయ తెలకపిండి కూర వారింకను అరిగించుకొనగలరు. దొడ్డిలోపండిన చిలకలు కొట్టివేయకుండ బుట్టలుకట్టి పండించిన- బావి కాయలు, పాలమునుండి రయిచులు పట్టుకొనివచ్చిసమర్పించిన తేగలు వారికి ఫలాహారము. అల్పాయుష్కులు సశీర్ష్ణలోగులు ప్రబలచున్న యీ కలియుగములో నిట్టి దృఢకాయులను దేవతలవలె పూజించినను తప్పలేదు.

రెండవది వారి గళమాధుర్యము. వారి గాత్రము ఇటీవల శరీరములో కంపము బయలుదేరుటచే జీర్ణించినదిగాని వెనుక బహుగంభీరముగనుండెడిది. పద్యము చదివినచో ఫర్లాంగుమారము వినబడవలసినదే. జంభా

రాకంఠము. మోతాదయిన సంగీతము. ఉచితమయిన విరుపులు- విరామములు- ఆరోహణావరోహణములు- ఆ వాచకమున కగయేసాటి. నేను వీరు క్లాసులో పాఠముచెప్పుచుండగా చూడలేదుకాని కళాప్రవీణుడయిన ఓ. జి. హడ్డెన్సన్ తరచు వీరికి తెలియకుండ ఏ తలుపు మూలనో దాసుకొని వీరి పాఠము వినుచుండెడివాడని ప్రతీతి. వీరు చిన్నతనమన నాటకము లాడుచుండెడివారట. వీరు రచించిన వేణీసంహారములో వీరే ఆశ్వత్థాను, ధర్మరాజు మన్నుగు భూమికలు నర్తించి చక్కని నభినయించెడివారని చెప్పుచుండురు.

వీరిద్దర మెచ్చుకొనదగిన విశేషము నిరంతర కృషి. “ఆశుకవిత్వము చెప్పకపోయినచో కవి నామమును గోలుపోవుదుమేమో” యను భయము వీరికొప్పుడునులేదు. సావధానముగ చూచించి ఏ పదము నెక్కడ నుంచిన రసవంతముగ నుండును? ఏ భావమును ఎట్లు ప్రదర్శించిన బాగుండునో ఆలోచించి కవిత్వము చెప్పుట వీరి కలవాట. ఒకే పద్యమును రెండు మూడుదినములవరకు అదే పనిగ చిత్రీకరణబహుడ నే నెరుగుదును. పద్యమును ప్రకటించుటకు పూర్వము కవి శ్రమకుజంకక లోకులకు గానిని హృదయంగను మునర్చుటకు శక్తిరంజనములేక ప్రయత్నింపవలెనని వీరి యాశయము. డ్రైడెనవలెనే వీరును “వ్యవధిలేకుండ వ్రాయవలసి వచ్చినందున లోపము లేకుండుగ దొరలియుండ వచ్చును. త్నమింపదు,” అను కవులను త్నమింపరు. అట్టివారిని “ఇంకొక నాటకముగొలదిని సంస్కరింపరాదా? ఏమంత పుట్టి మనిగిన”దని బాహుళ్యముగ ప్రశ్నింపక పోయినను లోలోపల నయిన ప్రశ్నించుచుండురు.

“కబ్బంబులుదు నైన నాంకవనో

గ న్యాఘ్ర దంష్ట్రోళికే

నబ్బబ్బ కవితాలతాంగి నెరసే

యంజాల నబ్బాలచే

సుబ్బింతున్ రసికాంతరంగములది

ట్టారింతు విద్వాంసులన్

సుబ్బారాయడ భక్త. వేణీ. సుమన

నూనొత్తొదు లస్మత్కృతుల్.”

అని వీరి ప్రతిజ్ఞ.

ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొనుటలో వీరు బహు నిపుణులు. కానికి చేయి చూపగడంగినచో కవికి గౌరవమెన్నడును నిలువదని వీరు గ్రహించి, అర్జన మంత పెద్దది కాకున్నను వచ్చినంతలోనే క్లప్తముగ కాలక్షేపము చేయుచుండురు. అందుచే కొందరు ఇతర కవులవలె ఎంత యార్జించినను పునః పునః భిక్షాటనము నిమిత్తము బయలుదేరవలసిన యగత్యము వీరికి లేదు. ఎవ్వరయిన గౌరవపూర్వకముగ తమ యింటికి వచ్చినచో సహృదయతతో నాదరింతురు.

వీరికి గడుసుదనము వెన్నతోడట్టి పద్య. ఎవ్వరినిగూర్చి కాని పగోత్తమునకాని ప్రత్యక్షమునగాని తూలనాడరు. వ్యర్థకలహములకు, వాక్యాధ్యక్షములకు చొరరు. ఎవ్వరయిన పుస్తక మభిప్రాయమునిమిత్తము పంపినపుడు వచ్చినచో సదభిప్రాయ మిచ్చెడిరు. లేకున్న నూరకుండురు. అంతే కాని ఎనుటివారి మనస్సు నొచ్చినట్లు మాటాడరు. లఘుత్వము వీరి సంగ్రాహణములో మచ్చునక్షేప కావరారు.

కడు నిశితమైన విమర్శనము. ఏ పదమునుగాని నిరర్థకముగ వాడరు. కళాద్వైపిచే గంభీరముగ కవిత్వము చెప్పవారియెడ వీరికి గౌరవము మెండు. తిక్కున వీరి కిష్టచేవరి. పోతన గురువు తిక్కిన ప్రాచీన తెనుగుకవులలో ప్రముఖులయినవారియందెల్ల గౌరవ మే యయ్యెను ముఖ్యముగ పింగళినూరనయందును, నన్నయభట్టునందును పక్షపాతము. వీరు భారతము పాఠము చెప్పుచుండగ విని తీరవలయునని పలువురు విద్యార్థులు నాకో జెప్పఁచుండువారు. నే నది విని యెరుగను గాని వీరి పద్యములకే వీరు తరచు వ్యాఖ్యానము చేయుచుండగ వింటిని. వీరు విపులీకరించుటకును వీరు చెప్పిన చమత్కృతి పద్యమునం దున్నట్లు మనకు పొడకట్టదు.

దేనిని గూర్చియైనను మాటాడునపుడు తూచి మాటాడెవరు. పొగడినచో నదే పనిగ నతిశయోక్తికి జొచ్చి పొగడుట, తిట్టినచో నదే పనిగ తిట్టుట తెనుగు పండితులలో శ్రీఘన గాననగును. కాని వీరు దేనినయి

ను మోతాదుగ-సార్థకముగ-కర్ణింపదు. తొందరపాటున నది వీరి స్వభావములో మచ్చునకయిన గానరాదు.

పగులెనిమిదొండబాల్యమునుండియు వీరు పాఠ్యాయకృత్తిలోనుండిరి. సాధారణముగ తమనుపండితులయొడ పిల్ల లెంతయల్లరిగ వర్తింతుకో చూడవలె నన్న పానుగంటివారి 'తెలుగుక్లాసుతమాషా' తిలకింప వచ్చును. కాని వీరివిద్యార్థులకు వీరియొడ సహరగౌరవము. వీరు పాఠము చెప్పునపుడు చీమ చిట్టుకు మనసుండ నుండెడిదట.

విద్యార్థిదశ వీడినవెనుకగూడ వారు పెద్దపెద్ద యుక్త్యగమలకువచ్చినను వీరిపట్ల గౌరవముతిగ్గులు గానము. మదరాసుగవర్నరుపదవిని లంకరించిన సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు వీరిదగ్గర గమవుకొన్నవాళ్ళ. ఇదిగాక జనక జిల్లాజ్యోగనుండిన హ్యోమ్మెటు మున్నగు విదేశీయులు వీరియొద్ద తమను నేర్చుకొనియూడెడి వారు. ఇంకను అనేకులు డిప్యూటీకలెక్టరుగను, విద్యా శాఖోద్యోగులుగను, న్యాయవాదులుగను, ప్రహరీ వాదనాపాతకులుగను పలుతెంపులుగ నున్నారు. ఎవ్వ రయినను ఇప్పటికిని వీరిసమక్షమున భయభక్తులతో మెలగవలసిందే.

శ్రీరాజా వాడేపు విశ్వసుందరరావుగారికిని, శ్రీరాజా మంత్రివెగడ భుజంగరావుగారికిని వీరియంగు గౌరవము మెండు. కాని వారు వీరితో యెరు కలసి మెలసి తిరుగుట కవకాశములేదు. వీరికి శిష్యులును, మిత్రు లును సుప్రసిద్ధన్యాయవాదులును అగు నిడమర్తి జలదుర్గా ప్రసాదరాయుడుగారును ఆంధ్ర దేశమున నెల్లెడల ప్రఖ్యాతిగాంచిన చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహునికవిగారును వీరి సాంగత్యసౌఖ్యమును తరచు గ్రోలుచుండుట నే నెరుంగుదును. నిడమర్తి జలదుర్గాప్రసాదరాయడు గారిని వాడుకలో దుర్గయ్యగారిని పిలుతురు. వీరు కుశాగ్రబుద్ధులు. తెనుగున, సంస్కృతమున మంచి కృషి ఫలిపినవారు. భగవద్గీత కొక స్వతంత్రవ్యాఖ్యా నము వ్రాసినారు. ఇంకను శాకుంతలదికావ్యములు గూడ వ్రాసినారు. వీరికేకాక వీరికుటుంబమునకంత

కును సుబ్బారాయుడుగారియొడల గురుభావము. వీరి కిప్పుడు డెబ్బదియైదేండ్లు గడచినవి. ఆయినను ప్రతి యము తీరిక చేసిన కొని సుబ్బారాయుడుగారి నొకసారి దర్శించి వత్తురు. ఒక్కొక్కప్పుడు నేనుకూడ వారి సమక్షముననుండుట తలస్థించెడిది. దుర్గయ్యగారికి బ్రహ్మసూత్రములు, ఉపనిషత్తులు మున్నగు వేదాంత గ్రంథములయందభిరుచిమెండు. అందుచే తరచు వేదాంతమునుగూర్చియే వారు ముచ్చటించుకొనువారు. ఒక్కొక్కపుడు తిక్కనకవిత్వమునుగూర్చి, సంస్కృత శాకుంతలమునుగూర్చి ప్రసంగించుటకూడకలదు.

చిలకమర్తివారికి సుబ్బారాయుడుగారి కవిత్వ మునిగు గౌరవము మెండు. ఈ శతాబ్దములో నింతటికవి లేడని వాడింతురు. వారికి వేదీపంహార మామూల్యముగ కంఠతః వచ్చును. చాటూక్తి ప్యసూక్తి ముక్తావళి సుబీనాడ వనేకపద్యములను కంఠస్థము గావించుకొనిరి. సుబ్బారాయుడుగారును, లక్ష్మీనరసింహుగారును కలసికొనినపుడు సమద్రముసమద్రములో కలసినట్లుండును. లక్ష్మీనరసింహుగారి ధారణాశక్తి యద్భుతావహము. ఆయన ఎన్నియోవేలపద్యములనునిలుచున్నపాటిన వప్ప జెప్పగలరు. ఆయన పద్యములు చదువుచుండగ సుబ్బారాయుడు గారు వ్యాఖ్యానమొనరించుచు మరొకొన్ని పద్యములు చదువుచుండురు. ఇరువురు సనుకూలికలగు నితరకవులలో గుణమున్నచో మెచ్చుకొనుస్వభావముగల వారు. కవితాప్రాశస్త్యనిర్ణయ మొనరింపవలసినపుడు తమ మభిప్రాయనే యనుసరింతురుగాని శాఖాభేదములను, వర్గభేదములను పురస్కరించుకొని మచ్చటెంపరు.

శ్రీరామనిగూర్చి ప్రసంగించినపుడు మారుతిని గూర్చి ప్రసంగింపకుండరాదు. అట్లనే సుబ్బారాయుడు గారినిగూర్చి ప్రసంగించి చెఱుకువాడ వేంకటరామ య్యను విడువరాదు. ఈ చెఱుకువాడ వేంకటరామయ్య ప్రస్తుతము "భాషామణి"యను పత్రిక నడపుచు న్నాడు. ప్రథమదిర్భరముననే ప్రాణస్నేహ మొనరింప గల మధురహృదయుడు. సరసమైన కవిత్వము చెప్ప నేర్చినవాడు. తప్పన్నచో నెంతవానినైన మొగమెడుట ఁండించు నిశ్చంకకీరుడు. ఇక సుబ్బారాయుడుగారి

పట్ట నఖండగౌరవము. ఇరువది నాలుగు గంటలు సుబ్బారాయుడుగారి సమక్షముననే ప్రార్థులుచువలెనని దీక్ష. నాకును ఇతనికి వారిసమక్షముననే స్నేహముబదిలెనని వినువారున్నయెడల వినుగులేకుండ కలుగుచున్నట్లు. కడుపుబ్బనవ్వించుగల హాస్యము. ఒక్కొక్కప్పుడు సుబ్బారాయుడుగారిని ఎదిరించు తలతిక్క తత్త్వము.

పరివార దేవతలందరును ఇంచుమించుగ లూరి యైనారు. సన్నగూర్చి ఒకటిరెండు మక్కలు తరువాయి యున్నవి. వారికి నాయెడ వాల్మీకిమధికము. వారి మాతండ్రిగారి జనము అనందనామసంతోషరమణనే. అంగాక మా తండ్రిగారిని వారు స్వయముగ నెరుగుదురు. అందుచే వారిని పితృసమలుగజూచుకొనుచుండును. పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావుగారు ఆహ్వాన పుడు సుబ్బారాయుడుగారి దర్శనార్థము రాజమహేంద్రవరము వచ్చుచుండిరి. మాయరపుర ప్రథమసమావేశము సుబ్బారాయుడుగారి సమక్షముననే. నేను సుబ్బారాయుడుగారియింట కాపురమున్న నెమలులోనే “నారతి” “కళ” “సంవత్సరరాసంచిత” మున్నగు పత్రికలకు వ్యాసములు పంపుచుండువాడను. వారికి పాఠశాలలో జరుపుకొనకున్న నమూనీత్రము సవ్యాఖ్యాసముగ బలిపఱచి యిప్పటికి సుమారు పదియిరువం వత్సరములకు పూర్వము కొన్ని పత్రికలు చెప్పించుకొంటినిగాని తరువాత నాకట్టి కవిత్వమునం విధికాదరములే కపోవుచే నూనివైచితిని. పద పద్యములు మాత్రమే వదిలినట్లు జ్ఞప్తి. ఎక్కువ వదిలినని చెప్పదలచినచో ఋషువుచేసికొనవలసిన భారము వారిదే! ప్రస్తుతిమన్న నేను తరచు వారిసన్నిధికిపోయి సాహిత్య రసమును సాహిత్యరసముకంటెను అమూల్యమయిన వారి అనురాగరసమును గ్రోలుచుండును.

నమరాయకవిగారు సవారిన యుగమునకును అధునికయుగమునకును మధ్యస్థులు. ప్రాచీనుల పొండి త్యులమునకు నవీనుల ప్రపంచజ్ఞానమును జోడించివారు. అందుచే వారి యుపమానములలో సహితమునవీనకాస్త్ర

విశేషములు కొన్ని గనవచ్చును. ఇంగ్లీషు నేర్పినవిద్యార్థులతో సంపర్కముండుటచే ఇంగ్లీషుకావ్యములలోని భావములు, కల్పనలు, కొన్ని వారి కావ్యములలో గాన నగును. కాని వారి కవితా ప్రాశస్త్యమును నిర్ణయించుట యీ వ్యాసమునకప్రస్తుతిము.

వారి సాంగత్యము మిగుల ఆభ్యర్థనీయము. క్రమ క్రమముగ నాశక్తిమువా రొకరినొకరు నొకరుగ నంత రిండిపోవుచున్నాడు హిమత్కర్తవ్యత శ్రేణివలె వారు మన ప్రాచీనాన్నత్యమునకు నిదర్శనములు. ఇప్పటికల్పలలోను వచేరీలలోను సాహిత్యసభలలోను నడచు సంభాషణ భావణకును ఇట్టి పెద్దల సమక్షమున నడచు సంభాషణ మనకును కృత్యాసమున్నది. దానికంటె నిదాని దీని కంటె నది కాదు. ఎందుచే నిర్ణయించుటకు నేను పూనుకొనలేదు. దానిలో నొక విధమునుదాత్తతయున్నది. దీనిలో నొక విధము లేకలిచిననున్నది. దానిలో నొక విధమును “నన్ను ముట్టుకొనకువాడను” మున్నది. దీనిలో నొక విధము కలయి యున్నది. దేనిరుదములుదానివి. దేనిలోపములుదానివి. కానివక్త వ్యమేయనగుసుబ్బారాయుడుగారి సమక్షమున హాస్యప్రసంగమునకు బుద్ధిపుట్టదు. ఎంతసేపును గౌరవముగలవిషయములుగూర్చి గాధముగ నాలోచించి మాటాడవలెననియుండును. నిలకమర్చి వారిని హాస్యమొనర్చుచు మాటాడువారిని నేనెఱుగుదును. కాని యీపగునాలునాగుతత్సరములపరిచయము నందును సుబ్బారాయుడుగారితో హాస్యమొనర్చినవారి నొక్కరినైన గానను. త్రికాలసంధ్యావందనము — కావ్యపతనము — కావ్యరచన — మున్నగు గురువిషయములలోనే, — ఇంచుమించుగ తమప్రాయమువారే యయిన పెద్దలసాంగత్యమున వారు కాలక్షేపముచేయుచుండురు ఇతిరగ్ర వాచాలుడైన హాస్యప్రసంగిమాడ వారిసమక్షమున ముగియవట్టుచుండును. రాజమహేంద్రవరకవిత్రియములో నొక్కరిగు యీ “కవి శ్రేణిరుడు” ప్రాచీనసంప్రదాయములకు గోపురము వలె నిలచియున్నాడు! భక్తచింతామణియగు, భగవంతుడు వీరి కింకను ఆయురారోగ్యము లనుగ్రహించునుగాక!

మెండలీయము-రక్తస్పర్శ-౬

య. యం. వేణు

“హీనక్రియం నిష్కృతమనిశ్చందో రోమశార్కనమ్,
త్యాయాశయా వ్యపస్మారి శ్వేతి కష్టి కులానిచ.
మహాంత్యసి సమృద్ధాని గోజావిసన ధాన్యతః,
స్త్రీ సంబంధే దత్తై తాని కులాని పరివర్జయేత్. మను.

గోవులు, మేకలు, పక్షిలు, ధనము, ధాన్యము ఎంతసమృద్ధిగా ఉన్నను వివాహవిషయమున జాత కర్మాది క్రియలు లేనిది, పుకడపంతానములేనిది, విద్య లేనిది, పాడుగాటి పెండ్రుకలు గలది, మూలగోగము, తయము, అక్షరము, అపస్మాగము, బొల్లి, కష్టము గలదియగు ఈ పదివంశములవారితో సంబంధము మను ధర్మశాస్త్రము నిషేధించుచున్నది. వివాహసంబంధము దలపెట్టుటకుమంతు యరుపశువులవారికిని ఒండొరుల వంశచరిత్ర కనీసము చూడుతరములనుండియైనను దెలిసి కొనుట విధిగా నుండెడిది. తుదికు మనచూపులు మనకు మంచిదూడలు పెట్టవలయునను నుద్దేశముతో నేలేని యాబోతుతో దాటించవలయునని నేలపెట్టిమీని, ఆయాబోతుది చూడుతరముల చరిత్రను మనము తెలిసి కొన వలయును. ఈనియమమును పాటించియే శ్రీరాముడు శివధనుస్సును విటచినవెంటనే దశరథాదులు మిథిలానగరమునకు వచ్చినప్పుడు సూర్యవంశానుక్రమమును జనకుని కెఱింగింపుమని వసిష్ఠుని నియోగించెను. తరువాత జనకుడు సహితము తనవంశమునుగూర్చి చెప్పి కొనెను. అన్యవంశబాంధవ్యము సంకల్పించునెడ మన వారవలంబించుచుండిన యీవిధానము మొండెలువిధుల నెంతయునుసరించుచున్నదో గమనించుడు. (చూడుము “ఆగష్టు భారతి”) ఆర్యావర్తమున పూర్వమునుండి జాత్యైన్యత్యమే ప్రధానముగా నెన్నబడు చుండెడిది. భారతకాలమునాడు ఇది చాలవఱకు అమలులోనుండి గట్లు మనము గ్రహించవచ్చును. ఆ జన్మరోగవీడి తుడగు పాండురాజునకు చక్కని సంతానోత్పత్తి

కాబాలదని భార్యాసంభోగము నిషేధించబడినది. అదియుగాక ధృతరాష్ట్రుడు చాల బలశాలి. భారత యుద్ధానంతరము అతనికి ‘దుస్సహజరా భారంబు పైగప్పి’ నను సమైక్య విమాత్రము సన్న గిలలేడు. తనపుత్రుని జంపినవాడగుటచే భీమునిపై నాతనికి తీరనికోపము. కడుపున లేనిపేము నటించుచు పాండవుల నొక్కొక్కరినే కాగలింపుకొనుచుండు సమయమున శ్రీకృష్ణు డాతని దుర్గయము గుర్రెఱింగి భీముని వంతు వచ్చినప్పుడు, వానిని వెనుకకు లాగుకొని ధృతరాష్ట్రుని కాగలింతలోని కొక ఇనుపవిగ్రహము నిచ్చినట్లును, అతడు దానిని పిండిగా నలపివేసినట్లును మనము చదివియున్నాము. ఇంత బలశాలికి గలిగిన సంతానము ఎట్టి బలవంతులుగా నుండవలయును? అట్టి వారితో పాండురాజునకు గలుగుపుత్రులు పోరాడగలుగు దురా? కనుకనే కుంతి తనపతియజ్ఞ బహుసే మానవా తీతులైన దేవతల నారాధించి పుత్రులను బడయుచు వచ్చినది. ఇందరి సత్యావర్త్యవిచారణ మన కిప్పు డనవసరముగాని కుంతి సంతానాభిలాషిణియై యితరులను పొందిన దనుకూట మాత్రము నిజము. అది దేవుడైన కానిండు మూర్ఖుడైన కానిండు. ఇప్పటికాలమునది అప్పుడు వ్యభిచారముగాని, జాదముగాని, త్రోగుడుగాని తప్పులలో చేరలేదు. ఉత్కృష్ట సంతానవాంఛ గలిగినవారు తమ యిష్టముచొప్పున ప్రవర్తించుచుండిరి. కనుకనే కుంతిచేసిన పనులకన్నిటికిని లోకాపవాదము నకు మారు లోకభ్రాంతి గలిగినది.

వివాహసంబంధములనెడ మనవా రవలంబించు చుండిన ధర్మములలోని సత్యావర్త్యములు ఆధునిక జీవ శాస్త్రపరిశోధన లెంతవఱకు రూఢిపరచుచున్నదో విచారితము.

జాతకర్మాదిక్రియలు లేనివారి నేల వర్జించవల యును? సుతసంబంధమైన క్రతువులు కర్మలు క్రమ

ముగా మసిపోవుచున్న యీకాలమున నిట్టి సూత్రము చెల్లనేరదు. సాంఘికధర్మములు చక్కగా అనుష్ఠించి బడుచుండిన యీకాలమున శాస్త్రబద్ధమైన క్రియలు చేయకుండుట గొప్ప తప్పిదమేమో! అట్లు ధర్మసూరులైనవారు అప్పటిసంఘనియమములను పాటించి పలుకొలకు పాత్రులగుచుండిరి. కనుక ఈ సూత్రము మాత్రము అప్పటి సాంఘికాచార వ్యవహారములకు చెక్కుచెదరనీక నిలుపుటకై యేర్పడినది చెప్పవలసియున్నది.

పురుషసంతానములేనివారితో సంబంధము నిషేధించబడినది. ఎందులకనగా అట్టివంశములో నీవీకొన్ని ప్రీతి పురుషసంతానము కలుగుట దుర్లభము. 'అభిశ్రయ గతిర్నాస్తి' అనుసూత్రమునందు భక్తివిశ్వాసములు గలిగియుండిన మనపూర్వుల లక్ష్యము వివాహవిషయమున ఎప్పుడును పుత్రసంతానవాంఛయే ముఖ్యముగా గలిగి యుండెడిది. ప్రతిసంతతియందును పురుషసంతాన ముండినచోగాని ఆవంశమువారిలో సంబంధము పురుషసంతానము నివ్యజాలదని మనవా రనుభవముచేతనే కనిపెట్టిరి. (మాడుము. 'జ్యోతిబు భారతి') సంతానమునందలి ప్రీతిపురుష నిర్దేశమున పురుషనీజమే ప్రధానపాత్ర ధరించినను, తర్వాత మాతృగర్భమున జరుగురక్తప్రసారణములోని లింగకారక వస్తువిశేషములపై చాలపాటకు నాధారపడియుండును. పురుషసంతానమే లేనిప్రీతితో సంబంధము నొందినచో నామెగర్భమునందలి పిండమునకు బోవు రక్తప్రసారము పుంలింగ కారక వస్తువిశేష విహీనమైనదిగనే యుండును గనుక సంతానమంతయు స్త్రీలుగనే యుండురు. ఇందులకు దార్శానికముగ నెన్నియోవంశములున్నవి.

విద్యలేనివారిని, పాడుగాటి వెండ్రుకలు గలవారిని వర్ణించవలయునని శాసించబడినది. మాతాపితలు, ముఖ్యముగా మాత విద్యాభ్యాసకారి లైనచో ఇక సంతానమునకు నైదుష్టాధ్యాపకవాంఛ యొక్కడిది? చాలపాడుగైన వెండ్రుకలు విశేషముగా కలవారు బుద్ధిహీను లని మనవారియూహ. బాధకాలమునాడును ఈ యభిప్రాయము నాడుకలో నున్నట్లు బోధనత్వని

కథలవలన తెలియనగును. నూత్నముగు బుద్ధిబలమును గుర్తెటుంగుటకు మనవారు వైని జెప్పిన స్థూలవిన్నమును పరీక్షించుచుండిరి. (మాడుము అజ్యోతిబు భారతి) ఇందునను మెండెలనూత్రముల రహస్యము ఇమిడియున్నది.

తరువాత కొన్నివ్యాధులను నేగొని అట్టి వ్యాధులు గలిగిన వంశములవారి పాస్త్రు పనికిరా దని గ్రోసివేసినారు. ఈవ్యాధులన్నియు వంశానుక్రమముగ వచ్చునచే యని ఇప్పటి వైద్యశాస్త్రము సహితము బహుళముచున్నది. అచ్చులచ్చుట కొందఱు భిన్నాభిప్రాయములను వెల్లిబిచ్చుచున్నారు. ఇంకను అవి రూఢిపాత్రబడలేదు. కుష్ఠ, క్షయ, అపక్వాగ్రము మొదలగు వ్యాధులు కేవలం అంటువ్యాధివలననే కావు. కొందఱు క్షయగోగుల సమీపముననే ఎంతకాల గున్నను వారిని క్షయవ్యాధి సోకుటలేదు. మఱి కొందఱు యెంతబాగ్రత్తగ మెలగుచుండినను క్షయనాకి తీవ్రబాధ కలుగజేయును. ఇందులకు గల కారణమునుగూర్చి వైద్యశాస్త్రమున "ఆస్టర్" దొరగారు ఈక్రిందివిధముగ జెప్పుచున్నారు:

అంటువ్యాధులకు నూత్నములగు క్రిములే ముఖ్యకారణము. ఈనూత్నక్రిములు ప్రతిచోట విస్తారముగ వెదజల్లబడియుండును. క్షయగోగకారకములగు క్రిములు గాలిలో నన్నిచోట్లను ఉండుననుటలో సందేహములేదు. ప్రతిమానవునికిని గాలి మిక్కిలియావశ్యకము గనుక వాయువుతోబాటు ప్రతియొక్కరును క్షయక్రిమిలను బిల్చుకొనుచునేయుండురు. కాని అందఱును క్షయగోగపీడితులు కాలేను. ఏ కొలదిమందియో మాత్రమే ఆవ్యాధికి ఆహుతి యగుచుండురు. ఇందులకు గల కారణమునుగూర్చి వివరించుచు 'ఆస్టర్'గారు బైబిలులోని "విస్త్రువాడు, విత్తనములు" అను కథకు Parable of the sower and seeds బోల్పుచున్నాడు. వ్యాధికారకములగుక్రిములేవిత్తనములు. మానవులవివిధదేహశత్రువులే పలువిధములైన భూములు. బైబిలుకథలోని విత్తనములవలెనే యీక్రిములు ప్రవేశించు కొన్ని మానవ శరీరములు బలిష్ఠములైయుండి క్షయక్రిమిలను వృద్ధికానీక ఆపుచుండును. అట్టివారికి వ్యాధి కలుగనేరదు.

గదు. త్తయక్రిములు క్షీణించి పోవును. ఇట్టివే బండ విూద పడిన విత్తనములు. కొందరిలో క్రిములు ప్రబల మగును. కాని వారు సరియైన ఆహారము, మంచి దేహ పరిశ్రమ, చక్కని అలవాటులు కలిగిననా రగునో ప్రబలమగువ్యాధిని త్వరలో నణగగొట్టుటకు వారి దేహోగ్యము చాలియుండును. ఇవియే దారిప్రక్కను, దున్నని నేలయందును బడిన గింకలు. మఱికొందఱిదేహ తత్వములు చాలబలహీనములై వ్యాధిక్రిములు ప్రబల మగుటకు మిక్కిలి అనుకూలముగా నుండును. ఇట్టివారు ఎంతబాగ్రతగ మెలగుచుండినను అకస్మాత్తుగ నెప్పుడో యొకసారి వ్యాధికారకములగు క్రిములు ప్రవేశించినా అది నిర్మూలంపబడుట అరుదు. వారు తప్పున వ్యాధి గ్రహింపలై దుర్మరణము బొందుదురు. ఇట్టివే చుక్కగా దున్నినేలపై బడిన విత్తనములు. కావున వ్యాధులు సోకుటకు కేవలము వ్యాధిపరిస్థితులేగాక, ప్రతిమాన వుని దేహతత్వము (Tissue soil) గూడ ముఖ్యకారణమై యున్నది. ఇట్టియొక బౌద్ధధాదిప్రయోగములు చాలవఱకు అనుసరించుచు ఈకారణమువలననే వంశా నక్రమముగ కొన్ని గోగములు పొడగట్టుచుండుటను మనము గమనింపవచ్చును. ఏలనగా ఆవంశములోని వారి దేహతత్వములన్నియు ఆవ్యాధియభివృద్ధికనుకూలించుటగా నుండును. నేను నేకరించిన ఈక్రింది ఆంశములు ఈవిషయమును సీరపఱచుచున్నవి.

A సుమారు ౧౯ సం. రముల వయస్సుగలిగిన పిల్లవాడు. అవివాహితుడు. చాల ఆరోగ్యవంతుడు. పొగత్రాగడము, బ్రాంచి వగైరా ఏలాటి మత్తుద్రవ్యములను వాడు దురలవాటు బొత్తుగా నెఱుగడు. మదరాసు నందు ఇంటర్మీడియటు పరీక్షకు చదువుచుండి త్తయ వ్యాధి సోకుటచేత తన ఇరుకదియన సం. మన నితడు మరణించెను.

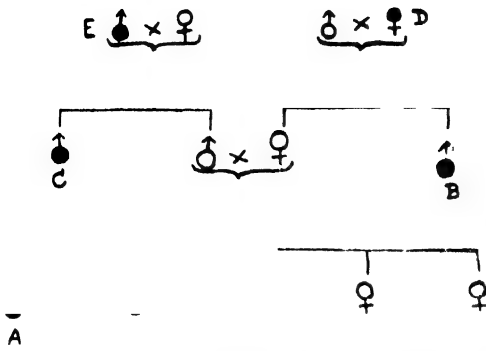
ఈతడు త్తయవ్యాధిచేత సంతకీఘముగా మరణించినన్నవార్త నా కాశ్చర్యము కలుగజేసినది. “మంచి జవనత్వములు గలిగిన యువకుడు. ఇతనికి త్తయ ఎట్లు సోకినదా!” యని నేను నిన్వర్తపడితిని. నేరున నే నాతని

సందర్శించినప్పుడు తనకు వ్యాధివచ్చిన విషయముగూరి యాతడు వా కిట్లు చెప్పెను:

“నేను కడచిన నవంబరుమాసాంతమున దేశీయ కై) ప్రవసమావేశమునుజూచుటకై కోయంబుత్తూరున కేగి యుంటిని. అప్పుడెచ్చట నేను చల్లని ఈడ గాలిలో కొంత నేను తిరుగవలసినచ్యేను. సమావేశానంతరము నేను తిరిగి యథాప్రకారము మద్రాసు చేరితిని. కోయంబుత్తూరు నుండి వచ్చినప్పటినుండియు జులలు, దగ్గుతో కొన్ని వాళ్లు బాధపడుచుగోరి. కాని నేను దానిని లక్ష్యము చేయలేదు. కొన్నాళ్లు యనంతరము నాకుజ్వరముసోకినది. జ్వరముతోబాటు దగ్గును ఎక్కువగుచువచ్చెను. గొప్ప గొప్ప వైద్యులెందరో పరీక్షించిరిగాని బాధము లేక పోయెను. మఠేయాజ్వరమని అనేక ఔషధములు నేవించితిని. ఆచిరకాలములో ననే నడచుటకుగూడ నశక్తుడనై మంచము పట్టితిని. ౧౨౦ పానుల బరువుండిన నా దేహము శల్యప్రాయమై ౯౦ పానులవత్తగిపోయెను. అటు తరువాత నేను నా తండ్రిగారికి తంజివార్తనపి, నా చదువుకు స్వస్తిచెప్పి ఇల్లువచ్చిచేరితిని. ఇచ్చటికి వచ్చిన తర్వాత జిల్లావైద్యులు (సేలం) నా ఉమ్మిని పరీక్షించి త్తయవ్యాధి యని రూఢిపఱచిరి.”

ఈవిధముగ నాతడు గుమారు ఆరునెలలకాలము గోగగ్రాశితుడై యుండి మరణించెను. దృఢకాయుడైన యీతని కీవ్యాధి ఎట్లు తగిలెను? తగిలినతర్వాత సంతకీఘముగ వృద్ధినందుటకు కారణమేమి? అతనికి తగిన వైద్యసహాయము లేకపోలేదు. ఎట్టియాహారమైనన, ఎంత విలువైన యాషధమైనను నేవింపగల సమర్థుడే. అయినను అతనియొడ అన్ని ప్రయత్నములు నిరర్థకము లయ్యెను. అతని వంశచరిత్రను విచారించగా ఈక్రింది అంశములు తెలియవచ్చెను. ఇతనితాత E. (మాడుము చిత్రము 88) (తండ్రికి తండ్రి) త్తయవ్యాధిచేత మరణించెను. ఇతని పెద్దతండ్రి C. త్తయగోగముచేతనే పాలిక్రిండ్లప్పుడే పరమపదించెను. ఇతని మేనమామ B. అదేగోగముచేత కాలధర్యముచెందెను. ఈతని అమ్మ మృయు D. త్తయగోగముచేతనేమరణించెను. ఈతనివంశ

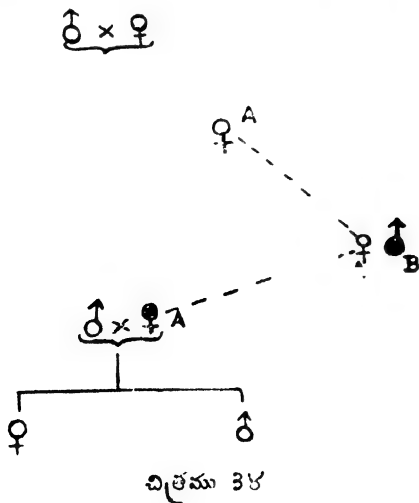

చిత్రము 33

చరిత్ర యింతవఱకు మాత్రమే గొరికినది, చొరికినవఱకు ఈ మాధుర్యములలో వ్యాధి వంశానుక్రమముగ నెట్లు పొడనూపినదో గమనిండు. ఈ కలయు కీలోష్ణస్థితి యందు నుంచెయి మాధుర్య గలిగినదే 'ఎ'కు వ్యాధి పొడనూపి అచిరకాలములోనే ప్రబలమైపోయెను. మాతాపితృ రక్తజనితమైన యాదాని దేహాన్నియు తీయ క్రిములదాని ధీకొని జయించలే పోయినది. మీదు మిక్కిలి క్షయక్రిముల యభివృద్ధికి చాల అనుకూలించు నట్టిదిగా నుండెడిది. కనుకనే గూని దేహోగోగ్యము వలె చేసిన సమస్తప్రయత్నములు లాభదాయకములు కాజేయ.

ఇట్టి వంశచరిత్ర లేని వ్యాధులు సాధారణముగ తగిన ప్రద్యునవోయముచే నయమగును. ఈ విషయమై

చిత్రము 34

లభ్యపడిన అనేకాంశములు "ఇంజియో మెడికల్ గెజెట్" అను ప్రతికవలన మన మెఱుగవచ్చును కుష్టు రోగ సంబంధమైన ఒక్క అంశము మాత్ర మిందు దెలుపు చున్నాను. ఎ. అను బానిక ఒక బ్రాహ్మణ కుటుంబము నకు చేరినది. (మాడము చిత్రము 34) ఈ చిన్నదాని యింటి సమీపమున 'బి' అను కుష్టురోగి యుండెడి వాడు. తలిదండ్రుల అబాగ్న తైచేత చిన్న పృథివీశంషియు 'ఎ' బి సమీపముననే ఆహారమును ఎప్పుడును వాని యొద్దనే యుండెడిది. ఆమె పెద్దదై, వివాహమై, ఒక బిడ్డకు గుఱుకొను నామె కేసుకుగ నేయుండెను. రెండవ కాన్పు అనసరికి ఆమెకు కుష్టురోగము కనబడెను. ఎ వంశమున కుష్టులేవరుగులేరు. ఇది కేవలము అంటువలన నామెకు వచ్చినదే. చిన్న పృథివీశంషియు రోగియగు 'బి' సమీపముననే మెల్లగుచుండినందున నామె కీ వ్యాధి చాల తినుములక్రిందనునే తగిలియుండెను. తినవంశ మారోగ్య వంతమైనది గనుక ఆమెదేహాతీత్యము చాల బలిష్ఠ మైనది. కుష్టు కారకమైనది కాదు. కనుకనే చాలదినము లావ్యాధి బ్రతుకగులేదు. వివాహమై బిడ్డలు గలిగిన తోడనే గూమె దేహబలము క్షీణించినందున వ్యాధి ప్రబల జొచ్చెను ఆమె తగిన బ్రౌపధ సేవచేత తనవ్యాధిని పోగొట్టుకొనెను. మూచితిరా ! వంశావళియందు వ్యాధి లేకుంపిన కారణముచేత నామెదేహము కుష్టుక్రిముల ప్రబలత కేమాత్రమును అవకాశమివ్వలేదు. బ్రౌపధ సేవ సహితము లాభకారి యయ్యెను. ఇదేవిషయములు తక్కిన అన్ని వ్యాధుల గుఱు అనువర్తించును. మనవారు చెప్పిన వ్యాధులు గలంశములలోని పిల్లలు వివాహమునకు దీసుకొనరాదన్న విషయములోని సత్య మిప్పుడైనను మనకు స్పష్టమగు చున్నదిగా!

నెల్లసియో నెల్లయకయో మనపూర్వులు మెం డెలు మాత్రగర్భిణియై, మొదల జేర్కొనబడ్డ కొన్ని నియమములను అనుసరించుచుండిరి. సంఘ దురా చారములు ప్రబలుచున్న యీకాలమున నవన్నియు తోసివేయబడుట సంతాపకరము. వివాహవిషయమున మనవారిదృష్టి యంతయు "మలగోత్రములు సరిగా

నున్నవా? కూటికి గుడ్డకు కొడువలేదా? " అను సంశయముల మీదనే లగ్నమై యుండునుగాని, ఈతనికిచ్చి లగ్న దేశక్షేమమునకై ఉత్కృష్ట సంతానమును బహుగలదా, లేదా? ఈతని వంశచరిత్ర ఎట్టిది? ఈతని తండ్రి తాతల కష్ట యలనాటలుండెను? నా రెంటివూకు బ్రతికి యుండి? ఏకారణముచేత మరణించిరి? ఈతని వంశావళి లో ఏయే గోగములున్నవి? " అను ముఖ్యమైన అంశములు విచరింపబట్టెను. ఎంత బలహీనుడైనా, ఎట్టి గోగవంతుడైనా తన కులమునాడుగ నుండి, ఏనో యితికలిగిన

వాడుగ నుండెనా, అప్పుడే కన్యనిచ్చివేయుదురు. మన దేశము బాగుపడవలయునని మన మిట్టి యాచారములు క్రమముగా ముఖ్యమౌచియును. స్వలాభము, స్వత్యేమము ప్రాధాన్యముగా గాక దేశక్షేమమును మన మాదర్శముగా గొనకలయును. అభివృద్ధి ని నాశక హేతువులను సాంఘికము కట్టబాట్లను త్రోసివేయకల యును. ఆగురికీ ప్రకృతికాస్త్రముల సాగింపును ఆచరణలో పెట్టవలయును.

శతకమంజరి (భక్తిసంపుటము)

ఆంధ్రగంధమాలలో మొదటిపుస్తకము

ప్రకాశకులు : కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

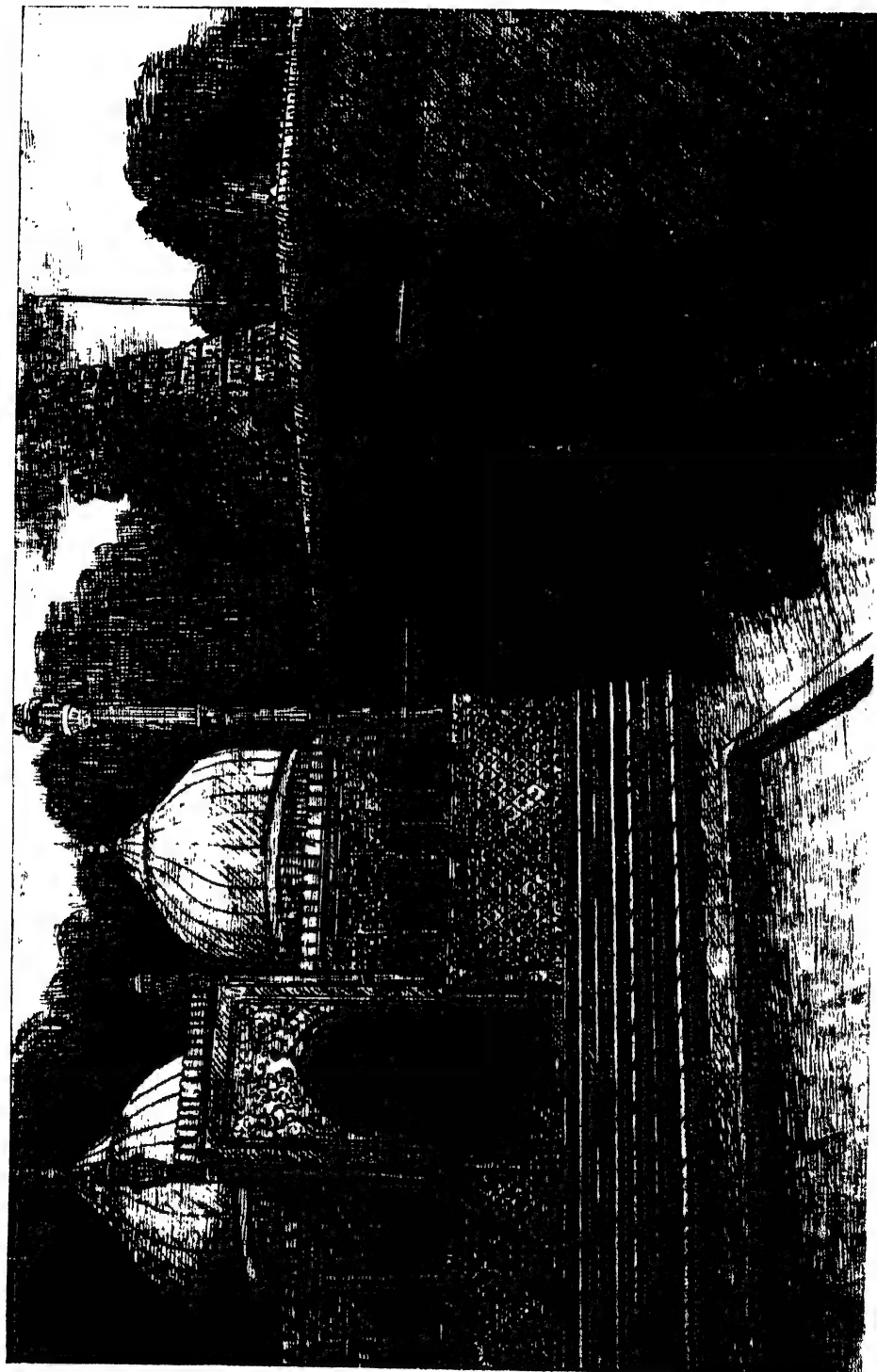
ఈపుస్తకంలో వృషాధిపశతకము, సర్వేశ్వరశతకము, దేవకీనందన శతకము, ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము, నారాయణశతకము, శాలహస్తీశ్వర శతకము, దాశరథిశతకము, రంగళాయిశతకము, రామతారకశతకము, రామచంద్రశతకము అనే పదిశతకాలు ఉన్నవి. ఒక్కొక్కశతకానికీ దానిని విమర్శిస్తూ ప్రకాశకులు వ్రాసిన మంచిపీఠిక ఉంది. చాలా వ్రాతప్రతులతో సరిమాచి వాటిల్లోనుంచి తీసిన పాతాంతరాలున్న ఎక్కింపబడినవి.

డిమ్మిపైజు ౨౫౯ పుటలు, మంచికాగితాలు, మేలుబైందు వెల రు ౧-౮-౦

అంచెకూలి కొనువారిదే. శతకములు విడిగా దొరకగలవు

మేనేజరు,

ఆంధ్రగంధమాల, 6-7, తంబుసెట్టివీధి, బార్డిటవు, చెన్నపురి.

హిందూమహమ్మదీయ సమన్వయ పరిషత్-రము

—యం. ఎస్. శర్మ

ఉనికి - ఎటుక

వేలూరి శివరామశాస్త్రి

ఉనికి

కుండ ఉన్నది, రాముడు కలడు' అనునెడ కుండయొక్కయు రామునియొక్కయు 'ఉనికి' లేక 'కలిమి' మనకు గోచరించుచున్నది. కుండలేదు, రాముడు లేడు' అనునెడ కుండయొక్కయు రామునియొక్కయు ఉనికికి వేలయిన లేమి గోచరించుచున్నది. ఉనికి యనగా కలిమి, అస్తిత్వము లేక సత్త.

ఏదేని ఉన్నయెడలగాని ఏదేని అయినయెడలగాని దాని దాని ఉనికి కలదని చెప్పవచ్చును. ఉనికి లేనివస్తు వేదయు లేదు.

మనమున్నాము. మనచట్టము వస్తువు లున్నవి. వాని కావల ప్రపంచ మున్నది. దాని కావల దేశము, దాని కావల కాలమును ఉన్నది. ఇటులు ఉనికి యన నేమో మన మెఱుంగుదుము. ఈ యునికినిగుఱించి విజ్ఞులలో చాల నభిప్రాయభేదములు కలవు.

ఉనికి లేక సత్త యననది జాతివిశేషమని నైయాయకు లందురు. జాతి యననది ద్రవ్యగుణకర్మలయందుండును. ఇది నిత్యము.

అర్థక్రియాకారిత్యమే ఉనికి అని కొందఱుందురు. దేనిచే ఏ పనియు కాజాలదో మఱియు దేనిపని ఎచటను కనబడదో అట్టి దొకటి కలదని యెటులు చెప్పగలము? కావున అర్థక్రియాకారిత్యమే ఉనికి.

ఇటు లగుచో నిచట ఈ ప్రశ్న ఉదయించుచున్నది.—ఏదే నొకవస్తువుయొక్క అర్థక్రియాకారిత్యమును ఉనికియును ఒకపదార్థమే యగునా?

క్రియనబట్టి ఒకానొకవస్తువు కలదని మన మూహించుము కాని కార్యమే ఉనికియా? ఏదేని పని జరుగవలసియున్నచో దానికిముందు అవశ్య మొకవస్తు

వుండవలయును. క్రియయే ఉనికి ఏకమాత్రనిదగ్గర మయినను పదపటిక్రియయు తొల్లిటి ఉనికియు ఏక పదార్థము కాజాలదు.

కాలముతో సంబంధపడుటయే ఉనికి యని కొందఱుందురు. కాలముతో దేనికి సంబంధము కలదో అది ఉన్నది అని మన మనుకొనవచ్చును.

కాలముతో సంబంధపడియుండుటయే యునికి కాదు. ఏల యనగా నిన్నునో మొన్ననో యొకకుండ పగిలిపోయెను. ఆ కుండ ఉన్నది అని మన మరంగలమా? కావున ఉనికి యనుదానికి వర్తమానకాలముతో సంబంధము చెప్పవలెను. కాగా వర్తమానకాలముతో సంబంధపడినదానికే ఉనికిని చెప్పవలయునని కొందఱుందురు.

అసలు ఉనికి అనుదాని తావు దేశకాలములలో కలదని మఱికొందఱు అందురు.

కల పని మనము తలచు వస్తువు లన్నియు దేశకాలములతో సంబంధపడియున్నవి. వీని కలయిక లేని వస్తువేలేదు. దేశకాలముల కలయిక లేనిస్థితి యనున దొకటి యుండునెడల ఆస్థితిలో ఏ వస్తువునకును ఉనికి లేకపోవచ్చును గాని ఆయావస్తువుల యునికియే దేశకాలసంబంధ మనఁజెల్లదు. కుమ్మరి నిన్న నొక కుండ నొనరించెను; నేడొకటి చేయుచున్నాడు. ఈ రెండు కుండలయునికియు దేశకాలములతో సంబంధపడెను. ఆ యునికియు ఈ సంబంధమును ఒకటిమా? ఆకుండల కేదేని యునికి కలుగుచో ఆ యునికి దేశకాలములతో కలయిక చెందునుగాని ఆ కుండలు తామునికి లేనినై దేశకాలములవలన ఉనికి గొనవు. ఇంతియకాక, దేశకాలములకుగూడ నొక యునికి కలదే. వానికి ఆయునికి యెటనుండి వచ్చెను? ఇతర వస్తువులవలననే అని తాము లేకపోయి తమ కలయికవలన ఇతర వస్తువులన్నిటిని

ఉనికిని చేకూర్చిపెట్టు ననిన నమ్మకశైలిదు కదా !
కావున ఉనికియు దేశకాలసంబంధమును ఒకటి కాదు.

అబాధితత్వమే ఉనికి యని కొందఱ యభి
ప్రాయము. అనఁగా కాలత్రయమునంగును నాశములేని
దేది కలదో అందుే ఉనికి.

ఉత్పత్తి వినాశములు రెండును ఈ విశ్వమునందు
పన్నిదము చఱచుకొనినటులు పనిచేయుచున్నవి. కారా
కులు రాలుచున్నవి. క్రొత్తాకులు చాడచుచున్నవి.
ఇటులు ప్రకృతిధార ఇగిరిపోవులలేదు. అయినను
నిన్నటి వస్తువు నేలై లేదు, నేటి వస్తువు రేపులేదు
ఉన్న వస్తువును ఉన్నదయిచున్నాము. లేనిదానిని లే
దయిచున్నాము. పారిభాషికమైన వై యునికిసంగతి
మన కగోచరము. కాని వాడుకలోనున్న ఉనికి మన
కందఱకును తెలిసినదియే.

ఎ టు క

ఎఱుక యనఁగా తెలివి, లేక జ్ఞానము, మన యెట్టె
గుని నొక కుండ కలదు. దానిలో మనకు పనియున్నది.
దానిని మనము చూచితిమి. ఇది కుండ కాదు ఎఱుక
మనకు గలిగెను.

కృష్ణుఁడు రామా అని పిలిచెను. రాముఁడు ఆశ్చర్య
మును విని ఆ అని జనులు పలికెను. మనము పూవులను
మూరుకొని వాని తావిరి తెలిసికొనుచున్నాము. గాలి
నీరుల చలదనమును వెచ్చదనమును గ్రహించుచున్నా
ము. తినుబండముల పులుపు తీసి మొదలగు చవుల నెఱుక
గుచున్నాము. ఇటులు పంచేంద్రియములతోడను ఆగూ
యీ విషయములఁ జెలియుచున్నాము.

ఆత్మ మనస్సుతోడను మనస్సు కన్న మొద
లగు నింద్రియముతోడను ఇంద్రియము కుండ మొదలగు
ద్రవ్యముతోడను సంయుక్తమయినపుడు ఇది కుండ
ఈ మొదలగు ఎఱుక మనకు గలుగుచున్నది.

* యదైవ తన్న పశ్యతి పశ్యంతై రిద్ద్రీప్తివ్యం న పశ్యతి సహి ద్రప్తుర్దృష్టే ర్విపరిభోషో దృశ్యతే
వివాదిత్యాత్.

† బుబోధయిషాపూర్వకవాక్ ప్రయోగః, అథవా తాదృశ వ్యవహార జనకతావచ్చేదక జాలిమత్త్యమ్.

[వాక్యవృత్తి-భాషాపరిచ్ఛేదము.]

మన కపుడపుడు మన యెదురులేని కొన్నికొన్ని
విషయములు గఱుకు తగులను. సుఖదుఃఖాదు లను
భూతము లగును. కలలలో పలు విషయములు కాన
వచ్చును. ఇటులు ఎఱుక యనఁగ వివిధముగను విచిత్ర
ముగను అనంతముగను ఉన్నది.

ఎఱుక లేనిదే ఎవరికిని ఏవ్యవహారమును సాగదు.
ఎఱుకయే లేనిచో ప్రపంచములన్నియు నీకటికొట్టు.
బాగ్రదవస్థలో మన మెల్లపుడును దేనినో యొకదానిని
చెలిసికొనుచునే యున్నాము. అటులనే సుఖత్రయం
దును మన కెఱుక కలదిని* కొండ లందురు.

సుఖత్రయందును మార్గత్రయందును మన కెఱుక
యొండగుగాని మనము మాత్ర మందు మని కొండ
లందురు. దీని నంద లంగీకరింపదు. అంగీకరించినవారు
గూడ దీనికి ప్రత్యక్ష ప్రమాణము చూపజాలరు. అప్పటి
మన యునికికి అనుమానప్రమాణము కలదగుగాని ఆస్థితిలో
మన కెఱుకయొండగుగాన ఆ యునికి యెటులొందునో
మనము చెప్పజాలము.

‘సర్వ వ్యవహారములకును హేతువైన బుద్ధి;
అనియే జ్ఞానము’† అని నైయాయకు లందురు. జ్ఞానము
ఆత్మగుణ మని కొందఱును మనోగుణ మని కొందఱును
ఆత్మాశ్రయమును ప్రకాశమని మఱికొందఱును చెప్పిరి.

ఎఱుక యన నేమియో అందఱకును అలఱిగినో
వలఱిగినో తెలియును. ఎఱుకయన నేమియో తెలియుని
వారికిని ఎఱుక అనుచో దేనిని తెలిసికొను టుచితమో
దానిని జెలికొననివారికిని వై లక్షణములేవియు నుప
యోగింపవు.

వస్తుజ్ఞాన నామములు

ఉనికికిని ఎఱుకకును విమయినను సంబంధము
కలదా? ఉనికియెఱుకలు రెండును అన్నదమ్ములు.

ఉనికి వ్యాపకము, ఎఱుక వ్యాప్యము. ఉనికి లేని దేదియులేదు. ఎఱుక లేని పదార్థములు ఘటపటాదులు చాలగలవు.

ఒయీ! ఘటపటాదులకు ఎఱుకలేకపోయినను లేక పోయే; వానియెఱుక మానవులకు గలదుకదా! ఎవరికో యొక్కరి కిట్టి యెఱుక లేకపోయినచో 'ఇది ఘటము,' 'ఇది పటము' అని యెఱుకలు నిరూపింపబడును? మఱియు జ్ఞానము వస్త్రధీనము, జ్ఞానము ఉండవలయుచో వస్త్రపు ఉండితీరవలయును. వస్త్రపు లేనిచో దేయెఱుక యుండును? కాని వస్త్రపు ఉండవలయుచో ఎఱుక ఉండి తీరవలయునను నియమ మక్కలలేదు అని వస్త్రవాదు లందురు.

జ్ఞాననిరపేక్షముగా వస్త్రపు ఉన్నదనుటకు ప్రమాణమేమియులేదు. వస్త్రపు ఉండవలయుచో దాని యెఱుకయు ఉండితీరవలయును. ఎఱుకవివా వస్త్రపు యొక్క అస్తిత్వమునకు ప్రమాణములేదు, అర్థమును లేదు. అని జ్ఞానవాదు లందురు.

బ ర్ క్ లీ

అనునరెండు జ్ఞానవాది. ఇతనిమతిమున ఉనికియు ఎఱుకయు నొకటియే. 'ఒకానొక వస్త్రపు ఉన్నది. మనకు దానియొక్క కలుగుచున్నది.' అను నీ రెండును పోలుకావు. ఈ జగత్తులో గాని మఱియెచటగాని ఏదే నొకవస్త్రపున్నదనగా నేమి? దానియొక్క మనకు కల దనియే యర్థము. ఎఱుకలొక జేరని వస్త్రపునకు భాన మెటులు?

ఇంద్రియములచే * ఎఱుకబడున దంతయు దృశ్యము. ఈ జగత్తంతయు దృశ్యము. ఈ దృశ్యము జ్ఞానసాక్షేత్తము. దర్శనమువినా దృశ్యమునకు వేరొ అస్తిత్వములేదు. దర్శనవ్యతిరేకమున దృశ్యమునకు ప్రమాణ మును లేదు, అర్థమునులేదు. పంచేంద్రియములకును విషయ మయిన విశ్వ మెవరికిని తెలియదని కల్పన చేయఁబా లును. చూడఁబడని రూపమునకుఁగాని చవిఁచూడఁబడని

రసమునకుఁగాని మూఝకొనఁబడని తావికిఁగాని వినఁబ డని శబ్దమునకుఁగాని ఉనికి కలదని మన మనుకొనఁ జాలము.

దృశ్యమునకు ఎఱుకకన్న వేరొగా ఎవోయొక రూపము ఉన్నచో అది అందఱును ఒకమానిరిగనే ఎఱుక పడవలసియుండును. కాని అది అటులు జరుగుట లేదు. ఒకవస్త్రచే పలువురకు పలురీతులుగా కానిపిం చును. మఱియు ఒకనికే వేరొకటి అవస్థలలో వేరొ వేరొ రీతులుగా కానిపింపును. నే నీ దిక్కునుండి ఈ బల్లను చూచుచున్నాను. ఇంకొక డాకలి దెసనుండి చూచును. ఈబల్ల నాకేరీతిగా కనఁబడునో ఆవలనుండి చూచువానికి ఆరీతిగా కనఁబడును. మనకుఁ గానిపించునదియే దృశ్య మగునెవల ఎవరిదృశ్యము వారిచేతని అనవలసియుండును. దృష్టిభేదముచే దృశ్య మదృశ్యము భిన్నమయిపోవును. కావున దృశ్య మెప్పుడును దర్శకసాక్షేత్తము.

మన దృష్టిబట్టియే దృశ్య ముండునని అంగీక రింతము. అయినను మనము చూచిని వస్త్రపులు చాల నున్నవే! అవి యెటు లున్నవి?

మనము చూడఁగలిగితమి నను, చూడఁజాల నంతమాత్రమునను అవి లేకపోవు. అవి ఉన్నవి. మానవులు చూడఁజాలనివి భగవానుని యెఱుకలొ నున్నవి. మనము సర్వజ్ఞులము కాము. కాని భగవా నుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు. ఈయొక పండియము లేదు.

'గుణమే మన కెఱుక యగుచున్నది. రూప రస గంధములు గుణములు. గుణము కల గుణి యొకటి యున్నది. అది మన జ్ఞానసాక్షేత్తము కాద' అని యనిని యెవల నిటులు ప్రహ్యత్తరింతుము:

రూప రస గంధములు మనచే అనుభూతము లగు చున్నవి. అవి యున్న వని అంగీకరింపవచ్చును గాని వాని అడుగుననో, లోపలనో ద్రిక్పమును పేర నేదికలదో దానిని మనము చూడఁ బడయఁజాలము. కావున అట్టి ద్రిక్పము కల దని అంగీకరించుటకు ప్రమాణము లేదు.

* Esse is percipi.

రూపాదుల నెఱుంగఁగల మనజ్ఞానము బాహ్య పదార్థములవలన ఉప్పతిల్లిన దని మనమునకునకు వచ్చిన యెఱుఁపనే గుణములచేతక ఒకానొక జన్మద్రవ్యము కలదని అంగీకరింపవలసివచ్చును. కాని కేవలము బాహ్య జడ పదార్థములవలననే మనకు జ్ఞానోదయ మగుచున్న దనుటకు వీలు లేదు. సాక్షాత్ భగవంతుని సన్నిధానము వలననే మనకు అట్టి జ్ఞానము కలుగును బాహ్యపదార్థములు మన యింద్రియములమీఁద ప్రవర్తించి విషయ జ్ఞానమును కలిగించు నని అంగీకరి ముటకంటె భగవంతుడు తన యిచ్ఛాశక్తిచే ఈజ్ఞానముల సన్నిహితమనలో పుట్టించు నని అంగీకరించుట రాచబాటగా కానిపించును. దృశ్యజ్ఞానము నవలంబించియేకదా మీమాంస. జ్ఞానోపపత్తికొఱకు నానాజన్మపదార్థముల నంగీకరించుటయు వానిక్రియవలన గుర్తిరూపమును మహాయముచే అజన్మమును నొకానొక జ్ఞానము సృష్టింఁగ బహుననియు నంగీకరించుటకన్న భగవంతు నంగీకరి మటయే లాభువము. నిశ్చయమునకు కేవలము మనము ఉన్నాము, భగవంతుడు ఉన్నాడు. బాహ్యమును జన్మపదార్థము లేదు. భగవంతుడు తన యిచ్ఛాబలమున మనలో నానాదృశ్యపదార్థముల జ్ఞానమును పుట్టించును. ఇది బరకౌరీ మతము.

కాం ౬౨

విషయరూపముగా గోచరించు జగత్తంతయును దృశ్యమే*. పదార్థములకు బాధ్యములగు కొన్ని రూపకారముల† పెట్టి మనమా పదార్థములను జ్ఞానమునకు విషయములముగాఁ జేసికొందుము. మఱియు దేశము కాలము కార్యకారణ సంబంధము ఏకత్వము బహుత్వము మొదలగువానివలన మనము విషయమును అవగత మొనరించుకొందుము. దేశమునందుఁగాని కాలమునందుఁగాని లేనిదియు కార్యముగాని కారణముగాని కానిదియు ఏకముగాని అనేకముగాని కానిదియు నగు పదార్థమును మన మెఱుంగము. దేశకాలములు గాని ఏకత్వ బహుత్వములు గాని ద్రవ్యత్వము గాని సాక్షాద్విషయధర్మము కాదు.

కాని విషయముబుద్ధిలో భాసింపవలయునేని వీని యన్నిటి సహకారము కావలయును.

విషయముగాని విషయతత్త్వముగాని‡ బాధ్యమును ఆకారముతాల్చి దృశ్య ప్రపంచరూపముతో మన జ్ఞానమున అవగహించును. ఈ యర్థమున దృశ్య ప్రపంచము జ్ఞానసాపేక్షము. కాని వ్యక్తిగతమును జ్ఞానముచే దృశ్య ప్రపంచము నియంత్రితము కాదు. మానవజ్ఞానమునకు సర్వ సాధారణములగు ఆకారములు చాల నున్నవి. దృశ్య ప్రపంచము వాని యన్నిటిచేతను నియంత్రితము. దృశ్య ప్రపంచమునందలి విషయరాశి వ్యక్తిగతమును జ్ఞానదృష్టిలో చేరియునను శేషదృష్టిలో జ్ఞాననిరపేక్షము కాదు.

అసలువిషయములకు అన్ని దృష్టులలోను స్వతంత్రమును ఉనికి కలను. విషయముల అసలు రూపము మన మెఱుంగము, ఎఱుంగునజాలము. బాధ్యములగు ఆకారములు తాల్చి విషయమును ప్రతీతిమునంతకంటే మన మా విషయముల నెఱుంగుదుము. వాని నిజరూపమును అవి మనకు నల్లడిచేయవు. రంగుబోడు పెట్టుకొని చూచినచో పదార్థముల అసలురంగు తెలియఁజులు బాధ్యములగు ఆకారములవలన విషయముల నిజరూపము తెలియదు. తెలియుటకును వీలులేదు. విషయముల నిజ స్వరూపము జ్ఞానసాపేక్షముకాదు. ఇది క్షాంతమతము.

హె గె ల్

మనకు సామ్రాజ్యముగా తెలియనిదియు తెలిసికొనుటకు వీలులేనిదియు నగు నొకానొక రూపము ఉన్నదనియే మన మెఱుంగఁజాలము. మన మెన్నడును ఎఱుంగఁజాలని వస్తువొకటి కలదని అంగీకరింపఁజేయు ప్రమాణమేదియు మనకులేదు దృశ్యప్రపంచమును మాత్రమే మన మెఱుంగుదుము. దీనివెనుక నేని లోపలనేని అంతట నేని ఎఱుంగబడనిదియు ఎఱుంగఁబడఁజాలనిదియు నగు నొకానొకరూపముతో వస్తువుగాని, వస్తురాశిగాని అధిష్ఠితముగాని అధిష్ఠానముగాని ఉన్నదని అంగీకరిం

* Phenomenal. † The forms of the Understanding. ‡ The things in themselves.

చినందువలన ప్రయోజన మెద్దియు లేదు. కావున దృశ్య ప్రపంచమునకు మనయెఱుకకుఁ దగిలిన యునికియే కాని వేఱ యునికి లేదు.

ప్రపంచముయొక్క యునికి దృశ్యాతిక్రమము కానియెడల నది జ్ఞానసాపేక్షము. దృశ్యప్రపంచము ఉండవలయునో జ్ఞానముమాడ ఉండవలెను. 'దృశ్యప్రపంచమే కలదు, జ్ఞానములేదు.' అని యనుచు 'రూపాయకు బొమ్మపెడమీకలదు, అక్షరముల పెడ లేదు.' అని యనుచునంటిని. దృశ్యమును జ్ఞానమును అసలు వేఱు కావు. అని రెండును రెండుపదార్థములుకావు. అవి చరమ పదార్థముయొక్క రెండుపెడలు, లేక రెండు రూపములు.

వస్తువునకు స్వగతిరూపములేదు. జ్ఞానమొసంగిన ఆకారమును తాల్చియే వస్తువు జ్ఞానమునకు విషయమగును. నిర్జనమును జడమును ఆల రూపము కల వస్తువే లేదు. జ్ఞానాకారము తాల్చి వస్తువులన్నియు సచేతనములయియున్నవి.

ఇక జ్ఞానమున్నచో హృదయము నిర్విషయమునగు చిత్తుకాదు. విషయాభింగితముయై ఎఱుక యునికి గొనెను. నిరాకారమున వస్తువులేదు. రూపములన్నియు జ్ఞాననిర్మితములే.

ఉనికియు ఎఱుకయు సామ్యము వేయకావు. ఎఱుక గలదగిన ఉనికియే ఉనికి. ఆయునికి జ్ఞానరూపముతో ములఁదబడియే భావమగును. విషయములవలన ఎఱుక యొక్క హృదయపోవును. ఎఱుకవలన విషయముల జడత్వమును ఆంశ్యమును లోపించును. విషయముతోఁగలిగిన యెఱుకయే యెఱుక. ఎఱుకతోఁగూడిన విషయమే విషయము. ఇది హేగల్ మతము.

బర్క్లీ జీవనానాత్మ్యమును భగవంతుని అంగీకరించుచు, జ్ఞానవిషయముయిన విషయములఁగూడ నంగీకరించుచు, జీవునకును, భగవంతునకును జ్ఞానము కలరనునగాని వారును జ్ఞానమును ఏకమని యనఁడు. అటులే విషయములకు జ్ఞానము కలుగుననునగాని విషయమును జ్ఞానమును ఒకటి యని యనఁడు.

హేగలుమతమున జ్ఞానము ముఖ్యకర్తవ్యము. అయినను అది విషయసాపేక్షము. బుద్ధి నిర్మించిన ఆకారముకంటె విషయమునకు వేఱు ఆకారము లేదు. విషయముయొక్క మార్పు అట్టిది.

అవ్వైతవాదులు

కేవలము జ్ఞానమే కలదు, విషయము లేదు. విషయములు మన కెఱుక యగుచున్నవే! విషయము లేదనినచో మనప్రతీతిని అపలపించుట కాదా?

నిక్కమే. విషయ మెఱుక యగుచుగాని దానికి ఉనికిలేదు. మనము గూడు విషయముల యునికి ప్రాతిభాసికము. వాని యునికిగాని, మనప్రతీతిగాని యెఱుకలోనే పర్యవసన్నము. ఎఱుకవినా వానికి వేఱయినికియే లేదు. ఎఱుకచేతనే ఉనికియొక్కయర్థము వ్యక్తమగును. ఎఱుకకు రాని యునికికి అర్థములేదు. ఎఱుకఁబడని యునికియు లేమియు నొకటియే. కావున ఉన్నయునికి యంతయు ఎఱుకలోనే కలదు. ఎఱుక వినా నేలేమియు లేదు.

ఎఱుకలోఁగాని ఎఱుకను ఆశ్రయించికొనిగాని విషయము కలదా? విషయమునుగూర్చి యెఱుక యెప్పుడుండెనో విషయముగూడ నపు డున్నటులేకదా!

కాదు. ఎఱుకను మించిన ఉనికికి అర్థ మేమియు లేదు. కావున ఎఱుకవినా ఉనికి లేదు. మఱియు ఎఱుకయొక్క ఉనికిచేతనే విషయ మునిగొనుచున్నటులు పైకిఁ గనఁబడుచున్నను లోఁకుగా నూచినచో విషయమునకు ఉనికి లేదని తేలును. ఎఱుకకు వేఱ యునికి యెప్పుడు లేదో అప్పుడు ఎఱుకతో కలిసియే విషయము ఉనికి కలది కావలసియుండును. కాని విషయ మెఱుకతో నెటులు కలిసిపోఁగలను? మఱియు ఎఱుకతో కలిసిపోయినచో విషయమునకు విషయత్వము ఉండదు. ఇంతియకాక విషయము ఎఱుకతో ఏరూపముగను సంబంధపడఁజాలదు. సంయోగసంబంధముతో సంబంధపడు ననుటకు పీలులేదు. సంయోగము ద్రవ్యములకు ఉండును. ఎఱుక ద్రవ్యముకాదు. సమనాయక సంబంధ వనరాదు. అది గుణగుణులకు ఉండును.

విషయమునకును, జ్ఞానమునకును గుణగుణిభావము లేను. సంయోగసమవాయాతీతమగు సుతీక్ వాస్తవసంబంధము మనయెఱుకలో లేదు. కావున విషయమని మనయెఱుకకు విషయముమనది మిథ్యాప్రతిభాసము. దీనికి నిక్కముగ ఉనికిలేదు. కావున ఎఱుకయే నిక్కమగు నునికి. ఇంక రెండువరునికి లేదు.

వస్తువాదులు

జ్ఞానవాదులకు, వస్తువాదులకు మిక్కిలి దూరము వారి వాద మిది: 'ఎఱుకకు వేల ౧ ఉనికి ఉపలభ్యము కాదు. ఉపలభ్యముకాని విషయ మున్నదినుటకు ప్రమాణము లేదు. కావున విషయము లేదు' అని వాదించువాడు లాంటివారి కదగు. ఈమాట సరియైనదేనా?

'వస్తువు కలదికనుటకు ప్రమాణములేదు' అను నదియు 'వస్తువే లేదు' అనునదియు ఒకటి కాదు. విలనంగా ప్రమాణమును వస్తువును ఏకవస్తువుకాదు. ప్రమాణములన వస్తువుయొక్క అస్తిత్వము సిద్ధము కావచ్చును. ప్రమాణము 'వారకనివో' వస్త్రస్థితియు సిద్ధము కాలే దననగునని వస్తువే లేదనరాదు కదా! పలువురు పండితులకు తమ తమ మత విశేషములను పోషించుకొనుటయందలి పట్టుదలచేత వస్తువును ఇట్టి భేదమును తెలియజాలక వస్తువును సిద్ధమొనరింపజాలక పోవుటయే వస్త్రస్థితియొక్క పట్టు పట్టుగుగా ప్రమాణములేనివో వస్తువు ఉన్నదినియు చెప్పజగదు, లేదనియు, తెప్పజనకు, లేకపోవచ్చునేమో అను సుభావరయు ఉండునట్లును కా. ఈ సుభావననే వస్త్రస్థి భావములో స్వతప్రమాణరూపముగా గ్రహించుట మిథ్య యుక్తివికల్పము.

౧. ఎఱుకకు ఆవలగూడ వస్తువు ఉన్నదను కొందము. 'ఎఱుకకు ఆవల' అని యుగంనే ఆవస్తువును మన మెఱుగమున్నమాటయేకదా! మన మెఱుగజాల మన్న మాత్రమన వస్తువే లేదని త్రోవేయజనదు.

౨. ఒక వస్తువే పలువురుకు పలు రీతులుగా గోచరించుటబట్టి వస్తువునకు జ్ఞానవ్యతిరేకమగు నిజరూపము

లేదనరాదు. ఒక వస్తువును గుఱించి పరస్పరవిధములగు బహురూపములు సత్యముకాకున్నను వస్తువునకు రూప మేదియు లేదనుట మాత్రము ప్రమాణసిద్ధ మెటులగును? దాని వాస్తవరూపము మనకు తెలియకపోవచ్చును. అంతియకాని వస్తువు లేకపోదు. వస్తువు సరిగా తెలియకపోవుటయు వస్తువే లేకపోవుటయు ఒకటి కాదు.

౩. 'వస్తువులు జ్ఞానాకారము తాల్పియే జ్ఞానమునకు విషయము లగును' అని చెప్పేవారు 'జ్ఞానమునకు నిజాకారమేదియు లేదు' అను మాట మఱుకురు. బౌద్ధములగు ఆకారములు† కేవల విషయముల సాధారణరూప మాత్రములు. ఎఱుకచే మనము వస్తుగతములగు ఆకారములనే గ్రహింతుము. కాని బుద్ధిగతములగు ఆకారములను విషయములగాను ముద్రింపము. విషయ మే యాకారమునో మనకు గానించునో అది జ్ఞానగతము కాదు. కావున ఆయాకారము కల విషయముయొక్క గునికివో జ్ఞానముయొక్క యునికి సామాచర్య మంగీకరింప నక్కఱలేదు.

'ఎఱుకకు కాని యునికి ఏమియు నర్థములేదు.' అను అదైవతమును అంగీకరింపవచ్చును. ఏలయన ఎఱుక కాని వస్తువును తెలిసికొనజాలము కదా! కాని ఒక విశేషము. ఎఱుకచే ఏ వస్తువు నయినను తెలిసికొనుట యనగా ఆ వస్తువును ఆ యెఱుకయు ఒకటి యనుటమాత్రము కాదు.

ఉనికియొక్క యర్థమెఱుకచే నెఱుగగల యుండుననుట నిక్కము. కాని ఆ యర్థమును ఎఱుకయును ఒకటియే యని యనుకొనుట మాత్రము కల్ల. ఉనికియు ఎఱుకయు ఏకార్థకము లగునని ఎఱుకకంటె వేలగా ఉనికి ఉన్నదా లేదా యను ప్రశ్న మెన్నఁడును పాడగట్టదు. ఉనికి యనగా ఎఱుకయే యని కొందఱు తలచి పోయవచ్చునని వారి కీప్రశ్న మెన్నఁడును తట్టదు. సత్తాజ్ఞానములయందు ఏకార్థకములుకావు గనుకనే మన కిట్టి ప్రశ్న యుదయించెను. తద్విచార స్వరూపముగా సత్తాజ్ఞానము లొకటి యని లేదని అని అనరాదు.

† The forms of the Understanding.

పైఠెప్పిర పేతువులవలన ఎఱుకకంటె వస్తు చేదియు లేదు. అను జ్ఞానవాదులవాదము నిర్వివాదము కాదని తేలుచున్నది. వాఁయుత్తులు ప్రమాపకములు కావు.

‘ఎఱుకకంటె వేఱి ఉనికి కలదా?’ అను విచారణకుండు జ్ఞానమును దానివిషయమును ఎన్నటికిని ఒకటికావు’ అనుమాట లెప్పుగా తెలియవలసియున్నది. తెలియఁబడినది తెలివితో ఏకమగునెడల తెలియఁబడున దేదియు నుండదు. కావున జ్ఞేయమున విషయము జ్ఞానముకన్న సాక్షాత్పన్నము.

మనమెఱంగిన వస్తువునే ఉన్నదని యంగుము. లేనివస్తువు నెఱుంగుటను వీలులేదు. విషయము తెలివితెనువెంట విషయము ఉన్నదనియు మనకు ఉపలబ్ధమగును. ఏలనఁగా సమ్రాపముగానే విషయమును మన మెఱుంగుము.

విషయము జ్ఞానముకన్న భిన్నము. కావున విషయముయొక్క యునికి ఎఱుకకు నేఱుయియుండు టుచితము. విషయముయొక్క యునికి ఎఱుకతో ఏకమయి పోవునెడల విషయమునకు విషయత్వమే ఉండదు. జ్ఞానమునందే అది లోపించిపోవును. నూక్కుదర్శులగు అద్వైతవాదు లిది తెలిసికొనియే అసలు విషయమునకే ఆభావ మొప్పిరి. కాని ఎంతవట్టు విషయప్రతీతి కలగుచున్నదో అంతవట్టు విషయమును ఒప్పుకొనకుండఁ జాలము. ఈరీతిగా విషయమును ఒప్పుకొనినచో ఎఱుక కన్న నేఱుయిన ఉనికిని ఒప్పుకొనకుండ నెట్లు? కేవల జ్ఞానముచే ఏకస్తువుగాని కూర్పఁబడియుండలేదు. ఎచట ఎల్లయునికియు ఎఱుకలోనే పర్యవసన్నమౌ ఎచట కేవల మెఱుకయే కలదో అచట విషయ మనున దేదియు నుండఁజాలదు. జ్ఞానాతిరిక్తములే జ్ఞానమునకు విషయము లగుట సంభవించును.

ఎఱుకకును, విషయమునకును ఎఱుకలోనే భేదము కలుగునుగాని ఎఱుకకు వెలుపటఁ గలుగదు. కావున విషయముగూడ ఎఱుకలోనే ఇమిడియున్నదని కొందఱు అందురు.

‘ఈమెఱుకలోపల’ అనుదాని కర్థ మేమి? అని మన మడుగవలసియున్నది. పప్పుప్పులు పెట్టుకొనఁదగిన కుండగా జ్ఞానము? జ్ఞాన మనఁగా అవబోధనము. దానికి బహిరంతర్యాగములు లేవు. విషయము జ్ఞానములో చొఱబడి జ్ఞానముకన్న నేఱుగా తనవిషయత్వము నెటులు కాపాడుకొనును?

‘జ్ఞానవిషయములు రెండును చరమమున ఏక పదార్థముయొక్క రెండుముఖములు’ అను మోగెలును ఇటు లడుగవలయును. చరమమున ఆయేకపదార్థ మెట్టిది? అది జ్ఞేయమనగా, అజ్ఞేయమా? జ్ఞేయ మనుచో అదియు విషయ మయిపోవును. మఱియు దానియందు జ్ఞానము ఉండఁబోవను. అజ్ఞేయ మనుచో జ్ఞానము దులమతము చొప్పున అజ్ఞేయమగు పదార్థమునకు ఉనికి యెటు లొప్పుఁజనును?

జ్ఞానముతోడను విషయముతోడను గలిసిన ఒకానొక పదార్థమును మన ముపలు కల్పింపఁ జాలఁ గలుగుదుమా? మోగెలుమత మొప్పుకొనినను జ్ఞానము చరమపదార్థముయొక్క ఒకవైపునదా! ఉనికియో ఇరువైపున నున్నది. కావున జ్ఞానాతిరిక్తమును నునికి ఒక అంశముం దంగీకరింపఁబడినటు లాయెను.

ఎఱుకకంటె నేఱుగా విషయముయొక్క యునికిని ఒప్పుకొనినను విషయ మెన్నఁడును జ్ఞానముతో అసంబంధమయి యుండలేదు. కాన దాని యునికియు ఎల్లయపుడును జ్ఞానముతో సంబంధ మయియే యున్నది. విషయముయొక్క విషయత్వమే జ్ఞానముగూడ ఆధార పడియున్నదని కొందఱు చెప్పుదురు.

విషయత్వ మన నేమి? ఏదేని వస్తు వెపు డెఱుంగఁబడునో అపుడే అది ఎఱుకకు విషయ మయినది అని చెప్పవలయును. కావున విషయత్వ మనునది ఏ వస్తువుయొక్కయు అంతర్వీహితధర్మము కాదు. ఎఱుకతో సంబంధపడుట యనునదే వస్తువుయొక్క విషయత్వము. ఈసంబంధ మెట్టిది?

వస్తు వెటు లున్నదో సరిగా అటులు తెలిసికొను నదే జ్ఞానము. వస్తువునకు రూపాంతర మొసఁగునది సత్య

జ్ఞానము కాదు. కావున జ్ఞానముతో సంబంధపడినందు వలన వస్తువునకు రూపాంతరము కలుగదని తప్పక ఒప్పుకొనవలయును. వస్తువును కేవలము ప్రకాశింపజేయుటయే జ్ఞానస్వభావము. జ్ఞానమునకు కార్యమునుపుట్టించు శక్తిలేదు. జ్ఞానము రూపాంతర మొనగలేదు. త్రొత్త సృష్టి చేయలేదు. ఇది నిక్కమగునెడల విషయత్వము వలన వస్తుగుణముగాని ధర్మముగాని మూలదని ఒప్పుకొనినటు లగును. జ్ఞానమునకు వస్తువును సృష్టింపగల శక్తియు రూపాంతరము కలిగింపగల శక్తియు లేక వస్తువును ప్రకాశింపజేయుటయే దాని పనియగునెడల జ్ఞానముతో సంబంధపడినందువలన వస్తువునకు విషయత్వము వివాదేణు ధర్మము కలుగదు. ఆ హేతువుచేతనే జ్ఞానముతో సంబంధపడకపోయినచో వస్తువు తన గుణమునుగాని ధర్మమునుగాని కొలుచుదు. కావుననే జ్ఞానముతో సంబంధపడిన అష్టభూత వస్తువుయొక్క గుణానికి అక్షుణ్ణముగా నుండు నని అంగీకరించుటకు బాధ యేమి యు లేదు. జ్ఞానముతో సంబంధముచేది వస్తువు ఉనికిని

ఆర్జించుకొనునెడల అనగా జ్ఞానము వస్తువును సృజించు నెడల జ్ఞానకృతిరిక్తముగా వస్తువు ఉండజాలదు. ఇటులు కానిచో జ్ఞానముతో సంబంధము లేకపోయినను వస్తు వైష్ణవము ఉనికిని పోల్చుకొనజాలదు. సర్వజ్ఞుడొక ఉండవచ్చును. కాని వస్తువుయొక్క ఉనికియు ఆయనయొక్కయు ఒకటి కాదు. వస్తువు యొక్క ఉనికి వస్తువునందే యుండును. ఏదేని వస్తువు కలయంతమాత్రమన ఎవరో యొకరు గాని నెఱిగితిరవలయునను నియమము వస్తువుయొక్క యునికిలో నెంత నెఱికినను కానరాదు. కావున ఉనికికి ఎందుతో నేమిదని?

పైన్యాసమున	మఖ్యగ్రంథములు
ఉపయోగించుకొనిన	మధునూదన సరస్వతి.
ముఖ్యగ్రంథములు.	సరసిహారి.
బృహదారణ్యక.	
తర్కసంగ్రహ.	
వాక్యవృత్తి.	

భారతీయ చిత్రకళ

గ్రంథకర్త: తిలిశెట్టి రామారావుగారు, బి. ఏ., బి. యల్., ప్రొఫెసర్, హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయము, హైదరాబాద్ చిత్రలేఖనోద్యమము, బాధ్యకాలమునాటి చిత్రకళ, అజంతాపిఠానము, బాహులిహరణులందలి చిత్రకళ, మొగలు చిత్రకళావిధానము, రాజపుత్ర చిత్రములపై శిరి, నేటిచిత్రములు మొదలయినవానిని గూర్చిన చిత్రాదులు వివరముగా నీ గ్రంథమున చర్చింపబడినవి. ఆయాకాలపు చిత్రవిధానములు దెలుపునట్టి త్రివర్ణ-వీకవర్ణచిత్రములు నలువది ఇంగు గలవు. చిత్రకారులు, చిత్రకళాజ్ఞానులు, చిత్ర కళాభిమానులు నగు వాఁగ్రులెల్లగు తప్పక చదువవలసిన గ్రంథము.

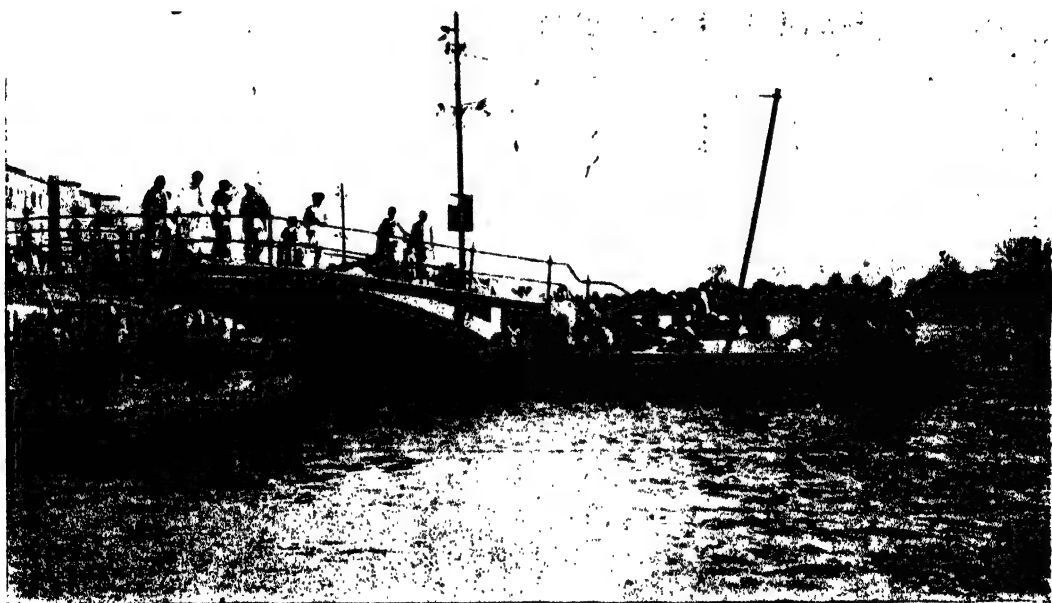
కె. లు. ౧-౧-౦.

మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల, నెం. ౭, తంబుచెట్టిపేథి, మదరాసు.

వంతెన

— ౧౦౪ —

హరిద్వారము, స్నానఘట్టము

၆၆၆

၆၆၆ ၆၆၆

అదృష్టవంతుడు

కూర్చా వేణుగోపాలస్వామి,
శేషుబాయి గోపాలస్వామి

టెలిఫోన్ గంట మోగడం మొదలైంది. ఆతురత్తో తీసి విచేటప్పటికి మృదు మధుర వాక్కులు వినబడ్డాయి. “నాభర్త ఊల్లో లేడు. రాత్రి నాతో భోంచేస్తావా?” నే నానంద వార్దిలో నోలూడి పోయాను. ఇదే సమయం అనుకున్నా. “ఓ, తప్పకుండా వస్తా. అయితే మీ ఇల్లెక్కడ?” ఈమాటలు నేననేసరికి ఆమె రౌద్రంవల్ల టెలిఫోన్ వణికిపోయింది. “నాపేరు ఉమాబాయి. నీకు జ్ఞాపకం ఉందో లేదో గాని సెచ్చిల్ని నేను” అనేటప్పటికి రాత్రేమో రసికత్వం బలికించేద్దామని ఊరి పోతోన్న నా ఆశలన్నీ ఒక్కసారిగా పటాం చలయాయి. నాకు ఒళ్లు కంపించిపోయింది. “నేనెవరన్నుకున్నావు? నీకేమో పసిపాటా లేదని ఇతరులెవరికీ కూడా పసి పాటా లేదను కున్నావా? మొట్టమొదట నీపేరు చెప్పనంత మాత్రంచేత నీవెవరో నాకు తెలియదను కున్నావా? ఏదో నిన్ను ఉడికించాలని ఆలా గన్నాను. ఇల్లు కదలి రావడానికి ఒక్క- నిమిషం అయినా నాకు టయిము లేదు.” అన్నాను. కాని ఆమె నాన్నతో నావేమాలన్నీ వెల్లిడి చేసి నాకు నెలనెలకూ ఇచ్చే మనువర్తి ఊడ గొట్టిస్తానని బెదరించేటప్పటికి తోక ముడుచు కుని ‘వస్తా’నన్నాను. నాకు ప్రాయశ్చిత్తంగా

టాజ్ మహల్ హోటల్ కు తీసుకుని వెళ్లు దువుగాని, ఈవనింగు డ్రెస్సు వేసుకోమంది. ఉక్కిపోతోన్నా నాకర్థం కాలినట్లు అట్టలాంటి పర్బువేసుకుని ఊరేగవలసివచ్చింది.

టాజ్ మహల్ హోటల్ సంగతి మీకు తెలుసుగా. సముద్రానికి ఆనుకొనిఉంది. బాంబాయిలో కాసులుకానులుగా ఖర్చు పెట్టే ప్రతికుర్రాడు అక్కడే ఉంటాడు. అక్కడికి భోజనానికి వచ్చేవాళ్లు, బొత్తిగా చేశం చూడ్డానికి వచ్చిన పరదేశస్థులయితే తప్ప, ఒక్కొక్కొక్కళ్లు తెలిసే ఉంటారు. అక్కడికి ఇంకెవరూ దొరకనట్లు చెల్లెళ్లును, భార్యల్ని వెంటబెట్టుకునివెళ్లే లోకువ అయిపోతాం. కాని కష్టకాలం ఎవరికైనా వస్తుంది. ఆనాడు “కే బనే” ఉందని ఉమా కనిపెట్టింది. మెల్లగా డాన్సుహాల్లోకి దారి చూపింది. నేను జేబుల్లో ఉండుకున్నా — తెచ్చినడబ్బు చాల్తుందో లేదో అని.

మధ్య డాన్సుస్థల నునుపువల్ల మెరుస్తోంది. దానిచుట్టూ కుర్చీలూ, బల్లలూ గోడలకు అంటుకునేటట్లు అమర్చబడియున్నాయి. ఇంక దీపాల వెల్తురు చెప్పనక్కరలేదు. గోడల్లో పెద్దపెద్ద అద్దాలు ఉండటంచేత ఎటుచూచినా వేలకొలది మా ప్రతిబింబాలే

కనుబడుతోన్నాయి. మేము తేబిల్ రిజర్వు చేసుకోలేదు. ఆలస్యంగా వచ్చాం. గది జనంతో క్రిక్కిరిసిపోయి ఉంది. అంచేత ఏ మూలనయినా ఇరుక్కుందామని నే నిటూ అటూ బల్లికోసు చూస్తోంటే, మా ఉమా హాళంతటిలో ముఖ్యమైన స్థలంలో ఉన్న బల్లిదగ్గరి ఎవరూలేకుండా ఉండడం కనిపెట్టి దర్జాగా దానిదగ్గరికు వెళ్లి మఖాం వేసింది. ఇంక నేను షిక్స్‌నెక్కులాగ వెంట బడి పోవలసివచ్చింది. ఖంగాన బడుతూ హెడ్‌వెయిటర్ అక్కడికి వచ్చాడు. అతను వచ్చేలోపల ఆబల్లివూద ఉన్న రిజర్వేషన్ కార్డును మా ఉమా ఒకచేతిపాపుతో తోసి పాగేసింది. హెడ్‌వెయిటర్ వంక కర్లు ఎర్ర చేనేటప్పటికి అతను ఖంగానపడిపోయి ఏమీ అనలేక, వేరే ఒకబల్లితెచ్చించి మాస్క్‌కున వేయించి కుర్చీలు అమర్చి రిజర్వేషన్ కార్డు బల్లిమీద పెట్టాడు. నేను భోజనానికి ఆర్జి ఇస్తూ, “పానీయం ఏం కావాలె” నని అడిగితే ఉమా “ప్యాంపెయిన్” అంది. “ఎప్పటినుండి మొదలెట్టావు సురాపానం” అన్నా. “అబ్బే, నే ననలు ముట్టుకోనుగాని ఇక్కడ ప్యాంపెయిన్ తెప్పించకపోతే పనువుతక్కువ” అంది నాకు నాలుగాకులు నేర్చుతూ.

మేము భోజనం మొదలెట్టేటప్పటికి ఇతరులు ముగిస్తూ ఉన్నారు. డాన్సువాయిద్యం ఇతరబల్లిల దగ్గరి ఉన్నవార్ని ఆకర్షించడం మొదలెట్టింది. కొంచెంసేపట్లో డాన్సు ప్లోరు నిండిపోయింది. దొరలూ దొరసా

నులూ, ఇంగ్లాండులో ఏళ్ల తరబడి నేలకొలది వెచ్చించి డిగ్రీలు లేకపోయినా డాన్సింగు నేర్చుకున్న నల్లదొరలూ, తెల్లవా రేంచేస్తే కోతుల్లా తాముకూడా అదేచేయాలనే పారశీక కాంతిలూశరీరాలు ఊడం మొదలెట్టారు. ఇదొక పెద్ద ఆట. డాన్సుప్లోలో ఎక్కడైనా ఒక అడుగుస్థలం కనబడ్డంతోనే ఒక మొగాడూ ఒక ఆకట్ కలిసి దానిమీదికి ఉరకడం. కొగలించుకుని, కన్ను, బల్లు, కాల్లు కదలడమే కాని జరగడం ఏ కనబడదు, స్థలం లేకపోబట్టి. ఇదే డాన్సింగు అంటారు. ఈ లోపల ఏ లావుపాంటి ఆయనో ఒక ఊపు ఊపేటప్పటికి అనేకమంది ఒకరిమీద ఒకరు పడి క్షమాపణ వేడుకుంటారు. ఇదొక ఆనందం.

ఈ నాట్యసముద్రంమీదనుంచి నా చూపు మరల్చేటప్పటికి, మాస్క్‌కున క్రొత్త గావేసిన బల్లిదగ్గరి ఒక హిందూ పెద్దమనుష్యుడు కూర్చునిఉండడం కనబడింది. ఎన్నో కుర్చీలున్నా ఆయన వంటరిగానే ఉన్నట్లు నాకు తోచింది. చాలా పొడవుగా ఉంటాడు. మా ఉమా అంటుంది అందంగా ఉంటాడని కూడా. ఈలోపల డాన్సింగు ఆగిపోయింది. ఎవరిబల్లికు వారు చేరుకున్నారు. కొంచెంసేపట్లో బల్లిలదగ్గర ఉన్న దీపాలన్నీ ఆర్పేశారు. డాన్సుప్లోరుమీద మాత్రం ప్రకాశిస్తోన్న స్పాట్‌లైట్ ఒకటి కనబడుతోంది. ఒక దొరా ఒకదొరసానీ వచ్చి నృత్యం చూపించారు. ఇదేనటకే బరే

అంటారు. వారిస్వత్యం అయిపోవడంతోనే మళ్ళీ మాబల్లదగ్గర దీపాలు వెలిగాయి. మాక్కుబల్లదగ్గర కూర్చునిఉన్నాయన మళ్ళీ నాదృశ్యానికి అడ్డుపడ్డాడు. అతనికళ్లనుండి నీళ్లు బొటబొట కారుతున్నాయి. అది ఉమా కూడా గమనించింది. “ఒకజెన్ ఎక్కువై ఉంటుందన్నాను ఆమె అరిగని శ్రశ్నకు శ్రత్యుత్తరంగా. “సీకేమితెలియ”దంది ఉమా. ఎప్పుడూ అలాగేఅంటుంది. “అతనికేదో పెద్ద ఉపద్రవం సంభవించిఉంటుంది” అంది. “తప్పుకుండా జరిగి ఉంటుందన్నానేను. “అతడు ఇక్కడికి తీసికొనివద్దా మనుకున్న గుంట రావట్టుంది” అన్నా నేను. ఉమా నన్ను “నోరుమూయ” మంది. నాదురుద్దేశానికి శాస్త్రంగా అతన్ని మాబల్లదగ్గరకు పిలవమంది. నేను దంగయిపోయా. “హంబయిలో ఉంటూ పేరూ తెలియనివాళ్లతో అధికప్రసంగానికి దిగితే రెండుచంపలూ వాయిస్తా”రన్నా. “ఆయనకై రిజర్వ్ చేసిన బల్ల వసం ఆక్రమించాంగా. ఆమాత్రం విచయం చా”లంది ఉమా.

“అయ్యా, తుమించాలి. పొరబాటున మీబల్ల వేం ఆక్రమించాం. మీరు కూడా ఒంటరిగా ఉన్నట్లున్నారు. దయచేసి మాతో కలిసి వస్తేనా పాసీయం పుచ్చుకుంటే మాకు చాలా ఆనందం కలిగిస్తుంది.” అన్నా ఆయనదగ్గెటకు వెళ్లి. ఆయన మెల్లగా లేచి వచ్చి మాబల్లదగ్గర చేరాడు. ఇంకో గ్లాసు అతనికోసం తెప్పించి ప్యాంపెయిన్ తో

నింపి ఇచ్చాను. “మీహెల్త్” అని ఒకగుటకలో కొట్టేశాడు. కాని కళ్లెంట నీళ్లు ఇంకా వస్తూనే ఉన్నాయి, అతను నవ్వుతో మాట్లాడాలని ఎంతప్రయత్నించినా. “అమ్మా, మీరు నన్ను తుమించాలి. నే నవేళ డాన్సు చేసేస్థితిలో లేను.” అన్నాడు. నాకు పట్టరాని సహృద్యింది. మాఉమాకు డాన్సు ఒకఅడుగునా వేయడం చాదు. ఈలంటి విషయాల్లో ఆమెకు పూర్వకాలపు చేపస్తం మెండు. కాని ఎవరికైనా తెలిస్తే తన నవనాగరకతకు భంగం వస్తుందనిభయం. నే నేమైనా తనసంగతి వెలిబుచ్చుస్తానేమో అని బల్లక్రింద నాకాన్లును గట్టిగా తన్నుతూ ఆయన కేదో నాలుగు మంచిమాటలు చెప్పింది. తన్నులవల్ల కల్గిన బాధలో ఆసంభాషణ నాకు వినిపించలేదు. అప్పుడుతడన్నాడు-“మీరు చాలా దయాగ్రీహృదయులుగా కనుకీస్తోన్నారు. మీకు విసుగు కలిగదంటే ఒకడిన్న కథ చెప్తా”నన్నాడు. “ఏమాత్రం కలగ”దని అంటూ నేను మరల అతనిగ్లాసు ప్యాంపెయిన్ తో నింపాను. “మీహెల్త్” అంటూ ఒకగుటకలో ముంగేసి కథ చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

“ఒకపురుషుడు ఒకస్త్రీ ఉండేవారు. ఆ పురుషుడు ఆస్త్రీని అధికంగా ప్రేమిస్తోండేవాడు. ఆమెను స్త్రీఅనవలసిందే. వర్ణించడానికి మాటలు చాలావు. దేవకన్యకలంటే మీరు నమ్మరు. ఆమెవేరు చెప్పితే మీకే తెలుస్తుంది. కాని చెప్పకందుకు తుమించాలి. ఆమె ఈదేశంలో చాలా ప్రసిద్ధికెక్కినస్త్రీ.

పుట్టుకవల్లా, సాందర్యంవల్లా ఆమెకు సాటి వారు ఈతరంలో లేరు. చంద్రలో కూడా అంతటిస్త్రీ లేదు. మోహినిని మించిపో తోంది. మోహిని దేవదానపుత్రుడు ఘోరమైన కలిపించింది. కలహం ఎవరైనా కలిగించవచ్చు. దేవదానపుత్రుకూడా, విశ్వంచేసేటంతకంటే ఈమెకు కలదు. అంతకంటే గొప్పయిందా? ఆమె సాందర్యంతో పురుషులకు చేయజాల దేం లేదు. అంతటి సాందర్యం ఈచేతంలోనే కాదు, ఇంకానేనాల్లో కూడా ఉంటుంది.

“ఆపురుషుడు ఈస్త్రీని చూడడంతోనే ఆమెకు మోహంతో ముగిసిపోయాడు. ఇది సాధారణమైన ప్రేమకాదు. ఆమె యువనవతి. తనచుట్టూ తిరుగు వేకొని పురుషుల్లో ఈత వైన తన ఆనందాన్ని ప్రసరించింది. అంతా వీరికప్పురి పేర్లు కలిపి చూపుకోవడం మొదలైపోయింది. ఆయన చాలా పాపమైనవాడు; అందమైనవాడు. ఆధునికకవుల్లో అగ్రగణ్యుడు. ఆయనది గొప్పకుటుంబం. ఆమె భవనైకసుందరి.

“ప్రథమంలో ఆమె ఆతన్ని పూర్తిగా అంగీకరించలేదు. కాని వారిపైపు కలుసుకోని రోజు లేదు. ఏనాటికైనా ఏవాహం చేసుకొంటుందనే నమ్మకంతో ఆతను ఆనందసముద్రంలో మునిగిపోయాడు. అప్పటి ఆతని ఆనందం అపరిమితం.”

ఈమాటలు ఉచ్చరించేటప్పటికి ఆతని కళ్లవెంట మల్లీ సీట్లువచ్చాయి. ఆతనిగ్లాసు

మల్లీ మార్బెయిన్ తో నింపా “మిషెల్స్” అని మల్లీ ఒకగ్రుక్కతో మింగేశాడు.

“ఆమె అనమానసాంశర్యం సంగతి మీకు ఇదివరకే చెప్పా. అదచాలక ఆమెకు అపరిమితమైన ఆశ ఒకటి ఉండేది—కేవలం తాను గొప్పనాయకురాలుగా ఉండాలని. ఈ ఉద్దేశ్యంతో దేశనాయకులకు చేరి కష్టమైన విషయములు అనేకములు చర్చిస్తోండేది. ఆమెకు దేశస్థితి బాగుచేయాలని మిక్కిలి కుతూహలం. అంతేకాదు స్త్రీలకు ఓట్లురావడానికి ముందుకువచ్చి కూడా స్త్రీల హక్కుల కొరకై బండ్లు పుట్టి రాజకీయ వియాల్లో చాలా తెలివైనది పేరుపొందింది. స్త్రీలకు ఓట్లు రావడంతోనే ఆమె శాసననిర్మాణసభకు ఎన్నుకోబడ్డది. రాజకీయ విషయాల్లో ముందుజాతీయ ఉద్యమాలిచ్చే స్త్రీలూ ఈరేఖా విలంబం మీకు తెలిసిందేగా. వాటిలో ఆమెసాందర్యం ఎలాగ ప్రజ్వలిల్లి దో మీరే ఊహించవచ్చు.

“ఈకాలంలోనే నేచెప్పిన పురుషుడు ఆమెజీవితంలో ప్రవేశించాడు. ఆతని స్నేహం ఆమెకు చాలా అదృష్టవాయకం. ఆతను లేకపోతే ఆమెరాజకీయజీవితం నిష్ఫలం అయ్యేది. ఆమెకు ఉపన్యాసం తయారుచేయడం రాదు. కాని వల్లెవేసి ఎట్టి ఉపన్యాసాన్నైనా ఇయ్యగలిగేది. ఆమె ఉచ్చారణ, పద ప్రయోగం, వాక్యాల అల్లిక, మృదుమధుర కంఠధ్వని విని జనులందరూ ఆశ్చర్యపడేవారు. కాని ఆమెకు

ఉపన్యాసం తయారుచేయడం ఏమాత్రం రాదు. త్వరితంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆమెఉపన్యాసాలకు ఆటకట్టులయిన ఉపాధ్యక్షులు ఆమెను కాపు. ఆమెన్నేహితుడు ఆమెఉపన్యాసాన్ని వ్రాసి ఆమెకు ఇస్తుండేవాడు. అలా వ్రాయడం ఆయనకు చాలాసరదా. ఆమెకు కొంచెం అయినా తాను ఉపయోగపడుతోందడం తనకు చాలాగౌరవంగా తల్యేవాడు. అతడు ఆమె ఇచ్చే ఉపన్యాసాన్ని తయారుచేయడంలో సాహాయ్యపడుతోండేవాడేకాని తన ప్రతిష్ఠాద్వేషం, ప్రతిఘటన, ప్రతివాద్యం అతని దేనని ఆమెకు ఏమాత్రం తోచలేదు. ఆమె అవలంబించిన రాజకీయ పక్షం ఆమె కేమాత్రం ఇట్టంలేకపోయినా, ఆమెవల్ల ఆమె అవలంబించిన పక్షం అభివృద్ధికై తన యావచ్ఛక్తి వినియోగించుచున్నాడన్న సంగతి ఆమె తెలుసుకోలేక పోయింది. అతని మెదడు బెజవాడ జంతువులాగా ఒకేసారి అనేక మార్గాల్లో పోతోండేది. అతడు తలచుకొంటే రాజకీయ విషయాల్లో సుప్రసిద్ధమైన పేరు ప్రాచీన గలిగేవాడు. కాని కవి అగుటచే రాజకీయ విషయాలలో కుతూహలం లేక ఆమెకు సాహాయ్యం చేయాలనే ఉద్దేశంతప్ప వేరు విషయం అతడు ఆలోచించనే లేదు. తన కిర్తికై ఏమాత్రం అపేక్షించలేదు.

“ఈలోపల మరియొక పురుషుడు ఆమె జీవితంలో ప్రవేశించాడు. అట్టి ధైర్యవంతుల యోధుడు మనకాలంలో లేడని అంటారు. కాని అతడు ధైర్యవంతుడో, అదృష్టవంతుడో మనం చెప్పలేం. తనవంటి అదృష్టవంతుడు లేడని అతడే అంటూఉంటాడు. ‘నేను ఎప్పుడూ ఓడిపోజాలను’ అని విచారంగా

అంటాడంటేవాడు. అతడు ఏదీముట్టుకుంటే అది బంగారం అయ్యేది. అతడు ఏదీబిగ్గినా గలిచేవాడు. అతని పేరు కెప్టెన్ విజయ; సార్థక సామధేయుడు. అతడు ముట్టి దంతా జయం. అతడేమెరు శాసననిర్మాణసభలో అధ్యక్షుని గేలరీనుంచి మొట్టమొదట చూచాడు. ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆమెఅందం అతడెరిగిందే పత్రికల్లో ఆమె చిత్రపువ్వు ఎన్నోసారులు చూచాడు. కాని అప్పటి వఱకూ ఆమెసౌందర్యం అతన్ని ఆకర్షించలేదు. చిత్రపువ్వుకు ప్రాణం లేదు గదా. ప్రాంతోపున్న ఈ ఆనమానసౌందర్యాన్ని ఇప్పుడే కనిపెట్టాడు. ఆనాడేమె మరింతమధురంగా ఉపన్యసించింది. స్త్రీ హక్కులనంబంధమైన చట్టం ఒకటి ఆనాడు చర్చించబడుతోంది. హైందవ స్త్రీల దుర్గతిని గురించి ఆమె ఆలాపించేటప్పటికి పురుషుల పాపాణమృదయాలకూడా కరిగిపోయాయి. ఆమె ఉపన్యాసమే ఆనాడు ఆమె పక్షం జయించడానికి కారణం అని అంతా అంటారు. నీరుడగు విజయుడు ఆమెసౌందర్యానికి, తెలివికి ముగ్ధుడై పోయాడు. ఆమె తెలివీ, ఆమె జ్ఞానం, ఆమె చురుకుదనం ఇవన్నీ ఆమె చక్కదనంతో కలవడంతోనే విజయుని హృదయాన్ని బానిసగా చేసివేశాయి. అతడెప్పుడూ ఓడిపోలేదుగా! ఆనాటిరాత్రే ఆమెను ఒకవిందులో కలుసుకున్నాడు.

“మూడువారాల్లోపల ఆ ప్రాతన్నేహితుడు, ఆమెకు సాహాయ్యం చేసినవాడు, ఆమె కెప్టెన్ విజయుని వివాహమాడనున్నదని పత్రికల్లో చదివాడు. నిర్భాంతపడి పోయాడు. తనకన్నులను తను నమ్మలేక

పుట్టుకవల్లా, సాందర్యంవల్లా ఆమెకు సాటి వారు ఈతరంలో లేరు. చిత్రంలో కూడా అంతటిస్త్రీ లేదు. మోహినిని మించిపోతోంది. మోహిని దేవదాసవుతు ఘోరమైన కలిపించింది. కలహం ఎవరైనా కలిగించవచ్చు. దేవదాసవున్నకూడా, విశ్వంచేసేటంతశక్తి ఈమెకు కలదు. అంతకంటే గొప్ప ముంది? ఆమె సాందర్యంతో పురుషులకు చేయజాల దేం లేదు. అంతటి సాందర్యం ఈదేశంలోనే కాదు, ఇతరదేశాల్లో కూడా ఉండదు.

“ఆపురుషుడు ఈస్త్రీని చూడడంతోనే ఆమెను మోహంతో ముగిసిపోయాడు. ఇది సాధారణమైన ప్రేమకాదు. ఆమె యశస్వినవతి. తనచట్టా తిరుగు వేయకొంది పురుషుల్లో ఈత మైన తన అనుగ్రహం ప్రసరించింది. అంతా వీరిరవురి పేర్లు కలిపి చెప్పకోవడం మొదలెట్టారు. ఆయన చాలా పొడవైనవాడు; అందమైనవాడు. ఆధునికకవుల్లో అగ్రగణ్యుడు. ఆయనది గొప్పకుటుంబం. ఆమె భవనైకసుందరి.

“ప్రేమలో ఆమె ఆతన్ని పూర్తిగా అంగీకరించలేదు కాని వారిరువురు కలుసుకోని రోజు లేదు. ఏనాటికైనా వివాహం చేసుకొంటుందనే నమ్మకంతో ఆతను ఆనందనముద్రంలో మునిగిపోయాడు. అప్పటి ఆతని ఆనందం అపరిమితం.”

ఈమాటలు ఉచ్చరించేటప్పటికి ఆతని కళ్లవెంట మళ్ళీ స్వీట్లవచ్చాయి. ఆతనిగ్లాసు లండనూ ఆశ్చర్యపడేవారు. కాని ఆమెకు

మళ్ళీ మౌమెయిన్తో నింపా “మోహెత్” అని మళ్ళీ ఒక్కగుక్కతో మింగేశాడు.

“ఆమె అసమానసాందర్య సంగతి మీకు ఇదివరకే చెప్పా. అదిచాలక ఆమెకు అపరిమితమైన ఆశ ఒకటి ఉండేదే—దేశంలో తాను గొప్పనాయకురాలుగా ఉండాలని. ఈ ఉద్దేశ్యంతో దేశనాయకులకడ చేరి కష్టమైన విషయములు అనేకములు చర్చిస్తోండేది. ఆమెకు దేశస్థితి బాగుచేయాలని మిక్కిలి కుతూహలం. అంచేత స్త్రీలకు ఓట్లురావడానికి ముందుగానే కూడా స్త్రీల హక్కుల కొరత బంధుత్వ రాజకీయ వియాల్లో చాలా తెలివైనవి చేరుపొందినవి. స్త్రీలకు ఓట్లు రావడంతోనే ఆమె శాసననిర్మాణ సభకు ఎన్నుకోబడ్డది. రాజకీయ విషయాల్లో ముందంజవేసి ఉపన్యాసాలిచ్చే స్త్రీల హాజరేఖా విలాసం మీకు తెలిసిందేగా. వాటిలో ఆమెసాందర్యం ఎలాగ ప్రజ్వల్లి దోమి రే ఊహించవచ్చు.

“ఈకాలంలోనే నేచెప్పిన పురుషుడు ఆమెజీవితంలో ప్రవేశించాడు. ఆతని స్నేహం ఆమెకు చాలా అదృష్ట దాయకం. ఆతను లేకపోతే ఆమెరాజకీయజీవితం నిష్ఫలం అయ్యేది. ఆమెకు ఉపన్యాసం తయారుచేయడం రాదు. కాని వల్లవేసి ఎట్టి ఉపన్యాసాన్నైనా ఇయ్యగలిగేది. ఆమె ఉచ్చారణ, పద ప్రయోగం, వాక్యాల అల్లిక, మృదుమధుర కంఠధ్వని విని జనులందరూ ఆశ్చర్యపడేవారు. కాని ఆమెకు

ఉపన్యాసం తయారుచేయడం ఏమాత్రం రాదు. త్వరితంగా ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆమెఉపన్యాసాలకు ఆటపట్టులయిన ఊహ లామెవి కావు. ఆమెన్నేహితుడు ఆమెఉపన్యాసాల్ని వ్రాసి ఆమెకు ఇస్తుండేవాడు. అలా వ్రాయడం ఆయనకు చాలాసరదా. ఆమెకు కొంచెంలయినా తాను ఉపయోగపడుతోందడం తనకు చాలాగౌరవంగా తల్యేవాడు. అతడు ఆమె ఇచ్చే ఉపన్యాసాల్ని తయారుచేయడంలో సాహాయ్యపడుతోండేవాడేకాని తన ప్రతిఉద్దేశం, ప్రతిఉద్దా, ప్రతివాక్యం అతని దేనని ఆమెకు ఏనాడూ తలచలేదు. ఆమె అవలంబించిన రాజకీయకీటు ఆమె కేమాత్రం ఇష్టంలేకపోయినా, ఆమెవల్ల ఆమె అవలంబించిన కీటు అభివృద్ధికై తన యావచ్ఛక్తి వినియోగించుచున్నాడన్న సంగతి ఆమె తెలుసుకోలేక పోయింది. అతని మెదడు బెజవాడ జంక్షనులాగ ఒకేసారి అనేక మార్గాల్లో పోతోండేది. అతడు తలచుకొంటే రాజకీయవిషయాల్లో సుప్రసిద్ధమైన పేరు పొంద గలిగేవాడు. కాని కవి అగుటచే రాజకీయ విషయాల్లో కుతూహలం లేక ఆమెకు సాహాయ్యం చేయాలనే ఉద్దేశంతప్ప వేరు విషయం అతడు ఆలోచించనే లేదు. తన కిరికై ఏమాత్రం అపేక్షించలేదు.

“ఈలోపల మరియొక పురుషుడు ఆమె జీవితంలో ప్రవేశించాడు. అట్టి ధైర్యవంతుల యోధుడు మనకాలంలో లేడని అంటారు. కాని అతడు ధైర్యవంతుడో, అదృష్టవంతుడో మనం చెప్పలేం. తనవంటి అదృష్టవంతుడు లేడని అతడే అంటూఉంటాడు. ‘నేను ఎప్పుడూ ఓడిపోజాలను’ అని విచారంగా

అంటూఉండేవాడు. అతడు ఏదముట్టుకుంటే అది బంగారం అయ్యేది. అతడు ఏదబ్బగినా గలిచేవాడు. అతని పేరు కెప్టెన్ విజయ; సార్థకగామధేయుడు. అతడు ముట్టిం దంతా జయం. ఆత డామెను శాసననిర్మాణసభలో అధ్యక్షుని గేలరీనుంచి మొట్టమొదట చూచాడు. ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆమెఅందం ఆత నెరిగిందే పత్రికల్లో ఆమె చిత్రపువ్వు ఎన్నోసారులు చూచాడు. కాని అప్పటి వరకూ ఆమెసౌందర్యం అతన్ని ఆకర్షించలేదు. చిత్రపువ్వుకు ప్రాణం లేదు గదా. ప్రాణంతోపున్న ఈ ఆసమానసౌందర్యాన్ని ఇప్పుడే కనిపెట్టాడు. ఆనా డామె మరింతమధురంగా ఉపన్యసించింది. స్త్రీహక్కులనంబంధమైనచట్టం ఒకటి ఆనాడు చర్చింపబడుతోంది. హైందవస్త్రీల దుర్గతినిగురించి ఆమె ఆలాపించేటప్పటికి పురుషుల పాపాణహృదయాలుకూడా కరిగిపోయాయి. ఆమె ఉపన్యాసమే ఆనాడు ఆమెకీటు జయించడానికి కారణం అని అంతాఅంటారు. వీరుడగు విజయుడు ఆమెసౌందర్యానికి, తెలివికి ముగ్ధుడై పోయాడు. ఆమె తెలివి, ఆమెజ్ఞానం, ఆమె చురుకుదనం ఇవన్నీ ఆమెచక్కదనంతో కలవడంతోనే విజయుని హృదయాన్ని బానిసగా చేసివేశాయి. ఆత డెప్పుడూ ఓడిపోలేదుగా! ఆనాటిరాత్రే ఆమెను ఒకవిందులో కలుసుకున్నాడు.

“మూడువారాల్లోపల ఆప్రాతన్నేహితుడు, ఆమెకు సాహాయ్యం చేసినవాడు, ఆమె కెప్టెన్ విజయుని వివాహమాడనున్నదని పత్రికల్లో చదివాడు. నిరాంతరపడి పోయాడు. తనకన్నులను తను నమ్ములేక

పొయ్యాడు. మతిపోయిన ప్లామెదగ్గరకు పరిగెత్తాడు. ఆమె ఆతనిసితిని చూచి ఖం గారుపడిపోయింది. 'నన్ను తుమించాలి. నీకు చాలా కష్టంకలిగించాను' అన్నది. కాని తాను అప్పుడే ఒక ప్రేమసముద్రంలో ముని గిపోయానన్నది. విజయ చాలా మంచి వాడు, మహా గొప్పవాడు. కాని అతనికి కొన్ని లోపాలు ఉన్నాయి. ఇతరులలో అట్టి లోపాలు లెక్కచేయ నక్కరలేదు. కాని అంతటిగొప్పవానిలో లోపాలుండకూడదు. తనప్రేమ, తన జాగరూకత ఆతన్ని ఈలో పాల్పించి రక్షిస్తవి. అట్టివానికి తనప్రేమ నర్పించడం అత్యవశ్యకం, ఆతన్ని రక్షిం చడం ముఖ్యవసరం అంది.

“ఈ మాటలు వినడంతోనే ఆతడు, ఆమె ప్రాతన్నేహితుడు వెళ్లిపొయ్యాడు ఇంకెప్పటికీ తిరిగిరాకుండా. ఆతడు మరలతిరిగి రాలేదు. ఆతడు మరలతిరిగిరాడు. అది విధి లిఖితం. ఇక ఏజయుడో, ఎన్నడూబడని విజ యుడో, ఆమెను పెండ్లియాడెను. తన స్వప్న కాంతను పెండ్లియాడెను....”

మేం ఏమి అనగలం? మేం ఓదార్ప డానికి ప్రయత్నించాం. ఆతడు కండ్లసిగ్గు ఆపలేకపోయాడు. విషాదాన్ని అంతరింప జేయడానికి నాకు తెలిసినమందు ఒకలేకనుక అతనిగ్లాసు మళ్ళీ ప్యాంపెయిన్తో నింపాను. “మీ హెల్త్” అని మళ్ళీ ఒక గ్రుక్కతో మింగే తాడు.

“కాని ఆమె తిరుగ ఉపన్యసించలేక సోయింది. ఎట్లు ఉపన్యసించగలదు? తన ప్రాతన్నేహితుడు లేకపోవుటవల్ల ఆమె అం దంమాత్రం మిగిలింది. తనజీవితం అంతా విజ యుని రక్షించుటతో ఆవరించుకునిపోయింది. ఆమె ప్రాతన్నేహితుడు ఆమె జీవితంలోంచి అంతరించి పోయాడు. ఆతడు ఆమెను అధి కంగా ప్రేమించాడు. ఇంకా ప్రేమిస్తోన్నాడు. కాని తిరిగిరాడు, ఎన్నటికినీ తిరిగిరాడు, ఎన్నటికినీ.....”

ఆతడు తన కుర్చీమీదనుండి లేచి తన విచారనిమగ్నమైన ముఖముతో మావంక చూచాడు. ధైర్యం అభినయించి చిరునవ్వు నవ్వ ప్రయత్నించాడు.

ఉమాబాల అతన్ని ఓదార్పడానికి ప్రయత్నించింది. కాని లాభంలేకపోయింది.

ఒంగిపోయిన ఆతని పొడుగాటి శరీరం ద్వారంబోనుంచి బయటకు వెళ్లిపోవడం చూచాం. మాకు చాలావిచారం కలిగింది.

ఈ లోపల హెడ్ పెయిటర్ మాబల్ల దగ్గరకు వచ్చాడు. “ఇప్పుడు మమ్ములను విడిచి వెళ్లిన ఆపొడవుగానున్న పెద్దమనిషి ఎవ”రని ఉమాబాల అతన్ని అడిగింది.

“ఆయన ” అన్నాడు హెడ్ పెయి టర్. “అమ్మో, ఆయన మన చేశంలో అందటి కంటే ప్రసిద్ధి కెక్కిన యోధుడు కెప్టెన్ విజయ!”

కొండకోన

మండపాక పార్వతీశ్వర శాస్త్రి

నారాణి, నావేల్పు, నాప్రేమవల్లరో,
కోపంబు నాపైని గొనకుమా, చేమోడ్డు;
కండ చక్రైరవల్కు గములొల్కునునుబల్కు-
లాడువేళలను నిన్నరసి మైమఱచితిని;
ముత్తీవబారులై ముద్దగారెడుచూపు
గమిగాంచువేళ నిస్సాంచి మైమఱచితిని;
తేటవెన్నెలచాలు పాటిల్లు లేనవ్వు
వెదచల్లువేళ నిస్సదిసి మైమఱచితిని;
నినుదలచి మురిసితిని, నినుజూచి వలచితిని;
నినుదలచి వలచి మదినిలిపి, మైమఱచితిని;
నినుదలచి, నినువలచి, తనిసిమైమఱచితిని;
మనసు నీపై నిల్చి, మనికి నీకై నిల్చి,
తనువు నీలో నిల్చి, తాళిమై మఱచితిని.

కలకలని ముద్దులొల్కుగరేగి, రేచితివి,
ననుజూచి నవ్వితివి, నాగుండె లదరినవి;
కనుసైగచిల్పితివి; కదిసి యాననుగొంటి;
ననుజూచి నవ్వితివి, నాగుండె లదరినవి;
చేయిచేబట్టితివి; చేరవచ్చితి నేను;
ననుజూచి నవ్వితివి, నాగుండె లదరినవి;
పలుకరించితివీవు; పలికి దరి నిల్పితిని;

ననుజూచి నవ్వితివి; నాగుండె లదరినవి;
కొంగింటబట్టితివి; కరగి స్మరైపోతి;
ననుజూచినవ్వితివి, నాగుండెలదరినవి;
ముద్దాడుచుంటివి; మురిసి మైమఱచితిని;
నవ్వి నానోలేదో నా కెఱుకలేదయ్యె;
నాతనువు మఱచితిని, నామనికి మఱచితిని,
నీలోన నిల్పితిని; నిన్ను లోనిల్పితిని.

నునుసిగ్గుదొంతరలు దనుక, మో మరవంచి,
యోరపాటుగజూచు చొదిగి నీ వ్రుండగా,
ఒయ్యార మొలికించు చొదిగి నీ వ్రుండగా,
బిరబిరని దరిజేరి, పిలిచి చేబట్టుకొన
గమకింప జెమ్మటలు గ్రమ్ముచే జే ద్రోసి
యోరపాటుగజూచు చొదిగి నీవ్రుండగా,
ఒయ్యార మొలికించు చొదిగి నీవ్రుండగా,
నినుజూచి మురిసితిని, నినుజూచి వలచితిని,
నినుజూచిచూచి యెద దనిసి మైమఱచితిని;
నిమునమాలోచించి, నిను బలుకరింపజో,
బలుకు బైటకురాక, వడవడ వడంకితిని;
నిను జూచిచూచి మదినిలిపి, మై మఱచితిని;

నీమేనఁ జెమ్మటలు, నామేనఁ జెమ్మటలు
నిలువునను నిలిచితిమి కొలువుబామ్మలఁబోలె.

నీకు నాపై వలపు నిలిచెనో లేదా—

దవ్వుదవ్వుల నేల తారుచున్నావు?
నిన్నుదలఁచినతలఁపు నేర దితరముతలఁప,
నిన్నుదలఁచినంత మది నిలిచె నీమీఁదనే;
నిన్నుజూచినకనులు నేర వితరముచూడ,
నిన్నుజూచినంత మది నిలిచె నీమీఁదనే;
నీపలుకు వినుచెవులు నేర వితరమువినఁగ
నినువిన్నయంత మది నిలిచె నీమీఁదనే;
నిన్నుదలఁచి, నిన్నుజూచి, నీపలుకులాలించి,
నిలిచినది నామనము నీపైని నిండుగా;

నాతనువు నీకిచ్చి, నామనము నీకిచ్చి,
నామనికి నీకిచ్చి, నన్ను నే మఱచితిని;
నీవు నాలో నిల్చి, నీలోన నను నిల్చు,
నీవు నేనొక్కటై నిలిచియుండాము.

నిన్నుజూడ కిన్నాళ్లు నిలిచి యెట్లుంటినో,
ప్రియురాల, దరికేల వేవేగరావు?
కడటమింతయులేని కనులసోయగముతో,
చిగురుచేతుల నాదు చేబట్టి నిలుచున్న
నీభాలరూపంబు నిలిచి యెప్పటికైనఁ

దలఁచినంతనె యెదుట విలసిల్లి వలపించు,
నిన్నుజూడ కిన్నాళ్లు నిలిచి యెట్లుంటినో;
అరవిష్ట కెందమ్మి యందముగఁ జేబట్టి,
మురిపించి, మురిసినను ముద్దుముద్దుగఁ బిల్చు
నీ లలితరూపంబు నిలిచి యెప్పటికైన
తలఁచినంతనె యెదుట విలసిల్లి వలపించు,
నిన్నుజూడ కిన్నాళ్లు నిలిచి యెట్లుంటినో,
ప్రియురాల దరికేల వేవేగరావు?
నిన్నుజూడ కెన్నాళ్లు నిలుఁగల నీతనువు?

తప్పచేసితి నంచు, దయమాలి ప్రియురాలు,
ననువిడచి, యేడకో చని మరలిరాకుండ,
తేటిబిడ్డ నీవు తెలిసికొనిరారాదె?

ఆనందవనములో, అమృతంపుఁ గొలనికడ,
చారిజాతపుఁజెట్టుఁద్రక్కఁ బూఁబొన్నుపై
నతివ కూర్చుండునం పాలించితిని నేడు
నీ వచటి కేగి యింతినిజూచి రారాదె?
నీపాట లాలించి నెనరుచెందితి నేను,
నను నింతిఁ గూర్తువని నమ్మకం బుదయించె;
ప్రియురాలికడ కేగి ప్రియముగొల్పఁగరాదె?
నాయింతి కడకేగి, నావగపు వినుపించి,
యింతిదోడ్కొనుచు నీయింటి కే వనుదెమ్ము;

నీయింటిలోననే నాయితితోఁగూడి
నిముస మానందాన నిలిచి మై మఱతు;—

వినిపింపు నామాట - ననుఁగూర్పు మింతితో.

నను విడిచి ప్రియురాలు చనియె నేడకొగాని,
యంచబిడ్డపోయి యరసికొనిరారాదె ?
ఆనందవనములో నమృతంపుఁ గొలనొప్పు;
వేయిరేకులతమ్మి వెలయు నాకొలనిలో,
తమ్మిలోపల డాగె దయవీడి ప్రియురాలు;
ప్రియురాలికడ కేగి వినుచుమా నామాట;
దయచూపియటచనుమ, దారిచెప్పెద వినుము

నాల్గారు పది పైని నలువొప్పు బండ్రెండు
పదునారు రెండునై యరగు రేకులతమ్మి
వరుసగల దావరస వడివడిగ దాటి చను;
అవలఁ గన్పడు నీకు నమృతంపుఁ గొలనొకటి;
కొలనిలో వేయిరేకులతమ్మి యలరారు;
ఆతమ్మిలో డాగె నతివసీ వట కేగి,

ప్రియురాల నన్నిట్లు వేటుచేసితివేల?
నిను వీడి వేటుగా నిలిచి తాళఁగఁగలనె?

నిండుపున్నమనాటి పండువెన్నెలలోన
క్రొమ్మావిగున్నకడ గొనబుగుల్కుచు నిల్చి,
చేసైగ నను బిల్చి, చెంత, కాఁగిటఁజేర్చి,
యానందమునఁ దేలియాడుచుండిన వేళ,
మఱపునకువచ్చునా మఱచిపోదామన్న?
మఱిఫలంపుఁబాటి, మఱియుమఱియుగరాద?
మఱవనెంచితి వేల? మనసు నీ కెటు లొప్పె!
వేటుచేసితి వేల ప్రియురాల నన్నిట్లు
నిను విడిచి దవ్వగా నిలిచి తాళఁగఁగలనె?
గాలిపిల్లలు మనలఁ గని నవ్వుకొనుచుండ,
నొండారుల కాఁగిట నొదిగి, సిగ్గును వీడి,
కరగి వెన్నెలలోనఁ గలసిపోయిన మాట
మఱపునకు వచ్చెనా?

గర్భ గూఢ

—మం. ఎస్.

నక్షత్రకుటుంబము

డా. పట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు

నక్షత్రములలో నేమున్నది ? అందును భూగోళములు, చెట్లుచేమలు, జీవరాసులు ఉండువా? ఘన, ద్రవ, వాయుపదార్థములు భూమియందు వలెనే అందును గలనా? నక్షత్రము లెట్టిపదార్థములతో చేయబడియున్నవి? వానికి, నూర్చుకొని లేక మనకు ఏమి సంబంధము గలదా? మున్నగు ప్రశ్నలకు పరిష్కార సమాధానము బహుశాగాని మనకు విశ్వప్రయోదించి వైచిత్ర్యము కలభయుగ బోధపడదు.

కాని ఈవిషయములను గూర్చి చర్చించునపుడు నక్షత్రము లెంత యధికముగ ఉష్ణస్థితియందున్నవో మాత్రము జ్ఞాపక మంచుకొనవలెను. పరస్పరోపకానమున చల్లని వడదల నక్షత్రములుగూడ 3000 సెంటిగ్రేడు డిగ్రీలకు మించిన యుష్ణస్థితియందున్నవి జ్వరమెంత యధికముగ కాచినను మానవుని శరీరోష్ణము 37 సెంటిగ్రేడు డిగ్రీలకు మించదు. అట్టివో 3000 సెంటిగ్రేడు డిగ్రీలకు మించిన యుష్ణస్థితియందుండి జీవరాసులుండవలనో యూహించుటకైనను సాధ్యముగాదు. జీవరాసు లటుండ నిర్జీవములగు పదార్థములుగూడ మన భూమిపై నున్నట్టి స్థితిలోనే అచ్చటను గాన్పించ వీలులేదు.

౧. భూమియందున్న సకలకస్తువులును ఇంచుమించుగ ౮౦ విధములగు పదార్థముల భిన్న భిన్న సంయోగముల వలన నేర్పడినవి. వివిధలోహములు, మనమతిమహావీరము, మనదేహమునందలి వివిధభాగములు, చెట్లుచేమలు, రాళ్లుగప్పులు, జీవరాసులు అన్నియుగూడ ఈ ౮౦ విధములగు పదార్థములతోనే చేయబడినవి. భౌతికనిర్మాణమున కంతటికిని ఈ ౮౦విధములగు పదార్థములే మూలపదార్థములు గాన వీనిని మూలద్రవ్యము లనవచ్చును. పాదరసము, అల్యూమినియము, బంగారము, వెండి, ప్రాణవాయువు, నీపము, బొగ్గు, రాగి మొదలగునవి కొన్ని మూలద్రవ్యములు. ఇత్రేడి, నీరు, బొగ్గుపులుసువాయువు మొదలగునవి సంయుక్తద్రవ్యములు (Compounds). అనగా ఇవి వైశిష్ట్య ౮౦ మూలద్రవ్యములలో నేవోకొన్ని పదార్థము లొకకదలిని కలిపించున ఏర్పడినవని యర్థము! మూలద్రవ్యములు సాధారణముగ వెండి, బంగారము మొదలగువానివలె ఘనరూపముగనో, ప్రాణవాయువు (Oxygen), నైట్రోజన్ (Nitrogen) మొదలగువానివలె వాయురూపముగనో ఉండును. ద్రవ్యరూపముగ పాదరసము (Mercury), బ్రొమైన్ (Bromine) అను రెండు మూలద్రవ్యములు మాత్రమే కలవు.

ఏపదార్థమునైనను అధికముగ కాచినచో అది రూపభేదమును జెందును. ఈభేదము పదార్థముల యాకారావస్థలయందు మాత్రమేకాక వాని కృత్రిమము నందుగూడ నేర్పడవచ్చును. ఒక చిన్న మంచుగడ్డను దెచ్చి దాని నొక పాత్రలోవేసి కాచినచో అది ద్రవ రూపమును జెంది నీరుగ మారునని యందరికిని తెలిస విషయమే. ఇంకను అధికముగ కాచినచో ఆ నీరు వాయురూపమును జెంది నీటిమావిరిగ మారును. ఇంత వరకును ఉష్ణపరివర్తమువలన రూపభేదమును, అవస్థాభేదమును మాత్రమే కలిగినది. కాని ఎట్టి మూలద్రవ్య సంయోగమున ఈపదార్థము వినిర్మితమైదో, దానికి మాత్ర మెట్టిమార్పును కలుగలేదు. కనుక అవస్థాభేదము సంభవించినను పదార్థపు కృత్రిమము మారనేలేదని చెప్పువచ్చును.

రెండు అణువులు హైడ్రోజన్ (Hydrogen) అను మూలద్రవ్యమును, ఒక అణువు ప్రాణవాయువు (Oxygen) అను మూలద్రవ్యమును సంయోగము చెంది ఒక జలకణముగ నేర్పడును. ఈ జలకణము మంచుగడ్డ రూపమున నున్నను, నీటిమావిరిరూపముగ నున్నను, ఈ ద్వివిధమాల ద్రవ్యముల పరిమాణమునందుగాని, వాని

పరస్పర సంబంధమునందుగాని ఎట్టి భేదమును ఏర్పడదు. కాని నీటియావిరిని ఇంకను అత్యధికముగ కాచినయెడల ఈ అణువుల ప్రత్యేక సంయోగము నశించి ప్రాణవాయువు అణువులును, హైడ్రోజిన్ (Hydrogen) అణువులును వేరవడును. ఇప్పటికి ఈపదార్థపు వ్యక్తిత్వము నశించినదని చెప్పవచ్చును. ప్రాణవాయువును, హైడ్రోజిన్ వాయువును మూలద్రవ్యములు (Elements) గాన వీని సంతకగా కాచినను వీనియం దెట్టి మార్పును కలుగదని మన మనుకొనవచ్చును. కాని నక్షత్రములందరి అత్యంతోష్ణ పరిస్థితులందు అణువులుగూడ అవస్థాభేదమును జెందుటవలన మూలద్రవ్యముల వ్యక్తిత్వమునందు గూడ కొంత భేదము కలుగుచున్నది. కాన నక్షత్రములందేయే పదార్థములున్నవో పరీక్షింపవలెనన్న భూమియందుండు పరిస్థితులకును, నక్షత్రములందుండు పరిస్థితులకును ఎంత భేదమున్నదో మనుషుండు జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను.

స్పెక్ట్రోస్కోప్ (Spectroscope) అను చిన్నయంత్రసహాయమున నక్షత్రములందేయే పదార్థములున్నవో కనుగొనవచ్చునని వెనుకటి సంచికయందు దెల్పితిని. ప్రతి ద్రవ్యమునకును నియతమైన ఒక ప్రత్యేక స్పెక్ట్రియండుటవలన జూబునవేరి గుర్తులను పరీక్షించి ఎట్టివారైనను కనుగొనగలిగెట్లు స్పెక్ట్రియమును పరీక్షించి అట్టి స్పెక్ట్రియము నేద్రవ్యముననుకొనినట్లు వచ్చును. కాని నక్షత్రములందు నానావిధములైన ద్రవ్యములున్నందున, ఏ నక్షత్రము స్పెక్ట్రియమనైనను నానాద్రవ్యముల స్పెక్ట్రియములన్నియు కలిసి ఒకదానిపై నొకటి యచ్చొత్తినట్లు మనకు కనిపించును. దెబ్బది ఎనుకది నుండి జనుల వ్రేలిగుర్తులన్నిటిని ఒకదానిపై నొకటి ముద్రించి ఇచ్చినయెడల ఒక్కొక్కరి వ్రేలిగుర్తును విడదీసి అది ఫలానావారిదని చెప్పటం ఎంత కష్టమో యోచించుకొనవచ్చును. ఇట్టి కష్టసాధ్యమైన కార్యమును కాస్త్రజ్ఞు లెట్లు నిర్వహింతురో వర్ణింప సాగ్యముగాదు.

కాని ఒక్కముఖ్యాంశమునుమాత్ర మే సందర్భమున పరిశీలించవలయును. నక్షత్రము లెన్నియో రక

ములుగ నున్నట్లు మనకంటికి గాన్పించుచున్నను స్పెక్ట్రియములనుబట్టిగూడ అన్నియు నొకచేరకపు పదార్థములతో జేయబడియున్నవని తెలియుచున్నది. నూర్యకు, నవగ్రహములు, నక్షత్రములు అన్నియును ఒకచేరకపు ద్రవ్యముతో చేయబడియున్నవి. అన్నియును ఒక్కతెగకు జేరినవే. నూర్యుని స్పెక్ట్రియమును, కొన్ని నక్షత్రముల స్పెక్ట్రియములను ఒకదానిప్రక్క నొకదానిపై పరీక్షించినయెడల ఈ విషయము విశదమగును. కొన్ని నక్షత్రముల స్పెక్ట్రియములకును, నూర్యుని స్పెక్ట్రియమునకును కొంత భేదము గాన్పించినను ఆ భేదము ఉష్ణ పరిస్థితియందలి హెచ్చుతగ్గులచే నేర్పడినదేగాని నిర్మాణద్రవ్యమునందలి భేదమునబట్టి వచ్చినదిగాదు. అనగా అన్ని నక్షత్రముల స్పెక్ట్రియములును ఒకచేరివిధముగ నున్నవని యర్థముగాదు. ఒకమనఃష్యుకు బాల్యము నుండి రెండుసంవత్సరముల కొకతూరి ఆజన్మాంతము ఫోటోలను దీయించుకొనుచుండినయెడల ఆ ఫోటోలన్నియు నొక్కచేరివిధముగ నుండజాలవు. రెండేండ్లనాటి ఫోటోకును, ఆరవై ఏండ్లనాటి ఫోటోకును ఎంతయో భేద ముండి రెంటిని ఒకని ఫోటోలుగ గుర్తుపట్టుటకై నను వీలులేకుండ నుండవచ్చును. కాని ఈభేదము క్రమముగ సంభవించినదేగాని హఠాత్తుగావచ్చినదిగాదు. కాన ఉన్న ఫోటోలన్నిటిని ఒకక్రమపద్ధతిగ నేర్పరచి పరీక్షించినయెడల వానియందున్న సామ్యము విశదముగ దెలియును. అప్పు డాఫోటోలన్నియు నొక్కనివేయని నిస్సంశయముగ జెప్పవచ్చును. అట్లే వేర్వేరు నక్షత్రముల స్పెక్ట్రియములందు వివిధ భేదములు గాన్పించుచున్నను వానినన్నిటిని ఒక క్రమపద్ధతి నేర్పరచినయెడల, ఈ భేదములందొక క్రమపరిణామము గలదనియు, భేదములకన్న ఇందు గాననగు సామ్యములే యధిక మనియు, అందువలన ఈ నక్షత్రము లన్నియు ఒక్కతరగతికి జెందినవనియు, ఒకచేరకపు పదార్థములతో నిర్మితములైనవనియు నిర్ధరింపవచ్చును. నక్షత్రముల యుష్ణస్థితియందు పరస్పర భేదము లధికముగ నున్నందుననే స్పెక్ట్రియములందును ఇట్టి భేదములు గాన్పించుచున్నవి గాని నక్షత్రము లన్నియు నొక్కచేరక

స్థితియందుండినయెడల వాని స్వేచ్ఛ)ము లన్నియు నొక్కటేవిధముగ నుండును. ఒక చిన్ననక్షత్రమును గైకొని దానిని శీతలముగజేసి, పిమ్మట దానిని కాల్యచుటోయినయెడల ఎన్నివిధములైన నక్షత్రములు గలవో అన్నివిధములుగ నిదియుగూడ క్రమముగ మార్పుజెందుచుండును.

వైకారణములనుబట్టి నక్షత్రము లన్నియు మన భూమితరగతికి జేరినవేయనియు, భూమియందలి ద్రవ్యములే నక్షత్రములందును (కొన్నికొన్ని స్వల్పభేదములతో) కాననగు ననియు శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ధరించుచున్నారు.

జంటనక్షత్రములు:— నిర్మిత పదార్థమునందు నక్షత్రములన్నియు నొక్కటేయైనను ప్రవర్తనమునందు మాత్ర మొక్కటియగు లేవు. నూత్నముగ పరిశీలించినచో కొన్నినక్షత్రముల ప్రవర్తనము చాల విచిత్రముగనున్నట్లు తోచును. నక్షత్రములలో కొన్ని జంట నక్షత్రములనియు, ఈ జంటనక్షత్రములు పరస్పర మొకదాని చుట్టు నొకటి తిరుగుచుండుననియు గతవ్యాసమున దెలిపితిని. ఇట్లు ఒకదానిచుట్టు నింకొకటి ఒకమారు ప్రదక్షిణము చేయుటకు కొన్ని జంటనక్షత్రములకు కొన్ని సంవత్సరముల కాలముమాత్రమే పట్టును. మరికొన్నిటికి వేల కొలది సంవత్సరముల కాలముపూడ పట్టగలదు. ఎంత కాలముపట్టు నను నంతయు నక్షత్రముల పరస్పర దూరమును బట్టియుండును. పరస్పర మని చాలదూరమున నున్నయెడల వాని పరస్పరాకర్షకశక్తి తక్కువై పరిభ్రమణమున కెక్కువకాలము పట్టును. ఉదాహరణముగ నూర్యునియంత పరిమాణము మాత్రమే గల జంటనక్షత్రములను గైకొందము. వాని పరస్పరదూరము ౫౪ కొట్ల మైళ్లుండినయెడల అవి యొకమారు ఒకదానిచుట్టు నొకటి ప్రదక్షిణము చేయుటకు ౧౦ సంవత్సరముల కాలము పట్టును. పరస్పరదూరము ౨౫౦ కొట్లమైళ్లుండినయెడల ౧౦౦ సంవత్సరముల కాలమును, ౧౨౦౦ కొట్లమైళ్లుండినయెడల ౧౦౦౦ సంవత్సరముల కాలమును పట్టును.

పరస్పర మత్కంత సమీపముననున్న జంటనక్షత్రములు కొన్ని ౫ సంవత్సరముల కొకమారు ఒకదాని చుట్టు నొకటి ప్రదక్షిణము చేయుగలవు. వీని పరస్పర దూరము భూమినూర్యుల పరస్పరదూరమునకంటె వాలుగురెట్లున్న నధికముగ నుండవలదు. కాని ఇట్టి నక్షత్రములు మన కత్యంతదూరమున నున్నందున ఎంతటి నూత్నదూరదర్శియంతముతో పరిశీలించినను ఇవి రెండును భిన్నముగ గన్పడవు. ఇట్టి సందర్భములందు జంటనక్షత్రములను గనిపెట్టుటకు కొన్ని ప్రత్యేక మార్గములు కలవు. కాని వాని నన్నిటిని ఇట వివరింప సాధ్యముగాదు.

సమీపముననున్న ఒకజంట నక్షత్రమును పరిశీలించుచు, ఆకాళమునందున్న ఉజ్జ్వలనక్షత్రములలో ఆల్గల్ (Algol) ఒకటి. ఇది చూచుట కొక్కటేనక్షత్రముగ గాన్పించుచున్నను మారదర్శినియంతముతో పరిశీలించినయెడల రెండు నక్షత్రములుగ గన్పడును. వీనిలో నొకటి పెద్దది, మరొకటిచిన్నది. వీని భ్రమణమార్గము మనదృశ్యమునకు నూటిగా నెదురుగా నున్నందున ఇవి పరస్పర ప్రదక్షిణము చేయునపుడు ఒకదాని కొకటి అడ్డము వచ్చుచుండును. అప్పుడు వెనుకనున్న నక్షత్రము కాంతి మరుసపడి మనకు గానవచ్చెడి కాంతి తగ్గును. మరల రెండవనక్షత్రము మన దృశ్యమును దాటి ప్రక్కకు జరిగిన వెంటనే పూర్వపు ఉత్కృష్టకాంతి మరల దృశ్యవరమగును. భూనూర్యులకు నడుమ చంద్రుడు వచ్చినయెడల నూర్యుగ్రహణము సంభవించి నూర్యుడు కాంతిహీనుడై నట్లే దీనిని ఎంచవచ్చును. కాని చాల మంది ఈవిషయమును సరిగ నర్థముచేసికొనక ఈనక్షత్రమునకుగూడ చంద్రునికివలెనే వృద్ధిక్షయములు నాపా దించిరి. అరేబియన్ దేశస్థులు ఈనక్షత్రపు వైచిత్ర్యమున కచ్చేరువుచెంది దీనికి రాక్షసనక్షత్ర (Demon Star) మని పేరీడిరి.

జాగ్రత్తగా పరిశీలించినచో ఈ నక్షత్రము సరిగా ౬౦ గంటలకాల మత్యుజ్జ్వలముగ ప్రకాశించి తటాకమున కాంతిని గోల్పోవ నారంభించును. ఈకాంతి హీనతి వేగవేగముగ నధికమై సరిగ ౫ గంటలకు పూర్వ

మున్న కాంతిలో మూడింట రెండుపాళ్లు నశించియుండును. మరల కాంతి యధికముగుటకు నారంభించి ౫ గంటలలో పూర్వకాంతి యంతయును చేకూరును. ఇక ౬౦ గంటలవరకును ఇంచెట్టి మార్పులు ఉండదు.

ఇట్టి జంటనక్షత్రము లెన్నిగలనో సరిగా తెలియదు. కాని మనకంటికి కనబడువానిలో సుమారు ఐదింట నొకపాలు జంటనక్షత్రములని శాస్త్రజ్ఞులు సిద్ధాంతముచేసియున్నారు. అట్లయినచో నూత్యముగ గాన్పించు నక్షత్రములలో మాత్రము జంటనక్షత్రముల సంఖ్య ఇంతకన్న నేల తక్కువగనుండును? నక్షత్రముల లోగూడ ఇన్ని జంటలుండుట యాశ్చర్యమే. విశ్వ లీల దురదృశ్యము.

స్పందనముచేయు నక్షత్రములు (Pulsating Stars):— జంటనక్షత్రములు కాంతిహీనత జెంది నట్లగుపడుటకు కొన్ని ప్రత్యేకకారణములు గలవు. కాని ఇట్టికారణములేవియు లేకనే జంటలుగాని కొన్ని నక్షత్రములందు ఇట్టిమార్పులు కలుగుచుండును. ఈరకపు నక్షత్రములలో మొదట కనిపెట్టబడినది డెల్టా సిఫై (Delta cephei) అను నక్షత్రము. దీనినిబట్టి ఈ రకపు నక్షత్రములన్నిటిని సిఫైడ్ వేరియబిల్స్ (Cepheid variables) అని యందురు. డెల్టా సిఫై ని పరీక్షించియు, నిండువేజులలోనున్న ఈ నక్షత్రము కాంతిని గోల్పోయిన నారంభించి సరిగా నాలుగుదినములకు సగము కాంతిని గోల్పోవును. పిమ్మట కాంతి క్రమముగ అధికమగుచువచ్చి సరిగా గర్వి సనమునకు గోల్పోయిన కాంతిసంతటిని మరల సంపాదించుకొనును. నక్షత్రపు పరిమాణమునందుగల మార్పులే ఈ విచిత్రప్రవర్తనమునకు గల కారణము. ఎందుచేతనో తెలియదుగాని ఈ నక్షత్రములు కృశించి కృశించి సన్నములై పరిమాణమున పూర్వమునకన్న చాలతక్కువయగును. పిమ్మట క్రమముగ వృద్ధిజెందుచు మరికొంతకాలమునకు పూర్వస్థితిని జెందును. కొన్ని నక్షత్రములు క్షీణత జెందినపుడు వానివ్యాసము యథాస్థితికన్న ఇంచుమించుగ కొట్టిపైర్లుగూడ తగ్గుటగలదు. ఇట్టి నక్షత్రము లన్నియు తక్కువ సాంద్రతగలవి.

కొన్నిటి సాంద్రత నీటిసాంద్రతలో ఇరవైవేలపాళ్లలో నొక్కపాలుగూడ నుండదు. కాని పరిమాణమునందును, భారమునందును, కాంతియందును, ఇవి సూర్యునికన్న ఎన్నియోరెట్లు అధికముగ నుండును.

ఈ నక్షత్రముల సహజకాంతిని అందలి క్రమ భేదములకును ఒక నియత సంబంధము గలదు. ఇట్టి క్రమ పరిణామవికాసముకు ఒక్కొక్క నక్షత్రమున కెంతకాలముపట్టునో పరీక్షించి అందుండి ఆ నక్షత్రపు సహజ కాంతిని కనుగొనవచ్చును. వీని సహజ కాంతిని దృగ్గోచరమగు కాంతిని ఉన్న తారతమ్యమును బట్టి గత వ్యాసమున దల్పిన రీతిని ఇవి మన కెంత దూరమున నున్నవను నంశమును గూడ ఇంచుండి సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును ఈ విధముగ నెట్టి చిహ్నములేక కడు చూచుననున్న నక్షత్రములను గూడ పరీక్షించి అవి మనకు సరిగా ఇంత దూరముననే గలవని దృఢముగా జెప్పవచ్చును. కాంతిసంవర్ధనముల లెక్కనగణించినను కొన్ని లక్షల కాంతిసంవర్ధనముల దూరమునందున్న నక్షత్రములు ఈ విశ్వమునందు గలవు. అట్టి ఈ విశ్వమును గొల్పుటకు ఈ సిఫైడ్ వేరియబిల్స్ నక్షత్రము లెట్టి యమూల్యసాధనములూ ఊహించు కొనవచ్చును.

కాంతియం దిట్టి మార్పులు మన సూర్యునికిగూడ నున్నట్లు తోచుచున్నది. భూమి యుద్భవించిన పిమ్మట ఏ కారణముచేతనో ఒకమారు భూమియందలి ఉష్ణము చాల భాగము నశించి, సర్వమును ఘనీభవించి ఉత్తర ధ్రువమందువలెనే భూమధ్య రేఖకు చాల సమీపమువరకును భూమి హిమాశ్మతమాయెనని మనకు భూగర్భ శాస్త్రమునుండి తెలియుచున్నది. ఇంచునకు కారణము బహుళః సూర్యరేజిమునందు కలిగిన మార్పులే. ఇట్టి మార్పు లింకొకమారు వచ్చినయెడల ఉత్తరమున నున్న ఐరోపాదేశముల గతి ఏమగును?

క్రొత్త నక్షత్రములు (New stars):— పేరున కిది క్రొత్త నక్షత్రములేగాని యుద్భవించి ఎన్ని కొట్ల సంవత్సరములైనవో. వీని కిట్టి పేరు కలుగుట కొక చిన్న కారణము గలదు. ఆకాశమునందు మన కిన్ని నక్ష

శ్రమలు గాన్పించుచున్నను, ఉన్నవానిలో నివి చాల అల్పభాగమే యనియు, చాల నక్షత్రములు ఆత్మం తాధికములగు దూరముల నున్నందున అవి సహజముగ నూర్చునికన్న ఎన్నియో వేలరెట్లు కాంతివంతములైనను మనకు కనబడుటకు సాధ్యముగాదనియు ఇదివరకేచూచితిమి. కాని ఒక్కొక్కమారు మన కంతవరకును కనబడని నక్షత్రము దృగ్గోచరమగును. దృగ్గోచరమైన వెనువెంటనే అట్టి నక్షత్రముల కాంతి యధికమై ఒకొక్కమారు అన్ని నక్షత్రముల కన్నను, కడకు బృహస్పతి గోళమున కన్నను కాంతివంతముగ గన్పడి యిరుల క్రమముగ కాంతిని గోల్పోయి యదృశ్యము లగును. రెండేండ్లకు పూర్వము క్రీ. శ. ౧౯౩౪ నందుగూడ “క్రాంతనక్షత్ర” మొకటి కాన్పించెనని వార్తాపత్రికలనుండి తెలియుచున్నది. అంతకు పూర్వము ౧౯౨౫, ౧౯౨౦, ౧౯౧౮ సంవత్సరములందు గూడ అట్టి నక్షత్రములు గన్పడెను. దూరదర్శిని యంతముతో పరీక్షించినయెడల సంవత్సరమునకు సుమారు ౩౦ “క్రాంత నక్షత్రములు” గన్పడుచుండును.

క్రీ. శ. ౧౯౩౪ నందు గన్పడిన క్రాంతనక్షత్రమును ప్రథమమున జూచినవాడు జె. పి. ఎస్. ప్రెంటిస్ (J. P. M. Prentice) అను నొక బ్రిటిష్ శాస్త్రజ్ఞుడు. మొదట జూచినప్పుడు దీని కాంతి మూడవతరగతి నక్షత్రము కాంతివలె నుండెను. కాని త్వరలోనే కాంతి యంతకంతకు అధికమై ఒకటవతరగతి నక్షత్రముయగుట మొదలైనదాయెను. సహజకాంతి కన్న మార్పుచెందిన పిమ్మట ఆనక్షత్రపుకాంతి నాలుగు లక్షలరెట్లు అధికమాయెనని శాస్త్రజ్ఞులు గీర్వాసిందియున్నారు. ఈనక్షత్రము సుమారు నాలుగు నెలలు కంటికి కనబడుచునేయుండెను. కాని పిమ్మట దాని కాంతి నశించి త్వరలో నదృశ్యమాయెను.

ఇట్టి యపురూపపుదగ్ధుకు కారణమేమి? ఏకారణమునో నక్షత్రపు ఉపరితలము అనిర్వచనీయమైన ఉష్ణసిద్ధిని బొందియుండవలెన. లేదా నక్షత్రపు పరిమాణమే ఆత్యధికమై యుండవలెన. స్పెక్ట్రోస్కోప్

సహాయమున పరీక్షింపగా అట్టి అనిర్వచనీయమైన అధికాష్ణపరిస్థితులు ఈ “క్రాంతనక్షత్రము”లందు గానరావు. కాన వాస్తవకారణము దాని పరిమాణము నందు కలిగిన మార్పు అయి యుండవలె నని తోచుచున్నది. ఉన్నట్లుండి ఒకనక్షత్రపు పరిమాణమేల యధికము గావలెనో తెలియరాదు. బహుశః ఇది నక్షత్రపరిమాణ వికాసములందలి యొక సహజావస్థయేమో. నక్షత్రములుగూడ విశ్వమునందలి సమస్త పదార్థములవలె క్రమపరిణామవికాసములకు లోబడి యున్నవి. కాని అట్టి పరిణామవికాసములకు చాల కాలము బట్టునుగాన మానవదృష్టికి ఒక్కతరమునందుగాని, కడకు ఒక్కతరబృహత్తునందుగాని ఎట్టి భేదమును గాన్పింపకపోవచ్చును. కాని మార్పులున్నవని మాత్రము శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయింపగలిగియున్నారు. ఇట్లు మారుచు బోయినయెడల కొంతకాలమునకు (కొన్ని కోట్ల కోట్ల సంవత్సరములకే యనుకొందము) ప్రతి నక్షత్రమును అనస్థాభేదమును చెందవలసినదే. సర్వమును అనిత్యము. నక్షత్రములకుగూడ నేనున్న స్థితియే శాశ్వతముగాదు. మారుచు బోయినయెడల ఏనక్షత్రమైనను ఒక్కొక్కమారు తనపూర్వస్థితి నతిక్రమింపవలసినదే. ఒకకూజాను కొంచె మొకవైపునకు త్రోసితి ముకొందము వెంటనే అది ఈప్రక్కకు నాప్రక్కకు కదులుచు కొంతసేపటికి యథాస్థితి నొందును. మరికొంచె మధికముగ త్రోసినను కూజా కొంతసేపటికి యథాస్థితిని బొందగలను. కాని చాలగట్టిగా త్రోసినయెడల కూజా యథాస్థితిని బొందజాలక తటాలున బోర్లపడి ఇటునటుదొర్లి కొంతసేపటికి మరియొక ప్రశ్నోకస్థితి నొందును. ఈ నూతనస్థితి కూజా బోర్లపడినగాని సంభవింపదాయె. అట్లే ఒక్కస్థితియందున్న నక్షత్రము వేరొకస్థితి మారుటకు పూర్వము కొంత యనర్థము సంభవించియేరదును. ముఖ్యముగ ఆనక్షత్రమునందలి యధికకక్షిలో కొంత భాగము ఈసందర్భమున విశ్వంఖల మగును. ఈకక్షి బహిర్గత మగుటలో నక్షత్రము ఉచితస్థితి పరిమాణము నొచ్చును. కాని విశ్వంఖలమైనకక్షి బహిర్గతమైన వెంటనే నక్షత్రమునందలి ద్రవ్యమంతయు గట్టిగా

అదిమిన్నై సాంద్రతహచ్చి, అల్పలేజముగల యొక చిన్ననక్షత్రముగ మారిపోవును.

ఈయవస్థాభేదము: ప్రతి నక్షత్రమునకును సంభవించుననియే. నక్షత్రముల శీవితకాలము చాలఅధికమైనచో ఇట్టి యవస్థాభేదము లొకొక నక్షత్రమునకు ఒక మారేగాక ఎన్నియోమార్లు గలుగవచ్చును. సూర్యుడు గూడ ఇట్టి యవస్థాభేదమునకు లోనైనవాడే. కాని ఇంత వరకును అట్టిమాచ్చేదియు సూర్యునికి సంభవించినట్లుగ పడదు. అట్లయినచో ఈమార్పు ఎప్పుడు రానున్నదో! ఎంతయో కాలము లేదని కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. ఒకనేరే అట్టిమార్పు సంభవించనే సంభవించిన యెడల ఒక ప్రతికూలములలోనే మనభూమండుల మంతయు కాలిపోయి, కొన్నిగంటల కాలములోనే ఈభూమి కేవల మొక వాయుసముదాయముగ మారిపోవును. లేక సూర్యుడోలేమే అంతవరకు పెద్దదై, అత్యధిక పరిమాణముగలదై భూమినిగూడ మ్రంగివేయు నేమో! ఎట్లయినను మనకు గాని, మనకొంది సూర్యుల తరముల వారికిగాని ఇట్టి యవస్థాభేదము వాటిల్లదు. ఎంత త్వరలోనైనను కొన్నిలక్షల సంవత్సరములకు గాని ఇట్టి మార్పు సంభవించజాలదు.

నక్షత్రములు, పరస్పరాకర్షణము:— ఇదివరకును నక్షత్రము లెంతెంత భారముగలవో, ఎంతెంత పరిమాణముగలవో, అట్టి పదార్థములతో చేయబడినవో కనుగొంటిమి. కాని ఇంతయధిక భారమును, పరిమాణమును గల నక్షత్రములు ఒకదానిపై నొకటి పడి నాశనము జేందవా యను సందేహము కలుగవచ్చును. ఒకొకమారు రాత్రి మన కించుమించుగా నడుమత్తిన గాన్పించు ఆర్ద్రానక్షత్రముగాని, మరి ఇంకే ఇతర నక్షత్రముగాని ఇంతయధిక భారముకలదని తెలిసిన యెడల పొరబాటున నొకనేరే అది మనభూమిపై పడినట్లు అనికూడ తోచవచ్చును.

కాని భారమున నిజముగ ఆకర్షక శక్తియేయనియు, భూమికి ఆకర్షక శక్తి కలదు గాననే నిరాధారముగ నీరడువైనను భూమిపై నిలువజాల దనియు ముందు జ్యోతిషమున దెలిసిరి. ఒక చిన్న రాతినిగాని, పెండు

ముక్కనుగాని మేడపైనుండి క్రిందికి జారవిడచినవెంటనే యది క్రిందకు వ్రాలును. అధికభారము గలదైనను, అల్పభారము గలదైనను కడకు ఒకచిన్న ఆవగింజ యైనను క్రిందకు బడవలసినదే. కాని చిన్నచిన్న కాగితపు ముక్కలుగాని, ఈకలుగాని ఈవిధముగా త్వరగా క్రిందకుబడవు. అవి లేలికగ నుండుటగాదు ఇంచులకు కారణము. ఈకలును, కాగితపు ముక్కలును ఆవగింజలకన్న నెక్కువ బరు వుండవచ్చును. కాని ఆవగింజవలె నివి గాలిపారలను సులభముగ భేదించుకొని పోజాలవు. ఒక చిన్న యట్టమీద నొక యొకనుబెట్టి క్రిందికి జారవిడచినచో ఈకయు గూడ అట్టతో బాటు నేలపైబడును. అట్ట వాయువును భేదించుకొనిపోవుచు సుగమమార్గ మేర్పరచినందున ఈక నేలపై బడుటకు పూర్వమువలె ఆలస్యము గాజాలదు.

నేలపై బడుట యనగా క్రిందకు బడుట యని మనము భావించుము. కాని “పైన” “క్రింది” యను పదములు కేవల మొక్క తారతమ్యభావమును మాత్రమే దెల్పునను అంశము ప్రక్క పలుమును జూచినచో బోధపడును. భూమి గుండ్రముగ నొక వారింజపండువలె మన్నదని యంద రెగిన యంశమే.

ఇట్లే కుజ గోళమునం దెవరైన ఈ విషయమును గూర్చి చర్చించుచుండినయెడల వారును తమ గోళముపై పు అధోభాగమనియు, దాని కెదురుపై పు ఉర్ధ్వ భాగమనియు తలచెదరు. కుజగోళము భూమిపైన ఉన్నదని మన మనుకొనునట్లే వారును భూమి కుజ గోళముపైన ఉన్నదనియు అనుకొనవచ్చును. మనము కుజగోళము భూమిపైన బడవచ్చునని శంకించుచుండ వారు భూమి కుజగోళముపై బడవచ్చునని శంకింపవచ్చును. ఇట్టిశంకలు కేవల మజ్ఞానజనితములు. ముఖ్యవిషయ మొక్క ఆకర్షక శక్తియే. ఆకర్షక శక్తి ఏ వైపున కిద్దినయెడల అదియే క్రిందిభాగ మనిపించును.

భూమి తనవైపున కన్ని పదార్థములను ఆకర్షించుకొనుచున్నట్లే ప్రతినక్షత్రమును తనవైపునకే నకు

సంప్రదాయము

జయప్రదమగు ప్రతికార్యమునకు సంప్రదాయము నెన్నెముక యొందున్నది. మూలాధారమైన సంప్రదాయము లేనిచో ఏర్పాట్లును సంస్థలును మానవులవలె నశించును. గడచిన ముప్పదిసంవత్సరముల జయప్రదమగు కార్యనిర్వహణలో "నేషనల్" సంప్రదాయ మభివృద్ధి జెందినది. ఇదే "నేషనల్"ను ఇట్టి అభివృద్ధికి చేచ్చినది. నేషనల్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

హెడ్ క్వార్టర్స్:—కలకత్తా.

ఏజన్సీ కలెక్టరా పరమలకు యొక్కిందివారికి న్రాయుడు:—
నేషనల్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.,
262, చై నాబజర్ రోడ్, మద్రాసు.

సబ్ ఆఫీసులు:—మధుర, బెంగళూరు సిటీ.

అగ్ని, మోటార్, మరియు పనివాండ్ర ప్రతిఫల

ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

నేషనల్ పైర్ అండ్ జనరల్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

నారింగ్ నాలో చింతము.

ఆర్థరసాయనశాల

ముక్త్యాల, కృష్ణా

నవంబరు 1925

ప్రశస్తియర్థద్రవ్యముల
పనిలయము. వేమందుకవ
లసిననుమాకువ్రాయుడు.
సమ్మకమైనవిలభింపగలవు

అయ్యర్థద్రవ్యభూషా
వేద్యుర శంకరశాస్త్రి, ఎం.ఎం.
CONSULTING PHYSICIAN

ఆస్వాన

విశేష శక్తిని, బలమును, విటమినును కలిగించు

మంచి బలవర్ధకౌషధము

మెదడును, శరీరమును, కండరములను

అభివృద్ధిజేయును.

విద్యార్థులకు, పాఠకులకు, వ్యాయామము

జేయువారికి అవసరము.

Bengal Chemical :: Calcutta.

శ్రీఅరవింద జీవితము

వీరిజీవిత మంతవఱకు నేభాషయందు నింతవివరముగా ప్రకటించబడలేదు.
ఇందు వీరిజీవితవిశేషములు, వీరియోగము, ఆశ్రమవిషయములే గాక
వీరి జాతకము, ధర్మపత్నికి ౧౯౦౫లో వీరువ్రాసిన అద్భుతలేఖలు
'స్వాతంత్ర్య నిర్వచనము', 'జాతీయత', 'ప్రాచ్యులు - పాశ్చాత్యులు'
అను శీర్షికలక్రింద వీరా కాలమున రచించిన వ్యాసముల
కనువాదములు, వీరి ఉత్తరపరోపన్యాసము,
౧౯౦౯ లో వీరు ప్రకటించిన నాదేశీయుల కొకబహిరంగలేఖా సంగ్రహము
మున్నగువిషయము లెన్నియోగలవు.
శ్రీ అరవిందుల, ఆశ్రమకట్టడముల ఫోటోలు గలవు.
ఇెదరువైటుపేపరు - పెద్దక్షరములు - చక్కనికూర్పు - వెల ౧-౦-౦.

శ్రీఅరవింద దర్శనము

శ్రీ అరవిందుల అపూర్వ తత్త్వసారమంతయు నిం దున్నది.
లైఫ్ డివైన్ - (Life Devine) అను తమగ్రంథమున శ్రీఅరవిందులే
సంగ్రహముగా రచించినభాగము ననుసరించి
బ్రహ్మశ్రీ వేలూరు చంద్రశేఖరంగారు వ్రాసినారు
శ్రీ
అరవిందులు స్థాపింపనెంచు దివ్యజీవనము, భాగవతజీవనము, స్వర్గరాజ్యము వీతో
ఆదివ్యపరిణామ మెట్లురాగలదో ఈగ్రంథమును పఠించినవారికి తెలియగలదు.
తత్త్వజ్ఞానగలవారందఱు చదువవలసిన గ్రంథము.
ఇెదరువైటుపేపరు - పెద్దక్షరములు - చక్కనికూర్పు - వెల ౧-౦-౦.

ఈ గ్రంథముల విక్రయధనము శ్రీ అరవిందులకు నమర్పింపబడును.

కలయాణాదు:—

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

తంబునెట్టివీధి,

మదరాసు.

పదార్థములను కొంచెముగనో, గొప్పగనో ఆకర్షించుచునేయుండును. కాని ఇట్టియాకర్షణమును తప్పించుకొనుటకుమాత్రం కొన్నిమార్గములు కలవు. వాయువిమానములు చాల బహువే. వాని పురోభాగమున గిరిగిరితిరుగు ప్రాపెల్లర్లు (propellers) పరిగ తిరుగకపోయినయెడల ఒకత్రుటికాలములోనే విమానము గుభాలున నేలబడి నాశనము చెందవలసినదే. కాని విమానమునందలి యంత్రము పరిగా నడచుచు ప్రాపెల్లర్ పరిగా తిరుగుచున్నంతకాలము భూమియాకర్షకశక్తి వీని నేమియు చేయజాలదు. ఇంత యేల, గిరిగిరితిరుగుచున్నంతకాలమున కొంతయుమాత్రం భూమియాకర్షణము నెదిరించి చక్కగ నిలుచుకొనియేయుండును. కాని భ్రమణపుదిగి తగ్గినయెడలనే భూమియాకర్షణము లోనై బొంగరము త్వరలో బోర్లబడను. ఈవిధముగనే భూమియు, గ్రహములును, నక్షత్రములును సతతభ్రమణమువలన తమపై ప్రసరించుచున్న ఆకర్షకశక్తులను కొంతమట్టుకైనను తప్పించుకొనగల్గుచున్నవి.

భూమి భ్రమణముచేయుట కప్పు డారంభము చేసినో తెలియరాదు. కాని సృష్టియెడల నిట్టులే యుండెననుటకు బహుత్తరకారణము లున్నవి. నిమేషమాత్రకాలమయినను భ్రమణముచేయుక భూమి నిశ్చలముగ నుండినయెడల ఏమరుగో ఊహించుకొననైన జాలదు. ఒకవేళ నిజముగ నట్లే జరిగినచో భూమి తన నియతపథమును వదిలి, యంత్రముచేసిన విమానమువలె ఆకర్షణ మెక్కివగనున్నవైపునకు దొర్లి పడిపోవు నేమో. ఇతరగ్రహములస్థితిగూడ నింతే. కడకు “నిశ్చల నక్షత్రము” (fixed star) అని పిలువబడు ధ్రువనక్షత్రముగూడ అత్యధికవేగముతో చలించుచునేయున్నది.

ఇంతేకాక నక్షత్రములన్నియు తమతమ పరిమాణమునుబట్టియు, భారమునుబట్టియు, తామున్న దూరమునుబట్టియు తమ యాకర్షకశక్తులను సర్వదిశలను ప్రసరింపజేయుచు కొన్ని యొకప్రక్కకును, మరికొన్ని వేరొకప్రక్కకును ఈడ్చుచున్నందున ఈ ఆకర్షకశక్తులన్నిటిని సమన్వయముచేసినగాని ఒకనక్షత్రముగాని, గ్రహముగాని ఏవైపున కాకృష్టమగునో చెప్పజాలము.

కాని ఇట్టి పరస్పరాకర్షకశక్తుల నన్నిటిని గుణించి తక్కుచేసినచో శ్రుతిసత్యత్రమున, గ్రహమును ఏల ఒక ప్రత్యేకమార్గముననే భ్రమణముచేయుచుండునో తెలియగలదు.

ఒక గుడారమును వేయునపుడు మధ్యనున్న స్తంభమును భూమిలో భద్రముగ పాతిపెట్టికపోయినను నాలుగుదిక్కులకును భద్రముగ త్రాళ్లతో నీడ్చికట్టినయెడల పదిలముగనే యుండును. అప్పు డాస్తంభముపై నేవైపునుండి గాలివీచినను పడిపోకుండునట్లు నాల్గువైపులను తాళ్లుకట్టియున్నందున స్తంభము పదిలముగ నుండగల్గును. ఇప్పు డొకవేళ నలుదిశల గట్టిక త్రాళ్లలో తూర్పువైపుననో, మరి ఇంకేవైపుననో ఉన్న ఒక త్రాటిని కోసివేసినయెడల, ఇతరత్రాళ్లున్న కోసివేసిన త్రాటి కనుటివైపున స్తంభము వ్రాలుట కాస్తదముగలదు.

ఈవిధముగనే సర్వదిశలనున్న నక్షత్రములనుండి వచ్చు ఆకర్షకశక్తులు ఏనక్షత్రముపైనగాని పరిసమానముగ ప్రసరించుచున్నందున అనక్షత్రము ఏవైపునకు ఆకర్షింపబడుటకును వీలులేదు. ఒకవేళ ఏ కారణము చేతనైనను ఒకవైపునుండి వచ్చు ఆకర్షకశక్తి యత్యధికమైనయెడల ఆ ఆకర్షణము లోనగు నక్షత్రము లన్నియు తమ నియతమార్గములను వదిలి ఆవైపునకు ప్రయాణము చేయుననుట నిశ్చయము. ఏదో యొక కారణమున అద్దొనక్షత్రపు ఆకర్షకశక్తి యత్యధికమై ఆ యొకర్షకశక్తిని ప్రతిఘటించు ఇతరనక్షత్రముల ప్రత్యాకర్షకశక్తియంతయు అల్పమైన దనుకొందము. అప్పుడు ఈ ఆకర్షణమునకు లోనైన గ్రహములును, నక్షత్రములును అన్నియు తమ నియతపథములను వదిలి, అద్దొనక్షత్రము వైపుప్రయాణముచేసి, కడకు అనక్షత్రముపైననేపడి వికలమైపోవలసినదే. అట్టి ప్రత్యక్షితియే సంభవించినయెడల ఇతరనక్షత్రములు తనలోబడి వికలము చెందినకొలదియు అద్దొనక్షత్రము అంతంతకు పెద్దదై, ఆకర్షకశక్తి యందు గూడ అసమానమైనదగుచు, క్రమక్రమముగ నక్షత్రముల నన్నిటిని తన మీదికే యాకర్షించుకొని

ఒకటే బ్రహ్మాండమగును. కడకు విశ్వమునందు అనంత
కొటి బ్రహ్మాండములుగాక ఒక్కటే బ్రహ్మాండ ముం
దును. ఇప్పటికి మనకు చరిత్రవంతవరకు ఆధ్యాత్మిక
మునకుగాని, ఇంకే నత్మమునకుగాని ఈ విషయగ
ఆకర్షకశక్తి యధికమై, విశ్వమునందలి ఆకర్షకప్రత్యా
కర్షకశక్తుల శాంతిసమన్వయమును బోగొట్టి ప్రళయ

వస్థను బుట్టించునని తోచదు. కాని విశ్వలీల నెక కడకు
గురు? నూత్యము, చంద్రుడు, భూమి, సకల నత్మత్ర
ములు అన్నియుగూడ విశ్వశృష్టికి పూర్వ మొకప్పుడు
ఒక్క యాండమువలె నుండె నని ప్రాచీనముఖలు
వక్కాణించిరి. అవసానకాలమునందు గూడ సర్వమును
ఒక్కటిగ విశ్వ మైపోవునేమో?

నాసిక దృశ్యము

ద్యాకులు-వారి ఆచారసంప్రదాయములు

592

చెక్కుతారు. పగుళ్లు, రంధ్రాలమైనా వుంటే తెర దుతో చానిని మూసివేసి దిగిస్తారు.

సామాన్యంగా “ డ్యాకులు ” ఈచిన్న పడవలను కూర్చోనే నడుపుతారు; కాని వేగంగా పోవలసి వచ్చినా, వరదల్లో పడవనడుపువలసి వచ్చినా నిలబడి నడుపుతారు. పడవ తోటకుండాను, తలక్రిందులుగాకుండాను కాపాడటంలో డ్యాకుతెగవాడియొక్క సమయస్ఫూర్తి, అతని చాకచక్యతూ నిజంగా మెచ్చుకోవలసినవి. పిన్నలూ పెద్దలూ, స్త్రీలూ జలక్రీడలు చేయటం చూట్టానికి ఎంతో ముచ్చటగా వుంటుంది. ఈ తెగవాళ్లందరూ నేర్పరులైన ఈరిగాండ్లు, ఎంతటి ప్రవాహానికైనా ఎదురు నిలువగలరు.

వీలే మొసళ్లంటే వారికి తగనిభయం నడగట్టు మీద మొసలి కనబడిందంటే ‘ డ్యాకు ’ నీళ్లలో కాట్టుబెట్టుకు. మొసలి తన్ను చూచింది కాబట్టి తప్పుకుండా తనవేంటుబడుతుందరి అతని ఆనుమానం. ఆజంతువు కంటబడవంతవరకు మాత్రం నీళ్లంటే అతనికి చేరినట్లుం. వాణిపట్టపగ్గాలంతపు.

గృహనిర్మాణంలో కూడా పూనసుల కంటే డ్యాకులు ఎక్కువ నైపుణ్యంకలవాండ్లు పడేసి అడుగుల ఎత్తుగా స్తంభాలు వదనగావారి, ఆ స్తంభాలపైన, అంతయేత్తున ఇండ్లన్నీ కట్టుకుంటారు. ఈ ఇండ్లలో

డ్యాకులఇల్లు

అనేకకుటుంబాలు నివసిస్తారు. ఇంత ఎత్తున ఇండ్లు కట్టడానికి కారణమేమంటే ఒకటి, పాము బుట్రలల్ల భయం. రెండవది నదులకు దగ్గరగా వూళ్లుండటంచేత నదులు పొంగి యిండ్లపైన బడతవనే భీతి. కాని వీటి రెంటికన్నా మరోమొదటైన కారణంవున్నది. అనారోగ్యమైన శీలలోనుంది, మలేరియాసంబంధమైన అడవుల్లోనుంది ఆరోగ్యానికి భంగకరమైన చెడువాయువులు బతులు దేరుతుంటుంది. బోర్నియోలో సంతకృరంలో తొమ్మిది మాసాలు కుంభవృష్టిగా వర్షిస్తుంది. మూడువేళ్లలా కురుస్తుంది సూడా. అపహితడపా ఈ నదులు ముప్పయి అడుగుల ఎత్తున పొంగడమూ చుట్టు ప్రక్కల భూములన్నీటినీ జలమయం చేసి, సమస్త చరాచర పదార్థాన్ని పొట్టబెట్టుకుంటూ వుండటమూ పరిపాటే. ఇట్టంగా పెరిగిన అడవుల్లోనుంచి బ్రహ్మరక్ష దృశ్యంబట్టి మహావృషాలను వైతం కుంకటివేళ్లతో పెకలించుకొని ఈనదీ జలాలొట్టక పోతూంటుంది.

నూకనగృహనిర్మాణానికి పిమ్మట ఎన్నెన్నో తంతులు జరగవలసి వున్నది. పురోహితుడి ఆనుమతి లేకే అటుపల్ల ఇటు పెట్టడానికి వీలులేదు.

ఆకాశంలో పక్షుల గమనాన్ని బట్టి దేవతలఆమోదంవున్నదా లేదా అనే విషయం నిర్ణయిస్తాడు. పురోహితుడు ఒకక్షుం ది నాలవరకు దూరాలు, సలకల, చెక్కలు అన్నీ నడిగట్టుమీద పడివుంటుంది. పురోహితుడి ఆనుమతి అయిందనగానే ఇండ్లు కట్టుకోబోయే ముప్పది కుటుంబాలనారూ వాండ్ల వాండ్ల బంధువులు, మిత్రుల సహాయంతో గృహనిర్మాణం ప్రారంభిస్తారు. నిర్మాణం పూర్తి అయ్యేవరకు నగారాలాంటి దానిమీద మూడువేళ్లలా వాయిస్తుంటారు. పక్షులకూర లేని విను పించకుండా వుండేందుకు ఈసగారామోక. నిర్మాణం జరిగే లోపుగా బుడ్లకుబుడ్లు, నీసాలకు నీసాలు మద్యం వగైరా పానీయాలు ఎగిరిపోతూ వుంటుంది. రెండుకోణల్లో ఇల్లంతా సిద్ధమాతుంది; క్రిందంతా కొయ్యచట్టంతో దిగించివేస్తారు. ముప్పయి కాపురాలకు ముప్పయి గదులుగా విభాగం చేస్తారు. ద్వారానికి

ప్రక్కగా, ఒక కొయ్యతలుపు అడ్డంగా వుంటుంది. దాని వెనుకనే ఒచిన్న గది వుంటుంది. ఈ గదిలో అడ వాళ్లు వంగి కూర్చుని విడ్డలనుకంటారు. వాటి ప్రక్కనే

స్తంభాలమీద కట్టి నల్లల్ని నిచ్చే నమీదవిక్కి లోవలికి పోవలెను

కొన్ని గదులుంటవి, వాటిని పడకగదులుగా వ్రపయోగిస్తారు. తలుపుకు వెలుపల ప్రక్కన పచ్చి ఆకులతో చిన్న కొమ్మ వీడైనా క్రేలాడగట్టినట్టుయితే ఆయింట్లో కాపురంచేసే వాళ్లు దేవతలనో, భూతాలనో ఆహ్వానిస్తూ వున్నా రన్నమాట. అందుచేత అంతవరకూ యిరుగు పొరుగు వాండ్లు ఆయింట్లో అడుగుపెట్టరాదు.

ద్యోతులు తలపెట్టే ప్రతిపనికి ఒక దేవుణ్ణో దేవతనో ఉపాసన చేయాలి. ఏ పనికి ఏదేవతను ఉపాసించాలో ఎప్పటికప్పుడు ప్రరోహితుడు నిర్ణయం చేస్తూవుంటాడు. అలా విధించినప్పుడల్లా దేవుడి పేరు పెట్టి ప్రరోహితుడికి ఒక గొట్టాకో, మేకనో, కోడినో ఏదో ఒక జంతువును సమర్పించుకుంటుంటాడు. నెల నెలకు వచ్చేపండగలు, పర్వాలు మాత్రమే కాకుండా మధ్యమధ్య కొన్నితంతు లేర్పాటు చేస్తారు. గ్రామ ఘులు, పరాయివారివాండ్లు అంతా ప్రరోహితుడియింటి కద్ద చేరుతారు. వాద్యాలు మోగుతూవుంటవి. యుద్ధపు ఉడుపులు ధరించి, చేతిలో కత్తి డాలు పుచ్చుకొని, తలమీద వంగైన శిరోశ్చక్రం వుంచుకొని, అగ్నిగుండానికి ఎరుగుగా ప్రరోహితుడు అట ప్రారంభిస్తాడు. రెండుగంటలవరకు ప్రరోహితుడలా నిగుగు, విరామం

లేకుండా అడి అడి, ఆవేళతో, శివంతో వొళ్లు తెలియకుండా పడిపోతాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు వాలు గైదు గంటలవరకు అడి అలిసిపోయి, భూమిమీద పడి పోతాడు. పరవశత్వంలో వున్నప్పుడే, ఈ గణాచారి కేవలంతో ప్రసంగిస్తాడు. దేవత బదులుచెప్పేటప్పుడు కైలిఫోనుగర్గర చెవి బెట్టినట్టు ఈ గణాచారి కత్తిని చెవి కానించుకుంటాడు. తనేదో అవ్యక్తమైన భావంలో చెప్పుకుంటాడు. ముందు రాబోయే అశుభాలను అతిశయంచేసి, భీతిపుట్టించేట్టుగా వివరిస్తాడు; ఈ నృత్యం చేసేసమయంలో సామాన్యంగా ఒకజంతువును బలి కోరుతాడు. వధింపబడ్డ ఆజంతువు తలను అరిచి నలవో కోరింవాండ్ల దేవాలకు తాకించుతాడు. సమయాన్ని బట్టి, సందర్భాన్నిచూచి, కనుకట్టు, ఇంద్రజాలం మాడ చేస్తుంటాడు. హస్తాలాఘవంచేత రహస్యంగా దగ్గర వుంచుకొన్న ఒక కాగితంలోనుండి రాళ్లు, బొమ్మకంకులు, జంతువుల తలలు, వీటి నన్నింటినీ ప్రత్యక్షం చేస్తాడు. వీటి నన్నిటినీ రోగుల దేహంలోనుండి మంత్రం వల్ల తీసినట్టుగా అందరికీ ప్రకటిస్తాడు. ఈ తంతు ఎంత బూటకంగా తోచినప్పటికీ బలవంతంగానైనా చాలామంది దీనిని నిజమని భ్రమిస్తారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకగంటనేపు వట్టికాళ్లతో నిప్పులను తొక్కుతూ నృత్యం చేసినప్పటికీ కాళ్లుకాలినట్టుగాని పాదాలు బొప్పిలైతిన్నట్టుగాని వుండదు. గణాచారికి దేవతలకు రాజీ కుదరకపోయినా, తగాదా పరిష్కారం కావటానికి దేవతలతో పాచికలాడుతాడు. ఇక ఏ పాచిక పారకపోతే చివరకు కోడిగుడ్డుతో ఒకతమాపాచేస్తాడు. ఒక కోడిగుడ్డును చేతిలో పెట్టుకొని కొంతనేపునాట్యం చేసినతరువాత, చివర కాగుడ్డును అక్కడ మార్చున్న వాండ్లలో ఒకరి తలమీద పసులకొట్టుతాడు. ఆగుడ్డులో నుంచి కేవలం నీళ్లుమాత్రమే రావటంచూచి అందరూ నిర్విణ్ణులౌతారు. ముందుగా అలాంటి గుడ్డు నోకదానిని తయారుచేసి పట్టుకెళ్లుతాడు అనేదివయం అక్కడ చేరినా రెవ్వరూ అనుకోరు.

విదుసంతర్సరాలక్రిందట బోర్నియోలో సరవధ నిషేధింపబడింది. ఎక్కడనో అరణ్యాలమధ్య ఇప్పటి

కీ వివరములకు కరణానిచేత ప్రాణాలు కోల్పోయే వాడైనావుంటే వుండవచ్చునేమో! కాని ఆదురాచారం చాలావరకు తగ్గిపోయింది, విల్లంబులచేత ఒక

గ్రామవెత్తనదారుడు ద్వారకు
యలవకులమీద నెత్తురుపల్లుట

ప్రాణి తలతెగవేసివట్టయితే అతడు వీరుడనీ, వివాహమాడటానికి అర్హుడనీ పరిగణింపబడతాడు. తెగవనాయకుడు గావనికూడా అటువంటివాడికి అవకాశం వుంటుంది. మగవాడు ఒక తలను నటికి, ఆతలను తెచ్చి చూపించిన తరువాత అతడు తలపైన గండభేరుండ పక్షి యీకలను కిరీటంగా ధరించవచ్చు; ఎక్కువ

తలవేట ఉత్సవానికి ప్రత్యామ్నాయంగా
జరిపే తంతు

ఆభరణాలు ధరించవచ్చు; పప్పు పొడిపించుకోవచ్చు, ఎన్నితలలు నటికి ఇంటిలో వుంచితే అంత కుటుంబ వృద్ధి అవుతుందని వారి నమ్మకం. అలా వధింపబడ్డ మనిషి ఈ యింట్లో పునర్జన్మ తాలస్తాడట!

పంటలు పండక కాలకం వగైరా సంభవించినప్పుడు కుటుంబకలహాలు జనించటంసామాన్యం ఊమం కలిగిన గ్రామస్థులకు పొరుగురివాండ్లు విత్తనాలకు ధాన్యం అప్పుగా యివ్వాలి. అప్పుపుచ్చుకొన్నవారు వాయిదాప్రకారం చెల్లింప లేకపోవచ్చు, లేదా అసలే తిరిగి యివ్వలేకపోవచ్చు. ఒక గ్రామానికి మరోగ్రామానికి మాడా మొత్తంమీద యిలాంటి తగాదాలు కలుగుతుంటవి. వ్యక్తులకు సంబంధించిన తగాదాలను పంచాయితీదాల్లే పరిష్కారం చేస్తారు. రెండుగ్రామాలకు తగాదా సంభవిస్తే పురపాలకాధికారి ముతాదారులు మరి యిద్దరు పంచాయితీదాళ్లు కలిసి పరిష్కారం చేస్తారు. సమాధానం ఏర్పడినందుకుగాను అందరూ కలిసి వేడుక చేసుకుంటారు. అడవాండ్ల తగాదాలు మాత్రం అంత సులభంగా పరిష్కారంకావు. బోర్నియోలో మగవాడు తన స్వగ్రామంలో ఒక్క స్త్రీని మాత్రం పెండ్లి చేసుకోవచ్చు. మరో స్త్రీని వివాహం

ద్వారకుల వెండ్లి

చేసుకోవలసినంటే ఇంకో గ్రామంలో స్త్రీనిమాత్రమే వివాహం చేసుకోవాలి. ఎందరు భార్యలైనా, పొపించే భారం మగవాడిమీదనే వుంటుంది. భార్య తరిదండ్రులు తమ అల్లుణ్ణి బామినుగా పట్టుకోటానికి

అధికారంవున్నది. అందుచేత తగాదాలు తరునూ సంభవిస్తూనే వుంటవి. పురోహితుడువచ్చి, ఎగిరేపత్తుల గమనాన్ని చూచి పోరాడటంకంటే సమాధానపడటమే ఉత్తమమని నిర్ణయించుతాడు. అందుచేత అతనికి/సాదా చాలా లాభం వుంటుంది. అతనిభాగానికి, కావలి నన్ని కోట్లు, గొట్టెలూ, ఉభయగ్రామాల పురోహితులున్నూ, ప్రక్కగ్రామంలోని నాయకుడివద్దకు వెళ్లి, అతనిచేతి మీద చిన్న గాయంచేసి, ఒక వెదురుగొట్టంలోకి కొంత రక్తంకార్చి, ఆరక్తం చెరికాస్త పుచ్చుకుంటారు; అంతట ఉభయులు వంటికిరక్తం పూసుకొని, ఒకరి కత్తులొకరు మార్చుకుంటారు. అనంతరం విందులూ, ఆరగింపులు జరగటం మామూలు.

బోర్నియో ద్వీపవాసులకు కావలసిన ఆయుధ సామగ్రి చాలా స్వల్పమే. “మాండ్” అనే ఖడ్గము, బల్లెము, వూదుగొట్టము, విషప్రయుక్తమైన కొన్ని అంబులు ఇవి వారి ఆయుధాలు. డ్యాకులు, పూనసులు ఆయుధాలన్నిటినీ వాళ్లంతట వాళ్లే తయారుచేసికొంటారు. వీటన్నింటిలోకి వూడేగొట్టాలు అంబులు తయారుచేసే విధానమే చాలా తమాషగా వుంటుంది. గట్టిదైన తొగరుచెక్క చెట్టుతో వూదుగొట్టాలను తయారు చేస్తారు. పన్నెండు మీదలు పదునారు అంగుళాల వలయం వుండేదీన్ని, ఆరేడు అడుగుల పొడవు వుండేది కొయ్య నోకదాన్ని పది అడుగుల ఎత్తున చెట్టుకు నేలాడగట్టుతారు. దాని క్రిందుగ చెట్టుకొమ్మల్లో ఒక నేడిక నమర్చుతారు. డ్యాకునాడా నేడికమీద కూర్చొని అడుగునుంచి ఆ కొయ్యకు నలోకి రంగ్రం తొలుస్తాడు. వై నుంచిగాని, మానును అడ్డంగా పెట్టిగాని రంగ్రం చేయటం ఇంతకంటే సుగువైన మార్గమే. ఐనప్పటికీ డ్యాకులు అంత యోచనలేనివాండ్లు కారు, కారణం లేకుండా ఏ పనీ వాళ్లు చెయ్యరు. వై భాగంనుంచి గనక రంగ్రం చేయసాగితే, తొలవబడ్డకొయ్యమానులో నుంచి కొయ్యముక్కులను బయటికి తీసి పారనేయటానికి ప్రతి దఫా ఆ మానును ఆస్తానంనుండి కదిలించవలసి వస్తుంది. అలా గాకుండ క్రింది నుంచే రంగ్రంచేసే పక్షంలో కొయ్యముక్కులు, పొడి, వాటంతట అవేరారి

క్రిందపడిపో తుంటవి. కడవరకు రంగ్రం చేయటం పూర్తికాగానే పదహారంగుళాల మండంగల ఆ మానును రెండంగుళాలవరకు వచ్చేట్టు కత్తితో చెక్కిస్తారు. అంతటితో వూదుగొట్టం పూర్తి అయినట్టే.

అంబులకు పట్టించే విషాన్ని తయారుచేసే విధానం అతి గోప్యంగా వుంతుతారు; ఈ ప్రక్రియ మగ వాండ్లకు మాత్రమే తెలిసివుంటుంది. వూరినెలుపల రాత్రిల్లో ఈమందు కలుపుతారు. ఈవిషంవల్ల జంతువుగాని మనిషిగాని నిమిషమాత్రంలో మడియవలిసిందే. ఈ విషం కంఠరాలనుకార్చినేస్తుంది గాని రక్తాన్ని అంటదు. విషప్రయోగం జరిగిన నిమిషాల్లోనే గుండె కండరాల శక్తినిశించి, పనిచేయకుండా నిలిచిపోవును. అంతటితో ఆ జీవితం ముగిసినట్టే. విషప్రయోక్తమైన అంబు ఒక్కొక్కటి బాగ్రతగా ఆకుల్లోచుట్టబడి పొలంలో భద్రంచేయబడి వుంటుంది; విషాన్ని తయారు

గొట్ట ములు

చేయటంలో బోర్నియో దేశస్థుడు ఎంత నేర్పరివనప్పటికీ ఈ విషానికి విరుగుడుమాత్రం కనిపెట్టలేకుండా వున్నాడు. ఎన్నడైనా ప్రమాదవశంచాత ఎవరికైనా ఈ అంబువల్ల గాయం తగిలించా అంతటితో అతడికి

ఆయువుమూడినట్టే. అందువల్ల ఈ ఆయుధాలను ఇంత జాగ్రత్తగా కాపాడుకుంటారు. నూటయిరవై అకుసుల దూరంలోనుంచి ఈ వూరుగొట్టం సహజంతో చిన్న పట్టును నైతం చంపగలకు బోర్నియో దేశమిది. అంత గొప్ప లక్ష్యంవుందన్నమాట ఈ తెగవాండ్లకు. అలా నురిపెట్టి చంపేటప్పుడు బరువైన వూరు గొట్టాన్ని ఒక్కచేతితోనే పట్టుకుంటారు.

నాగరకజాతులందరి మాదిరిగానే బోర్నియో నివాసులలోనూడా దేహసౌందర్యాన్ని పోషించుకోవాలి అనే ఆభిలాషవున్నది. పచ్చపొయించుకోవటం, చెవులకు పొగులు వగైరా కట్టించుకోవటం ముఖ్యమైన అలంకార విశేషాలు. ఈ రెండూ సౌందర్యవిశేషాలుగ పరిగణింపబడటంచే ప్రతిసంవత్సరమూ వందల కొలది ప్రజలు విహారంగా బాధపడుతుంటారు. పచ్చ పొడవలము, చెవులకుట్టటంలో వీలైతే చాకచక్యం కనుపరచినప్పటికీ ఆరోగ్యనూత్రాలను విరేచిమాత్రం పొడించటంలేదు. వాడిగల ఇరుపనూదులతో పచ్చపొడవలంవల్ల కలిగేబాధ సహించరానిది. బాలికలకు వైకవంతుంచే పచ్చపొడవలం ప్రారంభం చేస్తారు. చిరం పొంగతూనే వుంటుంది; పుండ్లు పచ్చిగానే వుంటవి. వారంవారం ఈ హింసమాత్రం తప్పదు. గోరుచుట్టుమీద రోకలిపోటన్నట్టు ఈరక, రోమలు యుమ్మని ఈ పుండ్లపైన ముసుగుకు లూ పుండ్లలోకి కూడా ప్రవేశిస్తుంటవి. మగవాండ్లు యోధులుగా ప్రకటింపబడే తరువాతనే పచ్చపొడిపించుకుంటారు.

చెవులకుట్టటం మాత్రం బాలికలకుగాని, బాలురకుగాని ఒకే యాదులోనే ప్రారంభమవుతుంది. చెవిపైభాగాన్ని చెవి తమ్మెను ముందుకుట్టి, ఆ రంధ్రాలలో చిన్నచిన్న చెదరుముక్కలను దూర్చుతారు. కొన్నిరోజులైన పిమ్మట ఆ కొయ్యముక్కలకు బతులు జంతువుల దంతాలను అలంకారార్థం ఏర్పాటుచేస్తారు. చెవి తమ్మెలకు బరువులు వేలాడగట్టుతారు. బాలకుల ఆభరణాలు అంతబరువుగా వుండవు. బాలికలకు మాత్రం బరువుగానే వుండాలి. కొన్ని సంవత్సరాలైన తరువాత చెవి తమ్మెలుకిందికి సాగి బుజాలనంటు

కుంటవి. వూరిచెలువలగాని బాలికలకు పచ్చపొడవగు, పచ్చపొడిపించుకొండేంతవరకు వాంఛనెవ్వరూ కంట చూడరాదు. ఆడపిల్లలు నొప్పికల్ల ఏడవ్వచ్చు, కేకలెత్తవచ్చు. మగపిల్లకాయలు మాత్రం ఎంతబాధ నొసపించుకుని గుడ్లనీరు గుడ్లలోనే ముక్కకుంటూ వూరుకోవలసిందేగాని రోదకంచేయరాదు. ఏడ్చువినిపించిందా ఆజన్మాంతం వాణ్ణి నిరికిపండికింద జమకట్టుతారు. గాయాలకు కట్టుకట్టటంగాని, నూదులు వగైరా శుభ్రంచేయటంగాని వారెన్నడూ ఎరుగనే ఎరుగు. ఐనప్పటికీ, ఈ సౌందర్య శస్త్రచికిత్సలవల్ల బాలబాలికలు ఎక్కువమంది చావకుండా వుండటం ఆశ్చర్యకరమైన విషయమే. “దేవుడిదయవులే పుండ్లుమానటం ఎంత?” అంటారు ఆదేశములు. కాలునొప్పి అయినా, కడుపునొప్పి వచ్చినా ఆసులు, పసరులూ, వేళ్లూ ఈ యెడలైన వాటితో చికిత్సచేస్తుంటారు. కాళ్లుచేతులు విరిగితే

వైద్యము: దుర్బలులు, కుట్టవాండ్రు ఆరోగ్యాన్నియిచ్చే బురదలో చాలానేవుంటారు కాస్త్రీయంగానో, ఆకాస్త్రీయంగానో సరిచేసి కట్టుకటతారు. కాని పుండు తానంతట అదే మానాలి. అందుకుమందులేదు. రోగి నిరోధకతే భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తారు. ఒకవేళవ్యాధి ఆతన్ని మింగేసిందా, అదికూడా భగవంతుని ఆశగ్రహమే అనుకుంటారు.

ద్యాకులకు, పూనకులకు చావంటే భయం లేకపోలేదు. మరణంవల్ల స్వరూపభావనం కలుగుతుందనే

భీత ప్రధానంకాదు; తన ఆత్మ ఏమాతుండనేజే అతనికి ముఖ్యమైన ఆందోళన. మరణానంతరం తన ఆత్మకనలో నుండి ఎగిరిపోయి మరో పదార్థంలోగాని, మరో మానవునిలోగాని ప్రవేశిస్తుందని అతని నమ్మకం. అందుచేత మానవుడి చావంటే బోర్నియా దేశస్థుడికి సంకట విషయమే. గ్రామాలలో కవాలను మోసుకపోవటమూ, వాటిని భూస్థాపితం చేయటమూ ఈ తంతంతా చాలా ఆహంబరంగాను, అట్టహాసంతోనూ జరుగుతుంది గంటలు గణగణా మోగిస్తారు. చెవులు ద్విద్వయేట్టు డబ్బాయి వాయిస్తూ ఏవేవో భయంకరమైన మాటలు చెప్పరిస్తూ శవంతో బతుకుదేవుతాడు. ఒక నైపున తింటం, తాగటం, తండనాలు త్రొక్కటమూ, మరోనైపున ఏడవటం, ఏ నస్తుపూ ముట్టకుంటుంటూ రెండూ ఏకకాలంలోనే జరుగుతుంటుంది.

బంధువులు, మిత్రుల సహాయంతో గతించినవాని కొమారుడు శవపేటిక నోకవాన్ని తయారుచేస్తాడు. ఒక లావుపాటి మొద్దు తెచ్చి రెండుగా చీలుస్తారు. ఒక భాగంలో పెద్ద గాడి చేస్తారు. ముందుగా కొలతలు చూచుకొను కాబట్టి సాధారణంగా కవాన్ని ఆ రంగ్రంలలోకి ఇకించవలసివస్తుంటుంది. ఈ కవాన్ని భూస్థాపితం చేయకుండా వూరికి మారంగా అడవిలో ఎక్కడినో వుండే శ్రేతగృహానికి మోసుకెళ్లి ఆ యిల్లంలో పడవేస్తాడు. ఆ దేశపు వేడిమికి

శరీరం త్వరలోనే చీల్గించిపోతుంది. కవాన్ని ప్రేతి గృహానికి తీసుకపోయే ముందు యింటివద్ద కొన్ని సంస్కారాలు జరుగుతవి. గతించిన వ్యక్తి పూర్వం నివసించిన యిల్లంలో ఆ కవాన్ని ఒక గుంజకు అనించుతారు. పురోహితుడు దేశతలను పుపాసనచేసి మరణించిన వాని ఆత్మ మరొక మంచి దేహంలో ప్రవేశించును గాక అని ప్రార్థిస్తాడు. తదుపరి ప్రార్థన జరుగుతుంది. చివరకు సంతర్పణ. అనంతరం గతించినవాని ఆస్తిని పంచిపెట్టుతారు. అతని వస్తువులన్నీ ఆ శవం చుట్టూ పెట్టుతారు. పురోహితుడు శవం చేరిన పట్టుకొని ఒక వస్తువును చూపి, బంధువర్గంలో ఒకనివైపు చేయి చూపిస్తాడు. ఆ చచ్చినవాడే తన కత్తిని, కవానినో తాను దానం చేశాడన్నమాట. ఇలాగా పున్న వస్తువులన్నీ అందరికీ పంచిపెట్టేస్తారు. భూమిలను కూడా ఇదే విధంగా పంచిపెట్టుతారు. పురోహితుడే న్యాయాధికారి. మరణకాసవాలను అమలు జరపగలవాడు అతడే. అతడి నిర్ణయం ఆశ్రమముని కంకించటానికి బీజులేదు. మనిషి గతించిన ఆర గంటలలో అతని విషయం పూర్తిగా మరిచిపోతాడు. ఇక ఎవరి పనికి వాడు వెళ్లిపోతారు. పురోహితుడు మాత్రం తన గుడిశా మేలుపల మూర్ఖుని ఏ విధంగా మర్లి ఒక జంతువును బలి తెమ్మనవచ్చునా అని యోచిస్తుంటాడు.

[వోగ్రాఫికల్ జర్నల్ నుండి]

నక్షత్రమండలము

(భాత్య సంవత్సర కార్తిక మాసము)
గొబ్బారు వేంకటానందరాఘవరావు

ఉత్తరము

దక్షిణము

ఆకాశమున గ్రహనక్షత్రాదులను పరికించునారు ఈపటమును తలమీదుగా, ఆయాదిక్కులు నవ్వునట్లు పట్టుకొనిచూడవలెను. ఇందు చూపబడినట్లు నక్షత్రాదులు

డిసెంబరు 8 లేదని రాత్రి గం. 8-53

డిసెంబరు 29 లేదని రాత్రి గం. 7-28

,, 15 ,, ,, ,, 8-25

1937 జనవరి 1 ,, ,, ,, 7-18

,, 22 ,, ,, ,, 7-16

,, 7 ,, ,, ,, 6-58

కనబడును. (కుక్రుడు త్వరగమును కలవాడు. డిసెంబరు 20 లేదని కనబడునట్లు చూపబడినది)

Heaven's utmost deep

Gives up her stars and like a flock
of sheep

They pass before our eyes; are num-
bered and roll on.

Heaven! hast thou secrets?

And the abyss shouts from her depths laid
bare, "Man unveils me; I have none."

—Shelly.

(ఉద్ధ్వలోకము మహాగంధీరమును తనగర్భమున
నిడికొనిన నక్షత్రముల నన్నింటిని బైటనచి ప్రకాశింప
చేయుచునే ఉన్నది. పల్లముల దాగి మెఱకలబయల్పడు
గొట్టెలవలె ఆ నక్షత్రములు ఉదయించి మన దృష్టిపథ
మున బడి కొండ నెక్కినట్లు ఆకాశమధ్యమున కెక్కి
మిరల దిగి కనబడకపోవుచున్నవి. విజ్ఞానదత్తులు ఆ
చుక్కలను గుర్తించి సంఖ్యలుజేసి గమనించుచునే
ఉన్నారు. స్వర్ణమా! నీకడ మరేమైన రహస్యము
లున్నవా అని ప్రశ్నింపగా, ఆలోకము అగాధమైన
తనగర్భమున నిమిడియున్న సమస్తమును స్పష్టముచే
యుచు "నాకడ ఇకనేమి రహస్యములున్నవి నాయనా!
మీ మానవులు నానుట్లు బట్టబయలుచేసివారు." అని
గంధీరముగా చలించి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నది.

—మెల్లీమహాకవి.)

ఈ ధాత్యసంవత్సర కార్తిక బహుళదశమి
మొదలు మార్గశిర బహుళ ఏకాదశివరకు అగు మాస
ములో రాత్రి తొలిజామున మన కగపడు గ్రహనక్ష
త్రాది ఉద్ధ్వలోక సంచారులను గమనింతుము.

(Milky way)

పాలవెలి - ఆకాశగంగ

"హరు జటాస్థలికిని తొడవైన యేరు" అని మన
పురాణములలో ప్రశంస నొందుచున్న మిన్నీరుతమాస
ములో తూర్పుసమీపపు ఆగ్నేయము నుండి వాయ
వ్యమునకు ధనురాకారముగల వక్రగతితో ఆకాశమున
కడ్డంగ న్యాపించియున్నది. మృగశ్యాధరుద్రుని జటా

జాటమునకు చుట్టిన మొగలికేకువలె ఈ దృశ్యము ధవ
ళమై, మనోహరమై మిక్కిలి ఒప్పారుచున్నది కృత్తి
కొగ్గి ప్రభావముచేరినో అన్నట్లు ఈ యేరు కృత్తికల
కడ సన్ననై యున్నను, ఆవల ఊర్వశీపురుషులకు
కడ మిగుల విరివియై క్యామనీను లను రెండు లంకలతో
మాడి పిమ్మట వాయవ్యమున ఛాయాపథముకడ రెండు
పాక్షలుగా చీలుచున్నది.

(First Magnitude Stars and Planets)

మిక్కిలి తేజోవంతములైన నక్షత్రములు-
గ్రహములు

ఇంతవఱకును పడమటి ఆకాశమున సుజ్వలముగా
మెలియుచుండిన గురుడు ఈనెల ౨౧ తేదీని అస్తమిం
చుచున్నాడు. శుక్రుడు మకర కుంభరాసులలో ఈనెల
సంచరించుచున్నాడు. ౨౨-౧౨-౩౬ తేదీనాటి శుక్రుని
శ్రవణాంతస్థానము పటమున చూపబడినది. శని కుంభము
నందే పూర్వాభాద్ర ౨ వ పాదమున ఋజుగతుడై
యున్నాడు. పడమట గురుడును, శ్రవణమును అస్త
మించుటచే ఆదిక్కు ఇపుడు తేజముతగ్గి యగపడి
నను, తూర్పున మొదటి తరగతి వని చెప్పతగిన నక్ష
త్రము లనేకము లుజయించుటచేత మొత్తముమీడ
ఆకాశకోభ తగ్గి కనబడదు. వీటిని వరుసగా పరికిరిం
తుము.

౧. అస్తమింపనైయున్న శ్రవణము. (Altair
in Aquila.)

౨. ఇంద్రద్యుమ్నుడు (Fomalhaut)

౩. శంతనుడు (Achernar)

౪. శోహిణి (Aldebaran)

౫. బ్రహ్మహృదయము (Capella in Auriga)

౬. ఆరుద్ర (Betelgeaux)

౭. పృత్రపాదము (Rigel ౧౧౯)

౮. మృగశ్యాధరుద్ర (Sirius)

౯. పూర్వవ్యాసము (Procyon)

౧౦. సాంబమూర్తి (Pollux)

ఇప్పుడు పడమటనుండి తూర్పునకు క్రాంతిరేఖ సామివ్యమున శక్రడు, శని, శోహిణి, ఆర్ద్ర, సాంబ, పూర్వ క్యానములు వరుసగా కననగుచున్నవి. ఈవివృత తోరణమునకు ఎగువ క్రమం, బ్రహ్మ హృదయములును, దిగువ మృగవాధ, పృథ్విపాద, శంకర, ఇంద్రద్యుమ్నలును మెలియుచు, నభరంగమును మిగుల శోభింపఁగలుగుగా చేయుచున్నారు.

ఉత్తరాశాశమున

చిన్నయెలుగుతోకపైర గ్రువుడు ఉత్తరమున మెలియుచున్నాడు. తోకలో అగ్ని, మహేంద్ర, కశ్యప సత్కృతిములును, ఉత్తరమునకు వారి ధాత, విధాత, మిత్రనత్రేమలును చూడవచ్చును. గ్రువక్షీతి కావల వాయవ్యభాగమున నరకుళను, ఈ కావ్యభాగమున పిళ్ళే శ్వరుడును కొంచెముగా కనబడుచున్నాడు. గ్రువసమీపమునుండి వెడలి ఊర్వశీత్రయావకులు పాలవెల్లిలోనికి వ్యాపించియున్నారు.

పడమట

రాజహంస- బ్రహ్మకు వాహనమైన రాజహంస యను (Cygnus) విష్ణునకు వాహనమైన గరుడమూర్తి క్రమమును త్వరలో అస్తమింపఁబడుచున్నాడు. మకరకుంభరాసులుకూడ క్రమముగా అస్తమించును. పుష్యుడు పడమటనుండి క్రమముగా శనిగ్రహమును సమీపించుచుండును.

దక్షిణమున

ఇంద్రద్యుమ్న మహారాజు తనమిత్రులు - వాల్మీక జంఘికము (Grus), ప్రాచీనకర్తము (Phoenix) యుగంధరక మతములతో పడమటకు వారి దక్షిణాశాశమున మెలియుచున్నాడు. యమున పెక్కంకడలు తిరిగి శంకరుని చేరుచున్నది. ఆ ప్రక్కనే ఉపరిచర విమానముతో విహరించుచున్నాడు. ఆని వీర్యమును గ్రహించిన అడ్రక దిగువ వలచేరుచున్నది (Reticulam).

తూర్పున

పునర్వసు మహావీరమువలె ఉదయించినది. అందు పూర్వక్యాన, సాంబసత్కృతిములు మిగుల ముఖ్యములు.

ములు. వాల్మీకీ దృష్టికి మహావీరమునై తోచిన పునర్వసు శ్రీ నాథునికంటికి లోకమెట్టునకు తెగిలి నేలు ముత్యాల హారమై తోచినది. ఆ ముత్యాలహారమునకు నాయక మణివలె పూర్వక్యానము చక్కగా మెలియుచున్నది. ఈ పునర్వసునకును, యామ్యైత్తరరేఖకును మధ్య Orion చుక్కలు దివ్యముగా మెలియుచున్నవి.

Manicius అను మహాశివీ దీనిరూపమును ఇట్లు వర్ణించినాడు.

His arms extended stretch over half the skies,
His strides as large, and with a steady pace
He marches on, and measures a vast space,
On each broad shoulder a bright star displayed
And three obliquely grace his hanging blade,
In his vast head immersed in boundless spheres,

Three stars, less bright, but yet as great,
he bears,

But farther off removed, their splendours last;
Thus graced and armed, he leads the
starry host.

ఈ యోధుడు తన విశాలభుజములను చాచి నభరంగమున పగ ముక్రమించినాడె; వాని యడుగులును అంత పెద్దవే. అట్లు పెద్ద పెద్ద అడుగులువేయుచు బహు దూరము గడిచిపోవుచుండును. ఆ మహాకాయుని ఒకొక్క భుజముపై ఒకొక్క దివ్యనత్రేమ మెఱసి పోవుచున్నది. వాని నడుమపటకానుండి మూడు చుక్కలు ఖడ్గమువలె నేలుచున్నవి. వాని శిరస్సు మిక్కిలి పెద్దది. అది అగాధగోళముల మధ్య మూడు చిన్న చుక్కలవలె మిలుకుమిలుకుమనుచు తక్కువ కాంతితో కనబడుచున్నది. కాని వాని పరిమాణము మాత్రము తక్కువకాదు. దూర మెక్కువచేత అది చిన్నదిగా కనబడుచున్నది. అంతే; ఇట్లు భూషితుడై ఆయాధిపాణియై ఈ యోధుడు నత్రేత సేనానాయకుడై వుండు నడచుచున్నాడు!

ఈ కర్ణన మెంత మనోహరముగా ఉన్నది!

రాక్షసకులనాయకు డనియు, రాక్షసోత్తమ డనియు చెప్పబడిన కృతాసురుడు-వేదపురాణ ప్రసిద్ధుడైన కృతాసురు డీయోధుడే. వీని ప్రభావమునకు నొంచియో యన్నట్లు ఇంద్రుడు (శ్వేత్త నక్షత్రము) ఇపు డెందో దాగియున్నాడు. కృతాసురుని జన్మ కారణములు భాగవతములో చక్కగా వర్ణింపబడినవి. (మా. వృత్త-రంగా — ౫౦౩)

చిత్రకేతుడను విద్యాధరరాక్షా కైలాసమునకు నల్లి తత్వరుడు దేవతలు నేరింప నిండుకొలుపుండి తన యూరు పీఠంబున నున్న భవానిం గొగిటం జేర్చుకొని యెడ్డోగంబున నుండుట చూచెను చూచి చిత్రకేతుడు పకపకనవ్వి, ఆదేవి వినుచుండ నిట్లనియె:

“కొమరొప్పుగా లోకగురుడిను గడవేని
ధర్మస్వరూపంబు దానయగుచు
జహలు ధరించియు సరిలేనితనమున
పాడవైన ఈ యోగిపుంగవులును
బ్రహ్మవాదులుగొల్వ భాగిల్లు కొలులలో
విధునరూపంబున మెలతితోడ
ప్రాకృతుండునుబోలె బద్ధానురాగుడై
లాలితుండయ్యె నిర్లజ్జత నిట
నకట ప్రకృతిపురుషుడైన దా నేకాంత
మందు సతులతోడ నలరుగాని
ఇట్లు ధర్మభంగ నింతులతోనూడి
పరిధివింపలేను భ్రాంతిసోం.”

అని. చిత్రకేతు డిట్లాక్షేపింప ఈశ్వరుడేమియు మాటలాడక మిన్నకుండెను. ఈశ్వరీ కోపించి ఈశ్వరు నెస్టులపలికిన పాపాత్ముడు డండవాక్తుడని నిశ్చయించి “ఓరి దురాత్మక! ఈ పాపంబునం బాఁస్వరూపం లైన రాక్షసయోనిం బుట్టు మని శపించి “ఇంతనండి మహాత్ములకు నవజ్ఞ నేయకుండు”మని పలికెను.

“ఇట్లు కాపహతుండైన చిత్రకేతుండు త్వష్ట నేయు యజ్ఞంబున దక్షిణాగ్నియందు దానవయోనిం బుట్టికృతాసురుండన విఖ్యాతుండయ్యె” — భాగ.

VI ౫౦౩

భాగవతమున దక్షిణాగ్నియందు కృతుడు పుట్టెనని వ్రాయట వేదవిరుద్ధము: వేదమునందు కృతుడు ఆసావనీయాగ్నియందు జన్మించెనని చెప్పబడియున్నది.

చిత్రగింపుడు. యజుర్వేదము. II-౪.౧౨

“...య దత్యశివ్యత తత్త్వప్రాహవనీయ మప ప్రావర్తయా థాప్సోహేంద్ర.....కృతో తద్వ్యుక్రస్య కృత్రత్వం తస్మాదింద్రో విజేదాపి”.....

ఇట్లుద్భవించిన కృతుడు,

“త్యష్టావలికింపురణమున బుట్టినోంది

యఖిలోకంబులెల్ల దా నాక్రమించి

కృతనామాఖ్య దేవతాకారుడగుచు

దారుణాకారు డఖిలదుర్దముడు మొలకె.”

భాగ VI. ౩౨౦

మధ్య సు

కృతమండలమున కెగువ సారథిమండలమునం దుత్తర భాగమున బ్రహ్మహృదయము దివ్యధార కాంతితో మెరియుచున్నది. ఆజాబాకము లా సమీపముననే మిలుకుచునున్నవి. రథశిఖరమున అగ్ని నామకమైన నక్షత్ర మొకటి కలదు. ఈ రథమునకును యామ్యోత్తర రేఖకును మధ్య భృగుపరమమండలము కలదు. అచట పాలవెల్లిఅంచున పులోమరాక్షసుడు గ్రుడ్డు మిట కరించుకొనుచు కాననగుచున్నాడు. పాలవెల్లిలో గగన మధ్య రేఖను గడచి అప్పరసలు పడమటకు వ్రాలి యున్నాడు. ఆ దిగవ పులోమబాధితయై గార్హపత్యాగ్నినుండి మారముగా కొనిపోబడుచున్న ఇంద్రమడయు ఇంద్రమద గర్భచ్యుతుడైన భార్గవోత్తముడు చ్యవను డును కలరు. పడమట సప్తవింపనైయున్న శ్రవణ, ధనిష్ఠ నక్షత్రములకును ఇంద్రమదకును మధ్యగా వేద్య ఘాత్య చతురస్రము (The square of Pegasus) ఉన్నది. అందు తూర్పున రెండును ఉత్తరాభాద్ర; పడి మటి రెండును పూర్వాభాద్ర. ఈ చతురస్రమునకు దక్షిణ గమున నొకటి, తూర్పున నొకటి రెండు చేపలున్నవి. ఈ రెండు చేపలే మినరాశి. వీటికి పరస్పర సంబంధము కలుపుచు నొక నూత్ర మున్నది. రేవతినక్షత్ర ముండే

గలదు. రేవతికిని, ఇప్పటి యామ్యాత్తర రేఖకును మధ్య అక్షయఖమతో అక్షిని కలదు. అక్షిని కావల ప్రాయ్య పాక్షిశ్ల వలె మిలుకు మిలుకును మాడుచుక్కలతో భరణియు, భరణి కావల తురాకారముతో పిల్లలకోడి కృత్తికయు కలవు. కృత్తిక దిగువ ఎద్దు కన్నవలె ఎత్తిగా రోహిణి ఉన్నది. వీటి దిగువ యమునకును, కుంభరాశికిని మధ్యగా శింశుమారము కలదు. వృషభ శింశుమారములు వాహనములుగా గల రథము నెక్కి అక్షినులు వెడలుచుంటుట వేదప్రసిద్ధమగుట మనము బహు పర్యాయములు చూచియుంటిమి.

కు మార స్వామి

పటములో యమునవంకరలలో ఒకచోట - కృత్తికదిగువను కుమారస్వామి 'కుమార' అని నూచించి యున్నాము. కుమారస్వామి విశాఖుడు. భరణితో నక్షత్రము లంతముకాగా కృత్తికతో వేరొకకాఖకు మరలుచున్నది. పురివిప్పిన నెమలివంటి యాకారముతో

ఇక్కడి చుక్కల దృశ్యము కడుమనోహరము. మార్గశిర శుద్ధపక్షి క్కందపక్షి. ఆనాటిసాయంకాలము నూర్యా స్తమయము కాగానే కుమారదర్శనము మన కగచున్నది. ఆ వివరములు మరొకప్పుడు మనము చూడగలము.

విశేష విషయములు

- ఈ మాసములో ౧౯-౧౨-౩౬ స్కందపక్షి
- " ౨౧-౧౨-౩౬ నూరుగని ఉత్తరగమన ప్రారంభము. పరమల్పగమనము.
- " ౨౪-౧౨-౩౬ దత్తాత్రేయోత్పత్తి.
- " ౨౬-౧౨-౩౬ హనుమద్వ్రతము.
- " ౨౯-౧౨-౩౬ పరశురామజయంతి.

కాలగతిచే కొన్ని వరణ వసర మైనను ఈ యంతము లన్నియు ఖగోళమునందలి నక్షత్రముల ఉదయాస్తమయ విశేషములతో సంబంధముకలిగి యున్నవని మనము తెలిసికోగలము.

నాసికదృశ్యము

ప్రాచీనాంధ్రకవులు తాళ్లపాకవారు

నిడుదవోలు వేంకటరావు

తాళ్లపాక చిన్నన్న

ఈతని పుట్టుక కేసు తిరువేంగళ నాథుడైననువాడుక పేరగు చిన్నన్న తెలుగువారికి నాజ్ఞయమున వాడుక మైనది. ఈతఁడు కెదలియమలాచాగ్యుని తనయుఁడు.

అష్టమసాషీకల్యాణము, పరమయోగివిలాసమున రెండు ద్వీపదకృతు లీతనివి గానవచ్చుచున్నవి. అష్టమసాషీకల్యాణ ము ప్రతము. పరమయోగి విలాసము శ్రీ. శ. ౧౯౨౮ లో ముద్రితము.

ద్వీపదకవితానామకమైన నకు ద్వితీయఘట్టమీతనితోఁ బ్రారంభము. ద్వీపదలకులందఁ బాల్కుకి సోమనాథునివలె ప్రాసయతి నీకఁడు పాటించలేదు. ద్వీపదరచనము దీర్ఘముగాక భావములను సాగ్యమగునంత దుఃఖ ద్వీపదము నొకదానిగాన నిమగ్నులయ్యెను, నను ప్రాసముల ద్వీపదాంతమునఁగాక పాదము మొదలనే కూర్చుటయు నీతనికివితలోఁ గన్పట్టుచున్నవి.

దినమునకు వేయి ద్వివదలన, అందు వర్ణనలతోఁ జూరముఁ గడివెరకంపనయోగ్య రసప్రభావముగాఁ జెప్పఁగలవాఁడంటి చిన్నన్న. ద్వీపదరచనమున నీతఁడు పేరుగాంచుటచే ననుకూలముడగు తెనాలి రామలింగ కవి యొక్క చిన్న ద్వీపద కెరఁగును అని పేర్కొనినాఁడు.

కన్తూరిపీఠే గోపికకరణి, కప్పురపుఁ గ్రోవిఁ బెరిచినసరణి, విరివాదిపొట్టంటి విడిచినమాడ్కిఁ బరిమ లించు కవితచేఁ గీర్తిమవాసనలు వెడఁజల్లివాఁ డీకవి. తాళ్లపాకవారిలో నీతఁడు ముద్రఖ్యాతిఁ గడించుటచేఁ దరువాతివారికిని రచనములు, సంకీర్తనములన్నియు రస వత్తరములనియు, అంతకుమించిన రచనములు లేవనియుఁ దలచుచుండిరి. కావుననే యథునాతములొందఱు

‘అల తాళ్లపాక చిన్నన్న రోముములైన
తెలుగురాదగడకుఁ దండ్రితొనె?’

‘తాళ్లపాక చిన్నన్న దండెమీటులుగావు’ అని కాక పండితులకు, ప్రాథులకే కాక బాలులకు పరమాపాఠించెము పోకనతోఁగూడిన నర్మోక్తిగాఁ జెప్పినాడు. -- జేయమగు పరమ యోగివిలాసము పఠింపఁదగిన కావ్యము.

అష్టమసాషీకల్యాణమునఁ బోలియూఁదాశ్వాస ములఁ గృష్ణుని బాల్యక్రీడలును, నాల్గవగూశ్వాసమున రుక్మిణీ కల్యాణమును, దక్షిణ యౌదాశ్వాసముల శ్రీకృష్ణుఁడు తక్కిన యేడ్గురు భార్యలను పెండ్లిచేసికొను కథలను వర్ణింపఁబడినవి.

పరమయోగివిలాస మెనిమిది గూశ్వాసముల కావ్యము. అష్టమసాషీకల్యాణము శ్రీవేంకటేశ్వరునికిని, పరమయోగివిలాస మలమేల్మంగళును గృతి యొసఁగి నాఁడు. పరమయోగివిలాసమునఁ బన్నిదశాశ్వాసగుల చరిత్రము చెప్పఁబడినది. ఇంచుఁ దృతీయాశ్వాసమున మధురకవియతినాథచరిత్రమునఁ గవితాప్రశంస యిట్లు చిన్నన్న కావించియున్నాఁడు.

“పలికినపలుకెల్ల పన్నీరువెంబు
గులికినచందానఁ, గ్రొన్నెలసోఁగ
వొలినసరిలి, కర్పూరంబు లప్ప
లొలుకుకైదడి, మించు లుడుగక మోయు
ననువునఁ, జల్లగా నమృతంపుసోన
చినుకుసోయగము, జీకరత్నములు
మెలఁగడుజాడ, బ్రామినుకునజములు
తులగింప జలజలఁ దూర్పెత్తినట్టి
మెలుపున, వలపుదెమ్మెలలు వేడించు
నలువునఁ గ్రొత్తకట్టాణిముతైములు
దాలించుసరణి బటారంబు లొకట
గీలించుకరణి జక్కల లుప్పలిగ
మగనిపైఁ గూర్మి రమాదేవి చూపు
నిగుడించుభాతి దేనియ లుట్టిపడగ
గవిత మాధవుమీఁదఁగావించు మధుర
కవిపేరు జనుకుఁ దాఘనమకు నొసఁగ.”

వైష్ణవులకే కాక వాజ్ఞయప్రియులకు, భక్తులకే

కాక పండితులకు, ప్రాథులకే కాక బాలులకు పరమాపాఠించెము పోకనతోఁగూడిన నర్మోక్తిగాఁ జెప్పినాడు. -- జేయమగు పరమ యోగివిలాసము పఠింపఁదగిన కావ్యము.

తాళ్ల పాక చినతిమ్మన

పెరితిరుమలచార్యుని తనయులలో గ్రంథరచన
మున నెన్నికగన్నవారిలోఁ జినతిమ్మన యొకఁడు.
ఈతఁ డష్టభాషాదండకము రచించినవాఁడు. చద్యోగ
ప్రాకృతములు, సంస్కృతము, దేశీయు నిందుఁగలవు.
ఆంధ్రులములు సంస్కృతముననే కలవు. తొలిశ్లోక
ముల నాంధ్రకవిత్వము నివారమున ప్రాస పాటించఁబడి
నది. "శ్రీకాంతాకాంతవత్సోమణి ఘృణిరవిసంభ్రులరాజీ
వనాభిరాకాలోకానుకారిస్మితివకచరమాశీత్రనీలోత్పల
స్సన్ సాకం నాకేళసంఘై ర్నరవిధిహర మఖ్యాత్పి
తాంఘ్రి సునుంతానాకంకోత్కింత దానక్రియ కరణ
పటుః పాతునో వేంకటేశః. శ్రీ వేంకటాద్రిక జీమూత
నీలాంజన గ్రావభృందప్రభా భాసమానాంగ శృంగార,
శృంగారదూపల్ల సత్కృతి కందర్ప లావణ్యవారా
న్నిధి! ... మన్నిధి!"

తుది-

నాణీబీజానినాదప్రతిమచతురవా

తాళ్లపాకాన్నయాద్యః,

తద్భూత సిన్ధు రూఢ్యో జితఫణిఫణితి

ప్రభునే నాష్టభాషాః,

కష్టాయం తిమ్మయే తారచిత్రదగతి

శ్వేంకటాద్రికధర్మ

ప్రసాద్యోక్తికేతు ర్దగతి నిజయతాం

దండకం పండితేంద్ర్యం.

దండకపురాతనప్రతినివర "వేదలంఛనవత్సర మార్గ
శిర్ష గా బుగ్గవాసరమున, తాళ్లపాక చినతిరుమలా
చార్యులు ఆచరించిన ఆష్టభాషాదండకం తామ్ర
కాసనస్థంగాను వ్రాయుస్తిమి" అని కలదు. దీనిఁ
బట్టి దండకము చినతిమ్మన రచితమని తెలియు
చున్నది. కాలనూచినిబట్టి పైకాలము క్రీ. శ. ౧౫౩౦
అగుచున్నది. దండకరచనాకాల విదికావచ్చును.

తాళ్ల పాక తిరువేంగళసూరి

చిన్నతిమ్మన్న పుత్రుఁడగు నీతఁడు సంస్కృ
తాంధ్రములరెంటును మంచి పండితుఁడు. సంస్కృత

లంకారకాస్త్రమున నత్యంతప్రఖ్యాతివడసిన కావ్య
ప్రకాశకు వ్యాఖ్యాత. ఇంతకంటె మిన్నగ అమరము
నకుఁ డీకవ్రాసి యాంధ్రులకు పరమోపకార మొనర్చిన
వాఁడు. ఆంధ్రమున నీతఁడు వ్రాసినట్టికను నైఘంటిక
చరిత్రకారు లెరుంగుదురు. తెలుఁగువారికి తెలియదు.
ఈతని తెలుఁగుట్టితో ముద్రింపఁబడిన "గురుబాలప్రబో
ధి" ప్రాత్రప్రతులలో నీ విషయమునుఁ బెంపుమండెడి
యవతారిక శ్లోకముల నీతరువాత నా గ్రంథము నమ్మ
వేసిన వాపిళ్లవా శేలశోలాలఁగించినాఁడు. వ్రాత్రప్రతుల
యందీ శ్లోకములు గలవు. ఈతని తెలుఁగుట్టిక యెంత
యుపయోగమో యా గ్రంథము జదివినవారెల్ల తెలిసి
కొందురు. ఈతఁడు మాఁదొరాజు ఎఱ్ఱయ కొక్కొక్కము
నకు నాయకుఁడగు గుంటముక్కల భైరవమంత్రి కురువు.
క్రీ. శ. ౧౫౬౦ సంవత్సరప్రాంత మిరనికాలము.

తాళ్ల పాక తిరువేంగళప్ప

ఈతఁడు పెద తిరుమలాచార్యుని మనుమఁడు.
వేంకటేశదీక్షితప్రస్తుతిఁడు. ఈతఁ డమరుకమున నాంధ్ర
మునఁ బ్రవర్తన మొనరించినాఁడు. అది యనుదితమే.
అమరుకాంధ్రకర్తలలోఁ దొలివాఁడు. శ్రతిపూర్వమునకుఁ
దొలఁత వచనవివరణము గలదు.

మొదలు

"శ్రీరచిరాంగనాశ్రమ విచిత్రిత భూషణ సుగన
చందనో, దార విలాసదీపితమనై యసితోత్పలకాంతి
మి.చి శృం, గారరసంబుఁ దోచె ననఁ గన్నులపండువు
నైన మేనియొ, య్యోగముఁ జూపు వేంకటనగాధిపుఁ
డీవుత మాకుఁ గోరికల్."

తుది

"యావరసాద్భ్రమన్ గిసలయారణ కోమలమున్
విమాత్సర, త్నాననిమాపురంబును మదాలసభావమునా
పదంబుచే, నేవరపూరుపుండు ప్రణయేశ్వరఁ బరాంగన
చేరి దాడికుండ్లై విలసిల్లు వాడు కురుమాయుధజేవు
నకన్ ద్రియుండనన్."

“అలుక”

పూదివెద్ది వెంకట రమణయ్య

“బేనురా విశ్వం! ఎంతసేపని నీకోసం కని పెట్టుకొని ఉండడం? కార్తీకసోమవారం; పగలల్లా కూడి ఇన్ని మెతుకులు వోటకొట్టుకుని పెండలాడే పదుక్కుందా మనుకున్నాను. ఇప్పటికీ లేదాయన, అప్పటికీ లేదాయన నీరాక! బాగుం!” కొడకుకు అసంకుష్టితో చూచింది మల్లమ్మ ఎగాదిగా.

విశ్వ:—ఎందు కారొసరొసలమ్మా నీకిష్టమంటే ఇంత అన్నంకెట్టు లేకపోతే పోనీ.

మల్ల:—అలాగేగాని, అతల ఏమిటిరా నీకుపని? ఉద్యోగాలా, ఊర్నా? చదువు సంతకల్గిందిగదా? తిని తిరగడాని కింతతీరుబాటు లేకపోవడమా?

విశ్వ:—నాయిష్టం.

మల్ల:—(కోపంగా, భయంగా వానిముఖం చూచి) అలాగా? అందుకే అన్నీ అలానిబ్బకేరుతున్నాయి. నిరుకు నీకు పిల్లనిస్తానన్న నీగొద్దిరాజుగా రీయేడుమరో సంబంధం చూచుకున్నారా? ఎవరిస్తారు, ఎందుకిస్తారు? విద్యమాచా? బుద్ధిమాచా?

విశ్వ:—అక్కరలేని చదువులేం చదువకుమీ! (ఎట్టగా చూచేడు తల్లివైపు)

మల్ల:—అయ్యోనాథండీ! ఏమిటిరా అలా చూస్తావు? భయపిస్తావేమిటి? శ్రద్ధవచ్చి పిల్లనుభవించిందట.

విశ్వ:—కూట్లాడకు.

మల్ల:—నాయింట్లో నీయాజ్ఞ ఏమిటి? నీకిష్టమంటే రా! ఇంతమధ్యపడేస్తాను, తినిపో!

విశ్వ:—నాక్కరలేదు నీమద్దా మక్కలూ.

మల్ల:—(ఐంకింది) ఏమో! ఎప్పటికీనా బుద్ధి వస్తుందో భావపడతావో అని అన్నాను, నాకేలా?

చిన్నపిల్లడవుకావుగదా! రా. లోపలకువచ్చి అన్నం తిను.

విశ్వ:—నేను తినను. నాక్కరలేదు.

మల్ల:—పీటావిస్తరీ వేసేను. వేసిన విస్తరి తియ్యకూడదు. రా, కాళ్ళుకడుక్కో.

విశ్వ:—నాకువద్దంటే తెరీదేమిటి? నాక్కరలేదు. (కచ్చితంగా చెప్పేడు.)

మల్ల:—ఁకెప్పుడూ నీసోసు పెట్టనులే! (విషాదంగా నవ్వింది)

విశ్వ:—నేనురాను.

మల్ల:—నాతండ్రివికావూ! చాలారాత్రి అయి పోతూంది. ముసలిమందాకూతురను. చరికాలం.

యనా? నన్ను దుఃఖపెట్టకు. ఇదిగోపొత్తిపంచం— అంటూ పొత్తిపంచ చేత్తోపట్టుకొని కొడుకుదగ్గరా వెళ్ళింది.

వి:—(కోపంగా)నేక్కడుంటేగద ఇంత అల్లరి చేస్తావు? నేపాతాను.

అని గబగబా వీధిలోకి వెళిపోయాడు “అల! ఏమీ! నన్నెందుకనారీ? నే నొప్పుకొను. ”

గుమ్మంలోకి వెళ్ళింది మల్లమ్మ. విశ్వం వడివడి నడిచి వెళిపోతున్నాడు. “ఒరే విశ్వం! బాబూ! ఇదిగో నామాట వివరూ?” అని జారిగా పిలిచింది - మాటమణుగుతూన్న మాపటివేళ నిశ్శబ్దం నిండు తూంది. విశ్వం జవాబు చెప్పకుండా వెళిపోతున్నాడు.

విశ్వం, గూడగట్టూ, లలాటంకప్పిన క్రాపింసు ముంగురులూ పొట్టిచేతులలాల్సీ - రస్తాచ్రక్కను వెలిగే దీపాలూ అలాగే ఉన్నాయి. తొందరతొందరగా నగుస్తున్నాడు విశ్వం నిర్లక్ష్యమాచకంగా ఊట పాడుతూ ఊహించుకుంటూ. టక్కుకుని ముందుకు

క్రమం అనుకున్నాడు. - 'అమ్మ!' అన్నాడు. కుడి పాదం రెండవవ్రేలు రాతిని తాకింది. కఠినకాలపు దబ్బ. కిరకిరలాడేసు విశ్వం. దీపస్తంభించేరువకుబోయి వ్రేలు తడిమిచూచుకున్నాడు. తడిమాతిం తెలిసింది. నెత్తురు వస్తుంది కాబోలు. - జేబులో చేయిపెట్టి చేతిరుమాలు తీసి దానినించి చిన్న పీలికతీసి క్రేలికట్టుకున్నాడు. 'ఇవక లక్ష్మణు' అన్నట్టు తిరుగా నడక ప్రారంభించేడు. పదుమలుపుడగ్గ నలచేడు. "బాబూరావు బసవ పోతాను. పడుకుంటేకి కరుస్తాడు. చాలు. అంతే. నాతో ఒకటేపంకం. కానీమాదాం" అను కొని పండుమళ్ళేడు. బాబూరావుగది మేడమీదఉంది. దీపంవెలుగులేదే! నిదానించి తియ్యెత్తి ఆగదీవైపు చూచేడు. "పిల్లలగు పిమ్మ చలికి ముడుచుకొనిపోతాడు. అన్నితలపులూ మూసుకుని ఆగదిలో చదువతూ ఉంటాడు" వీధితిలపు తీర్చేను - జబాబులేదు. బాబూ రావ్ బాబూరావ్ అని రంయిమరి కేక పెట్టి పిలిచేడు. ఎవరో గొణుగుంటూ వీధితిలపు తెరచేరు. చికటి. ఒక బాబూరావ్ అంటూ లోపల ప్రవేశించిపోయాడు విశ్వం. "ఎవరు నాయనా నవ్వు? తలపులు బ్రద్దలకొట్టిస్తున్నా వర్ధరాత్రికేళ. బాబూరావులేదు గాబూరావులేను."

విశ్వం:—(అడుగొంతకవిని తెల్లబోయి నిలబడి) మేడమీదగదిలో ఉద్దమన్నాడ; అతివెమ్మ బాబూ రావంటేను.

(లోపలనుండి) ఇంట్లోకింద!

విశ్వం:—ఎక్కడికి వెళ్ళాడు?

(లోపలనుండి) "బాసుంది! నాకేం తెలుసు. నాతో చెప్పివెళ్ళాడా ఏమిటి" అంటూ తలపుగడిచు బుక్కనవేసింది.

చీదీఅంచున నిలబడి చీటిలోకి అటాయటూ చూచేడు. ఏమేయడం? రాత్రిమిదిరెండు. అందరూ భక్తుక్కునేవేళకూడా అయిందేమా. ఎక్కడకు వెళ్ళింది? నిశ్చయించుకోకుండా మెట్టుదిగేలాడు. చలిగాలి రంయి మని పీదించి, చేతిరుమాలుతీసేడు జేబులోనుండి - తలకు చెవులకప్పి కట్టుకుంటే కొంత చలితగ్గుకుందని.

అది మెగంకిందికి దిగిందికాదు. దానిలో పీలికతీసి వేసేడుకాదు! గాయం స్ఫురణకువచ్చింది. వ్రేలు పొటు పెరుతూంది. నడక మందిగించింది. దూరంగా ఏదో దుకాణం కనిపించింది చిన్న దీపపు వెలుగులో. ఎదైనా తిందామనిపించింది విశ్వానికి. అటునడస్తూ జేబు తడుముకున్నాడు. ఉంది వెండిపావులా. చాలు. దుకాణదాగుడు సామానులపద్దుకుంటున్నాడు గదిలో. ఓయ్ - ఓయ్ అటూ విశ్వం వానిని సమీపించేడు. నాకు విశ్వాన్ని అనుమానంగా, ప్రశ్నార్థకంగా చూచేను. రెండు కమలాపర్పియ్యి అని డిర్ఘగా జేబులోనుండి పావులాతీసి లల్లమీదపడవేసేడు. దుకాణ దా రాపావులాను - చాలీచాలని దీపపు వెలుగులో పరిక్షించి పరిక్షించి - "వద్దు బాబూ! నా కీపావులా చెల్లదు" క్రొచ్చిపడ్డాడు విశ్వం. 'ఏదీ?' అని ఆపావులా అందు కొని తాను పరిక్షించడం మొదలెట్టేను. దడదడా కొట్టు పగ్గీ ముకుని నుకాణదారు దీపమాళ్ళేకాడు. విశ్వం నిర్విణ్ణు యి నిలచిపోగాడు. ఈనిరర్థకత వానిలో ఆకలిని కదిపింది - ఆకలివేస్తూంది. ఏమిటి తినడం? ఎక్కడా ఏమీ దొరికి ఉపాహుంలేదు. "ఆకలి! ఆకలి! ఇంతా అయితే ఆకలి నన్నేంచేస్తుంది! ఏమీ చెయ్యలేదు. దానికి లొంగులే అది మనలకే మ్రింగు తుంది. అల్పవివయాల నటుండమనాలి." అను కున్నాడు. రెండనుగులు పెట్టేను. "జైను" కడుపు నిండా నీళ్ళుత్రాగీస్తే ఆకలిచస్తుంది. అంటూ ఆచేరువ నున్న కొళాయికట్టడాన్ని సమీపించేడు. కొళాయి మీదనొక్కాడు 'గుంయి' మని చూడకుపెట్టిం దాగొట్టాం. "అయ్యో! మరచిపోయాను. రాత్రులు కొళాయిఉండవు. ఇంతకీకాకాలం దాహమంటే నాకే నవ్వువస్తుంది. ఆకలిమరచిపోవడానికి నీరుత్రాగా లనుకున్నానుగాని నీజంగా నీరుజరూరు లేనేలేదు. చిన్న పోవడం ఎందుకూ?" అనుకుని అలా తిరుగా రోడ్డు మీదనుండి నడిచిపోతున్నాడు. "కాలు పొటుపెడు తూంది. ఈ అరుగుమీద కూర్చుంటే కొంచెం ఉష్ణ కమిస్తుందేమో!" అనుకుని అక్కడ యింటి పెద్ద అరుగు మీదికెళ్లేడు. "బాసుంది అరుగు తెల్లగా, నున్నగా

కాని పాదుముండాకాలం - చుగ్రమంటూంది శీలం టులే. కొంతనే పలాగుంటుంది. మనశీరం వేడితగులే చలవా గిలువా ఎగిరిపోతుంది. ” చరికిలపడ్డా దా అరుగుమీద. “బాబూరా వేమయినాడో! పాదుముండా పావులా చెల్లిందికాదుగదా! బాబూరావెందుమా? ” అరుగంతా కలయజూచి “ఇక్కడ సాగోరిలే నిద్రపట్టి పోతుంది. నిద్ర శుభమెరగదు. కళ్ళు మొయ్య నిద్రవస్తే ఆకలిమాత్రం ఎరమగు ర్తిస్తాడు? ” మెల్లగా ఆ అరుగు ధూళిమలుపుకొని పడుక్కున్నాడు. ఒడలుజల్లుమంది ఆ చల్లదనానికి. గుండెలోనుండి కుదుపువచ్చింది. లేచి కూర్చున్నాడు. గూఢకట్టువిప్పి నేలనుపరచి చెడ్డినో పడుక్కున్నాడు. అంతవరకూ బట్టగోనున్న కాళ్ళ క్రిందిభాగాలలోనుండి చలిరేగింది. మడుచుకొని పడు క్కున్నాడు. చలికగ్గలేను. లేచికూర్చున్నాడు. మెల కట్టుపంచ తలమీదనుండి కప్పుకున్నాడు. కొంచెం చలి తగ్గినట్టనిపించింది. “ఏంతగ్గపెం - చలిచేరరాకుండా దానినాకిట్లో ఇలాగు కావలి కూర్చోవాలి కాబోలు! ” అరుగంమర స్తంభానికి చేరబడి అదోలారు చూచేడు. ఎదురుగా అరుగుమీదికే ఒకమాయబద్ధ ద్వారం కనుపిం చింది. వీధికొట్టంటారు దాన్ని. అది కాలిగానే ఉంటుంది. ఎప్పుడో అవసరంపడితే అయింటివాళ్ళు వాడుకుంటారు. దిగ్గనలేచి ఆతలపుగాళ్ళం తీసేడు విశ్వం. - చీకటిని చించుకొని గది పరిశీలించేడు. నిర్మ లంగా ఉన్నట్టే ఉంది. నైర్మల్యంమాట చేపుడెరుగును, వెచ్చగాఉంది. “అ! బాగుంది. - చలికాధతగ్గి నిద్ర పడితే అన్ని బాధలూ తగ్గలేవి. ముగుగుపంచ నేలను పరచుకొని, కాలికైలికట్టు తడిమి సరిచూచుకుని, పడుక్కున్నాడు బ్రతుగుజేపుడా. అనుకొని. వానికి కూర్చుపడుతూంది తెలివవస్తూంది. తలపు చేరపెట్టు కున్నాడు. చలిగాలి వీస్తూంది. కన్నులూ బరువుగా విప్పేడు. ఎదుట దీపపుంబుగు కనిపించింది. ఒక వితం ళువు మునిగి దీపంచేతపట్టుకొని వచ్చింది. ఆమె కొట్లోకి చూచి,

“ఎవడో ఉన్నాడే కామదూ ఇందులోను” అంది.

చిన్నబోయేడు విశ్వం. దిగ్గనలేచి యీవంటు వచ్చేడు. ఎవరు నాయనా నువ్వు, ఇందులో దూరేవు? పెళ్ళు. బాగున్నావు డొంకలాతలా నవ్వును” మెల్లు దిగకాడు విశ్వం. ఎటేనా పోదామనుకున్నాడు. ఆ మాత్రం చెప్పదనం మరిగిన వాని శరీరం చలికి మరింత గడగడలాడుతుంది. అక్కడింకా మసలులే అయింటి వాళ్ళు అనుమానిస్తారు. గూఢకట్టు పంచ తిరుగా తల మీదనుండి ముసుగుపెట్టుకొని ఓంఓరలనుబట్టి నడిచి వస్తున్నాడు. ఎటువెళ్ళడం? ఎంతరాత్రి అయిందో. ఏసంవడిలేదు వీధిలో. నడచిపోదామన్నాకాళ్ళురావు. కడుపుబాధిస్తూంది - కాలికైలు సలుపుతుంది. చలికి శరీరం కొంకావోతుంది ఆపై నింకా రోమం తల చూపుతూనే ఉంది. ఇంతిచలిగోనూ నెత్తుటిఉడుకు! “నాకేమిటి? ఎక్కడికిపోయినా పోతాను. ఇవో లక్ష్యమా? తుపానుపెట్టి నన్ను తృణంలాగు తూర్చేసి నా పిట్టలా గెగురుతానుగాని పిరికిదనం మొలకెత్త నిస్తానూ?” నిజంగా పిరికిదనం వానివృద్ధయాన అంకు రిస్తూంది. అందోళన సడేంగా సంచలీస్తుంది. అపార్థం చేసికొంటున్నాడు. నిరాశా, నీరసంకూడా వాని కను చగులయి ఆలాలాయావలా కదలుతున్నాయి. అలక్ష్యం, కార్యం ముందంజవేస్తున్నాయి. తనలో తానయినా ఒప్పుకోనొల్లని ఒకవిధమయిన దైన్యం అప్పుడే ఆరహిం చింది. వానిని దిగలాగడం మొదలెట్టింది.

వేలు రువ్వురువ్వుమని మాదులతో పొడిచినట్టు పోటుపెడుతుంది. అడుగులు ఊది వేస్తున్నాడు. ఎంచే తోగాని ఈడ్చిలపడుతున్నాయి అడుగులు. “బోను! ఎందుకిలావెళ్ళడం? ఎక్కడకు? వెనుకకుపోలేనే నయం. ఈపాటికి బాబూరావు ఇంటికి వచ్చేఉంటాడు. అటు పోలేనే మంచిది. ఇంకా జామరాత్రికైగా ఉంటుంది కాబోలు. ఎక్కడో ఒకచోట తలదాచుకోవాలి, కాదు మిగిలినరాత్రిగడపాలి” “కొన్ని అడుగులు వెట్టేడు? ఆలోచన మారి అలానిలచేడు. బాబూరావుంటే మాత్రం? వాడివీధితిల పోవ్యాసఘట్టం. ఎవరు తీస్తారు. మనకేక వాడికే వినబడుతుందా ఏమిటి? ఇరుగుపొరుగువాళ్ళులేచి న న్ననుమానించడం, విసుక్కుడం ఇదేమిగులు.

ఇంతకూ వాడుంటాడో, ఉండడో? ఏలా వృథా ప్రయత్నం?" అలా అనుకుంటూ రోడ్డుప్రక్కనుండి యింట్లోకి వచ్చి కన్నులీంలేసిగా విప్పి చూస్తున్నాడు అడుగులు మందగించేయి. అనిదానంలో చోటుకనబడ దెక్కలేదు. "సత్రానికిపోలేనో! అయ్యో! ఎంతతెలివి తక్కువ! ఇంతసేపూ నా కీడుపాతం స్ఫురణకొనబడింది కాదు. అని అందరిసాక్షాతు. అడ్డేవాళ్ళూ, పామ్మనే వాళ్ళూ, అధికారం నెరవేవాళ్ళూ ఉండరుగా!" మెట్టులోనే మెలకువచూపేతూ మరుకుగా అటు నుండి ఇటుతిరిగి పనిఅడుగులపైగా నడచి, "అన్నట్టు అక్కడ కావలిగా ఉంటాడు నాకు నేను కరదేశ్కుడ నంటే నమ్మి చోటుపెడతాడా? అనుమానించి అందరినీ లేపి చూపుతాడేమోనన్న" అలా నిలబడిపోయాడు. ఏంచెయ్యడం అన్న అంతరంగిక ప్రశ్నకూడా శబ్దించ లే దాక్షిణ్యపరీక్షలో. ఊహలేని ఎడారిలాగు కూన్యలే ఆవరించి వానిమనస్సును క్షణకాలం. క్రింద మనిషిచుట్టం లేగింది చేరువగా. నిద్రపేల్చుకున్న సైనిక

దళంలాగా ఊహానిధి కల్లోలమయింది. కళ్ళవళ్ళపాటు యుద్ధభేరిలాగు నినదమ్రాంది వానిచెవులలో. భీతి ప్రాణం దాహృదయావగలలోకి. దానిని నూచించుట కా కళ్ళబరికానమయంలో వాని గుండె దడదడలాడింది. జారిపోతుండేమో నన్నట్టు అరచేత గుండెనడుము కొన్నాడు. గట్టిగా అకారణభయంతో "అడేమిటి చెప్పా" అని ఆలోచించేడు. ఏమయితే ఏంచేయ గలను? ఎందుకూ ఆ ఆలోచన? సంగతులకు దృక్పథాలు సాగించిచూచేడు. జాడేమీ దొరకలేదు. పట్టుకూత కాబోలు. ఇంకా రాత్రి ఎక్కువగాఉంది కాబోలు. నిలబడేచూస్తున్నాడు అన్నిదిక్కులా. నీడలాగా కొనవకనుపించిందేదోకదుల్తూ. మనస్సుడే. ఇద్దరు కాబోలు. ఇటేనస్తున్నారేమో. సమీపిస్తున్నారు. బారెడుదూరంలో ఉన్నారు. బోడుకాళ్ళచప్పులు వివబడుతుంది. పోలికువాళ్ళు. 'ఏలు'వేసి కలుగు కున్నారు. విశ్వాన్ని సమీపిస్తున్నారు. విశ్వ మేం చేస్తున్నా?

ఆంధ్రవాఙ్మయ సూచిక

(ముద్రతాముద్రిత గ్రంథముల పట్టికలు)

ఈ పుస్తకమున ౧౯౨౭-వ సంవత్సరము చివరవరకు అచ్చయిన తెలుగుపుస్తకముల పట్టిక ఒకటి, ఆ పుస్తకములను వ్రాసినవారి పట్టిక ఒకటి, విషయమునుబట్టి విభాగించి ఆయా విభాగములక్రింద వచ్చిన పుస్తకముల పట్టికలు, ఇంకా కాకినాడ ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు రైబ్రరీలోను, రంజాపూరు సరస్వతీ రైబ్రరీలోను, తెన్నపురమున ఓరియంటల్ రైబ్రరీలోను ఉండే వ్రాతపుస్తకములలో ఇప్పటికి అమ్ముకాకుండ ఉన్న తెలుగుపుస్తకముల పట్టికలును, ప్రత్యేకము అకారాదిగా ఉన్నవి. ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శనరూపముయిన ప్రకాశకులసృజిత గంగు పుటల పరిమితి గలది యీపుస్తకమున ఉన్నది.

తెలుగుభాషలో పుట్టిన పుస్తకములను, వానిలో, ఈపుస్తకము ముగియునప్పటికి అచ్చయినవానిని, కానివానిని తెలిసికొనుటకు ఈ సూచిక చాల ఉపయోగకరము.

భారతదేశ పుస్తకము, పుటలు ౬౨౦, మంచికాగితములు. ధర రు. ౧-౦-౦ సాగ్రమే.

మినేడరు, ఆంధ్ర గ్రంథమాల, నెం. 7, రంజు సిట్టిబిధి, ముద్రాసు.

తెలుగుటాకీ వ్యాపారము కొత్త పరిస్థితులు

ఏ. వి. సీతారామయ్య

తెలుగుటాకీల నిర్మాణవిధాన మెంత అవకాశవక
లతో కూడుకొనియున్నదో కొంతకాలము క్రిం
దట ప్రాసరియున్నాను. కార్యాంతరమున నేను ఇటీ
వల కలకత్తా బొంబాయి నగరములు పోయినపుడు మన
తెలుగుటాకీలు తయారుచేయుటలో న్యాపార దృష్టిని
మరికొన్ని విచిత్రములైన విషయములు బహుపరిచివి.
అవి తెలిసికొనినపుడు ప్రతి ఆంగ్లవిని విచారము కలు
గకమానదు. అవి వినుటకు హాస్యకరములుగా నున్నప్ప
టికిని వాటివలన తుట్టు తుదకు మన సినిమాపరిశ్రమకు,
మనకు సంభవించు పట్టము అపారమని కొంచెము దూర
దృష్టితో ఆలోచించు ప్రతివారికిని స్ఫురించగలదు.
వీటిని బయలుపెట్టుటలో గల నా ఉద్దేశము ఆ విధ
ముగా అవసరకరములైన అనుభవములను పొందు
చున్న వోటి తెలుగుఫిలిం వర్తకులకు హేళనచేయుట
గాక రాబోవు వర్తకులకు హెచ్చరికగా నుండగలదను
నమ్మకమే.

తెలుగుటాకీలు తయారుచేయుటకు ప్రయత్నించు
ఫిలిం వర్తకు లనేకులు ఇప్పుడు కలకత్తా పీఠులలో
తరుచు కనిపించుచుంటారు. వీరిలో చాలమంది తెలుగు
వారే. కాని కొందరు ఇతర రాష్ట్రీయులుగూడ మన
వారిని కొందరిని డగ్గరకు తీసికొనిపోవుచున్నారని
చుండువారు.

స్వంతముగా ఫిలిములు తీయువారిలో కొన్ని
రకములనా రున్నారు. ఇందులో కొందరు ఫిలింపరి
శ్రమను గురించి బొత్తిగా ఏమియు తెలియక ధనము
మాత్రము పూర్తిగా గలిగి అదివరకే జీవితములో అను
చరులుగా నున్నవారి సలహాలివాదను, సహాయము
తోడను ఫిలిం తీయుటకు సమకట్టువారు. ఈ మాదిరి
ఫిలిం తీయబడు కాలములోనే స్టూడియోలోని సాంకే
తిక (Technical) కాఖలవారి హేళనకు గురియై

తయారగుచుండును. వారును 'తెలుగుటాకీలలోని అభి
రుచికి ఈ విధముగానే తయారుకావలయును కాబోలు'
ననుకొని ఆశ్చర్యపడుచుండురు. లేక వారిలో నెవరైన
తెలిసించి మన ప్రాప్రయుబరుమగాని, తెలుగువాడైన
యెడల డైరెక్టురుగాని అతిగినయెడల 'మా దేశంలో
ఈ విధంగా వుంటేనే ఫిలిం చలనమణి అవుతుంది.' అని
వీరు జవాబివ్వడం కూడా కద్దు. ఆ ఫిలిం చివరకు
తయారైన తరువాత ప్రజల హేళనకు పాత్రమై కళా
దృష్టిలోనే కాక ఆర్థికంగా గూడ అపజయంపొంది
పెట్టుబడిదారుని ఇన్ సార్వెన్సికి ఈడ్చుచున్నది.

తెండరకరముగా తయారగునవి. కొంతజబ్బు
పెట్టుబడిదారు, మిగిలినది స్టూడియోవారు కలిపి తయారు
చేసేది ఈవిధానంలో ఏ ఒకటిరెండు స్టూడియోల
వారో తప్ప ప్రతిస్టూడియోవారూ సాధారణంగా
విపరీతమైన అంచనా (Estimate) వేసి తెలుగు
వాడినెత్తిన వేసి రుద్దటానికి ప్రయత్నిస్తారు. స్వంతంగా
తీసుకుంటే ఘమారు రూ 30,000 లు ఖరీదయే
ఫిలిం స్టూడియోవారిలో కలిసితియదానికే పూనుకొ
గానే, స్టూడియోవారు దానికి ఘమారు రు. 10,000 లు
అంచనావేస్తారు. ఎంత తెలివితేటలలో మాట్లాడినా
అనేక 'అయిటము' వేసి చాడలగొట్టి 'ఇవన్నీ ఎందు
కయ్యా' అంటే 'అవన్నీ వుంటేనే గాని మాకు తృప్తి
కరంగా వుండదు ఫిలిం' అని అంటారు. స్వంతంగా
తీసుకోవడంకంటే జాయింటుగా తీస్తే చాలా బాధ్యత
తగ్గుకుందనీ, స్టూడియోవారు ఎక్కువపట్టుదలతో పని
జేస్తారనీ అనుకొని కొందరిట్లా మోసపోయి అపస్థల
పాలవుతున్నారు. నమ్మకంగా పనిజేస్తే ఇది లాభ
దాయకమే గాని దీనిలో స్టూడియోవారి మోసం
ఎక్కువగా వుంటుంది. మళ్ళీగా తెలుగు ప్రాప్రయు
బరుయొక్క అజ్ఞానం ఆధారంగా. మనంగనక విష

యం గ్రహించి వారిని అడిగినామా అసలు మనకు వారికి ఎగ్రిమెంటే వుండదు. ఈపద్ధతిలో ఇంకో చిత్రం.

కలకత్తాలోని ఇటీవలి తెలుగుటాకీల ప్రొడక్షన్ మూల వచ్చిన ఇంకో చిత్రం ఏమిటంటే, జాయింటుగా ఫిలిం తయారుచేయడానికి పూనుకొన్నపుడు 'రా ఫిలిం' (Raw Film) ఖర్చు విధిగా తెలుగువాడే భరించాలి. అసలు అది స్టూడియో ఖర్చుకింద వచ్చి వారే భరించే వారు. ఇప్పుడు డిజేమిటయ్యా అని అడిగితే ఫిలిం లో ఎక్కువ 'రిటేకులు' (Retakes) అనగా పాఠము పోవడంవలన తీసినదే తిరిగి తీయవలసి రావడం - తీయవలసి వస్తుందనే దృఢవిశ్వాసం కారణం అంటారు. దానివలన బోలెడంత ఖర్చు. తెలుగుఫిలిం తీసేసమయంలో ఎక్కువ 'రిటేకులు' వస్తాయని వారి అవధన మట! అసలు పెట్టుకొనిన ఏదైనా ప్రమాదమువలన దప్పు 'రిటేకు' చేయవలసివచ్చిందంటే దానికి కారకులైనవారి కది చాలా అవమానకరంగా వుంటుంది. ఒకనటుడి భావక్రమణగాని, ఒకపాటగాని, లేక ఏ యితర కబ్బోచ్చారణగాని మరల తీయవలసివచ్చిందంటే అది అనటుడికి చాలా అవమానకరము. ఫిలిం యొక్క బాగుకుగాను రెండుమూడు రకములుగా తీసుకొనవచ్చును. కాని దానికి నటుడియొక్కగాని, ఏ సాంకేతిక కాఖవానియొక్కగాని నిర్లక్ష్యత, తెలివితక్కువ దనములు కారణములు కారాదు. ఒకప్రసిద్ధ తెలుగుటాకీ లోని ఒక ప్రసిద్ధ తెలుగునటుడు తనకు డైరెక్టరుకంటే ఎక్కువ తెలియునను గర్వముతో తన ప్రాత్రధారణలో అవసరమైనప్పటికిని గడ్డముపెట్టుకొన నిరాకరించగా, ఆవిధముగనే ఆతనికో ఒకసీసంతయు తయారుచేయబడి తెరవీడ చూచుకొని బాగుండకపోవడంవలన అనటుడి కోర్కెనివ్వనే ఆతనికి గడ్డముతగిరించి ఆ సీసంతా తిరిగి తయారుచేయవలసివచ్చినదట! వదనము సైతము సరిగా చెప్పలేని మరియొక నటశిఖామణి తనకు సంగీతము బొత్తిగారాదని తెలిసియు, తోటివారునూ డైరెక్టరునూ వద్దనుచున్ననూ వినక ఒకేపద్ధతినూ అవమానములు తీయవలసివచ్చునట్లు పాడినాడట! కథసైతము

సరిగా తెలియక, ఫిలింపరిశ్రమయందు దీర్ఘకాలము నంది పనిచేయుచుండుటవలన కలిగిన 'అనుభవము' తోడుగా, మంచిదైననూ నటకులతో సంప్రదించుట అవమానకరముగా దలచి ఫిలిం తయారుచేసి, తిరిగి కథ అంతటికినీ అక్కడక్కడ కొన్ని 'రిటేకులు'ను తగిలించిన గాని ఫిలిం పనికిరానట్లు చేసిన డైరెక్టరు గలడట! అందువలన 'రా ఫిలిం' నకు ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చుచేయవలసివచ్చుచున్నదట! ఒక స్టూడియో మేనేజరు ఉదాహరణగా రెండు తెలుగుఫిలిములను నూచించి వాటికి మరల 'రిటేకులు' తీయవలసివచ్చుటచేత స్వదేశమునకు పోయిన నటులను వారుకొరిన హిరణ్యాక్షు వగములనిచ్చి వారిని తీసికొనివచ్చి బోలెడంత డబ్బు ఖర్చుచేసి ఫిలిములను పూర్తిచేయవలసిరావడం వగైరా పురాణమంతా చెప్పినాడు. మరి యటువంటివారివలన 'రిటేకులు'తత్కారణముగా అమిత ధనవ్యయము కలుగుచున్నందున 'జాయింటు ప్రొడక్షన్'లో 'రాఫిలిం' ఖర్చు మాత్రం విధిగా తెలుగువాడారాడే పెట్టుకొనాలని వారు కోరడంలో తప్పేమున్నది? ఇది తెలుగు ఫిలిం వర్తకులకే కాక తెలుగునటులకు డైరెక్టరులకుగూడ మిక్కిలి అవమానకరమైన విషయము.

మరోవిషయం :

ఒక సంవత్సరమునకుముందు రూ. 3,000 ల కంటే ఎక్కువ విలువచేయని ఒక నటదస్తానికి (Troop) రాను పోను రైలుఖర్చులు మినహా తక్కిన ఖర్చులు యావత్తూ భరించి ఫిలిం తయారుచేసి లాభములలో 20% యిచ్చి, ఒక ఫిలింకంటేనీ యిప్పుడు ఘనము రూ. 12,000 లుకు తక్కువ లేకుండా విలువచేయగల బ్రూపునకు స్టూడియో ఖర్చులు మాత్రమే తాము భరించి లాభములలో 20% మాత్రమే యిచ్చుటకు సిద్ధపడినారు. కారణము మన నటులు కలకత్తా ఫిలిం వ్యాపారస్థులవద్ద తమవిలువను షరీధంగా కోల్పోయినారు. విదారునేల రూపాయలకు సమస్త ఖర్చులు భరించి నటదస్తాన్ని సరఫరాచేసేందుకు సిద్ధపడుతున్న కంట్రాక్టరులు నటులు తయారవుతున్నారు. ఆవిధంగా ఇటీవల ఒక కలకత్తా ఫిలిం కంపెనీకి ఒక

ఫీలిమునకుగాను, నలు నటి మణులను రానూ పోనూ రైలుఖర్చులు అక్కడ కలకత్తాలో ఫీలిం తయారైన దాకా భోజనవసతులూ భరిస్తూ ఒక తెలుగుకంట్రాక్టరు రూ ౬,౦౦౦ లకు వొప్పకున్నాడు! చిట్టచివరకుగాని తెలియ దాతనికి! అందుగల లాభనష్టములు! దీనివలన మన తెలుగువారు నిష్టపడి కష్టపడి అన్యరాష్ట్రీయులకు సంపాదించి యివ్వడమగుచున్నది !!!

ఒక కొత్త ప్రమాదం

డబ్బుంతా పెట్టగలమని అనుకొని వ్యాపారములో దిగినతరువాత డబ్బు నేకరించుకొనలేక కలకత్తా పెట్టుబడిదారుల చేతిలో పడి నలిగిపోతున్న తెలుగు సినిమా వర్తకులు-ఒక కొత్తరకం వారు-తయారవుతున్నారు. ఇటువంటివారిని పసిపట్టితెచ్చుకు కలకత్తా పెట్టుబడిదారులు మన రాష్ట్రములో కార్యాలయములను తెరచి, మనవారిని కొందరిని ఏజంటుగా నియమించి అనాయికులూ, అజ్ఞానలూ అయిన మన కొద్దిపెట్టుబడిదారులను క్షేరము కేయుచున్నారు ఫీలింవర్తకు డొకడు ఫీలిమును గురించి యడ్డోలయిన మెంటయినను ప్రారంభించకమునుచే ఆకార్యాలయముతాలూకు ఏజంటు విషయము ఆయాకీతీసి అనాహూతులుగానే వచ్చి-వాళ్లు మన తెలుగువాళ్ళేగాబట్టి - 'సగం మేంమాడా పెట్టుబడి పెడతాం. ముమ్మల్ని గూడా వాళ్ళాదారులనుగా చేర్చుకొండి' అని కోరగానే దానికి తెలుగువాడు సంతోషంగా వొప్పకొనిపడం జరుగుతుంది. ఆవిధంగా సాలెగూడులో ఈగ జొరబడిట్లు వారి చేతిలో పడిపోతాడు. ట్రూపంతా కలకత్తాచేరగనే వారోడైరెక్టరుకు తగిలిస్తాడు. వాడు మనగుంపునంతా నోరుమూయించగలవాడై వుంటాడు. కారణం మన గుంపులోనుండేదంతా నాలుజనమే గాబట్టి, ఇద్దరు వాళ్ళాదారులను కలిపినది తెలుగునాడైనప్పటికీ వాడు వారి ఏజంటుగా వుంటాడుగాబట్టి. ఫీలిం మొదలెట్టగనే - రిహార్సల్ను జరుగుతుంటాయి ప్రతికోణా - వారితో లాటాచీగావుండే ఆడైరెక్టరు ఆనటుడు పనికిరావనీ, ఈనటి పనికిరావనీ పని ఆవుల చేస్తాడు. దానితో తెలుగుప్రాప్రయులకు విసుగుకలిగి చేతివై సంతకరకు పట్టుదలకొరకు ఖర్చుచేసి తుదకు అంతా కలకత్తావాడిచేతులో వదలివేసి ఇంటికిరావడం జరుగు

తున్నది. ఇట్టికార్యాలయాలను మన రాష్ట్రంలో పాతుకుబోకముందే తెలుగు సినిమా పారిశ్రామికులు లేవొట్టాలి. లేకపోలే మన పెట్టుబడిదారులు అనేకులు వారిచేతిలోపడి నాశనమౌతారు.

ట్రూపును కలకత్తాగాని, బొంబాయిగాని తీసి కొనిపోకముందే జనతోనున్నవారి మంచిచెడ్డలు విచారించుకొని, అక్కడ వుండవలసిన కాలమునకు వలయు నంత ధనమును నేకరించుకొని ఆయా కాలకు తగిన ప్రపీణులను నియమించుకొని-ఇది చాలా ముఖ్యము - ప్రొడక్షను విషయం బాగా తెలిసినవాణ్ణి ఒకడ్చి మేనేజరుగా పెట్టుకొని బయలుదేరాలి. లేకపోలే చాలా యిబ్బందులు పడాల్సి వస్తుంది. ముఖ్యంగా 'హాయింటు'గా తీయుచున్న పరిస్థితులలో. ఉదాహరణగా ఇటీవల కలకత్తాలోని ఒక తెలుగు ట్రూపునకు జరిగిన అనుభవాల: తెలుగుటాకీ నొకదానిని తీయడానికి మన తెలుగువాడొకాయన ఫీలింపరీక్షను విషయం బొత్తిగా తెలియని కొందరు అనుచరులను వెంటవేసుకొని, ఒక కలకత్తా పెట్టుబడిదారుతో ఆతని ఏజంటువలన భాగములుగా చేరి, కలకత్తా పెట్టుబడి తీసికొనిపోయినాడు. వారు పనికిరారు, వీరు పనికిరారు అని తెంగాలీ భాగముడంటుంటే కొత్త కొత్త నటులకొరకు డబ్బు తగలేకుంటూ తెలుగుదేశమంతా తిరగడం మొదలెట్టాడు. ఈ విధంగా మూడునెలలకాలం పనిలేకుండా ఏబది మందిగల ఆ పెట్టు కలకత్తాలో తింటూ మార్చున్నారు. వెంట పరియైన నటులను ఎన్నగలవారా లేరు. తెంగాలీ డైరెక్టరు యిచ్చవచ్చినట్లు వారు పనికిరారు వీరు పనికిరారు అంటూంటే 'ఎందుకు పనికిరారు?' అని అడగగానికి తగ్గ శాస్త్రజ్ఞులందరూ మూగలవారా లేరు. అంతా కలకత్తా చూచినట్లువుతుందనీ, స్టూడియోలలో పని నేర్చుకోవచ్చుననీ పోయిన ఉత్సాహమాక్రమైన యవజన సంఘం. ఇంక ప్రాప్రయులని పిలువబడే తెలుగు వాళ్ళాదారుడు డబ్బులేక కష్టపడలేక తీసుకువెళ్లిన నటులమీద గంతులేసి వారికి తిండి సరిగా పెట్టక వారి కివ్వవలసిన డబ్బు యివ్వక వారిని బైగా నానామాటలూ అని చెడరించుచుంటే వారు కలకత్తా పోలేనువారి సహాయంతో లాడ్జీబయటపడి రైలుఖర్చులు లేక నగలూ నాణ్యాలూ తాకట్టుపెట్టుకొని అడ్డకష్టాలతో కొంపలా

చేయకుంటున్నారు. కలకత్తా చేరి మూడునెలలు దాటి నా ఫిలిం ఆరవవంతయినా తయారుగాక యింకా ప్రధాన నటులకొరకు వెదుకుకొంటూ, వున్నవారు వెదికిపోయి దానాలువేస్తుంటే వారికి జవాబులుయిచ్చుకుంటూ అవతల బెంగాలీవాటాదారుడి దూకుడుకు తల వొడ్డుతూ తయారుచేసే ఫిలిం ఎట్లా తయారవుతుంది? డబ్బు రమ్మంటే ఎట్లా వస్తుంది?

చెనుక ఎప్పుడో మూడునాలుగు సంవత్సరాలకింద పరరాష్ట్రపు సినిమాపెట్టుబడిదాగు. చేసులలో అష్టకష్టాలు పడినామని ఘోషించిన నటుల అనుభవాలు తిరిగి యీనాటికి మననాలు మన పెట్టుబడిదారుల చేసులలోనే అనుభవించుచున్నారంటే అది ఆంధ్ర వ్యాపారస్తులకు తీరని అవమానము. ఫిలిమునకు ఒకడే డబ్బుపెట్టలేని పరిస్థితులలో సాగ్యమైనంతవరకు మన నాణే నలుగురుచేరి కంపెనీ పెట్టుకొనడం మంచిదిగాని, వెంట పరిశ్రమ తెలిసినవారు లేక, పరిశ్రమలో నిగ్గులే లిన ఆన్యోరాప్తీయులతో చేరిన అవస్థలపాలుగాక తప్పదు.

ఇప్పుడు కలకత్తాలో మన తెలుగువాళ్లు ముఖ్యంగా ఏ ఫిలిం పరిశ్రమవలనైతే గొప్పగా చూడబడినాగో ఆ ఫిలింపరిశ్రమవలననే యి తహీనంగా చూడబడుతున్నారా. కలకత్తా స్టూడియోలో మనవాళ్లంటే ఆర్థికంగానేగాక కళావిషయకంగా కూడ వొట్టిచప్పు పెద్దమ్మలనే నమ్మకం వారికి బాగా కుదిరిపోయింది. కలకత్తాలోని ఫిలిం పారిశ్రామికులలో అగ్రస్థానంలో నున్న ఒక స్టూడియోస్వంతదారుతో ముచ్చటిస్తూ డగా మా తెలుగువారిని గురించి ఈ పరిశ్రమలో మీ అభిప్రాయం ఏమిటంటే, ఆయన ఏమిమాట్లాడకుండా ఒక పెద్దరిజప్తుగు తీసి చూపించాడు. ఆశ్చర్యపరిపోయాను. రెండుసంవత్సరాలకింద ఆయన స్టూడియోలో తయారు చేయబడిన ఒక తెలుగుఫిలిము తాలూకు యింకా ఆయనకు రూ ౧౬,౫౦౦ లు యివ్వాలన్నాడు మన తెలుగు ఫిలిం వర్తకులు. బొంబాయిలో యిటీవల తీయబడిన ఒక తెలుగుటాకీలోని నటులను గురించి ఆ కంపెనీలోనే పనిచేయుచున్న ఒక నటీమణిని ప్రశ్నిస్తే ఆమె చెప్పినమాటలు: “ఆ ట్రూపంతా చాల తక్కువ మొత్తానికి పనిచేయడానికి వొప్పకున్నారు.

కథరాసిన ఆయనకు భోజనంపెట్టి సిగరెట్ డబ్బాలు యిచ్చేట్టు మరకట. మీతా నటులు ఏ యిద్దరు ముగ్గునో దక్క తక్కినవారు భోజనవసతులతోనే తృప్తి పడి నటించడానికి వచ్చిన ఉత్సాహమాత్రులు. పాపం! ఒక్కొక్కడిలో పాతికమంది వొప్పవ రెండుగురులలో కాలక్షేపం చేశారు విదారునెలు. రైలుఖర్చును లేక యిబ్బందులు పడుతూ యింకా యిక్కడేవున్నారు కొందరు.”!!!

ఇట్లానే పరిస్థితులు కొన్నిదినాలు సాగితే చక్కని ఈన్యోపారము ఆన్యోరాప్తీయుల చేతిలోపడి పోతుందని మూల నొకమారు మన సినిమాపారిశ్రామిక ప్రముఖులను హెచ్చరించుచున్నాను.

ఇందువలన;

౧. తగినంత ధనములేనిదే ఎవరునూ ఫిలిము తీయడానికి పూనుకొరారు.

౨. ఒకరికి శక్తిచాలక నలుగురు కలసి చేయ దలచుకుంటే తెలుగువారే కలసిచేయడం మంచిది. ఈ పరిశ్రమకు చెందిన ఆన్యోరాప్తీయులతో కలవడ మంత మంచిదిగాదు.

౩. ధనం సమకూరిన తరువాత ఆ మాత్రాఖులలో ప్రవీణులను నియమించాలిగాని నాలుగుమారులు స్టూడియోలు చూచినచ్చాం గదా అని గాని, నాలుగు టెక్నికల్ మాటలు నేర్పాంగదా అని గాని, పర్యవసాన తెలిసినవారిమాదిరి తామే చేయబూనుకొంటే అనవసరంగా బోలెడు ధనవ్యయం జరుగుతుంది. మన తెలుగు టాకీలలో కొన్ని నిజానికి రూ ౪౦,౦౦౦ ల కంటే ఎక్కువ విలువచేయించి గూడ రూ ౧౫,౦౦౦,౦౦౦ ల కంటే ఎక్కువఖర్చు గావడానికి కారణమయిందే.

౪. మనరాష్ట్రంలో ఫిలింవెర్రి విపరీతంగా వ్యాపించి అనేకమంది ధనవంతులైన యువకులను ముందుకు దూకిస్తుందని గ్రహించి అటువంటివారిని పట్టి ‘భాగస్థులను వంకతోచేరి వారిని నాశనము చేయుచున్న ఆన్యోరాప్తీయుల కార్యాలయములను మనరాష్ట్రమునుండి సాగ్యమైనంత త్వరలో లేవగొట్టాలి.

అప్పుడుగాని మనపరిశ్రమ గాగువడదు.

మీ గదతరకలు

దంపుళ్ల బియ్యమా?

దేశంలో యొక్కడ విన్నా దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారం విసపడుతోంది.

పెల్లి పెల్లిగా పాకుతూనూ వుంది.

రాకీ కూడా బాగానే తగులుతోంది.

వందలకొద్దీ బస్తాలు తయారు చేయించే సాపు కార్లు బయలుదేరుతున్నాయి.

ప్రతి బజారులోనూ సరుకున్నా దొరుకుతూ వుంది.

“మేము దంపుళ్ల బియ్యమే వండకుంటున్నాం” అని చెప్పకోవడం గొప్పగా భావించేవారు ముందుకు వస్తున్నాడు.

ఇన్నాళ్లూ లేనిది, రోగులకు దంపుళ్ల బియ్యమే వండింది పెట్టించే ఆలోచనాదాక్టర్లు కూడా కనపడుతున్నారు.

సరేవరీ, కాంగ్రెస్సువారు దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారం తమ కార్యక్రమంలో సహాయరాకరణం కంటేనూ ప్రధాన మైన దని చెబుతున్నారు.

మొత్తంమీద దంపుళ్ల బియ్యం మళ్లీ వొకవెలుగు వెలిగేబట్టున్నాయి.

బాగానే వుంది.

“చేనేది తప్పు” అని తెలుసుకోవడం చాలా మంచిదే.

తప్పు వొప్పకోవడంకూడా మరిమరీ మంచిదే.

తప్పువని మానెయ్యడానికి ప్రయత్నం చెయ్యడంలో చాలా విశేషమే వుంది.

కాని,

తప్పున్నది విడిచిపెట్టటప్పుడు, బాగా — స్వయంగా విచారణచేసి, అసలు మంచిదేదో దానికోసం ప్రయత్నించక మధ్యమధ్యే పానీయాలకోసం యొగ బాకడం వివేకం కాదు.

నిజానికి, వరిబియ్యంలో సన్నుత తక్కువ అని మనకి పూర్తిగా తెలుసు

అందులోనూ మరబియ్యం “వోడ్డితుక్కు” అని కూడా బాగా తెలుసు.

తెవుటితో కూడివున్న చేబియ్యం పుష్టికరమైన వంటే యెవరూ కాదనడం లేదు.

కాని, పష్టికాదులలో చేసిన యీవరిబియ్యం, జబ్బుపడి, జ్వరదీప్తి యింకా బాగాకలగక, క్రమక్రమంగా అన్నహితపు కలిగించుకునే రోగులకూ, రోగము స్థలకూ పథ్యంగా పెట్టవలసిన వస్తువు అని ఆయుర్వేదం చెబుతూ వుంది.

మనంకూడా కొంచెం విచారణ చెయ్యగలిగితే, వరి అన్నం, తవుడుపోని బియ్యంతో తయారుచెయ్యబడ్డ దయినా ప్రాణాలు నిలిపివుంచడానికి మాత్రమే చాలింది; కాని నరాలకు టింకం కలిగించ గలిగింది కాదని చక్కగా తెలుస్తుంది.

“మరీ, జపానువారు వరిఅన్నమే తింటున్నారు కారూ?” “వారు మనతో పోల్చడానికి వీలులేనంతటి వజ్రశరీరులైవున్నారు కారూ?” “వారి కలాంటి విశిష్టత కలిగిస్తూవున్నది చేబియ్యంతో తయారయిన వరి అన్నమేకాదా?” అంటే కాదనను.

అయితే, వారు వాడే చేబియ్యం మిల్లులో తయారైనది కావని, మన దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారకులు, ఇంతవరకూ నిదర్శనాలు చూపించలేదు.

వైగా వారి ప్రకృత, జీవహింస తప్పని యెంత నిషేధించి వున్నా, వారు, మత్స్యహంసాలు పూర్తిగా తింటున్నారని.

“మనలోమాత్రం ఏ బ్రాహ్మణా, ఏ వైశ్యులూ, మరెవరో కొద్దిమంది తప్ప తిమ్మా అందరూ మత్స్యహంసాలు తింటున్నారే కాదా?” “వారు జపానీయులంతటి బలశాలురు కారే?” అంటే, మనవారికి భోజనవిషయంలో జపానీసువారి కున్నంత వివేచన యేదీ?

అసలు ఆదృష్టేవా యేదీ?

ఈభౌతికకరీరం ప్రపంచం అంతటిలోనూ అత్యుత్తమ మైన దని జపానీయులకు బాగా తెలుసు.

ఇది తేకపోలే మరేమీ లేదని వారికి పూర్తిగా తెలుసు.

మనవారి కిలాంటి భావా లేవీ?

పోనీ, మనలోపాలు యీవరివియ్యమే తింటూ వున్న మాహమ్మద్దీయుల యెదట మత్స్యహంసాలు పూటుగానే వాడుతూవున్న మనవాళ్లు అన్నివిధాలా తీసికట్టగా వుంటున్నారే?

భిక్షుస్థానాలవారిదాకా యెందుకూ?

ఒక్కమోస్తరు వరివియ్యమే తింటూవున్న అరబ్బులూ, ముస్లిం పిండకక్షి విషయంలో అంతలేదా యెందుకు కనపడుతూవుందీ?

ఇంతకీ:

వరిఅన్నమే తినవలసివస్తే, తవును పోకుండా మానుకోవాలంటే మాత్రం వొప్పకుంటాను.

కాని మన ఆంధ్రుల ముఖ్యహారం వరి అన్నం మట్టుకు కాదు.

పూర్వకాలపు తెనుగువారు “మాది కూరకాతి” అని జబ్బు చదువుకు నిలవలిగినప్పుడు— కోటలు కట్టి తెనుగుజాతి యెగరవెయ్యగలిగినప్పుడు — సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించి పరరాజుల మణిఫెరిత కిరీటాలు పాదపీతాలుగా వాడుకొగిలినప్పుడు—అటు కన్యాకుమారిదాకానూ, ఇటు మగధదాకానూ తెనుగుచెత్తనం

సాగించగలిగినప్పుడు—తురకలను పాలిమేర అనతల నిలవగొట్ట గలిగినప్పుడు ఈవస్తువస్తుని వరిఅన్నం తిని యెగరగరు.

“తెనుగుగడ్డ” వరి అంతటి చచ్చు ఆహారపదార్థాలు మాత్రమే పండించే చవుటిపర కానేకాదు.

అయితే:

“గోధుమపంట యెప్పుడూ యిక్కడ లేదు కాదా?” అంటే నిజమే.

కాని, గోధుమలు లేనందుకు మనం విచారించనక్కరలేదు.

“మాకు గోధుమలు పంపించండి బాబూ” అని మనం యేవుత్తరాదివాళ్లనీ ప్రాధేయపడ నక్కరలేదు

గోధుమఅన్నం మనకి కొన్ని యిబ్బందులు కలిగిస్తుంది.

ఇక్కడి ప్రకృతికి అది యెంతమాత్రమూ అనుగుణ మయినది కాదు.

ఇంచేతనే ఆపంట యిక్కడ తేకపోయింది.

పోగా, మన ఆంధ్రుల ప్రధానాహారంజొన్నన్నం.

జొన్నన్ననూ, వేయించిన కందిపప్పు, కంది కూర, దోసకాయపచ్చడి, ఆవకాయ ఉరుగాయా గుమ్మడికాయ ధప్పళ్లనూ, గొంగూర పులునూ, ఆపైని శీత వెరుగూ—ఇవీ మన తెనుగుజాతి భోజనపదార్థాలు.

చోడి అంబలి వంటి భారుసామ్యం చెడకుండా పోషించే పానీయం.

శీతిగారెలు తెనుగుజాతి గడించుకున్న గొప్ప వృద్ధ్యయోగం.

ఈవస్తువులు యెదట—తవును పోకుండానే వుండుగాక, దంపుళ్ల బియ్యంతో తయారుచెయ్యగడ్డలే అగుగాక, వరిఅన్నం అంటే పక్షులు తొక్కిసిన చెత్త కాదా?

అయితే:

ఇవార జొన్నన్నం తినడం అంటే మేటుగా అనాగరికంగా కనపడుతుంది.

కాలం ముందుకు వెదుతూవుంటే మనం వెనక్కి వెళ్ళడంలాగ వుంటుంది.

అసలు, జొన్నన్నంతిని జీర్ణించుకోవడంకూడా యిప్పుడు కష్టమే.

కాని నిన్నటిదాకా జొన్నన్నమే తిన్న వృద్ధులు—ఇప్పటికిన్నీ తింటూనే వున్నవారు లేకపోలేదు.

వారిలో అవై, డబ్బెయ్యేళ్ల వాళ్లతో సరిగా, దంపుళ్ల బియ్యపు అన్నమే తింటూవున్న యిప్పటి పాతికేళ్ల వాళ్లు పనిచెయ్యలేరు.

నడవలేరు. నుంచోలేరు. మాచోలేరు. పడుకోనూ లేరు.

తినాలేరు తినకుండానూ వుండలేరు.

పైగా, వారు బొకాయించి మాట్టాడితే, వీరు మక్కువా నోటో రక్తం కక్కుకుంటారు.

మహారాష్ట్రలలో యిప్పటికీ జొన్నరొట్టెవాడకం యొక్కన.

తక్కువతంగా వారిలో జబ్బుపుష్టికలనం చెక్కున.

ఉడుమునట్టు పట్టేవారున్నూ యొక్కన.

నవనాగరికతలో — నానాభరతంలో అమెరికావారియెడట మన రెక్కా పత్రమూ లేదు.

శ్రతి విషయంలోనూ ఖాళీ సున్నితం ప్రధానం.

కాని, వారు జొన్నరొట్టెలు తింటారు. మొక్కజొన్నరొట్టెలు కూడా తింటారు. దంపుళ్ల (వరి) బియ్యం వారు పశువులకున్నూ పెట్టరు.

అన్నట్టు, జొన్నకుడితి తాగిన పశువులు ఎక్కువ పాలు ఇస్తాయి.

అపాలలో జిడ్డు ఎక్కువగా వుంటుంది.

అది చాలా బలం కలిగిస్తాయి.

అపాల రుచి వేరు.

ఇలాగ, యెటు చూసినా జొన్నలు మిన్నగా వున్నాయి.

కాని, మన పరిశోధకుల దృష్టి, మన దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారకుల బుద్ధి అంతవరకూ చొరలేదు.

మరబియ్యపు అన్నం తింటూవున్న యిప్పటి వాళ్లకంటే మిల్లుబియ్యం — అసలు మిల్లే యొగగని వెనకటి తరంవాళ్లు దృఢంగా వుండివుండవమే వారికి కనపడింది.

అంటే కాని,

వెనకటి తరంవారి ఆదార్థ్యం గంపుళ్ల బియ్యపు అన్నం తినడంవల్ల కాక, జొన్నన్నం తిన్నవారి రక్తం వారి శరీరంలో యథారూపంతో ప్రవహించడంవల్లనే కలిగిందని వారికి తోచలేదు.

జొన్నన్నం తిన్నవారి తరాలు దూరం దూరం అయిపోతూ వుండడంవల్లా, వడపోతమీద వడపోత తగలడంవల్లా ఆరక్తం బిగి విరిగిపోయి యిప్పటివారిల్లా పిండిబొమ్మలుగా తయారవుతున్నారే; కాని, మనకి యీపుట్టిమనక కేవలమూ మరబియ్యంవల్లనే వచ్చింది కా దని వారికి తట్టలేదు.

వరిబియ్య మేనా మాగాణిపంటకంటే మెట్ట పంట శ్రేష్ట మనికుడా వారికి తెలవలేదు.

దీన్ని పట్టి చూస్తే:

ఈ దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారం మన ప్రచారకులకు పరోపదిష్ట పాండిత్యం కాని స్వయంభువు కానే కాదు.

కొంచెం పరకాయించగలిగితే:

వరిపంట మన భూమిని పాడుచేస్తోంది.

వరిఅన్నం మన జీవితాలు శుష్కింపచేస్తోంది.

వరిపంట ప్రబలాక ఆర్థిక క్షీణించి, మన జాతికి భావదాస్యం పెట్టుకుంది.

చివరికి, ఈదంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారం కూడా మనకు భావదాస్యంగానే పరిణమించింది.

జొన్న అన్నం విడిచిపెట్టి - నైగా వరిఅన్నం తినడం మొదలు పెట్టడంవల్ల తెనుగువాడికి రక్తం విరిగిపోయి, నరాల పట్టు తప్పిపోయి, కళ్లు చీకట్లు కమ్మి, బతుకు భార మయిపోవడం కూడా తెలవని స్థితి సందభం వచ్చింది.

ఈస్థితిలో దంపుళ్ల బియ్యపు ప్రచారం చాలా గొప్పది గానే కనపడుతుంది.

కాని అది, సిగరెట్టు మానేసి వీడి కల్పడం వంటిది.

చావివల్ల జాతి పురక్కదు.

అసలు. ఈపాటికి మనం మన ప్రత్యేకతను గుర్తించుకోవాలి.

ఏకాగ్రత, దీక్ష అలవర్చుకోవాలి.

ఆత్మవిశ్వాసం సంఘటించుకుని, ఆత్మగౌరవం గడించుకోవాలి.

పూచీ అనేది చూపించడం అలవాటు చేసుకోవాలి. మన తెనుగువాడంటే మనమే నిర్లక్ష్యంగా చూడడం మోసేయాలి.

వెకిలికనం విడిచిపెట్టేయాలి.

అన్నిటికంటే ముఖ్యం, మన భోజనపదార్థాలు మార్చుకోవాలి.

భోజనపద్ధతులలో కూడా మార్పులు తెచ్చి పెట్టుకోవాలి.

అప్పుడు గాని మన చరిత్ర మల్లీ ప్రారంభం కాను.

—కాస్తీ

ఆంధ్రపత్రిక

ఈశ్వర నామ సం॥ పంచాంగము

100-కి రూ. 3/-

1000-కి రూ. 22/8/-

(క ర్ప లు ప్ర తే క ము)

వెయ్యి ప్రతులు ఒకే దఫా కొనువారి నామధేయము ముఖ్యత్రమునందు ఉచితముగా ప్రకటింపబడును.

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము, మదరాసు.

శ్రీమద్భక్తమహాత్మ్యమునందులి కిహాతాత్మ్యానుమద మరీయోకరంగము
(శ్రీకాకినాధరాఘవాది తంబాపుర ప్రాశస్త్యమునుండి)

“నన్ను మృత్యు ఓహపు తడిశారు పురికొన
స్తూవుంసి. పోతన్న ఓరినవకర అల్లుతూ
వాడు.”

ముసిలిదాని మాట విన్నాడశమోసు దూరాన్నుంచి “ఒలేవు! నీముల్లు మాసి
అంజనేయులుమనిషి - ఆవెంటనే తా నెత్తు పోను. ఆడినెత్తెక్కి కూకునేకన్న ఇక్కడ
కున్న పిల్లని పేసుకొచ్చి పోతన్న నెత్తిమీద కూకుని యీవెట్లు మణిసివేడితే? అణాడబ్బ
కూర్చోవెట్టి “నీవైరాం నాకెందుకురా? లోస్తయికాదే బుట్టకీ” అని కూకేసింది.
నీవైరాం నాకెందుకురా? అని వాడి నెత్తి గుంట పాతీపోయింది. గుంటవెనకాతలే
మీద కూర్చోవెట్టివట్టు కూర్చోవెట్టి కిందకు పోతన్న చూపులు చెమ్మగిల్లాయి.
జూర్చి తాను మాయమైపోయాడు. చిక్క
మొగుల్తోనూ, ఏడుపుమొగుల్తోనూ పున్న గుంటకు ఎనిమిదే గ్లంటాయి. పోత
పిల్లకాయలంతా వెనక్కు చూస్తూ ఆ అంజ
నేయులుమనిషి చేత్తుకు పకపకా పకావకా న్నకు - మతేమన్నా - సంజెండే గ్లంటాయి.
నవ్వివాడు. వాళ్లన్న మాటేమిటి? గూడెం ఆపొద్దు మొడలూ పోతన్న తన ప్రణయ
యావన్నండి ఆవిసోదంలో పాల్గొన్నారు. గాభకు పునాపివేయడం. గుంటప రెవరా
పోతన్న అన్న వైగుంటకు తన నెత్తెక్కి అని ఆలోచించేవాడు దాన్ని విలిచేవారి
దిగిన గుంటను చూచేడు. ఆగుంటతల్లి నోటుంటు పిల్లతండ్రి ఎవరా అని తిలకించే
వాడు దాన్ని బజారుకు తీసుకెళ్లే మగా
దొంక. పిల్ల నవ్విగికిస్తూంటే ఇక పోతన్న

రూపం
తబ్బిబై
పోయా
ది! గబ
గ బా
వెళ్లి “ఒ
లేవు!

కన్నమ్మా!” అని కాపులించుకు
ఎత్తి కుదేసేవాడు. ఒళ్లంతా
సలిపేసేవాడు.

కన్నమ్మకు తొమ్మిదే
ళ్లొచ్చాయి పోతన్నకు మతే
మన్నాడ మూడేళ్లొచ్చాయి.

పైబడ్డ ఏడాదిలో
పూసేంటంటే — ఆమె
దరగాడంలో వాల్లిద్దఱికి మహాజత అని
అనుకునేవారు పిల్లలుతా. పెద్దవాళ్లున్నా
అనుకునేవారు, “ఇఖి వాల్లిద్దఱికి పెళ్లి తప్పని
సరిగా చేస్తేనే యీ ప్రపంచంలో ఈడూ
జోడూ అనేపదానికి సార్థకం” అని.

గుంటకి పదేళ్లొచ్చాయి. గుంటడికి
మతేమన్నా పద్నాలుగేళ్లు వచ్చాయి.

ఈయేడాదిలో పూసేంటంటే — పోత
న్నకూ, కన్నమ్మకూ పెళ్లైందని అప్టాదశ
వర్షాల్లోను పట్నమంతా మోగిపోయింది.
కన్నమ్మమెళ్లో పుస్తైమెటుపు, పోతన్నకళ్లలో
నిదానంగా నీడట్టుకు నిల్చిపోయాది.

పోతన్న కోఁగరైయే ళ్లొచ్చాయి
కన్నమ్మ కోఁదారే ళ్లొచ్చాయి. కన్నమ్మ

అత్తింటి కొచ్చి పోతన్నతో సరాసరి
కూచుని, పేడుతియ్యడం, అంచుకొయ్యడం,
పెనల్ల మొయ్యడం, వడపదుయ్యడం, ఇలాంటి
కువ్వత్తిపనుల్లో మంఠిది.

మనువుచనువుకొద్ది, ఓరోజు మరీ
దగ్గరసా ఆరుబయట కూర్చున్నారు పోతన్నా
కన్నమ్మా యిద్దఱూను. కన్నమ్మ ఓచూపు
తడికెను పుటాస పోస్తూవుంది. పోతన్న
ఓవినసకర్ర అల్లుతూవున్నాడు.

ఆసమయంలో వాళ్లచుట్టూవున్న జగత్తు
ఎలావుందో ముందుగా ఆకలించి, తరువాతను
వాళ్ల అంతరంగికప్రవృత్తి యోజిస్తే ఎటువంటి
వానికైనా బోధపడుతుంది. ఈజగత్తు మిథ్య
అనీ, మిథ్యేకాదు అసలే లేదనీ, అక్కడున్న
దల్లా పోతన్నా కన్నమ్మా ఇద్దఱే అసీ బోధ
పడుతుంది.

నిజంగా చుట్టూవున్న పెంటపోగుల
ఫొలి, కసాయిదుకాణంమీదుగా ఎగిరివచ్చే
గిద్దయాల, గుడారోళ్ల కుక్కమొటుగు,
గుడిసెలయిటుకు, ఇవేమిన్నీ వాళ్ల మన
స్సుల్లో మననం గొల్పడంలేదు. వాళ్ల మన
స్సుల్లో పనిచేస్తూవున్న దొకానొక ప్రేమ
తరంగము! చిన్ననాటి వాళ్లయొక్క యొకా
నొక కలి! — ఆకలిపెలుగునే మెలకువగొనే
వాళ్లదైన యొకానొక నిదురజోగు.

కన్నమ్మ అంది పోతన్నతో — “ఈ
యేళ నీవినసకర్ర ఎవరిచేతుల్లో పడి మెటిసి

పోతుందో?” అని. పోతన్న “మహారాజులు గారు పురమాయించేరే ఇది. ఆయనే వినకకుంటూరు దీంతో” అన్నాడు. కన్నమ్మ పెంటనే అది “అబ్బో! అబ్బో! ఆకూంత విసిరికర్రకే నీ వంత కులుకు కులికిపోతే నే నెంత కులికేదిరా యీచూపుతడిక్కి! ఇది మహారాణిగారు పురమాయించేరు. ఆవిడ దీని వెనకాతంబి నాట్యమాడతారంట” అంది.

సంతోషాశ్రులు ఇద్దరికీ పెల్లివిరిసిపోయి నాయి పైసల్లాపంతో. ఇద్దరూ వారివారి చేతల్ని అమ్మజూడనికి ప్రయాణమయి నారు.

ఆరోజు చాలా ఉక్కుగావుంది. అంజనీ ప్రియుడు మఱోతూరి ఏడుగుడియలు ఉక్కు బట్టడం ఆరోజునే అన్నట్లు మిక్కిలి ముక్కి పోతూవుంది జగత్తు అంతా.

మహారాజావారూ, మహారాణిగారూ ఇద్దరూ కోటగోడలమధ్యన వుండి అను కుంటూవున్నారు.

మహారాజావారు “ఇంకా పురమా యించిన వినకర్ర రాలేదేమిరా?” అని. మహారాణిగారు “ఈగోడ తీసివేసి యిక్క డోచూపుతడికే కట్టించినా బాగుండేది. రవ్వంత యూపిరాడేదేమో!” అని.

ఎంతకూ మేదరవాల్లేవట్లా వినకర్ర గాని, చూపుతడికగాని తీసుకుని వచ్చిన

బాడ కనపడలేదు. అందుమీద సేవకుల్ని పిలిచి, మహారాజావారు వెళ్లి కనుక్కొని ఆమేదరవాల్లను తెక్కలు విరిచికట్టి తీసుకు రమ్మన్నారు.

సేవకులు కోటలోంచి వీధిలో కొచ్చి మేదరవాల్లు వస్తున్నారేమోనని చూచేరు. మేదరపోతన్న, తా నానాడు మహారాజులుం గారికోసం అల్లి మహారాజులుంగారికోసం తీసుకువస్తూవున్న వినకర్ర చేతపుచ్చుకుని తానే విసురుకుంటూ వీధంట నడుస్తూ, కోట కూడా దాటి అవతలవీధి కెక్కిడకో పోతూ వున్నాడు.

అందుమీద సేవకులు మేదరపోతన్నను కూకేశారు. కాని పోతన్న వెనక్కు తిరిగి చూడడం వాని నడకే వరుగులాగుంది. చేతిలోని వినకర్రతో తన వొట్టు విసురు కుంటూ పోతూవున్నాడు. వెనకచూపు లేనేలేదు వాని కళ్లల్లో. పోతన్న పెల్లాం కన్నమ్మ అయినట్టయినా చూపుతడిక నెత్తి నెట్టుకుని ఒకటేనడక ఒకటేనడక ఊరావలి ఓజ్జండలంకేసి. తన నడకను మాత్రం తనతోకూడా రమ్మన్నట్టు సంజ్ఞా మాత్రంగా మునివ్రేళ్ల పూమట్టెల్ని సవ్వడి గావిస్తూంది.

సేవకులు వెళ్లి ఆరెండవంతలూ గెండు మహాసమస్యల్లాగు రాజదంపతులకు విన్న వించారు. రాజదంపతులు ఆమేదరవాల్ల వెట్టి యెట్టిదో గ్రహించుదామని, మేదరిగి,

పోతన్న:—ఓనీ! ఈ శోణన ఒక్క శరీరానికి చెమటపోయడమేకాదే, హృదయానిమ్మాదా పోస్తూవున్నట్టుంది.”

కోటపెట్టవడి, తోటవిడిచి, పేటలోపడి, యానిక్కుడా పోస్తూవున్నట్టుంది. చూడు, ఆలాంటప్పుడు నే ముందు విసుగుకోకుండా యింకోళ్ల కీవిననకర్ర ఎలా ఇవ్వగలను చెప్పు!” అన్నాడు.

చిహ్నంకు వింటే ఆమెదరదంపతుల నోటి నుంచి తేలిన రహస్యం ఇది —

కన్నమ్మ: — “పోతన్నా! నీ విననకర్ర మహారాజులుంగారి కివ్వక నివ్వసుకుంటూ వున్నా వేమీరా? బాగుంటుందిరా? ఆనంగతి చూస్తే మహారాజులుంగారుచ్చుకుంటారా” అంది.

పోతన్న: — “ఓహీ! ఈ రోజున ఒక్క శరీరానికి చెమటపోయడమేకాదే, హృద

యానిక్కుడా పోస్తూవున్నట్టుంది. చూడు, ఆలాంటప్పుడు నే ముందు విసుగుకోకుండా యింకోళ్ల కీవిననకర్ర ఎలా ఇవ్వగలను చెప్పు!” అన్నాడు.

“అదే నే నాలోచిస్తూవున్నదీని. ఈ రోజున ఉక్కపోత నాలుగ్గోడలమధ్యనీ వున్నట్టుగాలేదురా పోతన్నా! ఓబ్బండలాన్ని కూడా తీసిపారేసి, ఆదిగ్భిత్తికి బదులుగా ఈచూపురడికెకడిలే ఎలావుంటుందో అని ఆలోచిస్తూపోతూవున్నాను” అంది కన్నమ్మ.

“అప్పుడు నీచూపురడికెలోంచి సార్గం కనిపిస్తుంది” అన్నాడు పోతన్న.

విన్నవాల్లంతా తాం భూమ్మీద పడుతూవున్న ఉక్కబాధ మఱిచిపోయి వాళ్లను వెట్టిగా చూడదొడగేరు. మహారాజులుంగారూ, మహారాణిగారూ కూడాను!

నానాదేశ సందర్శనము

‘గృహ’ వీక్షణము

5. జర్మనీ

యూరపుఖండమును త్రవ్వనకు జర్మనీ పరిశుభ్రతలో సగ్రతాంబూలమునకు హక్కు గడించుకొన్నది. తీరై నయాపము, నీలయినశరీరము జన్మముల కొక యభూర్వమైన అందమును సమకూర్చుచుండును. వారి గృహములు నైతికము తుడిచిన యద్వయలవలె శుభ్రముగ నుండును. గృహిణుల క్రాంత్యులలో గృహపరిష్కృతి ప్రముఖమైనది. జర్మనులైళ్లలో ప్రయాణికుల నిమిత్తము సబ్బూ, కువాల్సు వంటి పరచియుండురు. శుభ్రతలో వారి జాగ్రత్త అంత మేరమైనది.

వారి రెండవనియము క్రమపద్ధతి. దేశమునకు, కాలమునకు, కష్టక్తులకు అది నూతుపడదు. విహారవనము లందును కాలిబాటలలోనే ఒకక్రమముననే పారాదమయ్యును. పచ్చికపరపులపై నడచుదుట కిప్పు.

ప్రకృతిసౌందర్యవాంఛ బ్రటిషువారి కన్నంత జర్మనులకు లేదు. కాని మందులు మాకులు మొదలగు వాని ప్రకృతిపవత్రములతో కట్టకముల, వీధులు, బజారుల అందమును రూపుమాపుట వారొర్చరు. వాక్తశిల్యులన వారి కళి నము తక్కువ. తెల్లను అంత రమణీయమైన నగరమేమియు కాదు. కాని ప్రకటనపత్రములకు మాత్రమందు బ్రెటెలులోవలె స్థానము గురిరాము లేదు. వాణిజ్యదృష్టి, పరకల నమ్మకొనవలయుననువాత్రము వారి కున్నవేకాని వ్యాపారపరి వారికి పరిచితము కాని విద్య.

జాతీయక్రమశిక్షణకు, సంసిద్ధతకును జర్మనులు ప్రథమస్థానము నొసగెదరు. వీనికి తరువాతనే వ్యాపారము. జర్మనీకొరకు వ్యాపారము!

పెక్కు వర్తకసంస్థలు తమ విదేశీయ వాణిజ్య ఘుణములను ఎప్పటికప్పుడు విడదల చేయుచుండును.

అది యొక మంచి వ్యాపారపరి. సంక్షామలేశు. విదేశములందు గల పరపతిని ఆ సంస్థలవారు కోలుపోవ నిచ్చగింపరు. కాని ఆ విడదల ఆయావాటి మరకపు విలువ నిర్ణయముల ప్రకారము జరుగుచుండును. వ్యక్తులవలెనే సంస్థలను క్రమశిక్షణకు లాంగితీరవలసినదే.

జర్మనీ పాతిమాగుర్కు విలువను తగ్గించి, లక్షలాది జనములకు వ్యర్థలపాలు చేసినప్పుడు కూడ ప్రజలలో గగ్గోలు పుట్టలేదు. ‘ఇది యేటి వ్యాయామని నోరు మొదపినవాడు లేడు. జర్మనీకొరకు నష్టమునకును తలలాగ్గి తీవలయును.

ఏ పనికి పూనుకొన్నను పరిపూర్ణముగ చేసి మగించునేర్పులో జర్మనులకు కొరతలేదు. పరిపూర్ణత యుపనది జర్మనుల ఆదర్శము.

పాండిత్యమునగాని, పాశోధనలోగాని జర్మనీ నెనుకాడలేదు. పండితులు, పరిశోధకులు అక్కడ వేన వేలు గలరు. కాని శోధములు ఆంతు తక్కువ. పలువురు మూర్తిభవించిన విజ్ఞానస్వప్నము లున్నాడు. కాని తమకు తెలిసినవిషయముల నితరులకు బోధపరచు నేర్పు మాత్రము వారికి లేదు.

అధికారులకుగాని, అనధికారులకుగాని ఆదరణీ యమైనది విషయసమగ్రజ్ఞానము. మిసిమిడిజ్ఞానమునూటికి నలువది మార్కులవంటిది. జర్మనులలో నొక లెక్కకు రాదు. పరిక్షణలోకూడ నిజే పద్ధతి, గాగర లో రషియను నైస్యమును మార్కొన్నప్పుడు హిందెకొబర్లు ఆ సమరాంగణ ప్రాంతమందలి యొక్కొక్కచాదను విలేవారిగా వెలిగియుండెనట.

ఉద్యోగులు పరిపూర్ణమైన విషయజ్ఞానము కలిగి యుండునట్లు శిక్షింపబడుదురు. ఏదోతెలుసునన్నవో చాలదు; వారు నికరమైన తెలివిది కలిగియుండవల

యును. ఈ నియమమునే తక్కిన అన్ని విషయములందును వారు పాటించుదురు. నియమబద్ధత, విధేయత వారి పాపప్రాప్త్యములు. అవి వారికి 'వేదవోదితమైన' ధర్మములు.

కర్మాగారముల ప్రణాళికలందును, యంత్రసామగ్రి సమాదరణమునను, కాయకృష్టమును తగ్గించుట యందును, ప్రమాణీకరణమునను జర్మములు అహమహామికతో సాగుతుచుండుదురు. యాంత్రికశక్తికి కాయకృష్టము నాహుతిచేయుటకును వారు వెనుకాడరు. జర్మనీలో నిక ద్యోగగణము ప్రబలుట కిదియు నొకపాక్షపు కాక పోదు.

జర్మనీలో వీరరాధన ప్రబలము; కాని సానుభూతి తక్కినది. ప్రాసన్న, ఇంగ్లండులవలె జ్యోనీ యుద్ధము కారణముగా గ్రాభిపడలేదు. యుద్ధమున నాత్మార్పణముకావించిన వీరులకై యది పరిశీలించలేదుగాని వారి ద్యోగసాధనల కది మరిశినది.

కుటుంబానుబంధము జర్మనులలో మిగుల ప్రళంసాపాత్రముగ నుండును. భర్త - తండ్రి కుటుంబమున కంతకు పెద్ద; సర్వాధికారి. కుటుంబముయొక్క క్రమశిక్షణ యతని యదుపుష్కలలోనుండును. అతని మాట వేదవాక్కు, కాసనము. ఈ సర్వాధికారము కను సన్నులచేమాత్రమే కాని హింసాపద్ధతుల కందు బోక్కు ముంపనేరదు. భార్యలను కొట్టుట ఒక్కడెవ్వప్పుడుండును ఎరుగరానిది. త్రాగుడు జర్మనులలో చాల పరిమితము. జర్మనుల జీవనము మొత్తమమీద ఆదంబు పెరుగనిది; సామాన్యమైనది మితశ్శయము వారి కాలంబనము.

బాలకులకు విద్యోగార్హులు, వ్యాఘామశిక్షణ నొసగుట తలపెట్టెను ప్రభుమవిధి. బాలికల గవ్యములు గృహనిర్వహణ కృషియులు గావున వారి విషయమున తలపెట్టె లాకింతి యుపేక్షనహించినను తొందరలేదు. కాని బాలకుల విషయమున సేనుకపాలు సహింపరానిది. ఇంగ్లండులో సయిత మింతటి నిర్బంధము కానరాదు.

పాఠశాలలలో నుపాధ్యాయులుగూడ బాలకుల విద్యవిషయమున దగ్గుదాక్షిణ్యముల కాస్పద మీయరు. వారి విద్యావిధానములు చాల పొందిక గానుండి మరులుగొల్పుచుండును వారి సాంకేతికవిద్యాశిక్షణ ఒరవడి కాదగినది.

విద్యాగంధములేని కాయకృష్ట మాధునిక ప్రపంచమున కక్కరకుమారిన దని జర్మనులు నిక్కచ్చిగ నెరుగుదురు. యాంత్రికపరికరములయు, తిరుపయోగ, సాధనములయు శిక్షణ జర్మనువిద్యార్థులకు పాఠశాలలు అహంతితో నొసగును.

జర్మనులలో దీగ కేళపాతములు గాయకుల హక్కు. ఇతరులు వాని నేరగించుదురు. సామాన్యముగ నక్కడ అందరివి పాట్లైజ్లే. కొండరుకొండరు సన్యాశిరువును నోపింపజేయునంతటి తీరున వెంకట కలను కత్తిించుకొందురు. వారి శిరమలను చూచినంతన అప్పుడే జెయిల్లనుండి విడుదలయినవచ్చిన ఖైదీల శిములు జైల్లికి తచ్చును జర్మనులు తమ శిరస్రాములను ప్రక్కల కొరగచేసికాక నడినెత్తిని ధరింపుదురు. చొక్కాయిల అగుగుండీలు తీసియుంచుట జర్మనులలో గొప్పశిప్పిదము.

జ్యోమలనాతలు మిగుల నిడుదలు. విషయములను యథావస్తాగ, మరుగువరచక వివరించుట కీదైర్ఘ్యమును నారవలంబించుచుండుట యుక్తముగ నేర్పబడి. అనాతలలోను నిడుదలగు సమాసపదములు మరింత ప్రామాఖ్యమును బడయుచున్నవి.

జగ్మనాయకములు కొరదగినది, విద్యుక్తమైనది, పరమార్థతః సాధింపదగినది శారీరక, మానసికభట్టిగల తనయులను దేశమునకు ప్రసాదించి, దానిని బలవత్తరము చేయుట. గృహకార్యములు స్వయముగ నిర్వహించుట వారు పరిత్రధర్మముగ భావించుదురు. ఈధర్మనిర్వహణము నకై వారికి గృహకార్యముల ప్రశ్నోశిక్షణ యొసగబడుచున్నది. ఈపరిత్రధర్మమును నిర్వహించుటకు జర్మను యువకులు కుదుకుపడుచుండుదురు.

పంచదార పరిశ్రమ

నాడు—నేడు

గూడూరు వెంకటాచలం

పంచదార పరిశ్రమ చరిత్ర చక్కనికథ. ఈకథ బాగుండకపోతే కథకుని లోపమేగాని చరిత్ర లోపం కాదు. ఈకథలోని అంకాలు ప్రత్యేక పదాలు, శ్రమనిస్తాయి. కాని భారతపరిశ్రమల నిమ్నాన్నతాలు చూచినపుడు ఆశ్రమ తుంగవర్ణం.

పంచదారఉపయోగించని రోజులేదు. అయినా అయిదాశ్లోక్రిందటివరకు దానినిపరిచి ఆలోచించ లేదు. అనాదికాలంనుంచి వస్తున్నమాంద్యంలో మరిచి పోయాము. రెండుమాడేళ్ల క్రిందనుంచి ఆంధ్రుల ఆదరం ఎక్కువయింది. టారిఫ్ బోర్డులు పంచదారకమి డీలు వచ్చి, రాజాశ్రయం, కత్తాశల్లివతిర్యాత పంచ దారకు పంకుబతి రపతి ఎక్కువయింది. మనరాజ ధానిలో అయిదేళ్లక్రింది పంచదార ఫ్యాక్టరీలు కేవలం నాలుగుమాత్రమే ఉన్నాయి. ౧౯౩౩ ఆఖరుకి ౧౩ అయినవి. ఇంకా క్రొత్తవి బయలుదేరడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. ఈపరిశ్రమ, గతయూ, ప్రస్తుతంపూడ ప్రాత్యాహకరంగానేఉన్నవి. కాని ౧౯౩౪ ఏప్రిల్ నందు ఘవ్వరుగారు ప్రకాశించిన అదనపుపన్ను, విదేశ పుపంచదారమీద అదనపురక్షణసుంకము తీసిపార నేయడం చూస్తే భవిష్యత్తంతప్రాత్యాహకరముగా లేదు. అయినా దేశీయుల ఉత్పాదకార్యకలాపాలతో ఇవన్ని గడిచిపోయి తిడితరదేశములతో తుల తూగుతూ ఉండవచ్చును.

ఇతిహాసము

పంచదార మనదేశము ౨౦౦౦ సంవత్సరముల శ్రీతమకూడా ఉన్నటుల నిద్రస్థములు కన్పించు చున్నవి. శబ్దచిహ్నముగా 'కర్కర' అని సంస్కృత ములో, 'కర్కర' అని ప్రాకృతంలోను అనాది

ప్రయోగము లున్నవి. వైదిక ధర్మములలో అనేకచోట్ల కర్కర ఉపయోగమును వివరించినారు. క్రీ. వె. ౬౨౭. ౬౪౦ టాయిపంగ్ అను వైవాచక్యవర్తి కొంతమంది విద్యాగ్గులను చెరుకుపంటను పరిశ్రమను పరిశీలించుటకు వీహారు పంపినాడు. మొత్తముమీద చెరుకుపంట పరి శ్రమకూడ ౧౯ వ శతాబ్దారంభమువరకును బాగుగానే వృద్ధిపొందినది. అప్పుడు భారతదేశము ఇతరదేశములకు కూడ ఎగుమతి చేయుచుండెడిది ౧౮ వ శతాబ్దాంత్య మందు భారతదేశపు పంచదారకు విలువ బాగుగా ఎక్కువయింది. అప్పుడు ఈప్రతిభానికంపెనీవారు ఈ అదనగైకొని పంచదారను ఇక్కడ చవుకగాకొని ఇంగ్లండునందు లాభమునకు అమ్ముకొనుచుండెడివారు. ౧౭౯౧ నందు న్యాయస్థల పంచదారను బెంగాలునుండి ఎగుమతిచేసినారు. ఆపంచదారను వీతెగ కి రు ౨-౫ ౬ మొ|| రు ౪-౩-౬ వరకు విక్రయించిరి. ఈ భేదములో కంపెనీవారికి మొత్తముమీద నూటికి ౬-౦-౦ లాభము గిట్టుబాటుయినది. తరువాత మనదేశమునుండి పంచదార ఎగుమతులు బాగుగా వృద్ధిపొందినవి. ౧౮౪౬లో మన దేశమునుండి ౨౮౦౦౦౦ పుట్ల పంచదారను ఎగుమతి చేసినారు. అశీజ్ పూరు, గోరఖ్ పూరులందు ఫ్యాక్టరీలు స్థాపించినారు. ౧౮౬౫లో మద్రాసురాజధానియందు ఫ్యారీ, బిన్నీ కంపెనీలవారు పంచదార ఫ్యాక్టరీలను స్థాపించినారు. ఈ సమయమున ఇంగ్లండు స్వేచ్ఛా వర్తకనీతికి గడంగినది. దీవులయందు బానిసలను బాధించి వారికి కూలిలేమండచేసి తయారుచేసిన పంచదార ఇంగ్లండులోనికి ఎగుమతి అగుటప్రారంభమయింది. మన దేశములో కూలిఇచ్చి పనిచేయించుటవలన దీవులనుండి వచ్చిన పంచదార అంతవపుకగా గిట్టుబాటుకాలేదు. అందుచేత పరిశ్రమ క్రమేణ క్షీణించుట మొదలైనది.

తిరిగి ఈ పరిశ్రమకు పునరుద్ధరించుటకు పునాదు ఏర్పడి సంవత్సరములు పడినది. అయినా కేవల శీవస్వామిగారి వాగ్దాత ఉన్నది.

అధునిక యంత్రసామగ్రితో కూడిన ఫ్యాక్టరీలను
౧౯౦౩ లో నీహారులో మెట్టమెదులు స్థాపించినాడు
౧౯౦౦ సంవత్సరమున దేశములోనికి వచ్చి దానిని ముగి
ఎక్కువయినది. అయేదాదానియేడాదికి బాగుగా కట్టె
పొందినది. యాదనముయములోమూర్తిము కొంచెము
పక్కగిలినది.

దేశము	గౌరవ-గర్వ	గౌరవ-గర్వ
యమునైట్ కింగ్ దము	౯౦౦ టన్ను	౯౯౨౬-౨
సింగ్ పు	౧౦౦ "	౯౯౨౦-౦
జావా	౫౦౩౦౦౦ "	౯౯౧౦-౦
మారిషస్	౧౩౯౬౦౦ "	౧౦౦౦
నేటు సెటిల్ మెంటు	౨-౦౦ "	౧౧౦౦
పై నా	౧౫౦౦ "	౩౧౦౦
జపాన్	౧౦౦ "	౩౦౦౦౦౦
జర్మనీ	౨౦౦ "	౪౯౨౦౦
బ్రిటన్	౨౪౦౦ "	౯౯౨౦౦
నెదర్లాండు	౩౨౦౦	౨౬౬౦౦
ఇటలీ	౧౩౦౦	౩౨౦౦
జెర్మనీ	౨౫౦౦	౧౩౦౦
ఇటలీ	౩౨౦౦	౨౫౦౦
యమునైట్ కింగ్ దము	౧౫౦౦	౩౨౦౦
నెదర్లాండు	౧౦౦	౪౯౨౦౦
ఇటలీ	౨౦౩౬౦౦	౯౯౨౦౦
జెర్మనీ	౧౫౦౦	౯౯౨౦౦

సంవత్సరము దినములిక్రియారబంధన
౧౯౧౦-౧౧-౩౩ బి.౨౭౦ పుట్టిన
౧౯౧౭-౧౮ అక్టోబర్ ౨౭ పుట్టిన
యజ్ఞసుయములో విలవ
186౨-పుట్టిన దినములిక్రియానాము.

మరల ౧౯౨౩ నుండియు వి
ప్రకృతమునది. ఈవిధముగా ౧౯౨౯-
నాండినది. అనంతరములో ౧౯౩౩

విలుక సంపదారను దిగుమతిచేసికొన్నాము. ఇంతవల్లకా
ననవత్కరములోను దిగుమతికాలేదు.

ఈ కవితలను మనముగ్గు తెలివాము. మనకు
ఈ కవితలను అనేక దేశములనుండి వచ్చుచున్నది.
అందులో బాహు, మారిషీ దీవులు ప్రాముఖ్యత వహించి
విశిష్ట. ఈ కవితల ప్రతికలును ఏయే దేశములు మనదేశము
గానికీ ఎన్నిటములపంచదారను కనుగొని చేయుచున్నది
పుష్టియు, వానినిలవయు తెలుపబడియున్నది

[illegible]

దిగుమతి పన్నులు

ప్రతిదేశమందును ఆదేశపు పరిశ్రమలను రక్షించుటకై దిగుమతిపన్నులను విధించెదరు. దీనివలన ఆదేశ పరిశ్రమలు అభివృద్ధిచెందుటకై సావకాశము దొరుకును. మనదేశమందు ఈ రక్షణ ఎప్పుడను సరిగలేదు. మొదటలో మనదేశములోనికి దిగుమతియగు పంచదారపన్ను నామమాత్రముగా నుండెడిది అందుచే జావా, హావాయిదీవులలోని పంచదారయంతయు ఇక్కడి కగు మతియగుచు చెల్లిపోవుచుండెడిది. ప్రభుత్వమువారు గూడ ప్రజాసేవకై నమూనాగి పంచదార మీద దిగుమతిపన్నును హెచ్చుచేయుచు తరువాత కేవలము రక్షణగుంకముగా జనర్పిరి.

౧౮౯౪ - ౧౯౧౫ వరకు నూటికి రు ౫-౦-౦
 ౧౯౧౬ - ౧౯౨౧ మార్చివరకు ౧౦౦-కి రు ౧౦ ౦-౦
 ౧౯౨౧ - ౧౯౨౨ జూన్ వరకు ౧౦౦-కి రు ౧౫-౦-౦
 ౧౯౨౨ - ౧౯౨౫ జూన్ వరకు ౧౦౦-కి రు ౨౫-౦-౦
 ౧౯౨౫ జూన్ - ౧౯౩౦ ఫిబ్రవరి వుట్టికి ౧౯-౪-౦
 చొ (౯౦-౦-౦ బన్ను ౧-కి)
 ౧౯౩౦ ఫిబ్రవరి - ౧౯౩౧ సెప్టెంబరు వు. ౧-కి
 ౩౮-౧౩-౬ చొ. (బన్ను ౧-కి ౧౮౧-౪-౦)

పై పన్నులో ౩౦-౧౫-౨ మాత్రమే అసలైన రక్షణగుంకము. మిగిలిన ౭-౧౪-౪ అదనపురక్షణగా విధించిరి. దీనినిష్ఠకు తీసివైచివారు. కనుక ఇప్పుడు విదేశపు పంచదారమీద వు ౧ కి ౩౦-౧౫-౨ రక్షణగుంకము మాత్రమే యున్నది. ౧౯౨౫ నుంచి పన్నులు విధించుచున్న పంచదార దిగుమతి అగలేదు. దీనివలన ప్రభుత్వము వారికి కింద తెలుపబడినటుల రక్షణగుంకము వచ్చినది.

౧౯౦౦ - ౧౯౦౧	౫౩ లక్షల రూపాయలు
౧౯౦౯ - ౩౦	౮ కోట్ల ౭౦ లక్షలు
౩౧ - ౩౨	౮ కోట్లు
౩౨ - ౩౩	౬ కోట్ల ౮౪ లక్షలు
౩౩ - ౩౪	౬ కోట్ల ౧౦ లక్షలు

ఇంత రక్షణగుంకము వచ్చుటకుగాను ఎంత పంచదార దిగుమతి అయినది ఈ క్రింది పట్టికయందు తెలుపబడినది.

సంవత్సరము	దిగుమతి అయిన పంచదార	ఖరీదు
	టన్నులు	కోట్లు లక్షలు
౧౯౧౩-౧౪	౮౦౩౬౦౦	౧౪ ౨౯
౨౬ ౨౭	౮౨౬,౯౦౦	౧౮ ౩౬
౨౭-౨౮	౭౨౫౮౦౦	౧౪ ౫౦
౨౮-౨౯	౮౬౮౮౦౦	౧౫ ౮౬
౨౯-౩౦	౯౩౯౬౦౦	౧౫ ౫౧
౩౦-౩౧	౯౦౧౨౦౦	౧౦ ౫౪
౩౧-౩౨	౫౧౬౧౦౦	౬ ౧
౩౨-౩౩	౩౬౯౫౦౦	౪ ౧౨
౩౪ అక్టోబరు వరకు	౧౬౨౦౦౦	౧ ౭౦

౩౦-౩౧ లోని రక్షణతరువాత దిగుమతులు ఎటుల క్లిగిపోయినదియు పైపట్టికవలన గోచరమగును. అయినను గత ఏప్రిల్ వరకును ఉన్న టన్ను ౧ కి ౧౮-౪-౦ రక్షణగుంకము ఎక్కువయని చెప్పుటకు వీలు లేదు. ప్రక్క పుటలోని తొలిపట్టికలో గన్పరిచినటుల విశేషములందు పంచదారమీద విధించు రక్షణగుంకమును గాంచిన ఇది తగుమాత్రమే యనిపించును.

౧౯౨౯ నాటికి ౨౭౫౦౦౦౦ యకరములు చెరుకుక్రింద సాగుబడిలో ఉన్నది. ఆనగా ప్రపంచ మంతటను చెరుకు సాగుబడియగుచున్న భూమిలో నాల్గవంతు ఖరీదుకట్టిన ఇందులో పండించెరుకు ౪౨ కోట్ల రూపాయలగుచున్నది. అయినను అప్పటికి ఏటేటా ౨౧ కోట్ల రూపాయలు పంచదార దిగుమతి అగుచున్నది.

ఈ పరిస్థితులలో టారిఫ్ బోర్డువారు ౧౯౩౧లో భారతదేశ పంచదార పరిశ్రమకు ౧౫ సె|| రక్షణ కోరిరి. ౧౫ సంవత్సరములలో మొదటి ౭ సె|| లు టన్ను ౧-కి ౧౪౫-౦-౦ చొ|| మిగిలిన ౮ సంవత్సరము లును టన్ను ౧-కి ౧౨౫-౦-౦ ఉండవలెనని తెల్పి యుండిరి. ప్రభుత్వమువారు ఈ నూచనల కంగీకరించి రక్షణ యొసంగిరి.

దేశము	తూకము	రేటు	వివరములు
భారతదేశము	టన్ను ౧ కి	౧౮-౧-౦	ఇందులో ౩౬-౪-౦ అదనపు పన్ను ౧౪౫-౦-౦ మౌక్తిక రక్షణసుంకము. అదనపు పన్ను గత ఏప్రిలునందు రద్దుచేయబడినది.
జర్మనీ	౧౦౦ కి లోలకు (౨౦.౨-౪ పౌను)	౨౮-౧.౨-౦ లేక టన్ను ౧ కి ౨౮.౩-౮-౦	
జాన్స్ వీకా	౧౦౦ కి లోలకు	౧౪-౦-౨ లేక టన్ను ౧ కి ౧౪-౦-౧-౮	
ఫ్రాంకు	౧౦౦ పౌనులకు	౧౪-౦-౨ లేక టన్ను ౧ కి ౩౧౩-౮-౦	జర్మనీ, ఫ్రాన్స్, బోస్నియా స్లేవోవీయా రక్షణసుంకములను భారతదేశము నుండి తీసివేసినది.
యూనైటెడ్ కింగ్ డమ్	టన్ను ౧ కి	౧౭౩-౧౦-౪	
బొమ్బే స్టీల్	టన్ను ౧ కి	౩౪౨-౧-౪	
కెనడా	టన్ను ౧ కి	౨౦౮ ౧౦-౦	
ఆస్ట్రేలియా	టన్ను ౧ కి	౧౩౨ ౦-౦	
దక్షిణాఫ్రికా	టన్ను ౧ కి	౧౨౦-౫-౦	

రక్షణ ఫలితము

రక్షణవలన సద్యః ఫలితము వచ్చినదని చెప్పవచ్చును. మూడు ౧౦౦ క్రొత్త ఫ్యాక్టరీలకు స్థాపించి

నాడు. వీనిలో ఒక్కొక్కదానిలో సగటున ౬౦౦ టన్నులచేతకు ఖర్చుచున్నది. ఫ్యాక్టరీలు పెచ్చుకుట మనము ఏటేనా దిగుమతిచేసుకొనుచున్న పంచదార యంత్రాలయముల విలువ మాచిన బాగుగా తెలియును.

సంకల్పరము

సామాను దిగుమతి అయిన దేశములు — సామాను ఖరీదు, లక్షలలో

	యూనైటెడ్ కింగ్ డమ్	జర్మనీ	బెల్జియం	ఫ్రాంకు	మొత్తము
౧౯౨౮-౨౯	౧౬౩౦	౨౩	...	౬౧	౧౭౧౪
౨౯-౩౦	౮౪౯	౮	౩	౩౦	౮౯౦
౩౦-౩౧	౧౦౮౨	౨౩	...	౨౩౦	౧౩౬౮
౩౧-౩౨	౨౬౨౨	౧౧౮	౨౨	౨౨౨	౩౦౧౪
౩౨-౩౩	౯౧౪౮	...	...	...	౧౫౩౧౧
౩౩-౩౪	౧౬౬౮౯	...	...	...	౨౭౭౭౦

“త్రాగేవాడు ఇచ్చును తాల్ల పన్ను” అను సామెత

యొన్నది. ఆలాగున ఈ పన్నులన్నియు కొనుగోలుదారు భరింపవలసియుండు ననుకొనెదగా. కాని అట్టి ఆవధిర మేమాత్రమున లేదు. ఈ పన్నులవలన స్వదేశీ పంచదార విదేశీ పంచదారకంటె మణుగు ౧కి ౨-౦-౦

తక్కువగా దొరుకుచున్నది. అయినను మనదేశముందలి పంచదార చవుక అయి అందరికి అందుబాటులో నుండుటకు అనేక సమస్య లున్నవి.

౧. యు. పి. బీహారునందు పంచదార ఫ్యాక్టరీలు

విపరీతముగా బహులు దేరినవి. మద్రాసు, బెంగాలు రాజధానులందు ఫ్యాక్టరీలు చాలా తక్కువగా నున్నవి. వివిధ రాజధానుల కెగుమతి చేయుటకు రైల్వే కట్టు అనుపూలముగా నుండవలెను.

౨. పంచదార పరిశ్రమయందు ప్రస్తుతము వృ

ధాగా పోవుచున్న మొలాకుల సుపయోగపటివనల యును.

3. అధమము సానికి ఆరునెలలయినను యంత్ర లయములు పనిచేయుటకు వీలందునట్లుగా చెరుకుపంట యుండవలెను.

ఆధునికవిధానముల ప్రాముఖ్యత

మనదేశంలో చెరుకునుంచి బెల్లంవండడం తర తరాలబట్టి వస్తోంది. కాని ఇది ఆర్థికంగా ఆర్థోగ్యరీత్యా ఎంత లాభకరము అనేవిషయములో విచారించాలి. ఆర్థోగ్యం గురించి వాచవివాదాలు ప్రబలాయి ఆర్థికరీత్యా ఇది దేశానికి నష్టకరమని స్పష్టపర్చి ఆర్థికవేత్తల అభిప్రాయం. దీనినే ౧౯౩౧లో పంచదార కమిటీవారు తమ నివేదిక యందు తెలియపర్చారు.

“భారతదేశమందు పండు చెరుకులో నూటికి (రసములో) ౧౨ వంతులు పంచదారఉంటుంది. ఆధునికవిధానాలను అంగీకరించిన నూటికి ౯౨ వంతులు తీయవచ్చు. ప్రస్తుతము బెల్లమువండు చేత, నూటికి ౩ వంతులును మాత్రం తీస్తున్నారు. జావాలో నూటికి ౧౧ వంతులు సామాన్యంగా తీస్తారు”

దీనినిబట్టి చూడగా జావాలోకంటే మనము రసంలోనుంచి నాల్గువంతులు తక్కువ తీస్తున్నాము.

సంవత్సరము	బెల్లమునుండి పంచదారతీయ ఫ్యాక్టరీల సంఖ్య	కరిగించినబెల్లము	తయారుయిన పంచదార	౧౦౦కి ఎన్ని వంతులు అయినది
		టన్నులు	టన్నులు	
౨౩-౨౪	౨౨	౧,౨౦౩౦౧	౫౬౪౦౬	౪౬.౨౮
౨౫	౧౩	౬౮౪౫౧	౩౫౫౯౩	౪౯.౦౭
౨౬	౧౯	౭౩౯౧౪	౩౮౪౦౯	౫౧.౯౬
౨౭	౨౨	౧౧,౨౬,౭౧	౫౮౦౮౮	౫౧.౫౫
౩౧-౩౨	౧౭	౧౨,౬౧౫౯	౬౯౫౩౯	౫౫.౧౨
౩౩-౩౪	౨౨	౧౬,౨౦౦౦	౯౧౦౦౦	౫౬.౧౭

చెరుకునుండి బెల్లము, దానినుండి పంచదారచేయుటలో చాలానష్టమున్నది. ౧౦౦ మణుగుల చెరుకును తీసుకొని బెల్లమువండి దానిలోనుండి పంచదారతయారుచేసిన ౫౫ మణుగుల పంచదారవచ్చును. అనూదమణుగుల చెరుకునుండి సరాసరి పంచదార తయారుచేసిన ౯ మణుగులవరకు వచ్చును. అనగా దీనివలన ౩౫ మణుగుల

భారతదేశమందు చెరుకురసమునుండి తీయుచున్న పంచదార :

సంవత్సరము	నూటికివంతులు	జావాలో
౧౯౨౩ - ౨౪	౭. ౪౫%	
౧౯౩౧ - ౩౨	౮. ౮౯%	౧౧. ౯౨
౩౨ - ౩౩	౮. ౬౬%	

ప్రస్తుతము మనదేశమందు చూడ కొన్ని ఫ్యాక్టరీలలో నూటికి ౧౧ వంతులు తీయుచున్నారు. ప్రాత పద్ధతులవలన మనదేశమందు ముమారు ౩౦ లక్షల టన్నులబెల్లము తయారుగుచున్నది. ఈ బెల్లము కొంత బెల్లముగనే ఉపయోగపడచున్నది. మరికొంత బెల్లమునుండిపంచదారచేయు ఫ్యాక్టరీలయందు ఉపయోగించుచున్నారు. బెల్లమునుండి పంచదారతీయుట అంత లాభదాయకము కాదు. అందువలన అట్టిఫ్యాక్టరీల సంఖ్య మిగిలినవానితో పోల్చి చూచిన తక్కువగనే యున్నది.

ఈ క్రిందిపట్టికయందు బెల్లమునుండి పంచదార తయారుచేయుచున్న ఫ్యాక్టరీలసంఖ్యయు, ఎంతబెల్లమును కరిగించినదియు, నూటికి ఎన్నివంతులు పంచదార వచ్చినదియు తెలుపబడినది.

పంచదార లాభము వచ్చుచున్నది. అందువలన చెరుకు రసమునుండి పంచదారచేయు ఫ్యాక్టరీలసంఖ్య నానాటికి కృద్ధియగుచున్నది. ఈ దిగువపట్టికలో చెరుకురసమునుండి పంచదారను తయారుచేయుచున్న ఫ్యాక్టరీల సంఖ్యయు, వానిలో తయారుయిన పంచదారయు, నూటికి ఎన్నివంతులు వచ్చినదియు తెలుపబడినది.

సంవత్సరము	ఫ్యాక్టరీలసంఖ్య	తయారయిన పంచదార టన్నులు	ఎన్ని వంతులు వచ్చినదియు నూటికి	జావాలో గంంకి ఎన్ని వంతులు వచ్చినదియు నూటికి
౧౯౧౯-౨౦	౧౯	౨౩౩౦౦	...	...
౨౩-౨౪	౨౩	౩౮౩౧౨౪	౭.౪౫%	౧౧.౪౪%
౨౬-౨౭	౨౫	౬౨౯౪౧	౮.౪౭%	౧౦.౮౫
౩౦-౩౧	౨౯	౧౧౯౮౫౯	౯.౦౯	౧౧.౪౩
౩౧-౩౨	౩౨	౧౫౮౫౮౧	౮.౮౯	౧౧.౯౨
౩౨-౩౩	౫౭	౨౯౦౧౭౭	౮.౬౬	...
౩౩-౩౪	౧౩౫	౭౦౦౦౦౦	౮.౯	...

చివరను ఇచ్చిన ఫ్యాక్టరీలసంఖ్యలో కొన్ని ౧౯౩౪ జనవరి ౧౫నాడు వచ్చిన భూకంపమువలన పాడయిపోయినవి. రక్షణ ఇచ్చినప్పటినుండి రోజుకి రోజు కొత్త ఫ్యాక్టరీలు, నూతన విధానాలవలంబించడంతో మన దేశంలో .....

పంచదార కావలసినదానికంటే ఎక్కువ తయారగుచున్నదా?

ప్రతిదేశమందును ఉత్పత్తిని విడుదలచేసే పాను రస్య ముండవలెను. లోగడ గనబరిచినటుల భారతిదేశ

పంచదార పరిశ్రమ దినదినాభివృద్ధి పొందుచుండిన ఇతర దేశములందువలె మనదేశముందు కూడ పంచదార విస్తారముగా నిలువయుండిపోవు నని సూచనాముండు వచ్చును. ఇంపీరియల్ ఘర్ టెక్నాలజీస్టుక్రి వాస్తవంగా ౧౯౩౫ ఆఖరు మనకు కావలసినదానికంటే ౬౦౦౦ టన్నులు నిలువయుండునని అంచనా వేసియున్నారు. ఆయన అంచనా ప్రకారము దిగువపట్టిక యందు మనదేశము మొత్తమునకు కావలసిన పంచదార అందులో మనదేశమందు తయారగుచున్న మొత్తమును తెలుపబడియున్నది.

పంచదార	౧౯౩౧-౩౨	౩౨-౩౩	౩౩-౩౪	౩౪-౩౫
ఖర్చుఅయిన రేక కావలసినది	౯౮౨౫౪౦ ట.	౯౪౦౦౦౦ ట.	౯౪౦౦౦ ట.	౯౪౦౦౦౦ ట.
మనదేశమందు తయారయినది	౪౭౮౦౦౦ ట.	౬౨౬౦౦౦ ట.	౮౮౬౦౦౦ ట.	౯౪౬౦౦౦
దిగుమతిఅయినది రేక మిగిలిపోయినది	౫౦౪౫౪౦ ట.	౩౧౪౦౦౦ ట.	౫౪౦౦౦ ట.	౬౦౦౦ ట.
				మిగిలిపోవును

పై అంకెలను పట్టికయినను ఈ ౬౦౦౦ టన్నులు ఎక్కువయిన చెప్పబడు వీలులేదు. ౩౧-౩౨ అంకెలను బట్టి చూచిన పంచదార ఖర్చు తగ్గట కొనిపించుచున్నది. మనదేశమందు పరిశ్రమ కాగుగా వృద్ధిపొంది ఖరీదు తగ్గటతోడనే ఇంకను ఎక్కువ ఖర్చుకావచ్చును.

(౧) వర్తకమాండ్యము తగ్గినకొలదియు ఎక్కువ పంచదార ఖర్చుఅగును.

(౨) పంచదార ఖరీదు తగ్గిన కొనుబడి ఎక్కువగును.

ఇందుకు నిదర్శనముగా ౧౯౨౯-౩౦ లో మణుకు ౧ కి ౯-౦-౦ అమ్మినపుడు ౧,౨౧౫,౫౫౫ టన్నులు ఖర్చుఅయినది. ౧౯౩౦-౩౧ లో మ ౧ కి ౮-౧౧-౦ అయినప్పుడు ౧౩,౨౪౯,౨౩ టన్నులు ఖర్చు అయినది. దీనినిబట్టి మ. ౧ కి ౦-౫-౦ తగ్గటచే ౧౦,౯౩౩౮ టన్నులు ఎక్కువ ఖర్చుఅయినది.

(3) ప్రజలు విస్తారము తెల్లము వాడుచున్నారు. కాలక్రమేణ తెల్లముతయు పంచదారవాడుటలోనికి మాగును.

ఈ క్రిందిపట్టిక కందు మనిషి ౧కి ఎన్ని పౌనుల తెల్లము, ఎన్ని పౌనులపంచదార వాడుచున్నదియు తెలియబర్చబడింది

సంవత్సరము	మనిషికి వాడిన పంచదార	మనిషికి వాడిన తెల్లము	మనిషికి మొత్తము వాడిన తెల్లము పంచదారకలిపి
౧౯౨౩-౨౪	౪౩ పౌనులు	౧౬౨ పౌనులు	౨౦౫ పౌ
౧౯౨౪-౩౦	౮౩ " "	౧౧౯ " "	౨౦౨ " "
౩౦-౩౧	౭౫ " "	౧౪౨ " "	౨౧౭ " "
౩౧-౩౨	౬ " "	౧౩౩ " "	౨౩౯ " "
౩౨-౩౩	౫౫ " "	౨౦౫ " "	౨౬౦ " "

పై పట్టికను చూచిన అసలుపంచదార తెల్లము వాడుటయందే వృద్ధికన్వృత్యున్నది దేశము ఆర్థికస్థితి బాగుపడిన ప్రపంచముందు అన్ని దేశములలో సమానముగ మనముకూడ వాడుతాము. ప్రస్తుతము పంచదార వాడుటయందు మనదేశము వెనుకబడియున్నది. ఈ దిగువపట్టికయందు మనిషి ౧కి వాడుపంచదార మొత్తము తెలుపబడియున్నది.

జపాను	అ.అ. పౌనులు	అ.అ. పౌనులు
పర్షియా	౨౪.౭ " "	౨౨ " "
అసియాపగటు	౧౫.౪ " "	౧౫.౯ " "
ఆఫ్రికా	౧౩ " "	౧౨.౩ " "
అమెరికా	౭౯ " "	౭౪౯ " "
ఆస్ట్రేలియా	౧౧౧.౧ " "	౧౦౭౮ " "
ప్రపంచం	౩౦.౪ పౌనులు	౩౦.౮ పౌనులు
మీద సగటున		

సగటున మనిషికి వాడుచున్న పంచదార

దేశము	౨౪-౩౦	౩౦-౩౧
యూరపు		
జర్మనీ	౫౫.౮ పౌనులు	౫౫.౬ పౌనులు
జకోస్లావియా	౬౧.౧ " "	౬౦.౨ " "
ఆస్ట్రియా	౭౨.౧ " "	౬౪.౪ " "
స్విట్జర్ లెండు	౯౩.౭ " "	౯౮.౫ " "
ఫ్రాంసు	౫౫.౩ " "	౫౭.౩ " "
బెల్జియం	౬౧.౯ " "	౬౧.౭ " "
యునైటెడ్ కింగ్ డమ్	౯౬.౮ " "	౧౦౮.౫ " "
డెన్మార్క్	౧౧౫.౭ " "	౧౧౯.౩ " "
యూరపు సగటున	౩౯.౫ " "	౪౨.౧ " "
చైనా	౪.౯ " "	౪ " "
ఇండియా	౨౦.౫ " "	౨౨.౨ " "

చెరుకుపంట

పంచదారపరిశ్రమకుగాని, తెల్లమునకుగాని, తినుటకుగాని ఏటేట ౫ కోట్ల, ౫౦ లక్షల టన్నుల చెరుకును పండించుచున్నారు. ఇందులో అధికభాగము యు. పి. యందు పండుచున్నది. సర్ టి. విజయ రాఘవాచారిగారు బట్లరు పరిశోధనాలయముపట్ల ప్రవానోత్సవసందర్భమున మాట్లాడుచు మద్రాసు బొంబాయిరాజధానులందు పంటచెరుకుకొక్క మిరటు, గోరఖపూరుజిల్లాలయందు పండుచున్నదని వాక్రబద్ధియున్నారు.

అయినను చెరుకుపంట ప్రోత్సహకరణగా యున్నదని చెప్పుటకు వలనుపడదు. చెరుకునందు సరియైన విత్తనములు నాటుటలేదు. స్వభావతఃపూర్వ చారపరాముడైన భారతదేశపురుగు వానినుపయోగ

గింపడు. ఈపంట అన్ని రాష్ట్రములందున సమానముగ లేదు. ఈదిగువట్టికయందు ఏయేరాష్ట్రములందు ఎన్ని యకరములు సాగుబడిలోయన్నదియు తెలుపబడినది.

రాష్ట్రము	యకరముల సంఖ్య	మొత్తము సాగుబడిలో
యా. పి.	౧౭౩౧౦౦౦	౫౧.౮
పంజాబు	౪౬౭౦౦౦	౧౪.౬
బీహారు	౪౧౮౦౦౦	౯.౯
తెంగాలు	౨౫౧౦౦౦	౭.౨
మద్రాసు	౧౨౦౦౦౦	౩.౬
బాంబాయి	౧౦౨౦౦౦	౩.౩

ఇప్పుడిప్పుడు క్రొత్తవిత్తనముల వాడుబడెందు యభివృద్ధి గాఢించుచున్నది. ౩౩-౩౪ లెఖల ప్రకారము మొత్తము చెరువుసాగుబడి సగముకుపైగా కొత్తవిత్తనములతో చేయుచున్నారు.

సంవత్సరము	క్రొత్తవిత్తనములచేపాగుచున్న యకరముల సంఖ్య
౧౯౨౩-౨౪	౬౦౬౦౪
౧౯౩౦-౩౧	౮౧౭౦౯౪
౩౧-౩౨	౧౧౭౦౪౭౯
౩౨-౩౩	౧౮౧౪౩౮౮

విత్తనము అపయోగించుటయందు తగుబాగ్ల త్త వహింపవలయును. యే పి. వ్యయపాతకాఖివాసి విశేష ప్రకారము కోయబుత్తూరు నెం ౨౧౫ మానూల పరిసరములందు బాగ్లకే యుండును. కాని దీనికి తెల్లగు రచ్చిన ఏమాత్రమును నలుపబడాలదు. తెల్లగు రచ్చికాగు ఒకు నెల్లొ ౨౦౦-౨౪౪ బాగుగ యుండును. దేశవాళీ విత్తనములను య ౧-౧౩ ఒత్తులనుండిన కోయబుత్తూరు విత్తనములచే ౩౬ ఒత్తులవరకు పంపి చున్నది.

మనరాష్ట్రముందు ౧౯౩౨-౩౩ లెఖల ప్రకారము లక్ష ఎకరములచేపాగుచున్నది. ఇక్కడ ఉష్ణము ౨౦-౨౬ డిగ్రీ మధ్యయుండును. అందుచేత కోయం

బుత్తురు విత్తనములు బాగుగ కావేమో! (?) అయినను కృష్ణాజిల్లాయందు కోయంబుత్తూరువాడినవాట ౪౦ ఒత్తులుకూడ అయినది. టారిఫ్ బోర్డువారి లెఖల ప్రకారము చెరువు మ ౧-౧౩ ౦-౭-౦ మొదలు ౦-౧౨-౦ వరకు ఖర్చుచున్నది. కాని ప్రస్తుతము ౦-౪-౦ మొ ౦-౬-౦ వరకు గిట్టుబాటునుచున్నది.

పండిన చెరువుకంటేయు అనేక విధముల యేపయోగించుచున్నాము.

౧. మామూలరసమునుండి పంచదార తయారు చేయుట

౨. తెల్లముచేయుట

౩. గ్రామాదులందు తెల్ల పుప్పాకము, ముతకపంచ దారచేయుట

౪. విత్తనములకు

౫. వట్టిచెరువుకే ఉపయోగించుట

పై విధముల ఎంతెంతచెరువు ఏటేట ఉపయోగించబడుచున్నదో క్రిందపట్టికయందు గనపరచబడినది.

సంవత్సరము	పాల్వీకీలో ఉపయోగించినది	తెల్లములందు దాక చేయుటకు	క్రొత్త విత్తనములందు ముతక పంచదారకు	క్రొత్త విత్తనములందు యకరముల సంఖ్య	మొత్తము
౨౩-౨౪	౫౧౪౦౦౦	౧౨౦౩౦౦౦	౪౦౦౦౦౦	౫౩౦౦౦౦౦	౩౮౪౫౦౦౦౦
౨౫	౪౩౪౦౦౦	౬౮౫౦౦౦	౪౦౦౦౦౦౦	౫౧౨౦౦౦౦	౨౯౩౬౬౦౦౦
౩౦	౧౩౧౭౦౦౦	౫౭౭౦౦౦	౪౦౦౦౦౦౦	౫౨౫౦౦౦౦	౩౫౭౮౦౦౦౦
౩౧	౧౭౮౩౦౦౦	౧౨౬౨౦౦౦	౫౦౦౦౦౦౦	౫౪౦౦౦౦౦	౪౩౩౧౬౦౦౦
౩౨-౩౩	౩౩౫౦౦౦౦	౧౬౨౦౦౦౦	౫౫౦౦౦౦౦	౫౫౦౦౦౦౦	౫౦౦౦౦౦౦౦

చెరుకు పంటనుబట్టియే ఆయా రాజధానులందు ఘాట్టరీలు వృద్ధిపొందుచున్నవి. ఈ దిగువపట్టికయందు ఆయా రాజధానులందు పనిచేయుచున్న ఘాట్టరీలసంఖ్య తెలుపబడినది.

రాజధాని పేరు పనిచేయుచున్న ఘాట్టరీలసంఖ్య
౧౯౩౧-౩౨ ౩౨-౩౩ ౩౩-౩౪ ౩౪-౩౫

యు. పి.	౧౪	౩౩	౭౦	౫౦
దీహాద్, ఒరిస్సా	౧౨	౧౯	౩౪	౩౭
పంజాబు	౧	౧	౯	౧౨
మద్రాసు	౨	౨	౧౧	౧౩
బొంబాయి	౧	౧	౮	౧౦
బెంగాలు	-	-	౨	౬
బర్మా	౧	౧	౮	౧౦

పంటయం దభివృద్ధి, పరిశ్రమయం దభివృద్ధి గాంచిన ఇదంతయు రక్షణ ఫలితమని వేరు చెప్పవలసి లేదు. ౧౦-౭-౧౯౩౩ సిల్లాలో జరిగిన ఘగర్ కాన్ఫరెన్సునందు అన్ని రాష్ట్రముల ప్రతినిధులును రెండు సంవత్సరముల రక్షణవలన ఊహితమైన యభివృద్ధి బొందినదని తెల్పిరి. మన రాష్ట్ర ప్రతినిధి యగు పరిశ్రమాధికారి మద్రాసు రాజధానియందలి పరిశ్రమల పూర్వోత్తరముల నుద్గడించుచు మన రాష్ట్రమందు సంవత్సరమునకు లక్ష టన్నులు ఖర్చుచున్నదనియు, అందులో ౫౫ వేల

టన్నులు దిగుమతి అగుచున్నదనియు, ఈ దిగుమతి ఆగి పోవువరకు రక్షణ లాభముపొందినదని చెప్పటకు వీలు లేదనియుననెను.

ఘాట్టరీదారులకు, చెరుకు పండించు రైతులకు గల వరస్పర సంబంధము

౧౯౩౩ జూలైలో సిల్లాలో జరిగిన ఘగర్ కాన్ఫరెన్సునందే ఈ విషయమై చూడ చర్య జరిగినది. రైతుల రక్షణకై చెరుకుధరను నిర్ణయించు చట్టము ఒకటి యుండవలెనను ఉపపాదనవచ్చినది. కాని చాలామంది దీనికంగీకరింపలేదు. ప్రస్తుత మొసంగుచున్న ధరలు బాగుగ నేయున్నవనిరి. ఇంపీరియల్ ఘగర్ టెక్నాలజిస్ట్ డ్రైవాప్రకారం సలహా బాగుగా యున్నది. ఆయన సలహా ప్రకారము ఒక మణుగు చెరుకునుండి రెయ్యారగు పంచదార ఖరీదులో సగము రైతుకి య్యవలెను. దీనినిబట్టి ఆరైతు చెరుకులో పంచదార ఎంత ఎక్కువగా నుండిన అంత ధరవచ్చును. దీనినిబట్టి రైతు మంచి విత్తనముల నుపయోగించి తన చెరుకులో పంచదార నెక్కువచేయ ప్రయత్నించును. ఈ పంచదారమొత్తమును ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించవలెను. ఉదాహరణమునిమిత్తము ఈక్రింది పట్టికయందు చెరుకురసములో నూటికిగల పంచదారను బట్టి అప్పుడుగల పంచదారబజారుధర కనుగుణముగా మణుగు ౧ కి చెరుకుధర నిర్ణయించబడినది.

పంచదార ధర
మ. ౧ కి

మణుగు చెరుకునుండి తీయగల్గిన చెరుకును బట్టి చెరుకుధర మ. ౧ కి

పంచదార నూటికి	౧౦౦ కి ౮. ౭౫	౯ వంతులు	౯. ౨౫ వంతు	౯. ౫ వంతు
౮. ౫ మ. అయిన	వంతున అయిన	అయిన	లు అయిన	లు అయిన
రు. అ. పై.	రు. అ. పై.	రు. అ. పై.	రు. అ. పై.	రు. అ. పై.
౮-౦-౦ అయిన	౦-౫-౬	౦-౫-౭	౦-౫-౯	౦-౫-౧౦
౮-౮-౦	౦-౫-౯	౦-౫-౧౦	౦-౬-౧	౦-౬-౨
౯-౦-౦	౦-౬-౧	౦-౬-౨	౦-౬-౩	౦-౬-౪
౯-౮-౦	౦-౬-౫	౦-౬-౬	౦-౬-౭	౦-౬-౮
౧౦-౦-౦	౦-౬-౯	౦-౭-౦	౦-౭-౧	౦-౭-౨

మొదటలో టారిఫ్ బోర్డువారు పంచదార తయారుచేయుటకు, ౮-3-3 అనుననియు తర్వాత ౬-౧౦-౯ కు తగ్గుననియు అంచనా వేసిరి. నూటికి రు. ౧౦-౦-౦ లాభము వేసినను మ. ౧ కి ౯-౫-౯ మొదట లోను, తర్వాత ౭-౧౨-౫౫౫ చొ. అమ్మకమ్మనని అంచనావేసిరి. కాని వీరు అంచనావేసినప్పుడు మొలాసులమీద మ. ౧ కి ౦-౧౦-౮ చొ. బాగానే చెరుకు పిప్పిమీద మ. ౧ కి ౦-౬-౯ రాకమ్మననుకొనిరి. కాని ఇప్పుడు మొలాసులమీద దమ్మిడి అయినను గిట్టుబాటు అనుటలేదు. అందుచేత టారిఫ్ బోర్డువారి అంచనా ప్రకారము మ. ౧ కి ౮-౧౧-౧౧ మొదటలోను తర్వాత ౭-౧-౬ ఖరీదు అగుచున్నది.

కాని యథార్థసిరి గమనించిన మ. ౧ కి ౭-౦-౦ మొదలు ౭-౮-౦ గిట్టుబాటుగుచున్నది. అమ్మకపు ధర ౮-౮-౦ యున్నది. ఈపరిస్థితులలో రైతుకు చెరుకు నకు మణుగు ౧ కి ౦-౬-౦ చొ. ఇచ్చుచున్నారు. దీనివలన రైతున కేమియు నష్టములేదు. పరిశ్రమబాగుగాలేనప్పుడు రైతునకు మణుగు ౧ కి ౦-౧-౬ లేక ౦-౨-౦ మాత్రమే దొరుకుచుండెను. ౧౯3౪ జనవరి ౪ వ తారీఖున పాట్నూలో జరిగిన ఘగరుకాన్ఫరెన్సునందు బీహారువ్యవసాయ కాభిధికారి మ. ౧ కి ౬౦౦, లేక ౮౦౦ మణుగుల చెరుకు తయారగుననియు, దీనికిగాను రైతుకు మ. ౧ కి రు. ౧౨౫ లేక ౧౫౦ ఖర్చుఅగును. అందువలన రైతుకు మణుగు ౧ కి చెరుకు ౦-౨-౦ లేక ౦-౨-౬ ఖర్చు అగుచున్నది. ఇప్పుడు మ. ౧ కి ౦-౬-౦ దొరుకుచున్న మొత్తముమీద రు. ౧౫౦ మొదలు ౨౦౦ వరకు లాభము వచ్చుచున్నది.

జానాయందు చెరుకుపండించురైతులే ఫ్యాక్టరీల యందు వాటాదార్లు అయియున్నారు. ఈపద్ధతినే ప్రస్తుతము కృష్ణాజిల్లా యందుస్థాపించిన ఫ్యాక్టరీలయందు అనుసరించియున్నారు. ప్రతివాటాకును కొన్ని ఎకరములు చెరుకుసాగు ఉండవలయును. దీనివలన నాల్గు లాభము లున్నవి.

౧. ఫ్యాక్టరీయందు అధికలాభమునకై మంచి విత్తనము వేసిన చెరుకునందు పంచదార వృద్ధిచేయును.

౨. సరియైనకాలమునందు ఫ్యాక్టరీకి చెరుకు అందుబాటులో యుండును.

౩. ఫ్యాక్టరీల పోటీవలన చెరుకుకు ఎక్కువ వల నీయవలసిన యవసరముండదు.

౪. ఫ్యాక్టరీలాభమే తనలాభముగ రైతు గ్రహించును.

కాని ప్రస్తుతము కృష్ణాజిల్లాచెరుకుపంటవిషయము అర్థిక ముగలాభదాయకముగాదేమోఅనిసంశయముప్రబలుతోంది. దీనికి ముఖ్యంగా ఫ్యాక్టరీదారులు, ప్రభుత్వమువారి సహాయముతో ప్రస్తుతము యు. పి. బీహారుకున్న కేనుకంట్లోలుఆట్టును అమలులోనికి తెచ్చిన బాగుండును. ఫ్యాక్టరీదారులు రైతులకు చెరుకువిత్తనముల సప్లయిచేయుటలో ఈదిగువ విషయములను గమనించవలెను.

౧. ఫ్యాక్టరీయజమానులు రైతులందరకు ఒక నెంబరు విత్తనమునివ్వక వివిధనెంబర్ల విత్తనమును ఇవ్వాలి. ఇది ముఖ్యము. ఆనూనెంబర్ల పంటకు వచ్చు కాలమును గుర్తించి ఇవ్వవలెను. కోయలబత్తూరు విత్తనములు ఏడునెలలు మొదలుకొని పదుకొండు నెలల వరకు పంటకువచ్చేవి ఉన్నాయి. తక్కువ కాలంలో పంటకు వచ్చువానియందు చెరుకు తక్కువగా పండును. అయినప్పటికి దీనివలన ఫ్యాక్టరీ త్వరగా పని ప్రారంభించడానికి వీలవుతుంది. అందుచేత తక్కువ కాలముల పంటకువచ్చు చెరుకును పండించు రయితలకు చెరుకుకు కొంచెము ఎక్కువధర ఇచ్చినవారికి ఆనెంబరును పండించుటకు ఉత్సాహకరంగా ఉంటుంది.

౨. చెరుకుపండించు రైతులందరకును ఆఫ్యాక్టరీ అందుబాటులో నున్నవారందరికిని చెరుకు మ. ౧ కి ౦-౫-౬ కంట్లోలు ఆట్టుప్రకారం గ్యారంటీచెయ్యాలి.

౩. రైతుకుగాని, ఫ్యాక్టరీదార్లకు గాని నష్టము గాకుండునటులు ఒకచెరుకుపరిశీలకుని (Cane superi-

ntendent) నియమించాలి. ఈ పరిశీలకుడు రిఫ్రేజ్టోరీ
టరు అనుయంత్రముద్వారా ఆయా రైతుల పొలములందు
చెరుకును పరిశీలించుచు నప్తముగాకుండగ కోయదగిన
సమయమును వారికి తెల్పుచు దానినిబట్టి వారిచెరుకుకు
ఫ్యాక్టరీయందు అదనుకు విడుదలయగునట్లు చూడాలి.
అనగా ఈచెరుకు పరిశీలకుడు రైతులకు ఫ్యాక్టరీదారు
లకు మధ్యరీతిగా ఉంటాడు. ఇది జేబులో ఇమిడి
పోవు చిన్నయంత్రము. దీనిని ఎక్కడికైతె నను తీసుకొని
పోయి చిన్నచెరుకుముక్కను దానిలో పెట్టిపిండిన ఆరస
మునందుగల పంచదారయు దాని స్వచ్ఛతయు గూడ
తెలియచేస్తుంది. దీనివలనను చెరుకుకోయదగిన యదను
పొడయిపోవుననుచుం తెలుస్తుంది.

క. ప్రస్తుతము వృథాగాపోవుచున్న మొలను
లను కోట్లు వేయుటయందు (తెంపుకూరులో ఉపయో
గించియున్నారు) ఉపయోగించవలయును. లేనిచో పొల
ములో వేసినను సక్రమజనిరి బాగుగా వృద్ధిపరిచి ఎరువుగా
పనిచేయును. దీని విషయమై నీలరెడ్డు ధరగారు
చాలా పరిశోధనచేసి మొలనులను పొలములందు
వేసిన అగమము నూటికి అయిదారు వంతులయిన వృద్ధి
అవుతుంది.

పరిశోధనావశ్యకత

౧౯౩౫ మార్చిలో సప్తాకమివేషింపబడు డాక్టరు
సిగ్నిస్ బాధమ్మగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు “౧౧ కొట్ల ౨
లక్షలు జనాభాగల యునైటెడుస్తేట్టునందు ౩౦౦౦
పరిశోధనాలయములుగలవు. ౩౫ కొట్లుగల భారతదేశ
మందు అందులోమాడవకుంతైన శాతము చెప్పియుండిరి.
పంట, పరిశ్రమ, పరిశోధనకు ఆత్యంత సన్నిహిత
సంబంధము గలదు. పరిశోధనతో అనుగుణ్యముసాగు
బడి, పరిశ్రమయూండిన దేశము వృద్ధిలోనికివచ్చును.

టారిఫ్ బోర్డువారు చెరుకుపరిశోధనకై ఏటేటా
౧౦ లక్షలు ఖర్చుపెట్టవలెనని చెప్పిరి. ౧౬ వేల యకర
ములు సాగుబడియందున్న జావాయందు

పాసంబర్లీము పరిశోధనాలయమునకు ౧౪
లక్షలు ఖర్చుపెట్టుచున్నారు. ౨ లక్షల ౭౫ వేలయక

రములు సాగుబడియున్న కొల ౧౦ లక్షలు పరిశోధనకై
ఖర్చుపెట్టుట విచారకరము.

నోయల్ డియర్ గారు జావాయందుజరుగుచున్న
టుల భారతదేశమందుగూడ చెరుకునందు ఈ దిగువవిధ
ముల జరుగవలెనని నూచించిరి.

౧. చెరుకుసాగుబడి.

౨. చెరుకుతెగుళ్లు.

౩. పరిశ్రమ విధానములు.

౪. ఆర్థికపరిశోధన.

వ్యయసాయము:— మందర భూమిస్వభావము
బాగుగా పరిశోధింపవలయును. దానినిబట్టి దానిశీవలయు
ఎరువులు నిర్ణయింపవలయును. చెరుకునందు కొత్తవిత్త
నముల తయారుచేయుచుండవలయును. భూమి, వాతా
వరణములబట్టి విత్తనముల నిర్ణయించవలయును.

చెరుకు తెగుళ్లు:— తెగుళ్లను కలుగజేయు నూత్ను
జీవుల జీవితచరిత్రను సమగ్రముగా పరిశోధించి వలయు
నివారణములకనిపెట్టవలయును. భూమి ఆతెగుళ్లను ఎంత
వరకు దోహదముచేయుచో పరిశీలించవలయును. ఆ
కోగము ఆభూమియందు అంతకు పూర్వమున్నదో
ఎంతకాలమునుండియున్నదో చూడవలయును. దీనిని
బట్టి దున్నుట, రాసాయనికము, నీటిపారుదలనిర్ణయింప
వలయును.

పరిశ్రమయందు పరిశోధన:— పరిశ్రమయందు
నూత్నవిధానము లనుసరించుటకై ప్రత్యేకమొక ఫ్యాక్టరీ
యందు పరిశోధన సలుపవలయును. ఆ ఫ్యాక్టరీఖర్చు
ఫ్యాక్టరీలసంఘమో, ప్రభుత్వమో భరింపవలయును.
మిగిలిన ఫ్యాక్టరీలన్నియు ఆపరిశోధన ఫలితములబట్టి
మార్పులు కలుగజేయుచుండవలయును.

ఆర్థిక పరిశోధన:— సాగుబడి ఆర్థికముగా
ఉండవలయును. మనదేశమందు సగటున య. ౧కి ౧౩
టన్నులచెరుకు పండుచున్నది. దీనిలోనుండి నూటికి ౯
వంతులు పంచదారవచ్చును. జావాయందు చూదిన
య. ౧.కి ౫౦ టన్నులచెరుకు అగును. దీనిలో నూటికి

౧౨వంతులు పంచదార తయారగును. అనగా జావా యందు మ. ౧.కి ౬ టన్నులు పంచదార అగుచున్నది. మనదేశమంగు ౧౬ టన్నులు అగును. హవాయిదీవులందు ౭ లేక ౮ టన్నులు కూడ తయారగుచున్నది. రైతు పంటన, పరిశ్రమను వృద్ధిచేసిన పంచదార ధరతగ్గి అందరకు అందుబాటులో ఉండును. రైతుకు య. ౧ కి ౪౦ టన్నులు చెరువ అయిన మ. ౧ కి ౦-౨-౦ చొ. ఇచ్చినను ౧౭౦-౦-౦ వచ్చును. అప్పుడు నూటికి ౧౦ వంతులు పంచదార తీయగల్గిన మ॥ ౧కి ౪-౮-౦ గిట్టు బాటుయగును. దీనికంతయు పరిశోధన సలుపవలయును. ఇందులకై ప్రభుత్వమువారు ఖర్చుపెట్టు పది లక్షలుచాలవు. గత ఏప్రిలనందు విధించిన ఎక్సైజువలన వచ్చు ౧౪౭ లక్షలలో నాల్గవంతు ౩౭ లక్షలైన ఖర్చుపెట్టుట వాంఛనీయును.

మొలాసులను, బాగాసి నువయోగించుట

గానుగలనుండి వచ్చిన పిప్పియు సెంట్రీఫ్యూగల్ యంత్రములనుంచి వచ్చిన మొలాసులను సరిగా నుపయోగించుటలేదు. వీనినుండి ఎంత ఎక్కువ మూల్యము రాబట్టిన పరిశ్రమకు అంతలాభముగా యుండును.

మొలాసుల ఉపయోగము:— సెంట్రీఫ్యూగల్ యంత్రములోనికి వచ్చిన చెరుకు రసములో ౯వంతులు పంచదారయు ౪ వంతులు మొలాసులునుండును. మొదట లో దీనిని కొంత ఎరువుక్రింద చవుకబారు పంచదార తానలలోనికి ఉపయోగించినను ఇప్పుడు మిగిలిపోయిన మొలాసులన్నిటికి ఉపయోగము కనుబడుటలేదు.

మిగిలిపోయిన మొలాసులు

౧౯౩౦-౩౧	౨౬౯౦౦౦ టన్నులు
౩౧-౩౨	౩౬౬౦౦౦ ,,
౩౩-౩౪	౫౦౦౦౦౦ ,,

వీనిని అనేకవిధముల నుపయోగింపవచ్చును.

౧. మెథిలేటెడ్ స్పిరిటును తయారుచేయుట

౨. పశువులమేత

౩. ఈప్టు తయారుచేయుట

౪. ఎరువులు

౫. గోడ్లమీదవేయుట

౬. పంచదారతోనటు తయారుచేయుట

౭. ఇంధనముగా వాడుట

౮. పెట్రోలునందు కలిపివాడుటకు అల్కహోలు తయారుచేయుట

౧. మెథిలేటెడ్ స్పిరిటుతయారుచేయుట:— మనము ప్రతిసంవత్సరమును దాదాపు ౧౦ లక్షల గ్యాలన్ల స్పిరిటును దిగుమతి చేసుకొనుచున్నాము.

౧౯౩౧ ౩౨ ౧౦౫౨౪౦౦ గ్యాలన్లు

౩౨-౩౩ ౮౫౬౮౦౦౦ గ్యాలన్లు

విదేశములందు పంచదారపరిశ్రమ లాభమునకై మోటారుకారులందు వాడు పెట్రోలునందు నూటికి కొన్నివంతులు చొ॥ స్పిరిటు కలుపవలెనని కాసనమున్నది. దీనివలన దేశమందు తయారగు స్పిరిటు ఖర్చు అగును. ఈ కాసనముచే మోటారుకారులకు నష్టమేమాత్రమును లేదు. మనదేశమందు ౧౦౦కి ౮౦ వంతులు పెట్రోలు ౨౦ వంతులు స్పిరిటు కలుపవలెనను కాసనమునకు ఉత్తరహిందూస్థానమునందు ౧౦౬౯౬౦౦౦ గ్యాలన్ల స్పిరిటు ఖర్చును, కాని ఉత్తరహిందూస్థానమున మిగిలిపోవు మొలాసులనుండి స్పిరిటుతీసిన ౨౩౦౦౦౦౦౦ గ్యాలన్ల స్పిరిటువచ్చును. ఉత్తరహిందూస్థానముందు మిగిలిపోయిన ౧౩౦౦౦౦౦౦ డబ్బీలదేశమున ఖర్చుఅగును.

మొలాసులు మిగిలిపోవుటవలన వానిధర ఎట్లు పోవుచున్నదో క్రిందిపట్టికవలన గోచరమగును.

మ ౧ కి ధర

౧౯౩౧	౧-౮-౦
౩౨	౦-౧౦-౦
౩౩	౦-౪-౦
౩౪	౦-౦-౦

ఇందులకుగాను స్పిరిటుమీదపన్నును ౧౦౦ కి ౭౬ నుండి ౨౫ చేయవలయును. అప్పుడు దిగుమతి పూర్తిగా ఆగిపోవును. ఇందువలన ప్రభుత్వమువారికి ౭౫ వేలుమాత్రమే నష్టము కల్గును. అఖిలభారత వ్యవ

సాయ పరిశోధక సంఘమువారు ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారికి సిఫార్సు చేసియుండిరి. అందులకై ఆమృత పరము, కాన్పురునందు డిప్టిరిలండ్వలెనగిరి, స్పిరిటు తయారుచేయుటకు కూడ ఎక్కువ ఖరీదు అవకాలదు. దీనివలన ప్రస్తుతము వృథాగా పోవుచున్న మొలాసులకు మ ౧ కి ౦-౬-౦ గిట్టుబాటుగును.

మెథిలేటెడ్ స్పిరిటు చేయుటకుగాను

గ్యాలను ౧ కి అగుఖర్చు.

మొలాసులు మ. ౧-కి ౦-౬-౦ మో	గ్యాలను స్పిరిటు చేయుటకు అగు మొలాసుల ఖరీదు	౦-౪-౯
వీనినుండి స్పిరిటుచేయు పరికరములకు		౦-౨-౯, ౬
పొట్టుపోవుటచే		౦-౦-౭, ౭
స్పిరిటుసాంద్రత వృద్ధి చేయుటకు		౦-౧-౨
గ్యాలనుస్పిరిటు కగుఖర్చు—		౦-౯-౪, ౩

ఎట్లుచూచినను గ్యాలను ౧ కి ౦-౧౧-౦ కంటె ఎక్కువ కావాలను.

చెరుకుపిప్పి, లేక బాగాసి నుపయోగించుట:—

సామాను	౧౯౩౧-౩౨	ఖరీదు	౧౯౩౨-౩౩	ఖరీదు
	తూకము	రూపాయలు	తూకము	రూపాయలు
	టన్నులలో		టన్నులలో	
ప్యాకింగుపేపరు	౧౦౨౪౧	౩౧౩౧౦౧౬	౧౬౨౪౪	౪౫౩౫౧౦౦
ప్రాత వార్తా పత్రములు	౪౧౮౬౬	౩౪౫౧౬౦౮	౪౭౩౬౯	౪౨౩౮౫౮౪
అట్టలు	౧౦౨౪౪	౧౪౯౩౮౩౪	౧౫౮౪౫	౨౦౯౩౯౦౫

భార్యవాగారు డిమాండ్‌గా ఇటలీ పరిశోధనాలయమునందు పరిశీలించి బాగాసి కాగితపరిశ్రమ యందుపయోగించిన టన్ను ౧-కి ౭ లేక ౮ రూపాయలు గిట్టుబాటుఅగునని నిర్ణయించిరి. సరళమైన రైల్వే రేట్లతో కాగిత యంత్రాలయములకు టన్ను ౧-కి ౧౨-౦-౦ లకు దొరుకును. దీనివలన ఉభయములకు లాభము గల్గును.

పంచదార పరిశ్రమ - ఇతరదేశాల్లో

ప్రతిదేశముందును అదేశమునకు కావలసిన పంచదారకంటె ఎక్కువ తయారుచేయుచున్నారు. దీని వర్తకపుపాటి హెచ్చయిపోయినది. ప్రక్కపట్టికయందు

ప్రస్తుతము బాగాసిని బాయిలరునందు బొగ్గుకు బదులుగా వాడుచున్నారు. ౧౨ టన్నుల బాగాసి ౧ టన్ను బొగ్గుతో సమానముగా నుపయోగించును. ప్రస్తుతం బొగ్గుదరల బట్టిచూచిన టన్ను ౧ కి ౨-౦-౦ కంటె ఎక్కువ గిట్టుబలేదు. అందుచేత ఇట్లుపయోగించు టంత లాభకరముకాదు.

౨. కాగితపరిశ్రమయందు బాగాసిని బొగ్గుగా నుపయోగింపవచ్చును. బాగాసియందు ౧౦౦ కి ౪౦ మొదలు ౫౦వరకు కాగితముల చేయుట కుపయోగించు సెట్టిల్లోజు ఉన్నది. ఇందులో ౨౦ వంతులు తీసినను మితకాగితములు తయారుచేయవచ్చును.

౩. కృత్రిమప్రపట్టును తయారుచేయుట.

౪. ప్యాకింగుకాగితము అట్టలను తయారు చేయవచ్చును. యునైటెడ్ స్టేట్సునందు ప్యాకింగు కాగితము తయారుచేయుటకు క్యూబానుండి బాగాసిని దిగుమతి చేసుకొనెదరు. మనము ప్రతిసంవత్సరము దిగుమతి చేసుకొను ప్యాకింగుపేపరు, అట్టలు వానిఖరీదు ఈ కింది పట్టికయందు తెలుపబడినది.

ప్రపంచముందు ఖర్చుఅయిన పంచదారయు, తయారయిన పంచదారయు మిగిలిపోయినదియు తెలుపబడినది.

సంవత్సరము	తయారైన పంచదార టన్నులు	ఖర్చుఅయిన పంచదార టన్నులు	మిగిలిపోయిన పంచదార టన్నులు
౧౯౨౪-౨౫	౨౪౯౨౫౦౦౦	౨౩౨౫౬౦౦౦	౧౬౬౬౯౦౦౦
౨౫-౨౬	౨౬౦౪౪౦౦౦	౨౪౭౧౨౦౦౦	౧౧౩౩౨౦౦౦
౨౬-౨౭	౨౮౪౭౧౦౦౦	౨౭౦౧౫౦౦౦	౧౧౪౫౬౦౦౦
౨౭-౨౮	౩౦౩౧౩౦౦౦౦	౨౭౫౭౩౦౦౦	౨౭౭౪౦౦౦
౨౮-౨౯	౨౭౭౭౧౦౦	౨౬౯౯౬౨౦౦౦	౭౫౧౦౦౦
౨౯-౩౦	౨౬౩౩౧౦౦	౨౬౩౦౨౦౦	౯౨౦౦౦

ఈ విధముగా ఏడాదికేడాది మిగిలిపోవుటవలన ధరలుపడిపోయి నష్టముకలుగుచుండుటచే ౧౯౩౧ మే ౯-వ తారీఖున ప్రపంచమందు పంచదారతయారు చేయు తొమ్మిదిముఖ్యదేశములు కూడి కొంతమొత్తము కంటే ఎక్కువ తయారుచేయకూడదని నిర్ణయముచేసుకొనినవి. కాని జానా, క్యూబా యంత్రాలయార్థికారులు ఈ ఎగ్రిమెంటుప్రకారము నడుచుకొనలేదు.

జానాయందు ౧౯౨౪ మొదలుకొని ౧౯౩౨ వరకు ౧౭౯ ఫ్యాక్టరీలు పనిచేసినవి. ౧౯౩౩లో మన పరిశ్రమ వృద్ధిచెందుటచేసేమి, పంచదార మిగిలిపోవుటచేసేమి ౯౯ మాత్రమే పనిచేసినవి. ౧౯౩౪లో కలమాత్రమే పనిచేయగల్గినవి. ఇటులనే చెరుకుసాగు బడిలో యున్న యకరముల సంఖ్యకూడ పడిపోయినది.

౧౯౨౪-౨౫లోగల యకరములు

౧౯౩౩-౩౪లోగల ,,

౩౪-౩౫లోగల ,,

ఇప్పటికిని జానా ౨౫,౦౦౦౦౦ టన్నుల పంచదార ౨౫ సంవత్సరములలో ఎగుమతి చేయవచ్చునని అంచనావేసినారు.

జానాయందు పరిశ్రమ వృద్ధియగుటకు అనేక కారణములున్నవి. జానాజనాభా ౩౫,౦౦౦,౦౦౦. వైశాల్యము ౫,౦౦౦ చదరపుమైళ్లు. కూలి చవుకగా ఉండును. చెరుకుసాగు, పంచదారపరిశ్రమ ఒకేసంస్థ చేతికింద ఉండును. జానా, క్యూబాలయందు చెరుకు రసము తీయుకాలము కొంచెమెక్కువగా నుండును.

దేశము రసముతీయుకాలము

క్యూబా జనపరిమొదలు జాకౌవరకు

జానా మే—నవంబరు

సేబాలు మే—డిసంబరు

ఇండియా అక్టోబరు—ఏప్రిల్.

అక్కడ సాగునందరలంబించిన నూతనవిధానములచే యకరము ౧కి తయారుచెయ్యకు, అందుండి వచ్చు పంచదారకూడ ఎక్కువగా నుండును.

దేశము	యంగ్లీ తయారగు చెరుకు	యంగ్లీ తయారగు పంచదార	చెరుకు పంటకు కావలసిన కాలము
జానా	౪౫ టన్నులు	౫,౫౫ టన్నులు	౧౧-౧౫ మాసములు
హవాయి	౪౫ ,,	౫,౫౫ ,,	౧౫-౨౪ ,,
క్యూబా	౨౦ ,,	౨ ,,	౨ సంవత్సరములు
ఫిలిప్పైన్	౨౦ ,,	౨ ,,	౧౧-౧౪ మాసములు
దక్షిణఆఫ్రికా	౨౦ ,,	౨ ,,	౨ సంవత్సరములు
భారతదేశము	౧౬ ,,	౧,౨౫ ,,	౧ సంవత్సరము

జానా, హవాయిదీవులందు ఫ్యాక్టరీ ౧కి ఏడాదికి ౧౫,౦౦౦టన్నుల పంచదార తయారగును. మనదేశమందు ౭౫,౦౦౦టన్నులు తయారగును. ఇదికూడ అన్ని ఫ్యాక్టరీలయందు తయారుకొనబడు. చాలాఫ్యాక్టరీలు ౫,౦౦౦ టన్నులకంటే తక్కువ తయారు చేయును.

తదికరదేశములందు ౧ టన్ను పంచదారచేయుటకు ఘనము ౮౫ టన్నులచెరుకుకంటే ఎక్కువ యక్కరలేదు కాని మనదేశమునందు ౧౧౫ టన్నుల వరకు కావలయును. దీనివలన ఫిరీదు ఎక్కువగుచున్నది.

దేశము	౧ టన్ను పంచదార చేయుటకు కావలసిన చెరుకు	అంత చెరుకు నుపయోగించు ఫ్యాక్టరీలసంఖ్య
క్యూబా	౮౫ టన్నులు	౮౦
హవాయి	౮౫ టన్నులు	అన్నియుకూడ
జానా	౮౫ టన్నులు	చాలానుట్టుకు
కీన్యస్సలాండు	౭౫ టన్నులు	మొత్తముమీద అన్నియు
ఇండియా	౧౧౫ టన్నులు	౫౭

దీనికితోడు స్వదేశపంచదార అనిన భారతీయుల నిరసన ఉదాసీనతగూడ హెచ్చుగా యున్నది. జావా పంచదార మ ౧-కి ౧౦-౪-౦ కలకత్తా మార్కెట్టు ధర అయిఉన్నది. ఇందులో ౮-౮-౦ అసలు ఖరీదు. ఇదేరకము స్వదేశపంచదార మ ౧-కి ౭-౪-౦ మొ. ౭-౧౦-౦ వరకు అమ్ముచున్నది. దీనివలన ఘనము ౨౦౦౦౦౦౦౦ అయిన భారతదేశపరిశ్రమకు నష్టము వాటిల్లుచున్నది. ఫ్యాక్టరీలు ఎక్కువయిపోయినందున పోటీఎక్కువగానండి చాలాతక్కువధరలకు అమ్ముచున్నారు. అందులకుగాను ఒక కేంద్రవిక్రయసంఘము నిర్మించి దానిద్వారా ఫ్యాక్టరీలవాటూ ననుపరించి అమ్ముచుండిన అంత చవుకగా అమ్మువలసినయవసరముండదు. జావాయందుగూడ ఇదేపద్ధతి నవలంబించి యున్నారు.

రైల్వే సౌకర్యములు

పరిశ్రమల బాగోగులు రైల్వేలపై ఆధారపడి యున్నవి. విదేశపరిశ్రమ లంత లాభకరముగా నుండు ఓకు విదేశపు రైల్వేలేకరగము. రైల్వేరేట్లు చాలాచిత్రముగాయుండును. దేశమందు ఒకపట్టణమునండి మరియొక పట్టణముకంటె రేవుపట్టణమునకు చవుకగానుండును. ఇటులే ముడిపరుగులు, తియారయిన సరుకుల రేట్లయందుకూడ తారతమ్యముండును. యు. పి. నుండి మద్రాసునకు ఎగుమతి చేయవలయుననిన మ. ౧ కి ౧-౮-౦రేటు ఇవ్వవలెను. జావానుండి మద్రాసుకుగాని, బొంబాయికి ఓడకేవు మ. ౧ కి నాలుగు లేక అయిదు అణాలుండును. స్వదేశపంచదార విదేశపంచదారకంటె తక్కువగా అమ్ముచున్నది. ఈపరిస్థితులలో నూటికి ౧౫వంతులు రైల్వేచార్జి ఇచ్చుట చాలాకష్టము. దీనివిషయమై టారిఫ్ బోర్డువారు అనేక సలహాలొసంగి యుండిరి. ఇవి ఆచరణలోనికి వచ్చి రైల్వేసౌకర్యము లేర్పడువరకు పరిశ్రమల భవిష్యత్తు బాగుండదు.

పులిమిద పుట్ర

వివిధముగా చూచినను భారతదేశ పంచదార పరిశ్రమ విదేశపంచదారపరిశ్రమతో పోటీ చేయజాలదు. రక్షణవచ్చిన తర్వాత కొంచెము తలఎత్తుటకు వీరైనది. పరిశ్రమ సర్వతోముఖంగా వృద్ధి పొందుతోంది. ౧౫ వత్సరములవరకును రక్షణకలదని ధనికులు

పెట్టుబడి పెట్టివారు. కాని ౧౯౩౪ ఏప్రిల్ నందు పంచదారమీద మ. ౧ కి ౦-౧౫-౪౨౨ ఎక్సైజుద్యూటీ విధింపినారు. ౧౯౩౧లో టారిఫ్ బోర్డువారు రక్షణయొసంగినప్పుడు మొలాగులనుండి మ. ౧ కి ౦-౧౦-౮ వచ్చునని లెఖించుచిరి. ఇప్పుడు వానినుండి ఒకదమ్మిడి అయినను తిరిగివచ్చుటలేదు. దేశీయుల ఉదాసీనతవలనగాని జావాపంచదారకంటె స్వదేశపంచదార ౧-౮-౦ లేక ౧-౧౨-౦ తక్కువగా అమ్ముచున్నను దిగుమతి పూర్తిగా ఆగిపోలేదు. ఈపరిస్థితులలో ఈఎక్సైజుద్యూటీచే జావాపంచదారకు స్వదేశీ పంచదారకు అయిదారణాలు తారణ్యముయిన జావాపంచదారనే కొనెదరు.

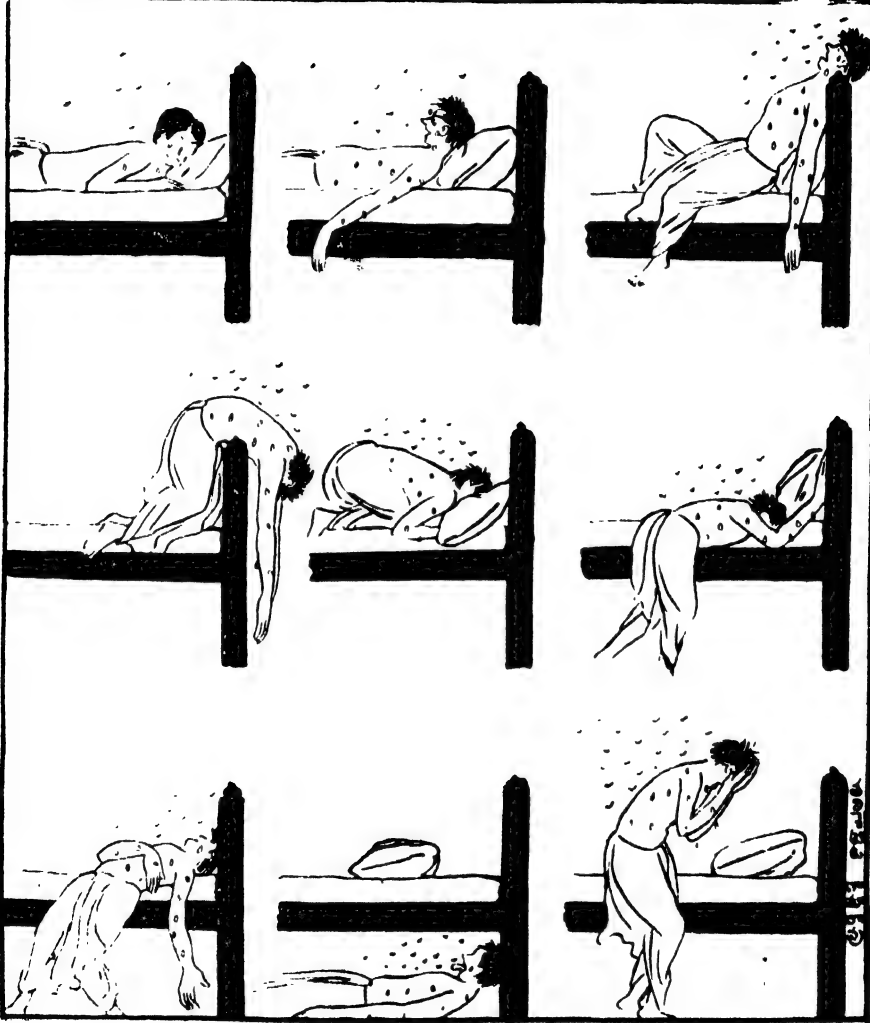
ఇందుకుతోడుగా ప్రభుత్వమువారు విదేశపంచదారమీద ౧౯౧౦కి ౨౫ అనగా మ. ౧ కి ౧-౭౦ అదనపుపన్నును తొలగించిరి. దీనివలన విదేశనర్తకులకు దిగుమతిచేయుటకు మంచి సౌకర్యమేర్పడినది. ఈ అదనపు పన్నువల్లనే గృహరెండు సంవత్సరములలో పరిశ్రమ యభివృద్ధికి వచ్చినది. దీనివలన జావాపంచదార ఖరీదు ఎక్కువయి దిగుమతి నాపుచుండెను. ఈ అదనపు పన్ను తీసివేయుటచే ౧౮౦లక్షల చెరుకు రైతులకు తీరని నష్టము వాటిల్లి నది.

ప్రభుత్వమువారి అంచనా ప్రకారము మొలాగుల మీద ఏమియు ర కుండుట గుర్తించి పంచదార ఖరీదు ఎక్కువగుచుండుట గమనింపవలెను. ఏపరిశ్రమయు ప్రభుత్వమువారి సహాయము, సానుభూతి లేనిదే వృద్ధి పొందజాలదు. కాన ప్రభుత్వమువారు ఎక్సైజుద్యూటీని రద్దుచేసి విదేశపంచదారమీద అదనపుపన్నును విధించి దేశీయపరిశ్రమకు చేయూత నొసంగవలెను.

ఇందులకు లోడ్పడిన వాఙ్మయము

1. Cane Sugar by Noel Dear.
2. Sugar Industry in U.P. by R.D. Agrawal.
3. Past , Present, Future Sugar Industry M. P. Gandhi.
4. Agricultural Journal of India, Vol. X & XI, 1916.
5. Sugar Committee Report 1931.
6. Agricultural Reports of U.P. and Madras
7. Other dailies & Journals. [Goots.

వసంతరిశ—మన్మథ (ఆనగా చోమల, ఉక్క-)బాధ

నామహారాష్ట్రయాత్ర

2

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి

సరిలిసిస్వనము మార్పడవి మధురభావణమట్లు
 విసవచ్చెను. గిరిశిఖరమునెక్కునపుడు శేఖరీన యా
 తనను కాంచియే, కనికరముపెంపున నదీమతల్లి నన్ను
 చెంతకు చేరఁబరిచినట్లుహించితిని. ప్రేవులు తెగునట్లు,
 ఒడలును గుండజేసికొననట్లు, గుండెరక్తమును పిండు
 కొనునట్లు, పంచప్రాణములను చెదరగొట్టినట్లు నాకి
 దాదాకారోహణమున * ప్రకర్తించిన నాకు కొంచెకొన
 జేరింకతన నూతనశక్తిని, నవజీవనమును నాకొనగినది
 ఆయమ్మ యాదర్యోక్తియే! ఆహ! తల్లియనురాగ మెంత
 మహత్తరమైనది! † దుస్సహవేదనమందు కన్నబిడ్డను

కాంచినపుడు తన నిసుంగును కాచుటకై, దానికి గుళు
 కాంతులు చేకూర్చుటకై పరమపరితోషమున కన్న
 కడుపు ఎన్నెన్నిమాటు లాత్మార్పణ మొనరించుకొను
 టకు దలపడెను.

చల్లనితల్లి గోదావరి పొత్తికల్లానే పెరుగు
 భాగ్యము నా కొదవెను. ‡ గౌతమీవశిష్ట కాఖిలనడమ,
 చక్కనైన కాలవ (ఇంచుండియే ఆరుమైట్లకడవిన
 చెనుక లొల్లనుండి అమలపురము, గన్నవరము, వానపల్లి
 దిశలకు మాడుకాల్యలు వెల్వడును) తీరమున మాయూరు
 (పేరవరము) ఉన్నది. ఈ ఋశికాఖి లేడుపాయలై

* భారతదేశభక్తులందు నేను కమంతకమై కాంతిలు జవహర్లాలునకు కొంచెలెక్కుటందును, వనము
 లందు మసలుటందును ఎంతో యభిలాషకలదు. ఆతని పల్కులను పరికింపుడు:

“.....And I dream of the day when I shall wonder about the Himalayas and cross
 them to reach that lake (Manasa Sarovar) and mountain (Kailas) of my desire.....
 The journey is always worth the making even though the end may not be in sight

‘Yea, in my mind these mountains rise,
 Their perils dyed with evening’s rose; And still my ghost sits at my eyes
 And thirsts for their untroubled snows. —Walter de la Mare
 (Vide Pandit Jawaharlal Nehru’s Autobiography, Page 88)

† మహాకవు రీ యనురాగమును బహుభంగుల గీర్తించిరి. షేక్స్పియరు మహాకవియొక్క “The
 Tragedy of Coriolanus” లోను, ఆతని యడుగుజాడలంటి సారస్వతక్షేత్రమున మసలిన ద్వితీంద్రుని
 “చంద్రగుప్త” లోను మార్మగ్రణయ మహత్త్వమును గాంతుము. అందలి మత Volunnia; ఇందలి కన్న
 తల్లి మత (Vide: Act V; Scene 3, Act I; Scene 3 ‘The Tragedy of Coriolanus’
 నే నాంధ్రీకరించిన ‘చంద్రగుప్త’లోని 3 వ యాంకమునందలి యొదవరంగమును చూడుడు.)

‡ తాను బాలకుడైయుండ దననెచ్చెలులు కొండలు కూడని తెన్నులందు దనను కొండొకవడి నిలిపిన
 యుదంతమును తెలుపున, మానవునకు జగదీశు డొక్కడే నిక్కంపు నేస్తకాము కాగలడని తన “యాత్యకథ”
 యందు గాంధీజీ తెలుపుకొనినారు. విశ్రాంతిని నాక్రమించుటకు భగవానుడే యర్హుడగుచో, తలిదండ్రుల
 తావలమున చేరుట మఱి నేలుమానవమాత్రుల తలమా? దుక్కిణి పేర్కొనిన పురాణదంపతులేకదా మాతాపిత
 రులు కాగలరు! అన్యులనుక నయ్యదివంగతుడైనంతన నాకు జననీజనకు లైనవారిదంపతులే! నా చుట్టములు
 విరి! విజ్ఞానదాహముతో బొగులుజాడను గావున గంగాగోదావరీమతల్లులు నాకమ్మలైరి.

సాగరమున గలియును. వీనియందు కవిస్వప్నములు పోలు దీపులున్నవి. భారతావనిలోని నదీగతుల నన్నింటిని పరికింపుడు. ఇట్లువిస్తరించి, ఇంతసింగారమున రంగారిన ధునీగతి నింకెందును గానరు. కనువిందొన రించు కోసనీమ కీడైన నీమ మతొందును లేదు. ఎనలేని చూడమున కల్గొత్తు నిచటిప్రకృతివిభవము నాడును నేడునుమాడ రసప్రవంతుల గనుచుండెను. వీనినిగ్రోలి, గోదావరీపీఠికలయం దీడులాడి నాడు నన్నయాయలు, నేడు వసురాయాదులు కవిత్వజాలెరి. మన కొకరాష్ట్రము గాని, మహాసాగరముగాని లేకుండుటచే భారతయాత్రీకులు మనసేలను జూడరాదు. కావున తెలుగుసేలగోని ఈసాంపు నన్యరాష్ట్రీయు లంతగా నెలుగరు.

గోదావరీగర్భమందలి లంకలు నూతనసృష్టియట్లు పొడగట్టును. పర్వతాలనుండి సాగరమువలకుగల దీవులందు శైశవమందే మసలితిని. రామపదాంకితములై, కాంతి నిలయములై ఆత్మకు పుట్టిండ్ల ట్లివి కోళియించును. పచ్చలు రాశిరాసులై అందు చెలయుచుండెనని తోపక మానదు. వెంపిపాడిపోలు ఇసుకతిన్నె లెన్నో మాయారి చేరువ నున్నవి. ఒకప్పు డివి నాయాటచోటులు. దుర దృష్టములతోపాటు ఎన్నోయదృష్టములు నాకు ప్రాప్తిం చినవి. తోడిబుడుతలగూడి రమ్యదృశ్యములందు శైవ లీనమత్తలిమ్రాల శైశవమున గడపుట నాయదృష్టములూ

మిన్నయనుకొందును. లంక మొక్కలందు, పుచ్చపాడు లందు, ఎత్తుమంచెలందు, ఒత్తుచేలందు, పైడిపైరులందు, పచ్చికపానుపులందు లేవనట్లు కడపి, పిట్టపలుకు లను మనమున బట్టించుకొని, నైశవాతులమును మధుకణములను జాలువార్చు కర్షకగీతములకు నెపు లొగ్గిన ప్రకాంతనమయమందే నావిద్యాగి జీవన మారం భమైనది. నావృదయ ఫలకమున జిజ్ఞాసాంకురమును నాటినది క్యామలసస్య పరివృతయై, సుందరియై, సహృ దయయై, నిర్మలభావ పూరితయైన గోదావరీజన యితియే!

జ్ఞానము సరిలములీల ప్రసించునదని మన తత్త్వ శాస్త్రము తెలుపుచున్నది. చెల్లువ నిత్యకృత్యములకు పనికివచ్చు నీరు కాని నేలుకాదని ఇతరదేశీయు లన వచ్చును. కాని భారతీయులు దానిని జ్ఞానపూరమనిరి. నదులకుఁగలగదా భారతవిజ్ఞానము పొంగిపారలినది! భారతసభ్యత రమ్యాధ్యానమట్లు పెంపొరినది ! మన కవులు తమతలపులను నదీమత్తలులనుండి కైకొనుటే గాక, తమకావ్య వ్యక్తులకు గూడ వానిదాపునందే వసింపజేసిరి. రామాయణ భారతాది పురాణములను పరి కింపుడు. గంగా గోదావరీ తమసానదులు వానియందు ఆక్కనెల్లెండట్లుతోచి, వనములందును, కొండలందును వరలి వాహినీపతిం జేరుకొనును.* యమునాతరంగిణియే

* వాల్మీకి రామాయణమున నిందందు దోచు ఈ శ్లోకములను పరికింపుడు:

“గంగాయాశ్చాపి సంతారం భరద్వాజస్య దర్శనం, భరద్వాజాభ్యుత్థానా చ్ఛిత్రమాటస్య దర్శనమ్.
తతః పంచవతీం గత్వా రామః సామిత్రి ముద్రవీత్, ఇమం గోదావరీ రమ్యా చక్రవాకోపకోభితా.
స మహావీర్యం గతే తస్మి ద్వేజలోకం మనిస్తదా, జగామ తమసాతీరం జాహ్నువ్యా స్తస్త్విదూరతః
సతు తీరం సమాసాద్య తమసాయా మహామునిః, శిష్య మాహ స్థితం పార్శ్వే దృష్ట్వా తీర్థ మకర్షమమ్.
అకర్షమ విదం తీర్థం భరద్వాజ నిశామయ, రమణీయం ప్రసన్నాంబు సనన్దమన్యమసో యథా.
న్యస్యతాం కలకస్తాత! దీయతాం వల్కలం మమ, ఇదమేవాఽతగాహిష్యే తమసాతీర్థ ముత్తమమ్.
స శిష్యసాస్తా దాదాయ వల్కలం నియతేంద్రియః, విచచారహ పశ్యం స్తత్సర్వతో విశులం వనమ్.
సోఽభిషేకం తతః కృత్వా తీర్థే తస్మి న్యథానిధి, తమేవ చింతయ స్మర్థ ముపావర్తతై మునిః.
అగస్త్యదర్శనంచైవ జటాయా రభిసంగమమ్, పంచవట్క్యాశ్చ గమనం శూర్యగఖ్యాశ్చ దర్శనమ్.
కబంధదర్శనం చైవ పంపాయాశ్చాపి దర్శనమ్, శివర్యా దర్శనం చైవ హనుమద్దర్శనం తథా.
ఋశ్యమూకస్య గమనం సుగ్రీవేణ సమాగమమ్, ప్రతిష్ఠ వనమేవాథ మధూనాం హరణంతథా,
సంగమంచ సముద్రేణ సశినోశ్చ బంధనమ్.

భక్తిప్రసాదమై భాగవతమున మానసగోచరమగును! ఈ మూడుపురాణములును ముగురమ్మలై, భారత మహా విజ్ఞానమును గనినవి! వీనిజన్మస్థలము పాత్రములందులేదు.

పాత్రములందు మనసుసంపాదించు విత్తమెంత? "గ్రంథములు గ్రంథు" అనువాడు రామకృష్ణ పరమ హంస. వ్యాసవార్యులు గ్రంథములనే నమలి మ్రొంగి, మేడలందును, మిడ్డలందును, మఱుగ్నోగోడల నడుమ విద్దె నందియుండినచో, గొండులందే వారి ప్రజ్ఞాప్రతిభ లడగి యుండిడివి. ఆమహాకవుల మనసులు "చెన్నగు నదీపులినసీమల దాగిలిమూతలాడి" ఆనందభరితములై కవితాధారలు గుమ్మించినవి. నదీధారలు కవితాధార లకు కన్నతల్లులని యెఱింగియే గోదావరీజలబిందువులను శ్రోతినవారు కైతలో నందవేసినచేతు లయ్యెవరని కొంద అందురు.

నదీధారలో భావధారను కాంచునది జిజ్ఞాసాగ నిధితమైన దృష్టి. కళారాధనకు తప్పనిసరిగ ఆక్కరైన

ది యీచూడ్కియే! జిజ్ఞాసకులోడు భక్తిప్రణయము లిందు గాపుర ముండును. హృదయము నాకర్షించు వస్తువున భావవ్రతుడు వీనినిగాంచును. రామనామము నక్షై, భక్తినిధికై మారుతి రతనపురాలను ముక్కముక్కలు చేయలేదా? వెనిస్ రాళ్లలో రస్కికా మహాకయుడు భావఖండముల నేఱుకొనలేదా? వానిని పాతకలోక మునకు వంచి యాయలేదా? * భారత దృష్టాంతములై కన్నిడి గ్రంథరచనమునకు గడంగిన (క్వాల్టెలు, ఎమర్సను లిట్లని తెలుపుకొనిరి.) తనగురువునలె నీత డిట్టి దృష్టి నందినాడు.

భారతీయునిదృష్టి మార్గ్యకరణము బోలునది. మయూఖమునకు గల జిజ్ఞాస ఎంత యద్భుతమైనది! జ్ఞానమునకై జగములు తన్ను ద్వేషించి, గాయత్రి జపించు చుండ నిది సుఖస్వప్నములట్లు నూనముల సమీపమున తేరి గిలిగింతలచే, ముద్దులచే వానినిలేపి, పక్కున నవ్విం చి, ముల్లోకములను నిండింపజాలు ప్రణయపరిమళము

ప్రతారంచ సముద్రస్య రాత్రౌ లంకావశోధనమ్, శృంగిబేరపురే నూతం గంగా మాతే వ్యవర్జయత్.
కొసలో నామ మదిత స్స్థితో జవపదో మహాకానిష్ఠ స్సరయూతీరే ప్రధూతధనధాన్యవాన్.

సాహితీయనుడు, మఱేకళయనుడు, భక్తియనుడు ఆత్మసముద్యవమునచుండును. ఆత్మభక్తబళము కాజాల బివ్యభావము ప్రకృతియందు, ముఖ్యముగ తరంగిణులందు ఉండును. నీటివెల్లువను "లోక పావనీ" యని ఆవేశ పూరితమృదయుడై సంబోధించి భారతీయుడు దానిమ్రొల సాగిలపడదా? భారతీయుని ప్రకృతినిగూఢించియే నివేదితాసోదరి నయాగరాజలపాతములు భారతావనియందుండుచో నవి పుణ్యతీర్థములట్లు గణింపబడియుండు ననియు, వానిదాపున నెన్నో గుళ్లును, గోపురములను లేచెడివనియు పలికినది. నదియందుగ్రుంకులిడిన మహార్త ముండే భారతీయుడు నిజాత్మచేపూతభావప్రసాదమున మనస్కలువేయించును. రసతరంగిణియైన కవిరచనమునలను కును, తరంగిణికిని గల సంబంధమెట్టిదో తెలిపితిని. భక్తప్రవరుల జీవనములను, రచనపరికించితిమేని ఎన్నెన్నో ఝురీమతల్లులను గాంతుము. కావ్యకర్త కావ్యపాత్రను సరితీరమున నిలుపుటకు ముచ్చటపడులాగున, భక్తవరేణ్యుడు తనయులుజేలుపును వైకలిసీకులనున నిలుపుటకై ఎంతో యుబలాటముచూపుచుండును. తాము యాత్రికులై, జగదీశుని యాత్రికుడని ప్రస్తుతింతురు. బహుళదృష్టాంతములను కేర్పొనుట కిందు తావు లేదు. శ్రీజయదేవకృతగీతగోవిందకావ్యములోని కొలది పంక్తులనుమాత్ర మిందుదాహరింతును:

"స్ఫురదతిముక్తలతాపరిరంభణమకురిత పులకితమాతే, బృందావనవివినీ పరిసరపరిగత యమునాజల పూతే." "శ్లో. యమునాతీరవాసీరసికుండే మందమాస్థితమ్, ప్రాహ ప్రేమభరోద్బాంధం మాధవం రాధి కావళి." "ధీరసమీరే యమునాతీరే వసతి వసీ వసమాతీ."

* మహారచయిత రస్కికా వ్రాసిన The stones of Venice (౧౮౫౧-౪) ఉద్దేశించియే కదా ఆతనియా చాక్యడు క్వాల్టెలు "Most true and excellent sermon in stones" అని ప్రశంసాపూర్వకముగ పలికినాడు!

నుండి బుడుంగున ప్రసవహృదయమున మునింగి, మరంద రత్నాకరమునుండి జ్ఞానరత్నములను ప్రోగొనరించు కొనదా? తన యేడురంగులతో తక్కినవారు చిరుతర గలపై నుట్టుకలూగుచు, మర్త్యలోకము నుండి ఎంతెంతో భావసామగ్రిని మోచుకొని దివి భూమియందు చేరవేసికొనదా? భారతీయుని దృష్టి అలలందును, కుసుమకేసరములందును, తీవలందును, తెమ్మెలందును, కొండచరియలందును చొచ్చి ఎంతేనివిజ్ఞానము నందినది! అంబరచుంట్టిమహాద్రులను, విమల సరిల్లలములను, శుభ్ర కాసారములను, గభీరసింధువులను గ్రంథపుటలుగావించు కొనినది! జ్ఞానసంభరితమైన రవిమయూఖ వికారవిశ్వ మున నదృశకాంతిని కలువడించులీల, విజ్ఞానపూరముతో తోలుకాదు భారతదృష్టి విశ్వవలయమున నపూర్వతేజ మును గుమ్మరించినది.

జగదీశునకు సవ్యసాచి నిమిత్తమైనట్లు ఈశ్వర క్రిస్మమన్వితమైన ప్రకృతికి మహాద్దేశములను యుగ ముల కేటిగించుటకై దృష్టిసమన్వితమైన మానవుడు నిమిత్తమైనాడు. ఇట్లు నిమిత్తమాత్రులైనవారిలో ముఖ్యులు ఋషులును, కవులును, ప్రవక్తలును, ప్రకృతిలో తోలితావునం దిననదియం దీభానోపాసకులు

జగద్ధాత్రుని గాంచి చేతులు మొగిచిరి. ఈయమ్మను నేవించుటకు, ఆత్మహృదయములందు జ్ఞానవాహినిని బ్రవహింప జేసికొనుటకు వారు యాత్రనరిగిరి! నదిపుట్టినచోటుచేరి “ఉద్భూతాచలహూహిపలకాటి”యందు గగనచుంచి భావములను గాంచిరి! ప్రకృతియందలి పరంజ్యోతికి ప్రణమిల్లిరి! యాత్రకుడన మును తుంకనియెట్టిగి, జ్ఞానసంపాదనము ఆత్మకక్తివృద్ధికిని, ముక్తికిని గ్రహించి, విజ్ఞానార్జనమునకై తపస్సుచేసి తీవరము సార్థకముజేసికొన వలెనని పిన్నతనమునుండి మక్కువపడుచునేయుంటిని. యాత్రసాగించుచునేయుంటిని. విహికధన సంపాదనలో మనసును ప్రవేశింపనీయక జగదీశును నన్ను పథికుని గావించినాడు. చిలుకతనమందే నా యాస్తిని దూరముగ నెట్టివేసినాడు. ఎందుండియో నిష్కలనములు దెచ్చి నా చిన్నిగుండెయం దుంచినాడు. గుండెయం దీయగ్ని రగులుచుండుటచేతనే పడునాల్గరయేటనే యడలెలుగక, దాని భూమివేగము ననుసరించి దూరయాత్ర నారంభించితిని. విహిక భూతి నాజిజ్ఞాసానలముపైబడు జలపాతమునుచో, నా కది వలదని వెంటదేవుళ్లకు మ్రొక్కుకొంచును. నాయాత్రకు * భంగము దెచ్చుపరిస్థితులు (అవిపచ్చనివైనను) నన్ను మార్కొనకుండుగాక! నా

* విజ్ఞానార్జనమునకు యాత్ర అక్కరైనదని భారతీయులు గుర్తించినవెనుక నన్యదేశీయులను గ్రహించిరి. మెగస్తినీస్, ఫాహియాన్, ఇరిక్ ట్రాటా, హ్యూటనేంగు మున్నగుపథికు లన్యదేశీయులనుండి మనదేశమున కరుదెంచి, ఎన్నెన్నోకవ్వములకు శిరమలాగ్గి విశేషవిజ్ఞానమంది దాని సుద్ర్ధింధములందు జేర్చిరి. ఈయంశమునే జవహరుపండితుడు ఇటీవల ప్రకటించబడిన తనయాంగ్లగ్రంథమున నిట్లులేఖించెను :

“Thirteen hundred years ago there came a great traveller from China to India in search of wisdom and knowledge. His name was Hiuen Tsang and over the deserts and mountains of the north became, braving many dangers, facing and overcoming many obstacles, so great was his thirst for knowledge And he spent many years in India learning himself and teaching others especially at the great university of Nalanda, which existed then near the city that was called Pataliputra and is now known as patna. Hiuen Tsang became very learned himself and he was given the title of “Master of the Law”—the Law of the Buddha—and he journeyed all over India and saw and studied the people that lived in this great country in those far off days. Later he wrote a book of his travels” Vide: ‘First letter to Indira’, page 156; ‘India and the world’ by Pandit Jawaharlal Nehru.

మహారాష్ట్రయాత్ర నాశీవనయాత్రలో నోకలుట్టు మూత్రమే! గోదావరీజన్మస్థలమున మానసాంజలిని నింపు కొనుటకే నాటి సంధ్యాసమయమున దానిదన బిడ్డితిని. మూర్తిభవించిన వారిధారయై నాయాశీశుము కొండ కొనపై కట్టెనుట తోచినదికావుననే నూతనశక్తినింది తిని, నాడు నాతపసు పండిన దుఃఖొంటిరి. తపసుపండి నపుడేకదా సంతప్తచిత్తము వంఞమునకు ప్రతిచిత్తము కాగలదు! మానసగోచరమైన భావపూర ముత్సాహ ప్రవంతుల నుప్పొంగింతుకు! ఉత్సాహానందములు నవశీ వన సామగ్రులు. నరభావము నవశీవనప్రదాయునికాదా?

గోదావరీపుట్టినచోటున నలుకట్టుబుడు జోడు లట్లు నిలిచిన నాలుగు ఉచుంబరవృక్షములు కలవు. పర్యత శిఖరమునుండి ఈవలికి నీరుబుకుచుండును. కొండనుండి జలధార సరాసరిగ క్రిందికి పాటుట గానము. శైలపాగ్యమున నందందు ధారలు వెడలు చుంటు జాతుము. ఒక్కొక్కచో నది గుప్తమైయుండును. ధారవెడలు తావులలో నిందును అందును రాలివోట్టె గపడును. పుట్టినచోటున కిందుక దిగువను కుకావర్త తటాకమునకంటె మిగుల జన్మదియైన చెరువు కలదు. గోదావరీ నీరందుజొచ్చి, అందుండి తరువాతి మజిలీ కరుగుచుండును. బ్రహ్మగిరిమీదను, త్రిశుంబకమునకు దిగువను, గుప్తమైయుండి అఱుమైల్లమారమున నదీరూప మున తోచిన తావలమందును, నాసికమున్నగు ప్రదేశము లందును గోదావరీని పుంఖానుపుంఖముగ పరిశీలించితిని. ఈ యీ చోటులం దీశ్వర విగ్రహమును, గోదావరీ జనయిత్ర విగ్రహమును, మఱికొన్ని మూర్తులను నిలిపి పూజారులు యాత్రికుల కడనుండి నైకమును పిండు చుండుట!

నాటి సాయంసమయమున కడువడిగ నుచుంబర వృక్షములనడుము జేరి, ఆచేశ్వరారిత్ హృదయజ్వలై జన యిత్రీ జన్మస్థలమున సాగిలపడితిని. అవిరళమై, అనంత మైన యాశీనై ఉదకము నాశిరమున బడినది. దావా నల నుపైబడిన అమృతవృష్టితరె, తీరనదనముతో ప్రయ్యలగుకలపై సలిలధార పడినంతన నాయుల్లము

చల్లనైనది. అప్పటి నాయానంద మెట్టిదో మాటలతో తెలుపజాలను. జన్మస్థానమునుండి కదలిపోయినపిదప మనుష్యస్వర్గవంశి సలిలము కొంత మలినమగును. దాని నై సర్దికగుణమునకు కొంత భంగపాటు కలిగితి రను. పుట్టినట్టిచోటులోనో? సహజప్రతిభ, సహజ శక్తి, సహజగుణము, సహజమహత్త్వము అంటే కదా వ్యక్తమగును! ఇది యాత్మకు సోకినపుడు దిగ్భావ యంటే అది తన యానందమును వ్యక్తపరుపగలదు. తలపై తల్లి ఆకరుణమున చిల్కరించిన సలి మిట్టినని యెట్లు తెలుపుదును? చల్లవలె చల్లనైన నీరందునా? పన్నీరువానయందునా? చంద్రకృష్టి యందునా? అత్తరు చిల్కరింత యందునా? అమృతధార యందునా? ప్రణయసేదనమే యందునా? ఈయుపము లన్నియుగూడినను, అత్తటి నావాదమున జరించిన ఉత్తల భావతరంగాముల నుచితరీతి బ్రకాశమిసరించిన వని తలపను. తగుతెలుగున నాత్మప్రకాశమందని భావము రచయితమనసున కంటేని నెలలు కలిగిండును.

భువనములన్నింటిని నిండింపజాలు భావమును వజ్రపుచున్నచోలు చిన్నిమాట తన బోజ్జతం దిముద్దు కొనుచో సాహితీవిశుత్తలమున నది చంద్రవంకవలె లేజిల్లును. అచర్యభాషలూకారము అవతారపూరుషుని బోలునది. బ్రహ్మాండమున నిండియుండు జగదీశుడు గోపాలు దైవాడని యెఱుగుదుము. మఘరలో నీతడు జన్మించెనని ప్రాచీనసాహితీ తెలుపుచున్నది. ఈసాహితీ లోని ప్రత్యక్షరము భావభరితమైనది. భావమాహాత్మ్య మును వ్యక్తీకరింతుమాటకే ఇంచుచోటున్నది. 'మఘర' పదమూకే అవతారమహత్త్వము నిహితమై యున్నది. అనంతమైన పాలవెల్లిని ముఖించినంతన గొంత మిగడ లేలునుగదా! దుగ్ధసింధువులోని గుణములన్నియు మిగడ తేజాయం దడగియున్నవికదా! అనంతవిశ్వము నావ రించుకొనియున్న సర్వేశుడు ఆత్మమధనముగావించుకొని నాడు కావున మఘరలో నీశ్వరమహత్త్వమంతయు కృష్ణరూపమున మిగడయైతోచినది! ఈశ్వరశక్తి

లన్నియు ఒక్క కృష్ణావతారమన విజృంభించినవి.* ముద్దుకృష్ణుని ఉదరమున పునునాలుగు భువనములు నిహితమైయుంట గొల్లతల్లి కన్గొనెను. కృష్ణునిబోలు అలంకారమును, యశోదబోలు పతితయును గోచరించి నపుడు సాహితీవసుమతి గోకుల కెనయై దివిషద్వర్గము నకు లీలాభూమి కాజాలును. అనంతభావము స్వయం భువు బోలు భాషాలంకారమున నాత్మప్రకాశము నందును. కవి దివ్యపురుషుడు కావున ఆతనిమనసుకనిన అలంకారము దివ్యశక్తికలది. అవతారమందలి ఈశ్వర మహిమను గుర్తింపజాలని నరుడు తోచుతేటి శుద్ధ, బుద్ధ, నిత్య, సచ్చిదానందభువస్వరూపము కాకమానె విశ్వరూప సందర్శన మక్కలును. గ్రహణసాధ్యముగాని దృశ్యము సమ్యఖమున చూపట్టినపుడే నరుడు దాని మహత్త్వము గుర్తించినాడు. దివ్యశక్తి సమన్వితాలంకారస్పృహిత ఠడయలసినవచ్చినపుడును, ఇట్టి అలంకారములోని భావబ్రహ్మాండము నాత్మహృది జిక్కబట్టజాలు పతిత గోచరింపనపుడును విషయగ్రహణమునకు తోడుపడు నది ప్రత్యక్షమనభవమే! పరాశరభవమున, పరభావమును ఆత్మసమ్యఖమున ప్రత్యక్షమొనరించు ప్రవక్త పగిది అలంకారము నాశ్రయించి భావభిక్షునందుట కంటే, స్వీయానుభవమున విషయమును హృదయంగమ మొనరించుకొనుట భువనతరవిషయము. బ్రహ్మగిరి శిఖరమున, చల్లనితల్లి యక్కున సుత్రమంగము నొగ్గినపుడు నాయెల్లమందిన హాయి యెట్టిదో గ్రహింప నభిలషించు సోదరులు నావలె కడుకష్టమున బ్రహ్మగిరినెక్కి శైవ లిసీమాతహృదయమున, నామె జగించిన తావలమున శిరములాడ్డితీజనలేను.

పవిత్రాంబుధారలం దట్టే కొంతనేపు తలనునిది, తనివార తానమాచరించి, భావపూరితశీలవారిని కడు పారద్రాగి, కనులుమూసి మనసును హాయిగా మంచి,

పదపడి పశ్చిమదిశను పరికించితిని. అస్తంగతుడగు నాది త్యుకు నన్నుకాచి పక్కన నవ్వుచుండెను! రాశిరాసులైన కంపులుతెచ్చి, గుండజేసి, దివ్యతోయము గలిపి, ఆపూర్వమైన వసంతమును గావించి, జగత్కిల్లాణ మహోత్సవమని కాబోలు నగుమోమున వసుమతీకథువు పై చిల్కరించుచుండెను! రంగురంగుల ముగ్గులు దివిభువి నొప్పుచు, కవిహృదయముబోలు కల్పాణముండవమున కగ్గలంపు నిగ్గుగూర్చుచుండెను! సప్తద్యుతిసంధిప్రములైన జలదములు మహోత్సవమును చూడవచ్చిన ముత్తైదువుల ట్లగపడుచుండెను!

బ్రహ్మగిరికి కొంతదూరమున నెత్తయికొండ ముఱిండు కలదు. కవలలట్లున్న భూధరములరడుచు తాత్వికునిమనసుబోలు లోతులోయ యున్నది. రాజదంపతులకుఁగల నెందరెందలో వందిమాగధులు నిలుచు లీల జోడుకొండలచుట్టు నెన్నెన్నియో గుట్టలు చాల దూరమువఱకు వరుసగ నిలిచియుండెను. లోయనిండ తొణుకు రంగారుబంగారు వెలుగుకొండయంచులనుండి యవ్వలి కల్లనల్లన కుంపురులై రాలుచుండెను! కొటికొటి కాంతిబిందువులతో తొలుకాడు సుపత్యక ప్రకృతికహాటికై యేర్పడిన దివ్యప్రాదమట్లు తోచెను! కవిమాన సమున రివ్వుమును భావపరంపరలట్లు శైలసామ్రాజ్యమున యశేచ్ఛగ శకుంతలసంతతు లెగయుచు, హృదయములు విప్పి మధుపూరమును లోయలోకి గుమ్మరించుచుండెను! ట్టకుత్తుకలనుండి జలజలరాలు గణయతులు హృద్యమైనపశ్యమై ప్రకృతివీనులకు విందుచేయుచుండెను! హేమవర్షము బోలునూర్యాగోళమున తానమాడుతరుసాలములును, గగనచుంచుహేద్రుమములును, కన్ను గుట్టు చెంగులువ కేదారములును, పైకిపూలనీరు కుంజవాటికలును విశిరకవులయాశ్రమములగుడు భాస మానభావస్థితి మహాకావ్యములకైవడి కానుపించు

* మనవ్యరూపమున విజృంభించిన ఈశ్వరశక్తిని క్రైస్తవులు Son of man, Son of God అనువాక్కులతో దృష్టాంతీకరించుచుందురు. వీరు చూపుప్రత్యక్ష దృష్టాంతము ఏమనయది. రామునియందు మనవ్యశక్తి అధికము; కృష్ణునియందు దీశ్వరశక్తి మెండు. రాముడు కన్నీళ్లోడ్చిన సమయములు, పలించినముహూర్తములు ఉన్నవి. వీనికి కృష్ణావతారమున తావులేదు. తా నీశ్వరుడని విశ్వరూప సందర్శనమున కృష్ణుడురూఢిచేసినాడు. నరు నకు 'భగవద్గీత'నిచ్చినాడు. శ్రీరాముని Son of Man అని, శ్రీకృష్ణుని Son of God అని తెలుపనగును.

చుండెను! క్రేవల నల్లనల్లన నల్లడు కమ్మతెమ్మెరలు ఇల్లాలి గుసగుసలవలె నల్లమును పోతును నందు కడలేని హాయిని వెలాయించుచుండెను! ప్రణయినీ సంక్లేషము చాచ్చున వైలవృది నంటి, ఆందు బులకలులేవు పరిమళము, ప్రభులహృదబ్రహ్మనుండి గుప్తన నహ్వాంకు భావముట్లు, అదృశ్యమయ్య అనంతమైన ఈశ్వరకరుణ కరణి పచ్చనిమనఃస్యాంతరంగమున నెన్నెన్నో యానంద స్వప్నములను సృష్టించుచుండెను! ఆదర్శక్షణమున, ఆత్మనులేనుపు విదైకు మానవు డందవలసిన దిట్టి దృశ్యము లండే! ఇట్టి ప్రకాంతకరుణములండే! ఇట్టి పవిత్ర మహూర్తములండే! ఇట్టి విశ్రాంతిసమయములండే!*

ఉ గుఱుల నూడనెలుకు ఉపద్రవములును, గుండెలను గుండజేయు అపాయములును, మనసును చీల్చి చెండాడు యాతనలును, కడపుతకాసి వదలు చింతలును నాటి సంధ్యాదృశ్యమును చూచినంతనే ఎండగినవో! వసుమతి నెడనెడ దోచు శోతను, కఘస్య క్రియలందు పుట్టుకంపున, దొంకయట్లు నలువలకులందు నే డల్లుకొనియున్న ప్రవంచమును మనసులు తట్టు నపుడు “అయ్యో! పృథ్వియంతయు శ్రుగ్గుగోతిలో దిగబడినదే!” అని యారాలుమున క్రంగిపోనూ? ప్రస్తుతము ఐకోపాఖండమునుండి చెడలువివవాయువులును, యధిర ప్రవంతలును భయమును, జగుప్పను, దుఃఖమును లేపుట లేదా? పలువురువిద్యాధికులే, పలుకుబడిపడసిన యదృష్ట వంతులే చెడుచెయిదములకు దలపడుటజూచినపుడు అంత రంగమున గార్చిచ్చు రగులుటలేదా? “మమవ్యూహృద యమును నే డేలునది పికాచమా? హాసక్రియలే, దురంత విధలే నేను రాసక్రిడ లైనవా?” యని చూపిల్లుచుం

దుముగదా!† కాని, — కాని గభీరనిరాశయందు మనకుదొరలుచుండ నేడిగాడ్పులట్లు నిట్టూర్పులు హృదయబీభీతుండు చెలరేగుచుండ, అగ్ని వృష్టివలె బాన్వకణములు రాలుచుండ, తప్తకలాకవలె కరీరము రవులుచుండ, నేలగుాలు నిసుగును అక్కునజేర్చు అమృతవలె, నేదో యదృశ్యతక్తి మానవహృదయమును క్రేమ సంక్లేషమున జొనిపి, కనులుకుడిచి, నెవులందు మధుర సాంత్యసము వోయుచున్నది! ఈశక్తి శంఖచక్రములు ధరించి ప్రశ్నోత్తముకాదు. అపరంజిలతికలు పోలు రవి మరీచులందు, రజతసలిలమున కనయైన జ్యోత్స్న యందు, ఉచ్చైర్ముగ నహ్వాంకు సౌరభమందు, దళదిశల నింపు మాధుర్యమందు అపుడపుడు చెవులబడు మంచిమాటలందు, కనులదోచు సాంపుచేతయందు, వెలుగురేకలుపోయి తలపులందు విరాజిల్లుచుండును! ఈ శక్తికతననే నిరాశాంధకారము పటాపంచ లగును. “వసంతసమయమున నిందందు ప్రస్ఫుటించు పలు విధప్రసూనములపగిది సదాశయములు వసుతిలో కుసు మించి, హృదయము నానందసౌరభముచే నింపును! గాఢ సంతమనమునగూడ చక్కనిచుక్కలు మిన్నపై లేజ డిల్లవా? ఎట్టికాశరత్రియైనను, చక్కరగోలని చుక్కలను దిగమ్రొంగజాలునా? చీకటికొట్టునగూడ నెందుం డియో గురువాక్కవలె క్షీణాలోకము జొచ్చి మనసున నాశను లేవుచుండదా? అజాండమనంటు అంధకారము నొక్కొకపు దొక్కొచ్చి మెఱపు చీల్చినేయదా? జగతి నేలునది ఆలోకముగాని అంధకారము కాదు. అనంత కాలమున ననంతజీవియై వర్ధిల్లునది సౌందర్యముగాని కుత్సితముకాదు. విజయకేతన మెత్తువాడు జగదీశుడు

* నేటిజపాకముహాకవివాక్యలను గమనింపుడు:

“I wonder if the very soul of a man of high character, does not exhaust itself in that one word—leisure. He whose hours exist only on the face of a clock is a worldling, a philistine, an earthworm. What a joy it is to feast on leisure!” “Vide: My Ideal Home” By one Noguchi, Professory of English Literature, Keis Gijuku Univer-sity, Tokyo.

† మేఘాద్రి అర్ నార్దమాట లెట్టివో చూడుడు:

“And we are here, as on a darklingplain, Swept with confused alarms of struggle and flight, Where ignorant armies clashby night.

గాని పిశాచముకాదు. ప్రతిభాపాటింధమునును మ్రోగించునవి ఉత్తమాశయములుగాని దురూహలుగావు. నిరాశకు పిపెక్కి స్వారిచేయగోయకుడు. సహనకవచము దారిది కాంతిమంత్రమును జపింపుడు. ఆచారక్రథను తప్పకచూతురుజాడీ! ఇహజీవనము తున్నమైనది కాదు. మహత్తరజీవనమున కది అక్కరైనసోపానము. జగతిని జూచి 'ఇనీ!' యనకుడు. ఈశ్వరసామ్రాజ్యమున కది ప్రధానద్వారము. పంకిలముమీద మనసును రాలనీయరాదు. సహృదయుని అంతరంగమును, గగనలక్ష్మీగుండరానమును, ప్రకృతిమహిళ ప్రకాంతవృద్ధియును, కాలపుని మద్దుమోమును చూచి మరీయు" డని ఈ యదృశ్యాధ్యాత్మికశక్తి కలుగునాటు మనకు ప్రబోధించుచునేయుండును. వెతకిన, కం పెండుండదు? గాలించిన రొచ్చు కానంబడదా? ఉన్నదానిని లేదనట ఎంతదోషమో, లేనిదాని నున్నదనుటయు నంతదోషమే! అనుమానమును, అడలను, ఆసహ్యమును ఇలువేలుపులు చేసికొనువారికి పూజామందిరమున గూడ పిశాచగణము ప్రత్యక్షమగును! ఇతడు మెచ్చగలది, చూచి యానందించునది జగతిలో నేమియునుండదు. పూవును చూచి "ఈచోటు పవిత్రవంతమైన దని పరికి మకుళిశహస్త్యుడై ఒకప్పుడు ఎంర్పకా మహాశయుడు సుమనముఖమున నిలిచినాడు! పూవుపై కన్నవేయక క్రిందిపేడలో చూడ్కిజొప్పించువాడు మనవ్యరూపమున నున్న పురుగుండును. మనవ్యచరిత్రను గనిపెట్టుటకు ఏండ్లను, పూండ్లను గడపనక్కరలేదు. కొలదినిమ సములు వ్యక్తిచెంత నిలిచినచాలును. మాటలందును, చేతలందును పరిమళమును వెలారింపగలవాడు మూర్తిభవిం

చినస్వర్గము. నిరంతర మాషణమందును, దురంతదుర్విమర్శనమందును రొచ్చులో పడిన పందివలె పారలాను వాడు రూపుదార్చిన నరకముని నొక్కిచెప్పరచ్చును.

సహృదయులు ప్రకృతి వాత్రయ్యిచి, సదాశయ ద్యుతిరిగాంచి, దిశ్యదీభికమట్లు మహత్తర భావములను ప్రసాదించుటల్లి యని దానికి ప్రణమిల్లుదురు. ఈసహృదయులెవరు? కవులును, ఋషులును, ఆచార్యులును, శ్రవక్తలును, గుణవంతులును గారా? వీరందఱును యాత్రికులే? వీరు ముక్తిదూతలుని కూడ నిరూపింతును. సత్యవ్రతులై, సౌందర్యోపాసకులై, భావపిపాసులై, మహాజిజ్ఞాసువులై వీరు యాత్ర సమపురుగు; తపమాచరింతురు.

మనవ్యసంఘమునకును, మహారణ్యములకును, మహాన్నతపర్యతములకును ప్రాచీనకాలమున దిగ్గజీచుట్టటిక ముండెడిది. మానవులను వదిలి కొండలందును, బిరుమలందును ముక్కులుమాసికొని ఆత్మమక్తికై భారత మానులు తిండిరిగయు, సంఘసేవ నించునైన వీరెటుగ రనియు వలుపురన చుండుడు. మనకవిఋషులును, ఆచార్యులును చేపిగ, నేడును చేయుచున్న సూర్యసేవను వసుమతియందు ముతెవ్వరును చేయలేదని ఋజువుచేయుగలను. రవ్యప్రకృతియందుండియుండి, దానిని మనవ్య హృదయమున బ్రవేశపెట్టినవారు వాళ్! కిరికతననేకుడర శిఖరములపై నత్పన్నవైన భాగధూ, స్వార్థదరులందు నక్కియుండక బహుయుగములనంగి జాలువారుదా, బహుళమానవమానస శేదారములను దనపుచున్నది; భావభరితములైన వీరిప్రబోధములు ప్రజల నిశ్శయశోభనములం దింకిపోయినవి. * వీరిరచనములును, వీరి జీవనవిధాన

*వీ రీశ్వరుని నదులందును, దరులందును, రాగరంజితవధిమందును, కనములందును (భారతసాహిత్యుడలి ప్రతిపుటయందును నివి గోచరించుచునేయుండును.) విలోకించుటచే, నీశ్వరభావ సమద్భవగంభీరాశయములన్నిటిగూడ నంతే కాంచిరి. ఈవాక్కులను విలోకింపుడు:

"Think of the form of your Ishtam(Ideal) as smiling and full of bliss.....Imagine that everything is shining through its lustre.....Ihtam pervades land and water hills and dales, sky and stars—everything" (Vide "Spiritual Teaching"—Page 8. by Swamy Brahmananda)

ములును, వీరి యుద్వోధకములును గలనీ భారతవిజ్ఞానమై అన్యసీమలందుగూడ స్వాగతమందెను. కొండసంగారమున, కాంతారసంతానములందు, గురుకులములలో, ప్రకాంతశ్రమములందు జనించిన విజ్ఞానమును దూరసీమలకు, భావియుగములకును అందించిన పరార్థశీవులు వీరు. వీరికిని వీరియుద్వేగసిద్ధికిని నడుమ నెన్నోకంటకములు, ఎన్నోపంకటములు నిలిచినవి. పంకల్పసిద్ధికై నడుము గట్టిన యోధులు కావున నిచ్చాళక్తి, దృఢ నిశ్చయములు, సహనకాంతులు మున్నగు గురుగుణములను దమ యాత్రయందలవఱుచుకొనిరి కావున వెనుకంజవేయక, వీరికతన సరళక్తి నంది విక్రమసింహులై గమ్యస్థానము చేసినవడిచిపోయిరి. శంకరరామానుజ, రామానందలల్ల భావార్య, మధ్వాచార్య, శ్రీచైతన్యప్రభృతిమహాత్రికు లాశ్రమస్థానములనుండి భావవిభూతినిగొని, క్లిష్టపథములగుండా కదలిపోయి మానవలోకము నద్ధరించిరి. వీరి ప్రశ్నికజీవనములను పుంఖానుపుంఖముగ పరిశీలించిరి

మేని ఎన్నేని దృష్టాంతములు చేజిక్కును. లంబినీ వఃపూ, జీతవనము, అనాథపండితుని ఆరామము, బోధి గ్రుమము, పూతనీరాజనాథుని, సారనాథవనము బుద్ధ జీవనమందలి ప్రధానవృత్తములు! జీవదత్తప్రభృతు లీతని యాయువుదీయ నుద్యమించిరి. తనయిక్కట్టులను నెట్టి వేసి తఱాగతును నిర్వాణమహాత్మ్యమును ప్రజలకు దోపిడించినాడు. ఈతడు చేసిన సాంఘిక నీకనుత్యము చేసినాడు? మహావీరుడు? మహారణ్యములందు దుంకింపబబ్బలకు వెన్నొగ్గియే కృతకృత్యుడైనాడు! కలియదాను భారతకథికుడని చెప్పికొనినాడు! పృష్టితంతయునొక్కటటుంబమనియ్యు, దీని యధిపాధుడు బగదీసుడనియు వదించి ప్రజల నాతనిమోల జేర్చుటకై మహాయాత్రికుడు మహమ్మదు కావించినకృషి ఎట్టివో ఎఱుగమా?

కవియును ఈయాత్రికుల కర్గముగోనినాడనియే కదా తెలిపియుంటిని. * తక్కుంగల పథకుల ట్లితడును

"The water of the Ganges is verily the holiest of all waters it fulfils one's desire and is a help to realising the Ishtam" Brahmananda.

"The water of the Ganges, the holy prasadam of Jagannath and the sacred dust of Brindavan are verily Brahman in reality" Ramakrishna Paramahansa.

పంచవటికడ పాడుచు నాత్మస్వాదియందు రామకృష్ణ ప్రమహంస మధురపీఠా నాదమును వినుమందునాడు!

"To bring the idea of vastness within, one should see the Himalayas or the ocean or gaze at the sky" (Vide: Brahmananda Swamij's "Spiritual Teaching" page 284.)

* ఏదేశమున నేకాలమున నుద్భవించిననీచి కపులందఱును యాత్రికులే! వీరిభావలు, రాజకీయాధిక సమస్యలు వేఱువేటై యుండవచ్చును. వీరి ప్రధానోద్దేశములందు పారపాచ్చెములు లేవు. వీరందఱును సత్యవ్రతులే! సాందశ్యోపాసకులే! వహదాశయముల నారాధించువారే! వ్యాసహోమరులును, వాల్మీకి సోఫోక్లియులును, థిట్టరాణగటేలును, కాలిదాసు షేక్స్పియరులును, భారవిడాంటేలును, భవభూతిషిల్లరులును, భాసు ఛాసరులును, కిల్లెణ పెన్సన్రులును, మల్లాణ టెన్నిసనులును, నుబంధుత్రానింగులును, మాఘులై రెకాలును, మరారి షెల్లిలును, శివభద్రకర్డన్ వర్మలును, సామిల్లిస్కాట్లును, చార్లీట్టులును, మయూర బెకాజా సమలును, దండిడ్రోవనులును అన్నదమ్ములే. తనపాత్రలందరి కొండోకయాత్రికు నుద్దేశించి డాంటే మహాకవి తెలిపిన ఈనుడువు లాతనికే చెల్లును.

"He had gone through almost all the parts to which this language (Italian) extends, a pilgrim almost a beggar. (See also the reference which Dante makes to his own exile at Verona and else where in Paradise XVII 58-60)

వసుంధరను చీకటినుండి, చింతనుండి, నెనులునుండి, దిగులునుండి, వివచాయువునుండి, గభీరకలుషమునుండి కాపాడును.

కళ, మతము, తాత్వికత, మనుష్యజీవనము దాళరథులట్లు కలసినపుడే జగతియందీర్ఘరసాద్రాజ్యము నెలకొనును. ఇట్టికలయిక నేడు గోచరించుట లేదు. కావున ప్రకృతియందలి మహత్త్వము నేడు మనుష్యచరిత్రను సోకుట లేదు కావున, మహాయాత్రికులైన కవులున, ప్రవక్తలును, తాత్వికులును, ఆచార్యులును గాక, సామగ్రిసామగ్రిస్పృహతో దృఢమై భౌతిక శాస్త్రజ్ఞులే నేడు పాడనూపుచుండుటచే, అధునాతన నాగరకత చింతనివ్వలను క్రమ్మచుండుటచే, ఆత్మకత్తి యడగి పశుబలము పెచ్చుచుండుటచే, రక్కసివలె స్వార్థము పెచ్చిల్లుచుండుటచే నేటివసుమతి దుర్దాంతదుస్థితి పట్టినది. ప్రపంచము నీచుర్లతినుండి యుద్ధరింపగలవారు యువకులు. మహత్తరమైన ఈ క్రియను నెఱుఁపుటకై వీరు తనకత్తి నందవలెను. దీనిని పడయుటకుమున్ను వీరెన్నోని కళారపరీక్షల నెదుర్కొనవలెను. వీనియందు గలుపునందినంతన, -తాతన బలమునందినంతన, మహాన్నత కర్తవ్యశిఖరమున గాలానినంతన అంతరంగ మానందస్థానితమైనంతన గను వింకొనరించు దృశ్యము, మహదాశయప్రదీప్తకాల

వియత్రలము వీరిత్రలో భాగమున దోచుట తిథ్యము. నాటి సాయంసమయమున, బ్రహ్మగిరిశిఖరమున, దాళరథులు పోలు ఉదుంబరవృక్షములనడచు, విజ్ఞానశైవలీనీజన్మస్థానమున కనదురుప్రకృతిమౌల ననిమేషలోచనుడనై చేతులుమొగిచి నిలిచిన ముహూర్తమున నే బడసిన పాతమిదియే!

నూతనోదస్తమిండిన కొంతనేపటి! సంజకం జాయ అదృశ్యమయ్యెను. ఆత్మజీవనమునందీ భాగ్యరేఖలు జలజలరాలినపుడు, చేటు మూకలందు ప్రవేశింపవైకాచికనృశ్యము సలుపుట, కారుచీకటు లచ్చో జొరబడదొడగను. నిమగ్నములో బ్రహ్మగిరియంతయు అంధకారబంధురమైనది. ఎట్టిభువనదోహ, ఎంతబలవారియైనను, సమయసమయములందు లెక్కలేని నేనులకు నిజజీవనము నొడ్డవలసినదే! తుణ్యనదీని గలి, గగనమునంటునంతటియున్నది నందిన బ్రహ్మగిరిపాడ నాటి కిది నీసమయమున గాఢతమసమనకు తలయొగ్గవలసినదే. రక్కసిమోమువలె భయంకరమైనవిభావితో కాలము గడపుటెట్లు? సమీపమునగాని, కొంతమరమునగాని ఏదేనియాలయమో, పర్వకాలయో గోచరించిన సంతరించియుండును. అట్టిదేమీ కనబడలేదు. నాలుగుచెల్లనడుము, తిరిగిపుట్టినతావులోనే రజనగడప నిశ్చయింపితిని. ఇరులందు నించందు మనలిన, నేదేని ముసలము వచ్చునని

నైతికవిధూతినీ సృజింప లేఖి బూనిన కార్లయలును, మానవకృషియందెన్నో యేడ్చుకడపిన ఆర్నాల్డును, మతమహత్త్వమును గుడిగోపురమట్లు నిలువజెట్ట గంకణము కట్టుకొనిన న్యూమేనును, కళోపాసనమందును, సంఘసమర్థరణమందును మనసుందిన రస్కిన్ మహాకయుగ ను నిజజీవనము నొక్కొక మహాగ్రంథము గావించుకొనిన యాత్రికులే! వీరిబృందమున చేరజాలనివారుకవులేకారు. ఇందుక కృషిపరిపిచో ప్రతిమానవుడును పద్యములజాలును. కాని పద్యమనగ వితయా? గుడియన దేవుడా? కరీరమన మన ఘృడా? పద్యమును గుడియను కరీరమును బాహ్యవరణములే! లేతమల్లెయందు గభీరసారభరింపు నిహితమై యుండునట్లు, తుమారకణమున మిహిరమండల ముడిగియుండునట్లు, చిన్ని పద్మమున, ముద్దుగొలుపుగద్యయందు భావబహుండమును దగ్గొల్పింపగలవాడే కవి. ఆత్మప్రతిభను గుఱుతించి, జగతిలోని కీకృతునిచే పుత్రైంపబడిన రాముబారిసని యెఱిగి, బాహ్యప్రకృతిని, మనుష్యప్రకృతిని గల వియ్య మెట్టిదో, అం దెంతనెయ్యమున్నదో వివరించి నిహితభావములను వ్యక్తీకరించుచు వసుమతియందు నవజీవనస్పృహ గావించువా డీతడు. నైన నుల్లేఖింపబడిన అదృశ్యకత్తి ఆచార్యుని హృదయమున ట్లితని యెడందనుకూడ చక్కనైన తులసికొటను గావించి అందు దిక్కుదీపికను వెలిగించును. ఇందలి మణికాంతులనే తాతని రచనమందును, జీవనమందును, తాతడు మనలు సంఘమందును విలీకించి ఆనందింతుము; నూతనభలమంది, లోనిపకువును కట్టుకొన్నతోబంధించి, నిజజీవనములందు విజయదృఢమును నిలబడకాలుదుము,

యూహించి అంజే చరిత్రలబడితిని. రాత్రి అపు డేడుగంటలుమాత్ర మయ్యెను. కడపవలసినకాలము తక్కువకాదు. వచ్చివచ్చి కారుచీకటులందు తల దూర్చుట మంచిపని కా లేదేమోయనుకొంటిని. హృద యమందు తలయెత్తిన తీవ్రవాంఛయే న న్నచటికి బర బర యాడ్చుకొని వచ్చినదికదా! ఈవాంఛ నరికట్టుటకు నాకు కళ్యణము కాలేదు. 'మొండిసాహసము' నకు దలపడితిని. దీర్ఘయోచనమనల 'మొండి సాహసము' కూడదని యూహించుము. కాని మహాద్భుతములను మూటలనట్లు మూపునగైకొని కాలము నడచుచుండ, నాయద్భుతములను చేబట్టరెననిన మొండిచొరవ యక్కరై యుండునని అపుడపుడు తలపోయుచుండును. దీర్ఘయోచనము మనుజుని నిలిదిన తావునంజే నిలిపి, రాలిబండ జేసివేయును! మొండిచొరవ వానిని ఘోర విపత్తులందు గూలద్రోయును! విపత్తులందు బడమేని, మనమందు అనభవమెంతి? సంపాదించు పుష్కల మెంతి? నిదురించిన మనవ్యక్తములు ఆపదలవలననే, సమైక్యబహులన నువ్వెత్తుగ నులుగు అగ్గినెరగులవలె లేచును! చెన్నునుండి వేటకాడు వాడితూపులు వదలుచు, తలుముకొని వచ్చుటచే గదా కురంగము జవో శేతముగ పర్వెత్తి, తనపక్షగున నాత్మకైతిని గుర్తించి నది! మానవుని సహనసామర్థ్యములు విజృంభించవలెననిన, మనుష్యులం దొకండు మనుష్యుడు కావలెననిన, అత దాపదలకై తపించవలెనని నొక్కచెప్పదును. అవాహనముచేసినను ఆపదలు త్రవ్వకము గానియెడల, నడుముగట్టి తానే వానిని చిత్తుకొనుచుపోయి కదనమున డీకొనుమని సవాలు చేయవలెను. * ఆపదలందు లంఘించునలవాటును క్రోధముండ, జేబులో నిండైన బండి

నున్నను నిలుపుకొని చక్కరాష్ట్రమనులో దిగిన ముహూర్తమునుండి యలవటుచుకొంటిని.

చెట్లనడుము జేరుకొంటినిగాని నిద్దురపట్టించు కొనుట అనర్థకశేతువగునేమో యనుకొంటిని. కనులు మూసిన నెట్టియపాయము తలపైవ్రాలునో! నలుకట్టులందును విద్రోహిమానసమట్లు దట్టమైన యడవి చూపట్టుచుండెను! అందెన్ని సూతుకమ్మగములున్నవో! ఏపులియో మీద నెగిరిపడి, నిదురించునన్ను నిముసములో నెదర గోళమున ప్రవేశపెట్టుననిన అతికయోక్తి కావాలదు. కాని, మేలుకాంచిన మాత్రమేమి? గర్జించుచు మృత్యువు పైబడిన నేమిచేతును? వన్యపశువుతో పోరుటకు సంసిద్ధుడనై యుండలేదు. చేత నేయాయుధమును లేదు. తుదకు గజ్జయైనలేదు. క్రూరమృగము మార్కొని నవో "వార! వార!!" యని దానికి కబళ మైతివలసినదే! కటికిచీకటిలో, కొండవేలయం దెచ్చటికి పరుగెత్తుదును? పరుగెత్తినను, మఱొకజంతువు నోటి లోనికే! మృగముఖగవ్వారముగాకమానె, ఏలోయ లోనో గుభాలునగులబడి, గుండనై పాతాళమున రాలుదునని యెలుగుదును. నదీమక్కలి మంజులరమన అనంతగీతిక నాలాపించుచునే యున్నది. కడుపు చలుక గల జలధార కనిన గీతికాధారకరుణాధారయై నామనగును సోకుచునేయున్నది. ఆధార నాకు నూతనపాతమును గఱపినది. భయంకరసమయమందైనను, పాడుకొనుచు, అనిచరితచిత్తయై తల్లి తనపనిని తాను గూచుకొనుచున్నది! కట్టెడుట పెద్దజోడులట్లు ఇక్కట్టులు నిలిచినను, అంతర్వాహినియైన సరస్వతిని పాలు కాంకభావము నంతరంగమున ప్రవింపనిమ్మనియు, దానితో తన నెయ్యంపులియ్యనిపాలును సహకరింతుననియు గంగా

* నే దీ యంశమును గుర్తించిన పాశ్చాత్యుడు మసాలిని! నే దీతడు సభ్యజగతి కెంతో యెగ్గుచేసినాడు. అదివీనియనుల యెడల దుండగమునకు గడంగినాడు. కాని, యీతడు అద్భుతమైన ఇచ్చాకైక్తి నలవటుచు కొనిన కష్టతయో, ఆపదలందు భయరహితుడై మసలువాడని, స్వీయసీమకై ఎన్నెన్ని యత్యాచారములు చేసినను స్వార్థము వారాధింపలేదని, తనకైగాని, తనవారికైగాని ఈతడు హంసకూలికలను తల్చుచుజేసికొనలేదని, నిరంతర విలాసమున బోరలాడక తనకైతులతో కూలివాండ్రతో గలసి శ్రమించువాడని యెలుగుదుము. "Live dangerously" అనువాక్కు బినిMotto. పిల్లిపిల్లల జీతడు సింహడింభకములను పెనుచువాడు!

భవాని * ఆదర్శపూర్వకముగ తెలుపుచున్నదని గ్రహించితిని. అవ్వల ఘోరఝుంఝానిలము విజృంభించుచున్నను, హృదయమందలి కాంతిని మానవుడు గోల్పడరాదను ప్రధానపాతము భగవద్గీతయందు కలదు. (Vide: Swamy Saradananda's Bengalee Commentary on the Geeta) కొండనంటుకెరటాలతో నెగిరి పడు కడలికడుపున ననంతకాంతి విరాజిల్లుచుండును గదా! ప్రకృతిమండి పాలములను గ్రహించుటెట్లో పాతకులకు తెలుపనే తెలిపితిని.

“కానవావానిగంగాభవాని” యనియు, “ననుజాచి హోరనియేడ్చు గంగాభవానితో”డనియు బలిశేషర్థి లక్ష్మీకాంతంగారు మననమందలి చంద్రమతిచే పరికించివారు. † ననుజాచి, మందాకినీమతర్థి మతింతుంజులముగ గీతికాలాపనము చేయుచు, నా సుండెనుండి దుడుకును మారీకృత మొనరింపజేయు పరితోషమును నింపింప యత్నించుచున్నదని యూహించితిని. కావున గీతికాలాపనకు భక్తిలార్య కనుగ మానసాంజలి నొడిదిని.

* గోదావరికి గంగయనుపాంతర ముండుట లోకప్రసిద్ధము. పోతరాజు పలుమాలు గోదావరిని గంగ యని సంబోధించినాడు.

† ఈ పలుకులందలి Pathetic fallacy కడుంగడుచుకొనైనది. కవి, ఈయలంకారమును కడుకష్టముతో నైనను వదలుకొని, చక్కనితార్కికభావము నిందుంచిన బాసందెడిది. అమరకాంతల అంగలార్చుకూడ కల స్వనము గలదైయుండునాదా! అంగులు దివిజులలోని, విశ్వేశ్వరసాన్నిధ్యమున బేలయై హోరుననేఞ్చిందగు భావమునుగాక “విడ్డా! అనా! ఈశ్వరుడందుండి కడలివచ్చుచున్నాడు. ఇక నదిరములో సాక్షాత్కరింప గలదు. నీయక్కట్టుల నీశ్వరానవాటికయందు బూడ్చివేయుచుజామీ!” యనుభావమును (నిక్కముగ నామె కడ గండ్రుండే కడతేలెనుకదా!) కవి ఇందు బొనిపియుండవలసినది. ఇట్టిభావము చంద్రమతిహృదయమనకను, ప్రేక్షకుల యెండలకును గొంత యూరలు గొల్పెడిది. రాజోపుదానిని నాటకకర్త చెప్పినయెడల Dramatic effect నకు చెలువునవచ్చుట నిజమే! కాని, ఇన్నిమాటల నుచ్చరింపక “మూరదృష్టిగల లోకపావని వాకొనిన భావగర్భితవాక్కు”ని యూహించుటకు చోటానగుచిన్నిమాట నాత డందుచొప్పించియుండిన, తననాటక రాజులను Idealism, optimism లచే తక్కింపిందియుండువాడు. ఏకాన్యమునకైనను, ఏకీకరణమునకైనను వస్త్రావచ్చున విరెండుకత్తులే! వీని నంతరంగమున నిడికొనినకర్మక్తులే గృహింపింపలే భయకర్మములతో పోలిరి ఈ యంతరమును గణింపకపోవుటచే మనకవులు మాటిమాటికి మహావీరులచే గోలపెట్టించిరి. శూరులందుశూరులై, బోటిబోటిఘోరారిష్టములను చెండాడినవారగుకనుగ గడలకొలది కన్నీళ్ళోడ్చిరి కలపజెల్లెడు. సుంపియలను వట్టి నీటిబుగ్గులు చేసినకొనినచో వారి యనిహితాశాతరనివ్వకు, సత్యాన్వేషణదీక్షకు తప్పుక భంగము వాటిల్లి యుండెడిది. ప్రేక్షకుల హృదయములను కదరించుట నాటకకర్త పని. కావున విషాదమును పూటెక్కించిన గాని పనికల్గిన మనకవు లూహించియుండురు. పొంగిపారలు దుఃఖమునై, పాలకడలిపై తేలయాడు దేవ దేవునివలె, మణికాంతు లీను ఆకాద్యులిలేదని ఆదర్శకవులు తెలుపగలరా?

కడచిన నిశీధమందును, నాడును పడిన హైరాను వలనను, బొంబాయి విడిచినదాది ఆహారనిద్రల నెఱుగక పోవుటచేతను, మేనువాల్చవలెనను బుద్ధి పుట్టినను ఒరగక కొయ్యవలె గూర్చుని అజాంతుముతో నన్ను గుటుకున దిగమ్రుంగిన అంధకారము నబ్బురపాటున నవలోకించుచు యోచనామగ్నుడనై యుంటిని.

చీకటి పడినంతనే నీవోపురుగులు ఎడతెగని రీతి గూడుదొడగినవి. పాలములం దిట్టిస్వనిని చాలమాలు వినియుంటిని. కొంతనేపటి కిది ఆగిపోయినది. ఆగినపుడే అంతికుము న్నట్టికబ్బ ముండెనను అంశము మనసున తట్టినది. చెవికి నలవాలైన రవమును పాటింప మనియు, అది యాగినపుడే యది యుండెడిదని గ్రహించుచునియుగదా మనశ్శాస్త్రము తెలుపుచున్నది! ఏదేని వన్యమృగమో, అల్పార్చ్యకీరమో నాడెస వచ్చునేమో యని యూహించుచు నితరజులను పరికించుచుంటిని. ఎందుండియో అపు డెవరో పకపకవచ్చిన కబ్బము హఠాత్తుగ చెవిబసినది! ఉలికిపడితిని! సుండెలు దడదడలాడినవి! అందు మమస్వస్థంఛారమేలేదు. ఆకబ్బ మెట్లు

వచ్చెనో ఊహింపజాలనైతిని. దొంగ లెవరైన నందు పొందియుండు రనుటకు ఎట్టి అవకాశములేదు. కలవారి ఇండ్లను కొల్లగొట్టువారికి జోనులుండు నెలవున నేమి లభించును? అం దేవైనపితాచము లున్నవని యోచించునా? దక్షిణములను గుఱించిన వింతవింతకథ లెన్నో జ్ఞప్తికివచ్చినవి. కోటిపల్లి కాల్యయొడ్డున నొకప్పు డొక చెంచుయాడుచి చనిపోయి, భూతమై అచ్చటి చెట్టును పట్టియుండి, ఏమరుపాటున నెవ్వరైన రాత్రులందు అడిగినుండి పోవునపుడు “తన్వలమృతవ్యలా!” అని యజుచు వారిని అడలగొట్టుచుండెడిదట! అట్టిదయ్య మేదైన నవ్వచుండెనేమా! కాని, కడుంగడు పవిత్రమై, దేవతల క్రీడాంగణమై, ఋషిగంఠీరవులయాటపట్టుయిన అచ్చటను పితాచము లెట్లు చేరజాలునని తలపోసితిని. “బొంబాయినుండి బహుప్రయాసతో వచ్చినది ఈ భయంకర నిశీధమున, నీధనారణ్యమున, నీ నిర్మాణమగ్రప్రదేశమున, నీ భీషణాంధకారమున నేత్రార జంతువుగొంతుకలోనో నీకుత్తుకను చొప్పించుటకా? యని ఎవ్వరో నాయంతరంగమున నట్లు నవ్వరేమా యనుకొంటిని. ఐనునిమిషములు కడచెను. మరల పక పకముననవ్వు చెవులబడినది! అది నాయూహా కాదని గ్రహించితిని. అదేమో యెఱుంగవలెనని మక్కువ పడితిని. పరిసరమున పరికింపవలె ననుకొంటిని. చేతిలో టార్పిలై టైనులేదు. అగ్గి పెట్టి వెంటనుండవల సిన అవసరమునాకన్న మలేదు. చీకటిలో తడుముకొనుచు మసలినయెడల ముప్పువచ్చునేమా! కావున ఆ “నవ్వు ఎవ్వరినైనను సరే” యనుకొని కిక్కిరుమనకుండ

చెట్టునకానుకొని కొయ్యనై కూర్చుంటిని. అదూరమున గలలోయలో అపుడేదో మంట కాసుపించినది! విమోగిడైన నందు అశ్రమమేర్పజుకొని వసించు చుండెనేమోయని యూహించితిని. మున్యాశ్రమ మొకటి అందున్నదని యెఱిగితి నేని, చీకటి పడకమున్ను తొలక నం దరిగియుంచునేమా! కాని లోయ మిగుల లోలైనదనుటచే, దానిని చేరుట కష్టమేయని గ్రహించి తిని. మరలిపోవునపుడు ఋషిగంఠీరమును చూడవచ్చు ననుకొంటిని. మంటదాపున మునిప్రవరుడుగాని, శిష్యులు గాని అగపడుదురేమా అనుకొని అతట్టున దృష్టిని బద్ధ మొనరించియుంటిని. ఇంతలో నాజ్వాల యదృశ్యమైనది. కొంతసేపటికి మంట మఱికొంతదూరమున కాను పించినది! ఇట్లే మఱికొన్నిమంట లగపడి అదృశ్యము కావించినవి! పాపికొండలలో* రాత్రులందు మంటలు లేచు టెఱుగుదును. వనము దగ్గమగుచుండ లేచినజ్వాల లవియని స్పష్టముగ దెలియును. దాగరమూతలాడు నేటి మంటలో? అవి కొఱవిదయ్యము లని యూహించుటకు నామనసాప్పలేదు. ఏమైనశీమి? చూడ్కుల నచ్చెరు పాటున నాదిక్కునందే నిలిపియుంచితిని. ఈపర్యాయము కొండనేలయందు కొంతదూరమున కబ్బుముతోకూడ పెను మంట యొగ సెను ఖాండవదనానదృశ్యము మరల ప్రదర్శించబడునేమా యనుకొంటిని. కబ్బసహితమైనజ్వాల! కైల శీతలమునకు ఋక్కులుచ్చరించు ఋషీంద్రు డెవ్వరైన నివ్వంటించుచుండెనా? వెలుతురులో నేదోయెఱుగుచు, కలయముగ పరుగెత్తుచున్నట్లు తోచెను. అది వనశ్రమ్యుగ మో, కొండలందు మసలు కొయవాడో, అడవిమని

* తూర్పుకనుమలలో నివి మిగుల నెఱ్ఱెనవి. ఇవి శ్రీరామగిరికి కొంతదూర మీవల నున్నవి. ఇచటి గోదావరి మిగులలోలై మొగ్గతో నిండియుండును. కొండలనడుమనుండి నదియం దాటుమెళ్లనజుకు నావలొకవలెను. శ్రీరామవనమినా డయోధ్యను చూచినట్లు భద్రాచలమును పర్వతాలను జూచుటకై గాత్రో లో నాఇంటిలో మీడియట్ పరీక్షలకుముందు ఆశ్రమములకరిగితిని. పాపికొండలందలి వింతదృశ్యముల నపుడు విలొకించితిని. ఈపయనమును గుఱించిన ఉదంతమును చదువరులు మఱికొకచో గాంతురు.

విచారించుచుండుటచే, స్వామిల, - నామీద నిలిచి చిందులుత్రొక్కు సేమా యని పరక్షణముండే యడల జూచ్చితిని. నాలోనేను దంపకముల శేఖరువుబైట్టికొన సాగితిని. మరల పకపకమునునవ్వు! దూరమున నీ రెలుంగు! నైశరి ప్రభుత్వము చంపసెంచిన గర్జనము!

చిరకాలమునుండి వాదించుచున్న మూత్రవ్యాధులకును
శగ(గనేరియా)వ్యాధికిని క్రొత్తగాకనివెట్టబడినదివ్యాషధము
గో నో కీ లి ర్ (రిజిష్టర్డ్)

కుత్రిమములు చూచి
మోసపోకుడు. "కోడి" గ
మార్కు గమనింపుడు.

ఈ యాచార్యులు ఇంగ్లీషుమందులను దేశీయదేవుడములను పుచ్చుకొనినను
గురుముకలుగనియెడలను, యింజన్ మలవలనను వాక్యములవలననుగూడ లాభము లేక
పోయినయెడలను కడపటి ప్రయత్నముగా మా గోసాక్షిలగుగురుగూడ పుచ్చుకొని
చూడుడు. పెక్కుయెండలుండియున్నను లేక త్రొత్తగా కలిగినను విరకము లేక
సంకల్పమైనను మరెట్టి మాత్రవ్యాధిగలనైనను స్త్రీలకైనను పురుషులకైనను గోసా
క్షిలరు తప్పక కుదుర్చును. మాత్రము యూరేగా నెడలను. మాత్రముపోవుచున్న
పుడు కలుగుమంట తగ్గిపోవును. మాత్రమాశ్రమనందలివా ప్రతినిపోవును. లేకవ్యాధి
యబట్టుగా పడుట, మేహగోగమువలన మాత్రద్వారమునుండిపోవు తెలుపు, మాత్ర
తద్వారముయొక్క చుట్టువుండు పోకయొక్కవాపు, మాత్రాశ్రయముయొక్కవాపు
నరములజబ్బు, మున్నగువాత్యధులన్నియును స్త్రీలకును పురుషులకునుగూడ గోసా
(సేమను)పోవుట, మాత్రవ్యాధిలు మున్నగునవిగూడ దీనివలన కుదురును. ఖరీదు
-0- కృత్రములు కూడ దీనివలన జెందవలదు. మా పుంజుమార్గు గమనింపుడు.
అడను: డాక్టరు డి. యస్. జన్నని, గిర్రాసు చుట్టకొడు, పొంబాయ 4.

Dr. D. N. JASANI, Girgaon Back Road, Bombay, 4.
Madras Agents:- DADHA & Co., 52, Nairnappa Nalla St., P. T. Madras

స్వర్గీయ ప్రేమచందు

గీరాజు రామారావు

మొన్న అట్టోబరు రాక లేదీన ముందీ ప్రేమచందు
స్వర్గమునయ్యెను. ఈవార్త సాహిత్యోపాసకుల
కల్లరకును దుఃఖకాముకము.

ప్రేమచందునకు తలదండ్రులు పెట్టిన యసార్థక
నామము ధనపతియ్యి. అత డతనిశీలితమునా నీనా
మ ౬ సార్థకము కావనయే కాబోలు ప్రేమచందు అని

మాడ్చుకొనెను. అతడు కాకి ౫ మైళ్ల దూరమున
మాడ్చు అనుగ్రామములో ౧౮౮౧-వ సంవత్సరమున
జన్మించెను. అతడు కామస్థులజాతు. అతనితల్లి ఎల్ల
ప్పుడు లోగడిదికురాలై యుండి యతనిదన్నతనముననే
మరణించెను. అతనితండ్రి పొన్నలొయ్యలకానాకడు.
తెల్లవ ౨౦౦౮-పాఠశాల శీతముతో పనిచేయుచుండెను.

ప్రేమచందుకు ౧౫వయేటనే వివాహము జరి
గెను. వివాహమైన ఒక్క సంవత్సరములో నతని
తండ్రియు మరణించెను. తండ్రి నిలువచేసిన కొద్ది
యాభ్యము లాతనియంత్యక్రియలకు సరిపోయెను. సంసార
భారము ప్రేమచందుపై బడెను. అప్పటి కతను ౧౬
సంవత్సరములవాడు. భాగ్యయు, సంతతికల్లియు, సంతతి
తమ్ముడైదురు ఆత్మపై ఆధారపడియుండిరి.

పదునారవ సంవత్సరమున మెట్రిక్యులేషన్
కాకిలో క్విచ్చుకాశీలో చదువుచుండెను. అతని
తెలివిలేటలకు మెచ్చికొని కాలేశివారు ఉచితవేతనము
నిచ్చిరి. కానియతడు సంసారభార మెట్లుతప్పించుకొన
గలక కిప్పిలకు చదువుచెప్పినెలకయిదురూపాయలు సం
పాదించి ఇంటికింద ఖర్చు పెట్టుచుండెను. రూపాయకు
౧౦ శేల్ల చొప్పున జొన్నలుకొని వానితో కాలము
గడుపుచుండెను. ప్రతిదినము ౫ మైళ్లు నడచినచ్చిపోవు
చుండువాడు. ఇట్లు కష్టపడి మెట్రిక్యులేషను పరీ
క్షలో రెండవతరగతిలో సుత్తీర్ణుడయ్యెను.

అతనికి విద్యాభిలాష మెండు. ఎఫ్. ఎ. చదువ
దలంచెనుకాని ఆర్థికదర్బక సాగనీయలేదు. ఉచితవేతన
మునకై ప్రయత్నించెను. రెండవతరగతిలో సుత్తీర్ణులైన
వారి కది లభించెను. ఆదినములలోనే హింసూనిక్స్
విద్యాలయము స్థాపింపబడెను. ప్రేమచందు ప్రిన్సి
పాలుగారిని కలిసికొని ప్రార్థించెను. కాని అతడు
రెక్కలలో ఎక్కువతెలివిగలవాడు కాదు. అందువలన
ఉచితవేతనము దొరకలేదు. ఇంక చదువుమానివేయక
తప్పినదికా దానికి. దానికితోడు జ్వరము. పాప
మతనికష్టములు వ్రాయనలవికాదు. కాకిలో నొకవకీలు
కడ కేగి వానిపిల్లలకు చదువుచెప్పనుననియు, ౫
రూపాయి లిమ్మనియు ప్రార్థించెను. వకీ లందులకు

నమ్మతిని, అతను ఉండుటకు ఒకగదికూడ నిచ్చెను. ౫ రూపాయలలో మాను ఇంటికిపంపి రెండురూపాయలతో తాను స్వయంపాకము పెట్టుకొనెను.

అతడులయి బరికిపోయి చదువ నారంభించినదిప్పడే. నవలన్నియు బూర్తిచేశాను. ఉర్దూనవలలు, తదితర గ్రంథములు పూర్తిగా పఠించెను. ఉర్దూలో పండితుడయ్యెను. కాని ధనసంపాదకమునాత్రము నెనుకబడెను. ఊరిలో నప్పులు పెరిగిపోయెను. తిరుబ కావారము దొరకుట లేదు. పాపము కొన్ని దినములు నానబోసనశనగలు తిని యుండెను. ఇంతలో నింటికిబోదలచెను. ఉత్తరచేతులతో నెట్లుపోగలడు? తనయొద్దనున్న చక్రవర్తికృత అంక గణితపుస్తకమునమ్మి ఒకరూపాయి సంపాదించెను.

పుస్తకమునమ్మనపుడు ఒక మైనూర్కలు ప్రధానోపాధ్యాయుడతనిజూచెను. అతని దీనస్థితికి జాలి పొంది ౧౫ రూపాయల జీతముతో తనమూర్కలులో ఉపాధ్యాయుడుగా కుదిరించెను. అచ్చట ఉపాధ్యాయుడుగానుండి ప్రేమచందు బి.ఎ. పరీక్షయందు ప్రీప్టడయ్యెను. బి. ఎ. పరీక్ష అయిపిమ్మట గవర్నమెంటు ఉద్యోగముదొరకెను.

అప్పటికతనికి ఇరవదిసంవత్సరములు దాటెను. అప్పుడే ఉర్దూలో కథలు వ్రాయవారంభించెను. ౧౯౧౪ వరకును ఉర్దూలోనే వ్రాయుచు వీడప హిందీలో వ్రాయ మొదలిడెను. ఉర్దూలో తనకథలకు 'వ్యాసకర్తవబురాయి' అని వ్రాసుకొనెడివాడు.

ప్రేమచందు రెండుభావలలోను పరిపూర్ణపాండిత్యము గలవాడు. తిక్కణశుద్ధిగా సరస్వతిని ఉపాసించి ప్రాణములగోలుపోయిన మహాపురుషులలో నీతడొకడు. అతను మరణశయ్యపైనుండియు "బాబూ! ఏమియాలోచించుచున్నా"రని ఒకమిత్రుడు ప్రశ్నించినప్పుడు "సాహిత్యముయొక్క భావిదశను గూర్చి" (౩ వ లేదీన) అని బదులొసంగెను.

ప్రేమచందుకథలు ప్రప్రథమమున జమానాఅను ఉర్దూపత్రికలో ప్రచురింపబడుచుండెను. అతడు మొద

టవ్రాసిన పురుషాగ్రంథము వరదాన్. చివరవ్రాసిన గ్రంథము గోదాన్. ఈ రెండుదానములనడుమ లెక్కలేనన్నిగ్రంథములను హిందీమాతకు దానముచేసెను.

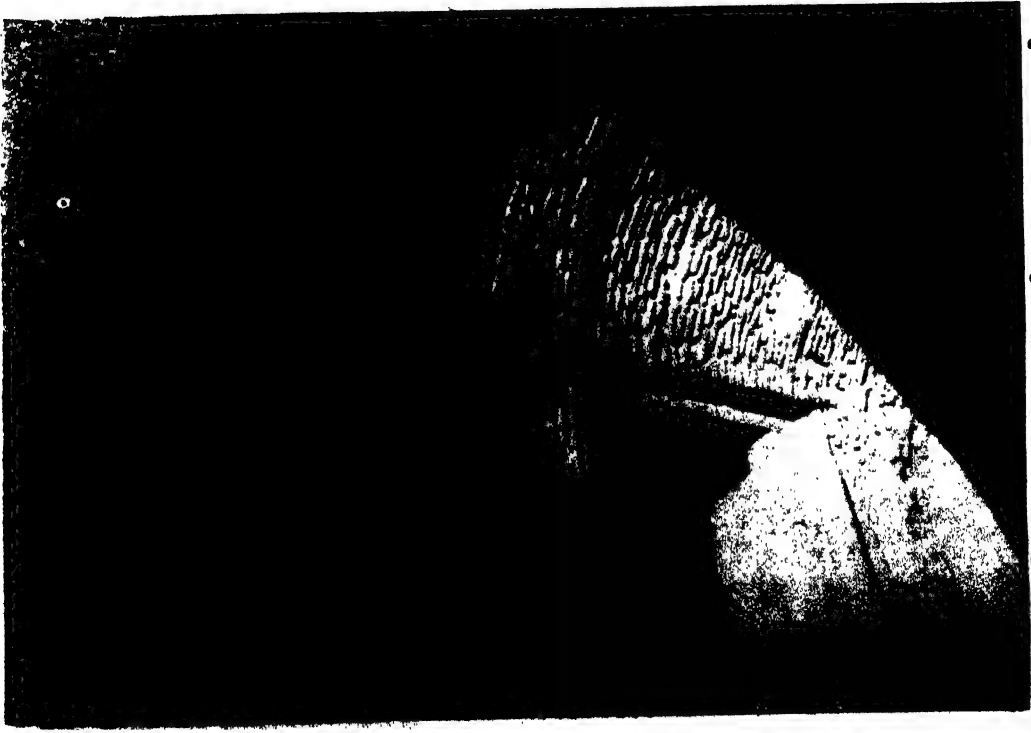
అతనికి హమీద్‌ఖాన్ డెప్యూటీ ఇన్స్పెక్టరు ఆఫ్ స్కూల్సు ఉద్యోగము కుదిరెను. దుర్భాగ్యవశమున నాపదవిలో నతనియాద్యోగము చెడిపోయెను. వెంటనే దానినుండి విరమించుకొని ఒకగవర్నమెంటు పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడుగా ప్రవేశించెను.

౧౯౨౦ వ సంవత్సరములో సహాయరీకారణోద్ద్యమము ప్రారంభమయ్యెను. అప్పుడతను గోరఖపూరు లోనుండెను. వెంటనే తనపనికి రాజీనామాయుచ్చి కాన్పురులో మార్వాడీవిద్యాలయమునకు హెడ్మాస్టరుగా జేరెను. ఈ పరిస్థితులలో నతనిభార్య చచ్చిపోయెను. అతడనేకపర్యాయములు పట్టుకడెనుకాని శిశుననుభవించలేదు.

ఆదినములలో నున్న మాసపత్రిక సరస్వతి. ఆ పత్రిక యభివృద్ధికితని కథలు కారణమని చెప్పకతప్పదు. నవలాకిశోరి ప్రెస్టువారి మాధురీమాసపత్రికలో నియమపూర్వకముగా కథలుపడుచుండెను. కొంతకాలమునకు ఇతడు దానిసంపాదకవర్గములో పనిచేసి సంపాదకుడయ్యెను. స్వాతంత్ర్యోచ్చలవాడెంతకాలము ఒకరిక్రింద బని చేయగలడు? ఆయుద్యోగమునువిడచి 'జాగరణ' అని స్వయముగానొకపత్రికను నడుపింపప్రారంభించెను.

ప్రేమచందు సాహిత్యనేక ఇప్పటినుండియే దృఢమయ్యెను. ప్రేమచందునకు వర్ణ శాస్త్రీ యత్యశుభతము. మానవప్రకృతిని, మనోభావములను లెల్లడించుటలో నితనికి అపారగణితకీలకుడు, భాష భావగర్భితమై గులభకైలిలో నుండును. నీవలము మనోవినిోదమునకై రచించిన కథయొక్కటియు నతనిగ్రంథములలో కనుపింపదు. పాశ్చాత్యకథాసాహిత్యము నీతడనుకరించెను కాని భారతప్రాచీన సంస్కృతినిమాత్రము తురచి పోలేదు.

"మానవజీవితమే కథ-మానవుడే కథానాయకుడు" అని యతని నాదము. వీధిగళము, నిర్భలప్రేమ,

అగ్రాకోటలో యాదభాయి శగళ్లలోని సూరియొక్క లోపలి
వైపు. దీనిలోపలికి దిగుటకు ఏడు ఇన్చుములు కలవు

పాట్నాలో సున్న భాస్మపు కణజము. ౧౭౮౬లో కట్ట బడినది.
౬౦ అడుగులు ఎత్తుండును T.

కాశీలో బ్రహ్మమందిరము

T. M. P. R.

బెరంజీలో బుధాచలమున వసిరిగా వసాజన ప్రాచీన దేవాలయము, కాశీ

సహానుభూతి యీమాదుగివయము లాతనికి ప్రియతరములు. “పూర్వకాలపు కాకి పిచ్చుక కథలు, ఆధ్యాత్మిక గాథలు, చయ్యములకథలు మనోవికాసమును గల్పింపజాలవు. జీవనసంగ్రామమునకు సంబంధించిన విషయములు, జీవితములోని కఠినసమస్యలు- ఇవియే మానవులకు శిక్షానాసంగగలవు” అని యత డెన్నియోసార్లు పలికియుండెను.

అతను రచించిన ‘నేనానడన్’, ‘కర్మభూమి’ యను గ్రంథములు తెలియనివారుండరు. ‘నేనానడన్’, ‘మజ్జారి’ యనునవలలు నీనిమాతీయబడినవి. ప్రేమచంద్రుస్వయముగా వానిని దైర్యుచేసెను.

అతను వ్రాసిన యుత్తమగ్రంథములు ‘ప్రేమాశ్రమ్’, ‘రంగభూమి’, ‘కాయాపలట్’, ‘ప్రతిజ్ఞ’, ‘గబన్’ మొదలైనవి. ‘కర్మభూమి’ నవలకు హిందూస్థానీ ఎకాడమి వారతనికి ౫౦౦ రూపాయలు బహుమాన మొసగిరి. కథలసంగ్రహములలో ముఖ్యములు ‘ప్రేమప్రమాన్’, ‘సప్తసుమన్’, ‘ప్రేమద్వాదశి’, ‘ప్రేమపూర్ణిమ’, ‘మానసశోవర్’ ఇత్యాదులు. అతనికథలు కొన్ని వందలకుండును. అనేకపుస్తకములనేకపర్యాయములు సంస్కరింపబడెను. చాలపుస్తకములు గుజరాతీ, మరాఠీ, జాపానీ, ఇంగ్లీషు భాషలలోనికి తర్జుమా చేయబడినవి. చాలకథలు ఆంగ్లములోని కనువాదము చేయబడినవి; చేయబడుచున్నవి. దీనినికట్టి ప్రేమచంద్రు రచనల కెంత గౌరవముకలదో తెలుపవచ్చును.

“మానవతత్వమును తెలిసికొనుటయే గొప్పవిద్య” అని యతని యభిప్రాయము. తత్త్వహీనమైనకథ పాఠకులనునగున కుశ్లేజమును. కల్పింపదు. సుందరభావములు మొలకలెత్తవు అని యతనియుద్దేశ్యము.

ప్రేమచంద్రు ఆదర్శవాది. ఆవాదమే అతని గ్రంథములలో కనుపించును. సమాజము మానవుల వాస్తవికచిత్రణలో నతడు సమర్థుడు. ఆదర్శవాదము, ఆభివృద్ధివాదము రెండును కలసి యతనిరచనలో కనుపించును.

ప్రేమచంద్రు సంస్కరణ వాది. ప్రథమభార్య చనిపోయినపిమ్మట విఆతడుధవావివాహము చేసికొనెను.

ఈ యాదర్శములతో ప్రేమచంద్రు సాహిత్యము ప్రారంభమయ్యెను. ఈయాదర్శములప్రకారము వ్రాసిన వారు చాలతిస్కర. హిందీసాహిత్యమున కతడు క్రొత్త పద్ధతిని దెచ్చిపెట్టెను. అతనింత అల్పవయస్సులోనే ఉర్దూహిందీలలో నుత్తమసాహిత్యగ్రంథములను వ్రాసి భారతీయ సాహిత్య భాండాగారమును నింపెను. అతనంతటితో తృప్తిపడలేదు. బాలస్త్రాయీకథలను హిందీలోని కనువాదమొనర్చి హిందీవాఙ్మయమున లేని కొరతదీర్చెను. మహాత్మా షేక్ సాదీ కవిజీవితమును హిందీలో వ్రాసెను. ‘కర్పలా’, ‘సంగ్రామ్’, ‘ప్రేమ్ వేదీ’ అను నాటకములు వ్రాసి- నాటకరచనా చాతుర్యమును జూపెను. అందులకే అతనికి ‘ఉపన్యాస (నవలా) సమాట్టు’ బిరుదము లభించెను.

క్రొత్తగా కథలు వ్రాయువారి నతను ప్రోత్సహించుచుండెను. క్రొత్తగా వ్రాయువారికి క్రొత్తభావములు వచ్చునట! కథలో తప్పులున్న దిద్ది పంపుమండెను.

ప్రేమచంద్రు “హంస” అను పత్రికను స్వయముగా ప్రచురించుచుండెను. రెండుసంవత్సరముల క్రింద నది ఆఖిలభారతీయ సాహిత్యపరిషత్తువారి యాజమాన్యమునకు తీసికొనబడెను. అప్పుడతను సంయుక్త సంపాదకుడుగా నుండెను. గవర్నమెంటువారికి ధరావతు కట్టవలసిన కారణమున నది ఇవ్వ నానినెయబడెను. ప్రేమచంద్రున కీతెదిరింపు మొదటిది కాదు. దైర్యముతో మొన్న ఆగస్టుపంచికమాడ ప్రకటించెను. “హంస”ను పాలించువాడే “హంస”ను విడనాడెను.

హిందూస్థానీ భారతజాతీయభాషగా నుండవలెననియు, హిందీ, ఉర్దూలిప్తులు ఇష్టమువచ్చినట్లు ఉపయోగింపవచ్చుననియు నతని సమ్మతిని తెలిపెను. ఉర్దూహిందీ లిపిచర్చను తగ్గించుటకు మధ్యకాలీనముస్లింసంస్కృతి నొకదానిని స్థాపించి పాటుపడెను.

అతనిభార్య భవరాజీదేవి. “మేరీ హృదయ” అనగా “హృదయ”మని యామె కథాసంగ్రహములోటి ప్రచురించెను. ఆమె రెండుసార్లు జాతీయోద్యమమున శ్రమకూడ ననభవించెను. ఈమె కీస్వాతంత్ర్యము నిచ్చినది ప్రేమచంద్రుడే.

ప్రేమచంద్రు ఎన్నడును కథకు ౧౫ లేక ౨౦ రూపాయలనుమించి సుపాదించలేకపోయెను. కాగాన మిచ్చినది రాకన్నచో వారితో కలహించువాడుకాదు. నిరభిమానము కలవాడు. కష్టము లేనివాడు. ఎల్లప్పుడును చిరునవ్వుమోము కలిమిడికలవాడు. వాడవివాదములలో నెంతకులభముగా గలచునో యంత కులభముగా చెప్పినదిగ్రహించుచుయు గలడు.

ప్రేమచంద్రు బెంగాలులోని శరత్చంద్రచటో పాఠశాలయనకును, ఆంధ్రదేశములో కందుకూరి వీరేశలింగంపంతులు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహంపంతులు గార్లకు తీసిపోడు. కొంచెమించుమించుగా పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహంగారి పోలిక! ప్రేమచంద్రు బీదరికమునకు తగినట్లుగనే యుండును. వేషభూషణములతో దాంలికమును చూపకు. నమ్మడిగా మాట్లాడును.

ప్రేమచంద్రు తన జీవితమును సాహిత్యమునకు, సమాజమునకు, రాష్ట్రోన్నతికొరకే వినియోగపరచెను.

కొంతవరకు సఫలుడయ్యెను. అతడు సామాజిక సంస్కర్త భృథమైన రాష్ట్రీయతావాది కాని తనవాదములను తనసాహిత్యము మూలముననే ప్రచారముచేసెను. ప్రేమచంద్రు చివరవరకు సాహిత్యసంస్కరణమునకు అగ్యక్షుడుగా నుండకపోవుటయే కడు విచారమైన విషయము. అత డగ్యక్షుడై యుండినచో సాహిత్యస్వరూప విప్లవజ్వలంబుండెడిదో! అతడు విదేశములలో జన్మించినచో కోటిశత్రులు డైయుండునకదా! కాని యత డెన్నడును తనదీపస్థితికి చింతామగ్నుడైయుండలేదు. ధనము గడింపలేదని యతనికి విచారములేదు. హిందీలోకమునకు ప్రసాదించిన గ్రంథరాజములే యతనిధనము. అధనమునకు వినాశములేదు. ధనపతిరాయు స్వర్గమున కరిగెను. ప్రేమచంద్రు చిరంజీవి.

ప్రేమచంద్రున కిద్దగు కుమారులు, ఒక కుమార్తెయు గలరు. పెద్దకుమారుడు బి. ఎ. చదువుచున్నాడు. ఈదుఃఖమును పసిించుటకై వారికి భగవంతుడు ధైర్యముపరుగాక!

ఉపన్యాసప్రమాట్టు మంషీ ప్రేమచంద్రు ఆత్మకొంతికై ప్రతి సంవత్సరము ప్రేమచంద్రు దినము అని పండుగలు జరుపబడుగాక!

భారతదేశపు రైల్వే

గో. వెం. కృష్ణరావు

భారతదేశమందు రైల్వే పాలనము చాల లిపంతృప్తి కరముగ నున్నది. భారతీయులు అనేకకొట్ల ధనము రైల్వేపైటప్పు పెట్టినను వానివలన ఎట్టి సౌకర్యములును చేహారకపోవుటయేగాక పాలనప్రభుత్వము సంతోషించుచున్నది.

౧౯౦౫వ సంవత్సరమునకు పూర్వము రైల్వే పాలనము ఇండియా ప్రభుత్వమువారి వర్తకశాఖలో నొకటిగా నుండెడిది. మొదటి రైల్వే బోర్డుగా ముగ్గురు సభ్యులు ఉండెడివారు. వారు ఇండియా ప్రభుత్వము వారి వర్తకశాఖకు లోబడి రైల్వే పాలనము కొనసాగించిరి. కాని యీపద్ధతి తృప్తికరముగ నుండక పోవుటచే ౧౯౦౮వ సంవత్సరమున రైల్వేకు ప్రత్యేక డిపార్టుమెంటు ఏర్పాటు చేయబడెను. ఆడిపార్టుమెంటు అధ్యక్షుడు సర్వాధికారములు చలాయించును, అతపరమయిన రాజప్రతినిధిగో మాట్లాడుటకు హక్కు కల్గియుండెను. ఎంత ప్రత్యేక సంస్థగానున్నను రైల్వే బోర్డు ఇంకను ఇండియా ప్రభుత్వపు వర్తకశాఖ సంక్రితాధికారముండే యున్నది.

౧౯౨౧వ సంవత్సరముందు యొక్కర్లు కమిటీ శిఫార్సులప్రకారము రైల్వే బోర్డు అధ్యక్షుని "చీఫ్ కమిషనరు ఆఫ్ రైల్వేస్" అని పిలుచుటకు, ఆర్థికముగా సలహాలిచ్చుటకు కమిషనరు నొకని నియమించుటకును నిశ్చయించిరి. ప్రస్తుతమున్న బోర్డు రాజ్యాంగ విధియే.

చీఫ్ కమిషనరే ప్రభుత్వమువారి రైల్వే పాలనా కార్యదర్శిగ పరిచేయును. రైల్వే పాలనా నూత్రములను, టెక్నికల్ విషయముల నిర్ధారణ గావించుటయును చీఫ్ కమిషనరే నిశ్చయించును. ఇత్యుకు బోర్డుగా ౫ గురు, డైరెక్టర్లు, టెక్నికల్ ఆఫీసరు, కార్యదర్శి, డిప్యూటీ కార్యదర్శి గలరు. పరిస్థితుల ననుసరించి బోర్డు

సభ్యుల సంఖ్యను పెంచించుట, తగ్గించుట ప్రభుత్వము వారు నిర్ణయించెదరు.

భారతదేశమందు ౪౨, ౯౬౧ మైళ్ల పొడవుగల రైలుమార్గములు గలవు. రైల్వేపై ౮, ౭౭, ౨౫, ౧౧, ౦౦౦ రూప్యములు వ్యయము చేయబడెను. ప్రతిసంవత్సరము దాదాపు ౯౬ కొట్ల రూప్యముల ఆదాయము వచ్చును. విగిరింపదనము రైల్వేపై వెచ్చించిన మూలధనమునకు వడ్డీ నిచ్చుటకే యగుచున్నది.

సంవత్సరమునకు ౫౦ కొట్లమంది రైల్వేను ఉపయోగించుచున్నారు. ౭ కొట్ల టన్నుల బరువుగల సామానులను రైల్వే మోయుచున్నది. ౭౩౦, ౨౧౯ మంది యువ్వోగులు గలరు. వీరిలో ౪, ౫౧౬ మంది యూరోపియన్లును, ౧౩, ౫౪౪ మంది ఆంగ్లో హైండివులును, ౫౧౯, ౮౧౯ మంది హిందువులును, ౧౫, ౭౧౪ మంది మహమ్మదీయులును, ౩౪, ౬౨౬ మంది తదితరులును ఉన్నారు. వీరికి సంవత్సరమునకు ౩౧ కొట్ల రూప్యములు జీతములక్రింద ఇవ్వబడును.

౧౯౨౮ వ సంవత్సరమువరకు రైల్వే వలన ౫౮ కొట్ల రూప్యముల సప్తమువచ్చెను. ఈ సప్తమునంతను భారత ప్రభుత్వమువారు తమ ఆదాయమునుండి యిచ్చుకొనిరి. అటుతరువాత కొన్ని సంవత్సరములవరకు రైల్వే లాభకరముగనే ఉండెను. కాని గడచిన యేడు సంవత్సరములనుండి యీ రైల్వే వలన నునకు మరల సప్తము వచ్చుచున్నది. మన కెంత సప్తముకల్పినదో యీ క్రిందిపట్టికవలన స్పష్టపడును:

౧౯౩౦-౩౧	౬.౨౪ లక్షలు
౧౯౩౧-౩౨	౯.౮౬
౧౯౩౨-౩౩	౧, ౦౮౦
౧౯౩౩-౩౪	౭.౯౩
౧౯౩౪-౩౫	౫౦౬

౧౯౩౫-౩౬

కలక

౧౯౩౬-౩౭ (మదింపువేయబడెను) ౩౪౪

ఈ నష్టములను డిప్రీసియేషను ఫండు (Depreciation Fund) నుండి చాలవరకు భర్తీచేసిరి. రిజర్వు ఫండును ఇదివరకే ఖర్చుపెట్టిరి. రైల్వేలను మనకు ఇంకను కొంతకాలము నష్టమువచ్చుట నిశ్చయమని చెప్పవచ్చును.

ఇప్పుడు భారతదేశమంగు నాణ్యరకముల రైలు మార్గములు కలవు. అనేకన:

(౧) ప్రభుత్వమువారే స్వయముగా నడపు రైలుమార్గములు. వీనిని ప్రైవేట్ రైల్వేలందురు. (ఉ. కుష్టిం డియా రైలుమార్గము)

(౨) ప్రభుత్వమువారు కొన్ని రైలుమార్గములకు ఖానుండులయినప్పటికిని, కంపెనీలు ఆ రైలుమార్గముల పాలనము కొనసాగించుచున్నవి. (ఉ. బెంగాలు నాగపూరు రైలుమార్గము; మద్రాసు అండు దక్షిణ మహారాట్రా రైలుమార్గము)

(౩) కంపెనీవారే స్వయముగ నడపు రైలుమార్గములు. (ఉ. బెంగాలు నార్తనెట్టు రైలుమార్గము)

(౪) సంస్థానాధీశుల పాలనయందున్న రైలు మార్గములు (ఉ. వైజాము ప్రైవేటురైలుమార్గము.)

యాక్వర్టుకమిటీనూచనల ననుసరించి భారత ప్రభుత్వమువారే అన్ని రైలుమార్గములను తమ వశము చేసికొన నిశ్చయించిరి. ౧౯౫౦ వ సంవత్సరమునకు అన్ని రైలుమార్గములను భారత ప్రభుత్వమువారి వశ మును, అన్ని రైలుమార్గములను కేంద్ర ప్రభుత్వమువారి స్వాధీన మయినచో సక్రమపరిపాలనకు అవకాశ మేర్పడుటయే గాక వానివలన వచ్చు లాభములను దేశీయులే పొందుటకు వీలుకల్గును. రాబోవు నూతన రాజ్యాంగము క్రింద ఏర్పడనున్న ప్రత్యేక సమాహార-రైల్వేబోర్డు వారు రైలుమార్గముల నన్నిటిని తమ వశముజేసికొని, నిష్పాక్షికముగ పాలించుట ధర్మము.

అంత లాభమువచ్చినను రైల్వేపై వ్యయముచేసిన మూలధనమును దాని వడ్డీలను తీర్చుటకే యగుచున్నది.

రైల్వేపాలనము వర్తకనూత్రముల ననుసరించి జరుగక పోవుట ప్రథమ లోపమని చెప్పవలె. రైల్వేబోర్డులలో ఆదాయమును, ఖర్చును సరిపమానము చేయుటకు పద్ధతులు దోచక రైల్వేబోర్డువారు ఖర్చునే తగ్గించి, వచ్చు ఆదాయముతో సంతృప్తిపడుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. దూరదృష్టిగల వర్తకుడు ఆదాయము పెట్టుకృద్ధి చేకొనెదమా యని మార్గముల నశ్వేషించునేగాని వచ్చురాబడితో తృప్తిపడి, దానికి తగినట్లు ఖర్చులను సగుణోపదు.

రైల్వేబోర్డు పాలనలో చాల లోపములు గలవు. వానిలో కొన్నిటిని వివరింతును.

(౧) రైల్వేబోర్డువారికి సలహాల నిచ్చుటకు ఇంగ్లండులో ఇంజనీర్లు ఉన్నారు. వారికి బోర్డువారు కొంత వేతనమిచ్చెదరు.

౧౯౩౦ వ సంవత్సరమందు నార్తనెట్టు రైలు మార్గమునకు రెండు డీసెల్ ఎలెక్ట్రిక్ ఇంజనులను కొన్ని లక్షలరూపాయలు ఖర్చుచేసి తెప్పించిరి. కరాచీలో ఆరెండు ఇంజనులు స్టీమరు దిగినపుడు పత్రికలలో వానివివరములను ప్రచురించిరి. కాని వానిని ఇంతవర కెచ్చటను ఉపయోగించుటలేదు. ఎందుచేత?

సామాన్యముగ ఇంగ్లండునుండి తెప్పించు సాధనములను అచ్చటనే పరిశీలించి, వాని బాగునలను ఇంగ్లండులో నున్న బోర్డువారి ఇంజనీరు సలహాదారులు నిర్ణయించిన తరువాతనే వానిని భారతదేశమునకు తెప్పించెదరు ఇది సలహాదారుల ధర్మమని చెప్పవచ్చురలేదు. సలహాదారులే ఇంజనులను పరిశీలించిరా, లేదా? ఆమెరికా, జర్మనీ, ఫ్రాన్సు దేశాలలో తయారుజేసిన డీసెల్ ఇంజనులు బాగుగ పని చేయుచున్నవి. ఇప్పుడెప్పుడో వీనిని ఇంగ్లండులో తయారుచేయుచున్నారు. సరియగు అనధనములేని కంపెనీలు తయారు చేసిన ఇంజనులను మన రైల్వేబోర్డువారు కొన్నారా?

రైల్వేబోర్డు సలహాదారులు తమ విద్యుక్తధర్మమును సరిగ నిర్వహింపనపుడు వారికి వేలకొలది రూపాయలు జీతమిచ్చి, వారి నేల సంఘకొనవలయును? డీసెల్

యింజనులు సరిగా పరిశీలించని యిట్టి ఫలహేదారుల కిచ్చుదబ్బు కేవలము దండుగని చెప్పవలె.

(౨) బొంబాయిరాష్ట్ర మందు తాతాకంపెనీవారు కల్యాణ్ ట్రేడును వద్ద పెద్ద విద్యుచ్ఛక్తి యంత్రాలయము స్థాపించి, బొంబాయికి చుట్టుప్రక్కల ప్రదేశములకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయుచున్నారు. తాతాకంపెనీ వారు బొంబాయియందున్న గ్రేటుఇండియన్ పెనిన్ సుల్వర్ రైలుమార్గమునకు రైల్వనడపులకు విద్యుచ్ఛక్తిని చాల తక్కువరేటుకు ఇచ్చెదమని చెప్పినను, బోర్డు వారు వినక, అనేకకొట్ల రూప్యములు ఖర్చుచేసి, ప్రత్యేక యంత్రాలయమును స్థాపించుకొనిరి. ఇప్పుడు వారు తయారుచేసుకొను విద్యుచ్ఛక్తిరేటు తాతాకంపెనీ వారిచ్చెదమన్న రేటుకన్న హెచ్చగుచున్నట్లు స్పష్టపడినది. బోర్డువా డిట్టి ప్రాప్యదృష్టికరము పనిచేయుటలో ఉద్దేశమేమి?

(౩) రైల్వేబోర్డువారు కూడ తమ ధర్మములను చురుకుగా నిర్వహించుట లేదు. ఇప్పటికి బోర్డువారికి అనేకమంది సేపులులు కొన్ని నివేదికలను సమర్పించిరి. వానిని ఇంతవరకు బోర్డువారు పరిశీలించలేదు. ఆ నివేదికలలో గావించిన నూచనలపై తమ యభిప్రాయములపైన వెలిబుచ్చలేదు.

౧౯౨౨ వ సంవత్సరమందు రైల్వవిషయములో గొప్పనిపుణుడని ప్రసిద్ధిగన్న సర్ ఆర్థర్ డిక్సన్ గారు మన రైల్వపాలనను పరిశీలించి, ఒక నివేదిక బోర్డు వారి కర్పించెను. ఆ నివేదికగతి యంతవరకు లేలలేదు.

పోవుకమిటీవారు ఈస్తుబింగాలు, ఈప్టిండియా రైలుమార్గములను కలిపివేయవలసినదని నూచించుచు నొక నివేదిక సమర్పించిరి. వారినూచనను బోర్డువారింత వరకు అంగీకరింపలేదు.

(౪) అన్నిటికన్న రైల్వపాలనలో బోర్డువారు గావించిన ముఖ్య లోపము ఉద్యోగుల విషయమందు జరిగినదని చెప్పవలెను. అనేక ఫలములందు స్వల్ప వేతనములుగల యుద్యోగులను, నాకరులను తీసివేసి, పెద్దవేతనములుగల యుద్యోగులపై పెట్టించినారు. తక్కువ

వేతములు గలవారిని తగ్గించి, పెద్దయుద్యోగుల కేల యుంచవలసివచ్చినది? ఖర్చులను తగ్గించుకొనదలచిన పెద్దయుద్యోగులను తీసివేయుటకు ఏమిలేదా?

స్వల్పవేతములుగల యుద్యోగులను కొందరిని తీసి వేసియు, మిగిలినవారి వేతములను తగ్గించియు బోర్డు వారు డిర్టాక్సిడ్యుముగ ప్రవర్తించుచుచే రైల్వపాలనను సంకుచిత మగుచున్నది. నాకరులలో, కార్మికులలో అసంతృప్తి హెచ్చగుచున్నది. కడచిన పదిసంవత్సరము లందు రైల్వపాలనలో జరిగిన మార్పులను పరిశీలించిన ఈ నిజము ఎల్లరకు సుగ్రాహ్యమును.

౧౯౨౨ వ సం॥ ఆగిష్టునెలలో అద్దె లేకుండ వసతిగృహములను బోర్డువారు తమ యుద్యోగులకు ఇచ్చుటకు నిరాకరించినారు. ఈవిధముగ స్వల్ప ఉద్యోగుల వేతములలో నూటికి పదోవంతు తగ్గించినారు. ఇట్టి ఆక్రమపుపని యేకాగ్రణము జూపకుండ చేయుట విచారకరము. తమ నాకరులను తాము నిర్దేశించిన ఫలములందు నివసించునని నిర్బంధించినపుడు బోర్డువారు గృహసౌకర్యములను నిర్బంధపరచుట అర్థరహితము.

రైల్వకలన సప్తమువచ్చుచున్నది గనుక రైల్వను నడుపుటకు ఖర్చులను తగ్గించుకొనవలసియున్నదని బోర్డువారు సాకుచెప్పుట పరిపాటియైనది. భారతదేశమందు రైల్వను వర్తకదృష్టితో నడపకపోవుటచే సప్తము వచ్చుటలో ఆత్మర్య మేమియు లేదు. ప్రభుత్వమువారును, సైనికాధికారులను రైల్వను తక్కువ రేట్లు నిచ్చి తమ స్వంతవశల కుపయోగించుకొనుచున్నారు. వర్తకాభివృద్ధికిని సామానులు మోయు విషయమందు వర్తకులను ప్రోత్సహించుటకు తక్కువ రేట్లు ఏర్పరుపబడెను. వ్యక్తుల పదుపాయములకు రేట్లులో కొన్నిలాభములు చూపబడెను. అదేకాకుండ రైలుఇంజనులకు కావలసిన రాక్షసిబోర్డు కని సంవత్సరమునకు ౧౨ లక్షల రూప్యములు సప్తము వచ్చుచున్నను బోర్డువారు కొన్ని గనులను తమ యధీన

మందుంచుకొని త్రవ్వించుచున్నారు. ఇక వైట్ల లాభ దాయకముగ నెట్లుండును?

వైట్లలో పనిచేయు కార్మికుల సమస్య రాను రాను బహు క్లిష్ట మగుచున్నది. కడదిన పది సంవత్సరములలో ఒకలక్షకుపైగా కార్మికులను పనులనుండి తొలగించిరి. నూటికి ౧౫ మందిని తగ్గించినట్లు తెలియుచున్నది.

పనిలేకపోవుచే కార్మికులను తగ్గించడంపై వచ్చినదని బోద్లెవారు చెప్పవచ్చు. పూర్వము సంవత్సరమునకు ౧౦౦ కోట్ల రూప్యముల ఆదాయము వచ్చెడిది. ఇప్పుడో ౯౦కోట్ల రూప్యములు వచ్చును. ఆదాయము నూటికి ౧౦వంతు తగ్గినప్పుడు, కార్మికులను నూటికి ౧౫వంతు తగ్గించి, మిగిలినవారిని యెక్కువ పని చేయమని నిర్బంధించుట న్యాయమా, ధర్మమా?

పెద్దజీతములుగల యువోగ్యములూ, భారతీయుల కిచ్చు. లేదు. స్వస్థ జీతములుగల యువోగ్యములందు శిశుతగ్గించువున ఉన్నవారిని కొంతమందిని తీసివేయుచున్నారు. ఇప్పుటికి స్వల్పఉద్యోగుల జీతములలో నూటికి ౨౫వంతు తగ్గింపుచేసిరి.

ఉద్యోగులకిచ్చు జీతములను పరిశీలింతుము— పాయింట్సునునుకు నెలకు ౧౪ రూప్యములు జీతమిచ్చెదరు. ఎంపలైనన, వానయైనన, ఉరుములు ఉరిమినను, మెరుపులు మెరిసినను, పడుచున్నను లెక్కజేయకుండ పాయింట్సునును బహు బాగరూక తతో తన ధర్మమును నిర్వహించును. ఏమాత్రము ఆచారము కన్నరచినన రైలువారికి నష్టము వచ్చుటయే గాక అనేకవేల ప్రజలకు ప్రాణధన నష్టములు సంభవించును. ఇట్టి గొప్పబాధ్యతగల మనిషికి నెలకు ౧౪ రూప్యములూ జీతము?

వైవనుమవ్వరుకు నెలకు ౬౦ రూప్యములు జీతమిచ్చెదరు టిక్టెట్టు, లగేజీ, గూడ్సు గుమాస్తాలకు వైవను మవ్వరుకన్న తక్కువజీతము. ఎక్కువ బాధ్యతగల్గి, తనుధర్మములను ఎట్టిలోపములు లేకుండ నిర్వహించు ఇట్టి యుద్యోగుల కింత స్వల్పజీతము లిచ్చిన

యెడల ఇంక వారు తదితర పద్ధతుల నవలంబించి యెక్కువ ధనము సంపాదించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని నేనాలోపించిన ప్రయోజనమేమి?

వైట్ల్యేతాధికారుల జీతములూ! ఫీఫ్ కమిషనరుకు నెలకు ౫,౦౦౦ రూప్యములు; మెంబర్లకు ఒక్కొక్కరికి నెలకు ౪,౦౦౦ రూప్యములు; ఏజంట్లకు నెలకు ౩,౦౦౦ రూప్యములు జీతము లిచ్చుచున్నారు. రాబడి తగ్గినని స్వల్ప ఉద్యోగుల జీతములనే తగ్గించి కాని పెద్దయధికారుల జీతముల నట్లేయుంచుచిరి. వారిజీతములను తగ్గించిన మోసము మోచుచున్నట్ల పరిపాలకులు మంత్ర కుంటువడునని ప్రభుత్వ పక్షియులు వాదించెదరు. కాని స్వల్పయుద్యోగుల జీతములను తగ్గించిన మోసము మోచుకాదా? స్వల్పయుద్యోగులు గావించు మోసమును పెద్ద అధికారులు కనుగొనుచున్నారా?

టిక్టెట్టు లేకుండ కొందరు వ్యక్తులు ప్రమాణముచేయు; సామానులను పరిశీలించుచు చేయకుండుట; స్వల్ప ఉద్యోగుల జీతములు మోచుట; కార్మికులకు సౌకర్యములేర్పరచుట; వర్తకము కుంటువడుట; అన్యదేశములు జాతీయ స్వ సంపన్నతకొరకు కృషి సల్పుట; మోటారుపోటీ - వీనివలన మనకు నష్టము వచ్చుచున్నదని వైట్ల్యేమెంబరు తెల్పును

టిక్టెట్టు లేకుండ కొందరు ప్రమాణము చేయుచున్నమాట నిజమే. కాని ఇట్టి ప్రమాణీకులను శిక్షించి సంక సూత్రమున కొన్నిలక్షల రూప్యములు ఆదాయము వచ్చునని అంచనాచేయుట అన్యధాము. టిక్టెట్టు లేని ప్రమాణీకులను శిక్షించుటవలన వైట్లలో ప్రజలు క్రిక్కిరిసి మాడ్చుండుట తగ్గినని చెప్పవచ్చు. అదేకాక సామానులను పరిశీలించుచు చేయుట లేదని స్వస్థ జీతము లిచ్చుట చూలమున కల్లు ఫలీతుని గ్రహింపవలెను. టిక్టెట్టులేకుండ గావించు ప్రమాణముల నెంతవరకు గూఢచూపవచ్చునో అంతవరకే యీ లోపమును కూడ సవరించుటకు వీలగును.

స్వల్పయుద్యోగుల జీతముల మోచుచుండుట గాని, కార్మికులకు సౌకర్యముల లేర్పరచుట గాని

యిప్పటికి కంలక్షల రూప్యములకంటె హెచ్చు ఖర్చు పెట్టలేను. బిట్టి కమిషన వారి నూచనలను ఇంతవరకు ప్రభుత్వమువారు కార్యరూపము నాల్పునట్లు చేయ లేదు. ఈ సందర్భములో ఇంకను హెచ్చు ఖర్చు పెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు సంసిద్ధులగుట వ్యాయము.

ప్రపంచమందంతటను వర్తకము కుంటువడుటచే రైళ్ల మాలమున నష్టము వచ్చుచున్నదిని రైల్వేమెంబరు చెప్పటలో అతిశయోక్తి యేమియులేదు. వర్తకాభివృద్ధి పెంపొందినపుడే రైళ్ల ఆదాయముకూడ వృద్ధి యగును. ప్రపంచమందు ఆర్థికమాంద్యము తగ్గి, వర్తకము అభివృద్ధి పొందుట కింక కొంతకాలముపట్టును. కాని ఒకటా ఒకంబకివలన రైళ్ల ఆదాయము చాల వరకు తగ్గించని ప్రభుత్వమువారు గ్రహించుట భాగ్యము. నూనెబిత్తులవలన నూటికి 33 వ కంటేన, ప్రత్తివలన నూటికి ౧౮ వ వంతును ఆదాయము పడిపోయెను. ఎందుచేతననెన, మనము ఒకటా ఒకంబకిక ఒప్పుకొనుటచే అన్యదేశములవారు మన యెగుమతులను చాలవరకు నిషేధించిరి. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యములందున్న దేశములవారా, మన ముడివస్తువులను ఎక్కువగా కొనలేదు. వస్తువుల రవాణా స్తంభించుటచే రైళ్ల ఆదాయము తగ్గినది. అంతయుగాక, అన్యదేశములవారు జాతీయ స్వసంపన్నత కొర కనేక ప్రయత్నిముల గావించుచున్నారు. అందుచే మన ముడివస్తువులను కొను దేశముల సంఖ్య రాను రాను తగ్గుచున్నది.

మోటారుపోటీవలన వచ్చు నష్టమును ఆపునల జేయుటకు భారత ప్రభుత్వమువారు రెండు సంఘ సంయుక్త సమావేశము నొకటి గావించి, వివాదసమస్యల నన్నిటిని చర్చించి, పరస్పర సహకారము చేసికొనుటకు కొన్ని నూచనల గావించిరి. కేంద్రమందును, రాష్ట్రములందును సలహాదారుల సంఘములను నెలకొల్పిరి. ఇక మోటారుపోటీ రైళ్ల కుండదని చెప్పవచ్చు.

ఈసంవత్సరము రైళ్ల పాలనము మరింత అభ్యాస స్థితికి వచ్చునను నూచనలు కన్నడుచున్నవి. కొన్ని

రైలుమార్గములలో ఉద్యోగుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నదని ౪,౦౦౦ మందిని పనినుండి తొలగించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఒకవైపు ఉద్యోగుల తగ్గించుటకు ప్రయత్నములు; రెండోవైపు నూతనోద్యోగుల కొరకు ప్రకటనలు. వార్డువెస్టు రైల్వేవారికి కంమండేవనుమాస్టరు, 3౦ మంది వర్తక గ్రూపులను, 23 గురు చదువుకున్న స్టేషన్లు కావలెనని ప్రకటించిరి. ఉన్న యుద్యోగులను తీసివేయకుండా, వారికే అపనులు నేర్పి ఆస్థానములలో వారి నేల నియమింపరాదు?

ప్ర్యాసు నియమములను పునర్విమర్శించెదరా! ప్ర్యాసునియములవలన రైళ్ల కెట్టి నష్టము వచ్చుటలేదని చెట్టి కమిటీమందు ఫైనాన్సకమిషనరు ఒప్పుకొనినను ఇంకను మార్పుచేయుట కేలనో ప్రయత్నించుట?

అదిగాక చాలకాలమునుండియున్న యుద్యోగుల జీతములను కూడ తగ్గించి, 3 కోట్ల రూప్యములు ఆదాయము చేయవలెనని బోర్డువారు ప్రయత్నించుచున్నారట!

ఇట్టి ఎత్తులవలన రైళ్ల పాలనము చక్కగా జరుగునని తలంచుట వెట్టి. కార్మికులలో, ఉద్యోగులలో అసంతృప్తి హెచ్చయి, రైళ్లవలన మరింత నష్టమే సంభవించును. లోపము రెచ్చటగలనో వానిని సవరింపక, వర్తకనూత్రముల ననుసరించి రైళ్ల పాలనను కొనసాగింపక, రైల్వేబోర్డువారు నిరంకుశముగ తమ యిష్టము వచ్చినట్లు ప్రవర్తించిన దేశమునకు చాల నష్టము కల్గజేసినవారగుదురు. ఇంతకు భారతదేశమును ఆర్థికముగ దోపిడి చేయవలయునను అభిప్రాయము రైల్వేబోర్డు వారి కున్నంతకాలము రైళ్ల సమస్య చక్కబడదు. ఈ నూత్నమును భారత జాతీయ వాదులు గ్రహించి, రైల్వేబోర్డువారి చర్యలను నిరసించి, రైల్వేబోర్డులో భారతదేశ ప్రతినిధుల నధికసంఖ్యాకులుగ నియమించుటకు ఆందోళనము గావించు అత్యవసరము.

“అన్! మీ సౌందర్యమూ!”

‘పొగడదండ’

బులుసు వేంకటరమణయ్య

‘కవిరాజుకంఠుల గౌరీలింగమే గదా

పురవీధి నెదురెడ పొగడదండ’

అను శ్రీవాఘని చాటుపద్య భాగములోని ‘పొగడదండ’నుగూర్చి యీ నమను చాల అభిప్రాయ భేదములు వెలువడినవి. మువ్వరు పండితు లీ పదమును జర్పించుచు ‘అంధసాహిత్య పరివర్తిత’లో వ్యాస ములను ప్రకటించిరి. వారందఱును ‘ఎగురెడఁబొగడదండ’ అను పాతమును గ్రహించి చర్చలను సాగింపఁ దొడగిరి.

౧ పయి పద్యములోని యశశ్చ పాదత్రయము నంగును ‘నల్లగుండు, కురుగొడియ, నిగళయ్యము’ అని శిక్ష (అవమాన) సాధనము లుండుటచే మొదటిపాదమున గౌరవాపాదకమును ‘పొగడదండ’ వేర్కొనుట పాపకరది యొది శ్రీ బండారు తమ్మయ్యగారు ‘పొగడదండ’ను ‘పొరకదండ’గా మార్చుట యుచితమనిరి. పొరకదండ యనగా గడ్డిపొరకదండ గారికి ఎగిరినదైన గడ్డిపరక (చెత్త) శ్రీ వాఘని మొదపయి పక్షి దండతలె నుడెను వారు సమ్యయించిరి. శ్రీ వడ్డది కుబ్జాగ్రాయుచిగారు కూడ ‘పొరకదండ’ యని యుండుటయే యుచితమని తమతో చెప్పింట్లు శ్రీ తమ్మయ్యగారు వ్రాసినారు. [అం సా ప. పత్రిక సంపు ౨౪ సం. ౨, కుట ౧౩౪.]

౨. ‘పొరకదండ’ అను పాతము నాడుకలో లేదనియు, దండనార్థుల మెడలో పూలమాలవేయుట యాచారముగటచే ‘పొగడదండ’ మాడ అవమాననూచకమనియు శ్రీ కొత్తిపల్లి నూగర్జునాచార్యుగారు వ్రాసి యున్నారు. వై అభిప్రాయమును సవర్ణించు ప్రమాణాంతరమును తిమ్మగవి “శేషధర్మము”లోని

“బురదగుంటలోఁ ద్రొబ్బియుఁ బొగడదండ చుట్టి.....”

అనుదానిని వారు వాహరించినయ్యారు. పయిస్థలము లోని “పొగడదండ”ను “పూలదండ”గా మార్చినను ఏ అభ్యంతరము కలఁకడుగాన “పూలదండ” అని యుతు నొనుటయే యుచితమని వారి తలఁపు.

[సంపు. ౨౨ సం. ౨]

౩. శ్రీ వింపరాల నూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు వై అభిప్రాయములలో దేనితోను ఏకీభవింపక “పొగడదండ” అను పాతమునే గ్రహించి, అది సర్వ సాధారణమును పొగడదండకంటె విలక్షణమును, “శిక్షించుట కుపయుక్తమును సాధనము” నగు “పొగడదండ” యై యుండునని వ్రాసిరి. “పొగడదండ” “శిక్షసాధన” మనుటకు ప్రమాణములుగ శ్రీ కాన్తులిగారు “రామాభ్యుదయము” లోని భాగములను ఇచ్చి యున్నారు. అవి-

అలరువెలుకానితో డివుఁ

దెలమి న్నా పొగడదండ యి; విన్నవై లే

వలరాజు నాన మోటిన

చెలదీ నినుఁ బొగడదండ వేయింపుఁజూమి.”

[రామా. ప్రథమా-౧౯౬]

“మెడకు మీఁగాలికిఁ బొడమికిఁ గొననేయఁ

బొగడదండలతోడఁ బోరియువారు.”

[రామా. అష్టమా-౧౬]

అతనిని, వీనిలో మొదటిపద్యమున “నినుఁ బొగడదండ వేయింపుఁజూమి!” అనుచోట “శిక్షించు”నను అర్థమనియు, కాన “పొరకదండ” అని మార్చు వీలు లేదనియు, యమక ప్రచురమైన రామాభ్యుదయమున అది అసంగతమనియు వారి అభిప్రాయము. రెండవ పద్యమునభిప్రాయమును శ్రీ కాన్తులిగారు “అకాశముననుండి యింద్రజిత్తు భూమిపైనున్న వానరులను బాణములచేఁ గొట్టుచున్నాడు. ఒక బాణమే మెడకును మీఁగాలికిని గ్రుచ్చు”ని భూమిలో నాటుకొనిపోవుచున్నదట. అట్లు మెడకును మీఁగాలికిని గలిసి కట్టి నట్లుండుట “పొగడదండ” యను శిక్ష వేసినట్లున్నది అని భావము” అని వివరించినయ్యారు.

‘దీనివలఁల బొగడదండ యన నిగళ యుగము, వెదురుగొడియ మున్నగు శిక్షసాధనములలో నొకటి కాని యన్యము కాదనియు, మెడకును, మీఁగాలికిని గడలకుండి నంటఁగట్టెడు త్రాడో యనుపగొలుపొ మతోకలో యై యుండుననియు’ శ్రీ కాన్తులిగారి అభిప్రాయము. [సంపుటము ౨౨, సం. ౩.]

పయి మూసింటిలో శ్రీ మూర్తినారాయణ కాన్తులుగారి వాదమే యాదరణీయము. 'బొగడ దండ'ను 'పూరకదండ'గా మార్చు నీలులేనటులే 'పూల దండ' యని అనుటకును వీలుకాదు. అందులకు 'పరమ యోగి విలాసము'లోని యీ ద్విపదభాగ మాధారము :

'మఱి సహస్ర స్తంభ మంటపంబునకు
నఱిమఱి నేతెంచి యచ్చట నిలిచి
యిడుముకట్టున వేడియొడలో మిగుల
జడియ పీఠపుమీదఁ జాపరా లెత్తి
బొగడదండలు వైచి బోనీక యెరుట
బెగడఁ దిట్టును నడ్డ పెట్టిరవారి
నరసి యిదేమిఁగో యని యధికారి
పరివారజనులఁ దప్పక విలోకించి'

[చతుర్థాశ్వాసము, పు. 3౨౪.]

పై కథాభాగము విప్రనారాయణచరిత్రములో నిది. శ్రీ రంగనగరమున దేవాలయమునందలి బంగారు గిన్నె తస్కరాపహృత మయినదని యర్చకులవలన విని, వారే యీ పనిచేసియుందురని నిశ్చయించి అధికారి వారలను దండించుట అందలి ప్రకరణము. కావున ఇది "భిక్షాసాధనమే" కాదనియు, మఱియు 'భిక్ష వేయుట' కొరకు వైచుట మొదలగువానివలెనే తమిళముగ 'బొగడదండ వైచుట (వేయుట)' అనియే ప్రబంధము లందలి ప్రయోగములు కానవచ్చుచున్నవి.

పూలదండ అవమాననూచకముగ దండనార్థముల కంతము నలంకరించునట్లే వర్ణించుట సర్వసామాన్యము. కాని అందరికిని బొగడదండయే అలంకారము కావలె నని నియమములేదు. ఉపలబ్ధ ప్రబంధోదాహరణము లన్నింటియందును కనబడుచున్నది ఒక్క "బొగడ దండ"యే! నిందితులమెడల నలంకరించునవి నిర్బంధము లును, ప్రాయశ్చముగ రక్తములు నగు "గన్నేరు" మొదలగు పూవుల దండలు కాని బొగడదండలు కావు. సంస్కృతనాటకములందు సాధారణముగ "పూలమాల"లే (పువ్వులిశేకములఁ బెప్పక) గ్రహింపఁబడినవి.

శ్రీ మూర్తినారాయణ కాన్తులుగారి సమన్వయము చాలనటకు సమచిత్రము. కాని వారనుకొనినట్లు దండన సాధనము 'బొగడదండ' కాదు. అది 'బొగడ దండ.' బొగడ లగుగా పల్లెరు మొదలగు కాయలవలె

ముం డ్లమర్చఁబడిన ఇనుపకాయలు. వానిచేఁ దయారు చేయఁబడిన దండ 'బొగడదండ.' పయి రీతి ఇనుప కాయల కూర్పు గృహ రామాదుల ఆవరణములకు ఉపయోగింపఁబడుట నేఁడును మనము మాచుచున్నాము. కావున 'బొగడదండ' దండనసాధన మగుట కేమాటంకమును లేదు. శ్రీ నాథుని ప్రయోగములో ఎట్టి అసాంగత్యమును ఉండదు మఱిొక సంగతి! పయి బొగడల వంటివే చిన్న పువ్వులు కలవు. వానికి 'బొగడ పువ్వు'లని పేరు. అవి సాధారణముగ ఎఱుపు, తెల్లపు రంగులలో నుండును. వాని దళములు కఠినములయి స్పృశింప దుర్ఘటములయి ఉండును. ఇనుపబొగడలను బట్టి పూవు కుఁగఁగాని, పూవులనుబట్టి యినుపకాయలకుఁ గాని పేరు కలిగి యుండవచ్చును.

ప్రబంధము లన్నింటియందును 'బొగడదండ' అనియే యుండునలెను లేఖకులును, పరిశోధకులును కొందఱు 'బొగడదండ' అన నేమియో అర్థముచేకొనక ద్రుతిమునకుఁ బరముగ నంతు 'బకారము'ను సాధ్యముగ గ్రహించి, తత్పూర్వము ఖండాఖండబిందువులను నిలప మొదలిడి! కళకుఁ బరముగ 'బకారము'ను నిర్ణయ పడుచును నిర్ణయ సాహసించిరి! పరిశీలించినచో ఇయ్యది నిర్ణయదళమును కాని వేఱొండు కాదు.

పయిరీతిని 'బొగడదండ'ను 'బొగడదండ'గా మార్చినచో ఉదాహృత ప్రబంధపద్యభాగములలో కుదురుబాటున కెట్టి అలంకరమును కలుగదు. "...నా బొగడదండ యిమ్మొనైతే, కలరాజువాన మీఱిన వారి! నినుఁ బొగడదండ వేయింతు'నను స్థలమున 'నినుఁ బొగడదండ' అనుచో శ్లేష యుండుటచే (ఒక యర్థమున 'నీచేఁ దప్పక బొగడదండ వేయింతుననియు, మఱియుకయ్యమున నీ మెడలో బొగడదండ వేయింతుననియు అర్థము.) 'శ్లేషే సఖండ నిష్పిందో' కుత్రచి స్మృతనం మత్తమ్' అను నియమము ననుసరించి సాంగత్యము కలుగుచున్నది. ఇటు 'బొగడదండ'యను నర్థమున 'నిను బొగడదండ' అనునపుడు నిర్విరుదుకమనీయు, 'బొగడదండ'అను నర్థమున 'నినుబొగడదండ' అనుచో సరిందుక మనీయు తెలియవలెను.

కావున ఇంతవఱకును 'బొగడదండ'గా వ్యవహరింపఁబడుచున్న పదము 'బొగడదండ'అను దండనసాధన మని నిశ్చయించుట ఉచితము.

“కృష్ణదేవరాయల పోలిపాడు శాసనము”

(సవరణ)

జి. వి. చలపతినాయుడు

భారతి ౧౯౩౬ జూలై నెల ౨౦వతేదీనకు వైశిఖి కతో త్రియతే దా. పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు “పోలిపాడు” గ్రామము యొక్క శాసనమును గురించి వ్రాయుచు, చతుస్సీమహద్దలను ఈ శ్రీందివిధముగా సమర్థించిరి:—

రెండవరేకు; రెండవప్రక్క

శ్లోకం. ౬౨-౩ నూనవే | చంద్రియాభారాజ్యస్తం కల్మహస్తి సీమగం | * వెం

౬౪ దోడుగ్రామతిః ప్రాచ్యం పోతుగుంటాచ్చ దక్షిణం | పశ్చిమంఽత్రతత్పాపిసగుటోలో రథోత్తరం || *
అత్రభాగాప్రళం జ్ఞాతంభక్త్యా

౬౬ త్యానాన్ మహీసురైః | కృష్ణరాయపురం చలిప్రతివామాపశోభితం || *

గ్రామంమనోహరం పోలిపాటివామాన ముత్తమం *

సర్వమాన్య

౬౮ చతుస్సీమా సంయుక్తంచ సమంతతః” * * * *

శాసనమునందలి స్థలములు (౬౮ వ వేటి)

“దాసమొసంగబడిన గ్రామము చంద్రిక రాజ్యమందలి పోలిపాడుని కృష్ణయగ దెలియుచున్నది కాని ఈ గ్రామ మేసీమయందలితో లిపికారుడు విశవముగ వ్రాయలేడు. కల్మహస్తి అని యున్నట్లు గాన్పించుచున్నందున బహుశః కాలహస్తియేమో యని తోచుచున్నది. ఈ పోలిపాడు గ్రామము వెండోడుగ్రామమునకు తూర్పునకు, పోతుగుంటకు దక్షిణమునను, పర్రకు పశ్చిమమునను, సగుటోరునకు ఉత్తరమునను ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈ గ్రామములన్నియు ఇప్పటి నెల్లూరుజిల్లా రావూరు, గూడూరు తాలూకాలును, వెంకటగిరి డివిజనును కలియు భాగమునం దున్నవి. ఈ శాసనమునందలి పోలిపాడు, వెండోడు గ్రామములు ఇప్పటి గూడూరు తాలూకాయందలి పోలిపాడు, వెండోడు గ్రామములే. ఇవి రెండును గూడూరు తాలూకాయందు వైర్యభాగమున నున్నవి. పోతుగుంటయిప్పటి రావూరు తాలూకాయందు అగ్నేయ దిక్పాగమున

నున్న పోతేగుంట, లేక పాతగుంట కావచ్చును. సగుటోరు అని మన శాసనమున నున్న గ్రామమునే నేడు సగుటూరుని వ్యవహరించుచున్నారు. ఇది వెంకటగిరి తాలూకా ఈశాన్యభాగమునం దున్నది. ఈ గ్రామము లన్నియు ఒకటికొకటి దగ్గరగ నున్నందునను మన శాసనమునందలి పేర్లకును ఇప్పటి పేర్లకును ఎక్కువత్యాగము గాన్పించనందునను, నేడు గాన్పించుచున్న వై గ్రామములే శాసనమునందు జెప్పిన గ్రామములని నమ్ముటకు వీలున్నది. ఇక సందేహోద్భవముగనున్న గ్రామ మొక్కటియే. ఇది పర్రయని వై శాసనమున వ్రాయబడినది. కాని ఎట్టి అని వ్రాయుటకే పొరబాటున లిపికారుడు పర్రయని వ్రాసెననియు, గూడూరుతాలూకాయందలి యేరూరు గ్రామమే ఈ ప్లిగ్రామ మనియు నా యభిప్రాయము. యేరూరు గ్రామముగూడ తక్కిన ర గ్రామములకును సమీపముననే యున్నందునను, శాసనమునందు దెల్పిన సరిహద్దుల దిక్కులపేర్లు సరిగా

సరిపోవుచున్నందునను పై యూహ నిజమే యని నమ్మ వచ్చును."

లోపములు

పై ఆంధ్రీకరణమునందు "పోతుగుంటకు దక్షిణమునను, పర్రకు పశ్చిమమునను" అను రెండువాద్యులును "పోతుగుంటను" పోలిపాడుకు వాయవ్యభాగమున సుమారు ౧౦ మైళ్లదూరముతో కొండలప్రాంతమున గల "పోలేగుంట" గ్రామము గావచ్చుననియు "పర్ర"ను "యట్టి"జేసి లిపికారుని అనావశ్యముగా నిండించి "పర్రను" పోలిపాడుకు ఈశాన్యభాగమున సుమారు ౨౦ మైళ్లదూరములో సముద్రప్రాంతమున గల "యేరూరు" గ్రామము గావచ్చుననియు, ఈ గ్రామము లన్నియు సమీపమున గలవనియు సమర్థించిరి.

నిజస్థితి

ఈ పోలిపాడుగ్రామము ఇప్పుడు బ్రిటిషు గవర్నమెంటువారి రెఖలప్రకారం నెల్లూరుజిల్లా గూడూరు తాలూకాలో నెం ౫౭ రు గ్రామమై ౭౫౦-౨౭ యకరముల విస్తీర్ణముగల శ్రోత్రియగ్రామము. ఇది శ్రీయంత పెల్లెటి వీరరాఘవరెడ్డిగారి సొంతగ్రామమై వారి స్వాధీనాధికారములో నున్నది.

పోలిపాడుగ్రామము మన కాసనములోని వాద్యులకు సరిగా సరిపోవుచున్నది:—ఈ గ్రామము పెందోడుగ్రామమునకు తూర్పుభాగమున సుమారు రెండుమైళ్లదూరమున గలదు. ఈ రెండుగ్రామములకు మధ్య "ఆరిమానిపాడు", "కార్జింబేడు" అను రెండు గ్రామములు గలవు.

పోతుగుంటగ్రామమునకు దక్షిణమున సుమారు ఒకమైలుదూరమున గలదు. ఈ రెండు గ్రామములకు మధ్య "భువనగిరిపాలెం" అను గ్రామము ఒకటిగలదు. భువనగిరిపాలెం శ్రోత్రియగ్రామము; శ్రీయంత పెల్లెటి వీరరాఘవరెడ్డిగారి సొంతగ్రామము. ఈ పోతుగుంటకు మజరాగా యుండిన వోడూరు గ్రామము ఇప్పుడు పెద్ద గ్రామముగా నున్నది. "పోతుగుంట" కొద్దిగా ఇండ్లుగలిగి అయ్యవారిపాలెం శ్రోత్రియగ్రామముతో

కలిసి వీధివాడ్లుగా గలిగి బ్రిటిషుగవర్నమెంటువారిచే యున్నది. గవర్నమెంటువారి డైగ్లాటు రిజిస్టరు వగైరా రెఖలలో "పోతుగుంట వోడూరు" అని వ్యవహరించుచున్నారు. కాన కృష్ణరాయల కాసనకాలమునందు ఈ పోతుగుంట ఒక పెద్ద గ్రామముగా నుండి యుండవచ్చును గనుక దీనిని వాద్యుగా నిర్ణయించి యుండుదురు గాని ౧౦ మైళ్లదూరమున వాయవ్యములగల "పోలేగుంట"ను వాద్యుగా నిర్ణయించుటకు సాహసించి యుండిరు.

పెదపర్రె గ్రామమునకు సుమారు ౪ ఫర్లాంగుల దూరమున గలదు. ఈ రెండు గ్రామములకు మధ్య ప్రేభున నగిరిపాలెం శ్రోత్రియ గ్రామముయొక్క భూములు కొంతవరకు గలవు. ఈ గ్రామము వ్యావహారికము నంగు పెదపర్రె అని వాడబడుచున్నది. రైల్వేస్టేషన్ బోర్డుమీద "పెదపరియ" అని మార్పుబొందినది. కాన ఇది మన కాసనకాలమున పర్ర అని పిలువబడుచుండి ౨౦-౧౨ ౧౫౧౦ వ సంవత్సరమునకు తరువాత మనొక పర్ర గ్రామము దీని ప్రక్కన ఏర్పడుటచేత దీనికి పెద పర్రె అని మార్పుకలిగియుండవచ్చును అయితే నిన్న పర్రె అని పేరుగల గ్రామ మొకటి యీ ప్రాంతములందెచ్చటను గానరాదు. బహుశః చినపర్రె మన కాసనకాలమునకు తరువాత నేర్పడి, తరువాత కొదికాలము నకే నశించియుండునేమి. ఇప్పుడు పెదపర్రె పెద్ద గ్రామముగా నున్నది. ఇంత సమీపములో నున్న పెద పర్రను వదలి ౨౦ మైళ్ల దూరమున ఈశాన్యభాగములో గల యేరూరును వాద్యుగా నిర్ణయించియుండురని సమర్థించుటకు అవకాశములేదు.

సగుటూరు గ్రామమునకు ఉత్తరమున సుమారు ఆరు ఫర్లాంగుల దూరమున గలదు. ఈ రెండు గ్రామములకు మధ్య "చిల్ల మానిచేను", "సుర్రంకొండ" అను రెండు గ్రామములు గలవు. మన కాసనములో దీనిని "సగుటూరు" అని వ్రాసియున్నట్లు ఆంధ్రీకరించిరి. ఇప్పుడు దీనిని సగుటూరు అని వ్యవహరించుచున్నారు. ఇటులనే పర్ర అనుదానికి పర్రె అని మారియుండవచ్చును.

మార్గశీర్షమాసము]

౨౮-౧౨-౧౯౧౦ వ సంవత్సరపు ఈ శాసనము నందు వాద్యులుగా నిర్ణయించిన వాలురు గ్రామములలో సగుటూరు గ్రామము ఒక్కటిమాత్రము చెంకటగిరి జమీన్దారీలో నున్నది. తక్కిన మూడు గ్రామములు నెల్లూరుజిల్లా గూమూరుతాలూకాలోని బ్రిటిష్ గవర్నమెంటు గ్రామములు.

కృష్ణదేవరాయల పాలిపాడు శాసనము

చరిత్రాంశములను గురించి వ్రాయునట్టివారు ఆయాప్రదేశములకు స్వయముగా వెళ్లి తమకు సందేహము గల విషయములను విచారించి తెలుసుకొని వ్రాయునట్లయిన సాధ్యమగునంతవరకు లోపములకు చోటుండదని తలచెదను.

పాలిపాడు శాసనము

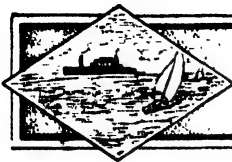
(డా. పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులుగారి జవాబు)

వాయడుగూరు వ్రాసినదానిలో సారాంశమేమన పాలిపాడుశాసనమున డ్రాన్ విన సరిహద్దు గ్రామములలో పోగుగుంట, పర్రయను రెండుగ్రామములు నేను పాలిపాటికి సమీపమున గానవచ్చుచున్న పోగుగుంట, పెదపరియ అనుగ్రామములు కాని నే ననుకొన్నట్లు పోలేరుంటి, ఎరూరు గ్రామములు గావు అవి.

నేను వాకు తెలిసినంతవరకు సర్వేచూపులు (Survey maps), గ్రామస్థానాలు (Village Statistics), గెజెట్లర్లు (Gazetteers) మొదలగువానిని పరిశోధించి వ్రాసినదేగాని స్వయముగా ఆయాగ్రామములకు వెళ్లి విచారించలేదు. పోగుగుంట నేను “కొద్దిగా ఇంట్లుగలిగి అయ్యవారిపాలెం శ్రోత్రియగ్రామముతో కలిసి ఉన్న”దని వాయడుగూరు చెప్పియున్నారు. అట్టిచో ఇంతటిచిన్నగ్రామము వాకు సర్వేచూపులలోగాని, గెజెట్లర్లలోగాని ఎట్లు కనబడగలదు? వాయడుగూరు ఫలవాసులు; గాన వారి కీగ్రామముల విషయము

సరిగా తెలిసియే ఉండును. చరిత్రకాభివృద్ధిజుండు ఇంత ఉత్సాహముకలిగి చారిత్రక విద్యార్థుల కివిధముగ సహాయముచేయుట ఎంతయు శ్రేయస్కరము. వాయడుగారికి నే నెంతయు కృతజ్ఞుడను.

కాని “చరిత్రాంశములను గురించి వ్రాయునట్టివారు ఆయాప్రదేశములకు స్వయముగా వెళ్లి తమకు సందేహముగల విషయములను విచారించి తెలుసుకొను” వలయునని వాయడుగూరు వ్రాసియున్నారు. చారిత్రక పరిశోధనకు బూరకొనువారందరు శ్రమంతులుగను, ధనవంతులుగను ఉండవలరు. ఇక విశ్వవిద్యాలయమువారు గాని, శ్రమంతులు విద్యావంతులు నగు జనసామాన్యముగాని చారిత్రక పరిశోధకుల కెట్టిసహాయమును జేయ నప్పుడు ఏ శాసనముక ప్రచురింపవలసినను ఆయాప్రదేశములకు స్వయముగా వెళ్లి పరీక్షించుట కెట్లు సాధ్యమగును?

కలగూరగంప

మద్రాస్ ఐర్విజ్ జోలియట్ క్యూరీ

మొన్న మొన్ననే ౧౯౩౫ లో రసాయన శాస్త్ర పరిశోధనలకు నోబెల్ బహుమతిని సంపాదించిన యీ శ్రేణి యువతిని మేరీక్యూరీ భూమిపై గుఱించి కొన్ని వివరములు నవంబరు నెల భారతిలో ప్రకటింపబడినవి. ఈ యుత్తమవ్యక్తిని గుఱించిన వివరములు మఱి కొన్ని యిప్పుడు తెలియుచున్నవి.

తల్లిదండ్రులు లుభయులు వైజ్ఞానికులు. తాను వైజ్ఞానికురాలు. తన్ను చేపట్టిన యాతడును వైజ్ఞానికుడు. ఈ యనుబంధము దైవసంకల్పముకాక మఱి యేమి? ఇక నీమెవ్యక్తిత్వసంపదయా? - ఎవరిని, ఏ విషయము ననుగాని పోలుటయు, అనుకరించుటయు చేయముగ తలచునంతటి బలవత్తరమయినది.

తొలిశోభలలోని యీమె శిలము: తల్లిదండ్రులు ప్రేమతో నప్పడప్పుడు మితాయిపాటములను ఇచ్చుచుండు నలవాటు. ఆమె వానిని తన అలమరలో దాచి, తన పనులలో మునిగి వాని ప్రసంగమే మరచెడిది. కార్యదీక్షగా బాల్యచాప మెక్కడికి పోయెడిదో! అమృతాయు లవ్వడప్పుడు విడ్డకు చిరుదిండ్ల కిచ్చెడు చిల్లరవల్లులగూడ అట్లే చేరిపోవలసినదే కాని యీమె వాని నేహుత్రమును ఉపయోగించిన పాపాన పోయినది కాదు. ఈమెకేమైన కావలసియున్నదా! బడికి గూడ ఇంటిపాతములను చక్కగా వ్రాసి, చదివి వేళ తప్పక - సకాలమునకు పోయెడిది. తెలివితేటలందును, విషయ విధేయతలందును ఈమెను మించగలిగిన సహ పాతులు లేకుండిరి. చదివిన పాతములు, నేర్చుకొన్న జ్ఞానము క్రమబద్ధమయిన యీమెమనసున దిబ్బపుగ నాటుకొనిపోయెడిది.

కాయిత, మానసిక కష్టములనగానేమో ఈమెయెరుగదు. అదైర్ద్రము, నిరుత్సాహము ఈమెకోశమున లేవు. "అసారే ఖలు సంసారే" అను మిథ్యావాదముకా ఈమె

మతము. ఈమెగన్యుమున కడ్డురచ్చు తొందరల నన్నిటిని ఈమె మెలకువతో తప్పించుకొననేర్చినది. అసంకారలేళముగూడ నెరుగదుకాని ఆత్మవిశ్వాసము మాత్రమిమెకు మొదలు. తాను సాధించవలసినదేదో దానిని తొందరపడక, నిరుత్సాహముచేందక ధైర్యముగ, తెమ్మదిగ సాధించునేర్చే ఈమె నింతయున్నతికి దెచ్చినది.

పట్టణవాసమ్ము ఈమెకు సరిపడదు. ఆనందడి, ఆసమృద్ధము, ఆమమ్మ-భూమి ఈమె సాధనలకు అనుకూలపడునా? కావుననే యీమె పారిస్ పరిసర ప్రదేశములం దొకయింట కాపురముపెట్టినది. నిర్మలమయిన ఆనాతావరణము, ఏకాంతమయినవాసము ఈమెపరిశోధనలకు చాల సుకరించునని, నిరాడంబరమైన సాంసారిక జీవితమును గడపుటకు అవి అనుకూలమైనవి. అనంతమైన కార్యకలాపమునందుసయిత మిమె యెట్లో తీరికగలుగజేసికొనుచు ఈత, నీ పడవలలో విహరించుట, కొండలనెక్కుట మొదలగు దేహపరీశ్రమలందును పాల్గొనుచుండును. వేషభూషాద్యలంకరణములవంటివి తలచుటకుగూడ ఈమెకు మితిలేని వినుగు.

ఈమె, ఈమెధర్త ఇరువురు నిరంతరము సమష్టిగానే పరిశోధనలు జరుపుచుండును. ఈ నిత్యవన్నియోగముగతన క్యూరీకి క్రమేణ మానవత్వమువైపు మనఃకుమొగ్గినది; గృహీణీత్వము పైకొనుమరచిన్నది. తన యిరువురు పసికందులపైన మమత, అనుబంధము గాఢముగను వచ్చినవి. ముఖ్యము భారతీయమైయుండిన యాభ్యక్తిలో నిష్కృషివృత్తి మార్పులు గోచరింపజొచ్చినవి సమాజ విషయములందును, రాజకీయసిద్ధాంతములందును ఈమె మనసు పారజొచ్చినది. ఆ విషయములందు తన ఆభిప్రాయములనుగూడ కొన్నిటిని నిశ్చయించుకొన్నది. తదితరభిప్రాయములను డీకొనుటకును వెనుదీయుట లేదు. అభిమానావేగములను ఎరుగని క్యూరీ వాని కల వాటుపడిపోయినది.

అది కాలచక్రపు తిరుగుడు. దాని కేమి? ఈమె పరిశోధనలకు విజ్ఞానప్రపంచము తలలూపినది. తల్లి నోము ఫలిందినది. ఈమె ఇప్పుడు శ్రౌతికావినెటులో కాస్త్రు పరిశోధనలకు అండర్ సెక్రటరీగ నున్నది.

మేరీక్యాక్ యానందమునకు మేరయుండువా?

* * *

పాలు, ఉర్లగడ్డల ఆహారగుణములు

మాంసకృత్తులు, పిండిపదార్థములు, క్రొవ్వులు మొదలగువానిని బట్టియేకాక పోషకగుణమును, బలము నిచ్చు ధర్మమును బట్టి కూడ ఆహారములు తరగతుల వాటిగా విభజింపబడుచున్నవి. పుష్టిదాయకము లగు నాహారపదార్థములలో ఖనిజ సంబంధమును, విటమిను లును ఎక్కువగ నుండును. పాలు, పాలనుండి తీయారైన వస్తువులు, గ్రుడ్లు, ఆకుకూరలు, పండ్లు, క్రొవ్వులు చేపలు, మాంసము మొదలైనవి అట్టివి. బలకర పదార్థముల తరగతిలో చక్కెర, మరధాన్యములు, కొన్ని క్రొవ్వులు చేరును. వానిలో కొన్నింటి పోషకగుణ మేకొద్దిగనో యుండును; కొన్నింటి అసలే యుండదు.

ధాన్యవర్గ మామొదటితరగతిలో చేరుచున్నది. వానిని నాణ్యపరచినకొలది ఆ ఉన్న కొద్ది గుణము కూడ తగ్గుచుపోవును. క్రొవ్వులుగూడ-అందునను నాణ్య పరచినవి ఈ తెగకే చేరుచున్నవి. శుద్ధపరచిన చక్కెరలో బలకరగుణ మున్నది కాని ఖనిజసంబంధమును, విటమినులును అందులో సర్వశూన్యము. చక్కెర ఎక్కువగా వాడినకొలదియు ఆహారములందరి పోషకాంశములు కొరవడుచు పోవును.

మీగడ తీసినవి కాని, తీయనివి కాని- మొత్తము మీద పాలలో ఖనిజ లవణములును, స్ఫురితములును, విటమిను B 2 ను డింగిగ కలవు. B 1 కూడ వానిలో కలదు. పాలకొవ్వుగాని, మీగడగాని A విటమినును సమృద్ధిగా సమకూర్చును. గ్రుడ్లలో A, B 1, B 2, D విటమినులును, ఎక్కువగా లోహాంశమును గలవు. ఈ యాహారపదార్థములందరి మాంసకృత్తులు స్వయముగ పుష్టినిచ్చుటయేకాక ధాన్యవర్గములందును, కూర

గాయలందును గల మాంసకృత్తుల యుపయోగమునకు దోహదము నిచ్చుచున్నవి.

ఇతరాహారపదార్థములనుండియు, నూర్యాకరపము నుండియు లభించెడి D విటమిను ఉపయోగములకు పాలలోని ఖనిజలవణములును, స్ఫురితములును మరి కొంత ప్రాబల్యమును సమకూర్చుచున్నవి. పాలలో లోహాంశము శూన్యమే యున్నను లోహగుణములు మాత్రము నిండగ నున్నవి. సాధారణాహారములు D విటమినును తగుమాత్రము సరఫరా చేయలేకున్నవి. అందులకు పోషణ అవసరమైనవారి భోజనమున ప్రతి నిత్యమును కొంత చేపలనునెను చేర్చుట మంచిది. A విటమినుకును, అయొడినుకును చేపనునెల కన్న ప్రళస్తమైన ఆధారములు మరి లేవు. గలగండకోగము విపరీతముగ నుండు ప్రాంతములందును, సమాద్రపు చేపలు లభింపని ప్రదేశములందును అయొడినును ఏ రూపములో నైనను ఉపయోగింపవలయును.

మరధాన్యములకును, చక్కెరకును అనుబంధాల కముగ ఉర్లగడ్డలకు విరివిగ వాడుట గుణకరమని పరిశోధకులు తెలుపుచున్నాడు. ఉర్లగడ్డలలో C విటమిను ఎక్కువగ గలదు. ధాన్యవర్గములందు కులభము గాని కార్బియము, ఫాస్ఫోరసు కూడ అందులో ఎక్కువగానే లభించును. ధాన్యవర్గములు సమకూర్చు పరిమాణ మనకన్న ఎక్కువగానే ఉర్లగడ్డలు లోహమును, B విటమినులను సమకూర్చును.

పుష్టినిచ్చు ఆహారములను ఏ ఒకటిరెంటినో అం వాటుచేసికొన్నను ఆరోగ్యరక్షణకు చాలును కాని ఆహారముల వైవిధ్యము ఆరోగ్యపోషణకు చాలమందిది. మరినాణ్యపరచిన పిండ్లను ఎక్కువగా వాడరాదు. వానికి బదులు ధాన్యవర్గమును, అన్నిటికిని మించి ఉర్లగడ్డలను వాడుట చాల మంచిది. ఎక్కువ నాణ్యపరచిన చక్కెరను గూడ తగ్గించి ఉర్లగడ్డలనే యుపయోగిం దుట భావ్యము.

పాలలోను, ఉర్లగడ్డలలోను అంతగా శేర్షిక దగిన గుణములేవియు లేకని సమ్మతమందువారికి ఇటీవలి

కాస్త్రు పరికోధనల యీ ఫలితములు చక్కని సమాధానములు కాగలవు.

* * *

ప్రాచీనభారతదేశ వైభవము-దాని పోకడ

వర్తమాన భవిష్యత్తులలో నూహింపనైన రాని వైభవము నానాదు భారతదేశ మనుభవించినది. అది యొక భూలోకస్వర్గముగ నుండెను! దానిని చూచి కన్నుగుట్టనివా డానాడు లేకపోయెను. నైతికముగనే కాదు, ఆధ్యాత్మికముగనేకాదు, వస్తుపంపతిలోనే కాదు నాటి మనదేశము ఎవలెని యున్నతిలోనుండినది. అం దుత్పత్తియగుచుండిన పదార్థములు నాణ్యము నందును, బాధికయందును అసమానములై వెలసినవి. తక్కినదేశములు దానితో వర్తకవ్యవహారములు సాగింపబూనిన కారణ మా గొప్పదనమే ప్రాచీన-ఈశిప్తుదేశము, చార్దియాదేశముకూడ వాణిజ్యమున భారతదేశము నాశ్రయించియుండినవని తెలియుచున్నది. నిర్మాణ కళలనునందును, క్రియకలాపములందును భారతీయుల నేర్పును ఆకేశములవారు బాగుగ గ్రహింపగలిగిరి. “ఇతిరక్త ఎక్కడను లభింపని వస్తువులను భారతదేశము విక్రయమునకు సమకూర్చినది. అణిముత్యము, వజ్రచైతూర్యాది రత్నములు, సన్నని మేలైనసారవస్త్రములు, డక్కామజిలీమలంతటి యల్లి పొరగుడ్డలు, పట్టుబట్టలరకములు, ఇంక నెన్ననిచెప్పగలమా, మరియేదేశమునందు గాంచగలగుచును?”

గుజరాతు నావికవర్తకు లీ సరకులను మెల్లగ ఈశిప్తు చార్దియాదేశములకు కొనిపోయిరి. అక్కడ వీనికి “వేడివేడి యిడ్లీ”వలె అమ్మకము జరిగెను. చేర మాడునంతటి వస్తువులా మరి! ఆర్యాత ఫాసిషియకులు ఈ యపూర్వమైన సరకులను వికోపియులకు చవిజూపిరి. వానిని చూచినంతనే వారికి ఇండియామీద మనసుపారిసది. ఆ వైనము తెలుసుకొని అదియేసమయమని పొరపీకులు, అరేబియనులు ఈ సరకులను గొని పోయి యెకోపియులకమ్మి కుచేరసంపదను గూర్చుకొనిరి. ఈ “వర్తకులు” పయనించుచుండిన మార్గమునందు ఎన్నియో పెద్దపెద్దపట్టణములు వుట్టినవి.

ఈ లాభసాటి వ్యాపారమును ఇతరుల నెవరినో యనుభవించునెలయుని దురాశ వికోపియులకు కలిగినది. తామే స్వతంత్రించి దానిని నడుప ప్రయత్నములు సాగిందిరి. ఈ వ్యాపారమునకు నేలమార్గము కష్టభూయిష్టమైనదని తలచి సముద్రమార్గము నొకవానిని కనిపెట్టుటకు కొలంబసును నియోగించిరి. పోర్చుగీసువారు ఆదేపనికై వాస్తోడ్డగామాను పంపిరి. అతడు 3౨ నెలలు ప్రయాణపడి ఇండియాకు దక్షిణాగ్రేగా తీరముగా నొక సముద్రమార్గమును కనగొని తిరిగివెళ్లెను పోవునపుడు ఒక హిందూజనుండి యొక యుత్తరమునుగూడ పట్టుకొనివెళ్లెను. పోర్చుగీసువారికి బ్రహ్మ నందమైనది. “ఆరాత్రి లిప్పనులోని యిండ్లన్నియు దీపముల ధగధగాయుమాన నుగ వెలిగింపబడెను.” యథార్థము వారికి అద్దమునందుకులె గోచరించినది. “నాగరక ప్రపంచమెరిగిన ప్రతివస్తువు, ముత్యముని బుద్ధికి, చేతికిని సృష్టింపజూరిన ప్రతిసాధ్యము - అది యురయోగించుకొనదగినదైననుపరియే, కథాదృష్టితో నుంచుకొని ఆనందించదగినదైననుపరియే-ప్రపంచములో నేని యున్నను అది మొట్టమొదట భారతదేశమునందు సృష్టింపబడినదే. పరిశ్రమలందు గాని, నిర్మాణసంపదయందుగాని భారతదేశము మించినదేశము యూరపులోగాని, ఏషియాలోగాని మరియొకటిలేదు. అక్కడి తయారగు ఉన్ని, నూలు, పట్టు, సార-వస్త్రములు నాగరక ప్రపంచమందంతట కీర్తిని గడించినవి. ఇక నగల సంపదమాత్ర మేమితక్కువ? ఆ రకరకముల ఆభరణములకు, ఆపనితనమునకు నాటికలవా? ఇక-మట్టిపాత్రలు, పింగాణిసామానాలు, లక్ష్మవస్తువులు, లోహపాత్రసామగ్రి, ఇతరపరికరసంతతి వీనిమందేదేశము నేనిని నిలువగలదు? భారతీయశిల్పము, ఆ అందచందములకు ఆ కళాసంపదకు దాని కదయే నాటి. వాస్తుశిల్పమునకు నక్కడ కొరకకానరాదు. అక్కడ గొప్ప గొప్ప వర్తకులు జన్మారు. వ్యాపారపరిమళముల నెరిగినవేత్ర జన్మారు. గొప్పగొప్ప బ్యాంకర్లు, ఆర్థిక సంపదగలవారు ఉజ్జారు. భారతదేశము నాకా నిర్మాణమునకే కాదు ప్రపంచమంతటితోను బల, ధన-

ఉభయమార్గములను వర్తక వాణిజ్యములను నడపుటకును అఖండఖ్యాతి గాంచినది." పరాయిదేశములవారికే మన దేశ మింతవైభవముగా కనుపించినది!

స్వానియర్థులు తాము నూతనముగ కనిపెట్టిన అమెరికాకు వెళ్ళి చేరితే కాని ఇండియాను మాత్రము వారు మరచిపోలేకపోయిరి. ఫెర్డినాండ్ మగ్లక్ నాయకత్వమున కొందరు పరిశోధకులు ఇండియాకు పసి ఫిక్ సముద్రమున నౌకమార్గమును కనిపెట్టుటకు బయలు దేరిరి. దానిలో వారికి కొన్ని ద్వీపములు తటస్థించినవి. అవి ఇండియా యొక్క భాగములే యనియు, అందు వసించుచున్న వారే ఇండియనులనియు వారు మొదట ధ్రువపడిరి. ఆ తర్వాత అది కాదని తెలిసినది. ఫిగిప్ష యిను ద్వీపములని వానికి సిద్ధప నామకరణము చేసిరి. ఇండియాను నెదికు ప్రయత్నములో వారికి క్రొత్తగనే భూఖండము నొరకినను ఇండియాగానే వారుతలచుకొను

చుండిరి. ఈ స్వానియర్థుల యొక్కయు, పోర్చుగీసువారి యొక్కయు అడుగుబాడలనే డచ్చి, ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి వారును అనుసరింపజొచ్చిరి. వారిలోవారికి మనస్తాప ములు, తగాయదాలు మొలకెత్తినవి. అందులో విశేష మేమి? ఏకామివలోధమునకు అట్టివి ఆశువంగిక ఫలి తములే కదా! ఆ పోటీలలో ఇంగ్లీషువారు తక్కిన వారిని తలదన్ని ముందుకు వచ్చిరి; ఇండియావర్తకము నందు ముప్పాతికమువీధిపము పొల్కును కబళించిరి. ఏ మూలనో నామరూపములులేక అడగియున్న ఇం గ్లండు ఆదెబ్బతో 'ఏరీ నా సరివారు' అనుకొనునంతటి స్థితికి ఎగబ్రాకినది! ఇంగ్లండు నే దేవైభవము నను భవించుచున్నదో అది యంతయు ఇండియా ప్రసాదమే. ఈ సత్యమును మరుగుపరచజూచినచో నది యభిమాన ప్రభావముకొక మరేమియు కానేరదు.

[మా. రిక్వెస్ట్-నవంబరు]

మొండలియము - రక్తస్పర్శ సవరణ

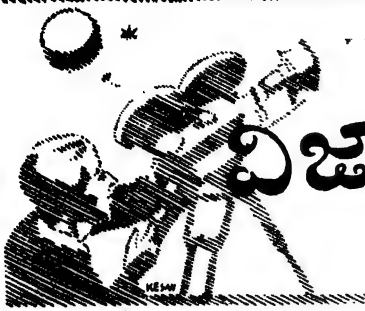
భారతి నవంబరు సంచికయందు ౬౦౩-వ పేజీలో "౨౯-౨-౩౬ లేదినాడు సాయంత్రము..." అని మొదలయి, "...విత్తులేయని నే నూహించెదను" అని ముగిసిన పేరాను ౬౦౪-వ పేజీలో "మొండలోని పొట్టేలిచే బొరింపబడిన గొట్టెకేళుట్టియుండును" అని ముగిసిన పేరాకు తర్వాత చదువుకొనవలెను. [సం. భా.]

చిత్రము

—D. A. R.

విజ్ఞానవిశేషాలు

[పాపులర్ సైన్సు నుండి]

ఇక లోహసామగ్రి త్రుప్తపట్టదు

ఈయన యేదో రాసాయనిక 'స్నానము'ను క్రొత్తగా కనిపెట్టినాడట. ఆ ప్రక్రియతో 'నేలోహ' పదార్థమునైనను త్రుప్తపట్టకుండా జేయవచ్చునట. దీనితో దేశమున కార్థికముగ నెంతో ఖర్చు తగ్గుననుటకు

సందియములేదు. మోటారుకార్ల నిర్మాతలు, లోహసామగ్రి పరిశ్రమలయముల యజమానులు నీతనితో నీవిషయమై రాయబారములు జరుపుచున్నారు. ఆ స్నానపు ప్రక్రియ కూడ కేవలము నాలుగునిమిషాల పనియట.

ఇకడు తనయింటిలోని లోహపరికరములను భద్రపరచుకొనుచున్నాడు.

కే శ వ ర్ధ ని

మందు లవసరములేదు, మాకు లవసరము లేదు. చెండ్రుకలు పెరుగుట కి యంత్రము చాలును. ఈ టోపీని గెత్తిపెట్టుకొని నర్సీలో కూర్చొని ఖులాసాగా కాలక్షేపము చేయుచుండవచ్చును. ఈ యంత్ర మతని తొలితరుండగనే టోపీగుండా అనుక్రమముగా వాయు

పీడనమును, వాయుశూన్యతను తలకు గలుగజేయుచు చెండ్రుకల చిగుళ్లను పోషించు రక్తనాళములను విజృంభింపజేయును. ఆస్పత్రులలో రోగుల కార్లపైన చెండ్రుకలను మొలవజేయుచు కుపయోగింపబడుచుండు 'గ్లాసు బూటు'లనబడు యంత్రముల విధానమే యీ యంత్రము స్పృష్టికి మార్గదర్శకమయినది అవిహూడ రక్తప్రసరణ

మును హెచ్చుచేయుపద్ధతి నే యవలంబించుచున్నది. బట్టకలవాండ్లకు, పలుచని కేళములు గలవాండ్లకు, పొట్టి చెండ్రుకలుగలవారికి ఇక భయములేదు. ఎట్టివారికైనను దీనిమూలమున గుబురుగ, మిసమిసలాడు చెండ్రుకలు పెరుగును. అనేకులు దీనిని పరీక్షించిచూచినారు. సగము నకు పైగా ఫలితములను పొందినారు.

మెరుములను ఫోటోకియు క్యామెరాలు

ఎటువంటి మెరుములైననను, ఎడతెరపిలేకుండ మెరయుచున్నను ఈ క్యామెరాలతో ఫోటోలు

తీయవచ్చును. ఈ క్యామెరాలన్నియు సోకచక్రము పైన వరుసగా అమర్చబడియుండును. మెరుములు మెరయుకాలమునకు సరిగా క్యామెరాల లెన్సుల మాతలు తెరచిపెట్టి, చక్రము గిట్టిన చోటితో త్రిప్పవలెను.

ఉన్న వున్నట్టుగ మెరుముల చిత్రములు తీయగలను. చిత్రములలో ఆకాశభాగములు పడకుండనుండ రీతిని క్యామెరాలు అమర్చబడును. మెరుములను పరిశీలించుటకు ఈ క్యామెరాచక్రముల చాల ఉపయోగపడగలదు.

కుక్కలకంతర్ధ్వనిని మందగింపజేయవచ్చును. కుక్కలు మొరుగుచుండునప్పుడు నిద్రాభంగ మగునని కొంతమందియు, చీకాకుగా నుండునని కొందరును, దాని కర్ణకళోరతకు మరి కొందరును మొత్తము

మీద అందరును వినునుపడుదురు. ఇకమీదట ఆధ్యము

లేదు. కుక్కలు మొరగకపోవుగాని ఆధ్వని యుచ్చములో నుండక మంద్రములో నుండును. వాని కంతము లంపలి ధ్వనివాళముల భాగములను ఆపరేషను చేసి కత్తిరించివేయుటవలన తారస్థాయిలో నుండుచువచ్చిన వాని ధ్వని మంద్రస్థాయిలోనికీ తెచ్చుచున్నాడు. ఈ ఆపరేషనువలన కుక్కలప్రాణముల కేదిధనుయిన యుపద్రవము నుండదు. మొరిగినను చెవులు బొంగురుపోకుండుటకై మాత్రమే యీ ఆపరేషను.

నైకిలుయాత్రికులకు కొన్ని సౌకర్యములు

నైకిళ్ల మీద ప్రపంచ మాత్ర, దేశ మాత్ర చేయు వారి సంఖ్య దినదినమున కెక్కువయగుచున్నది. అన్న

పానములకన్న, వా రేమజిల్లీనో మాయకొంఘరుగాని దుస్తులు మొదలగు వారి యుపయుక్త సానుగ్రిని చెంబి కొనిపోకపోయిన నుధ్యలో నెవరు ఏమకూర్చెదరు? పెట్టెలలో పెట్టుకొని వానిని నైకిలుచెనుకచక్రముపై కట్టుకొని పోవుట చాల ప్రయాసకరము. అక్కడక్కడ మజిలీలలో నాగింపుడు వారికాలక్షేపమునకు విసోదసౌకర్యములను ఉండవు. ఈ యవస్థల నెరిగిన యీ యాత్రికుడు తన నైకిలు కొక ఉపకరణికను తగిల్చి, ఒక రేషిమోను కూడ అమర్చుకొనినాడు. అతని సానుగ్రి యంతయు నా ఉపకరణికలో నిమిదిపోవును. టినోడ్ కాలక్షేపమునకు, ఆయాస పరివారమునకు రేషిమో అక్కరకువచ్చును. తక్కిన యాత్రికులును ఈ పద్ధతి నేల యనుసరింపకాదు ?

గోడలను చిత్రములతో నలంకరించుట

కాగితపు చిత్రముల నతికించినవో ఒకవేళ నవి చినిగిపోవచ్చును; ఊడిపోవచ్చును. కుంచెలను తీసికొని రంగులతో చిత్రించుటకు కాలము, శ్రమ మిక్కిలి యవసరము. ఇందు కొక గుల్ఫోపాయము కనిపెట్టుబడి నది. ఫోటోగ్రాఫులనుండి పెద్దవిచేయ బడిన బింబములను గోడలమీద కావల సినప్రదేశములందు ప్రతిఫలింపజేసి ఆ బింబములనే నిరసరచ గల మార్గము నొరకినది. రాతివార కలిసిన యొక రంగును మొదట గోడమీద పిచికారతో చల్లెదరు. ఆ తర్వాత బింబ గ్రాహక గుణముగల లెన్వర్ ఎమునను

దానిమీద చిలుకరించెదరు. అది దానిమీద బాగుగ ఆతుకు కొనిపోవును. అప్పుడు చిత్రములను పెద్దవిచేయు క్యామె రాలో కావలసిన ఫోటో నమర్చి, వెలుగును దానిగుండా

గోడమీదికి ప్రసరింపజేయుదురు. చిత్రము పెద్దదిగా గోడ మీద కనబడును. పిదప పుష్టికరణ, సిరికరణద్రావణములతో నా బింబమును నిరసరించెదరు. దానిపైన మరలనొకలక్కలూతను, చిత్రము చెరిగిపోకుండ నుంబుట, పూసెదరు. ఈ ప్రకారముగ నెంతటి పెద్దకాలల నను కొన్ని గంటల వ్యవధితో చిత్రములతో నలంకరింపవచ్చును. ఈ చిత్రములు ఏలాటి వరణమునను మాసిపోవు. ఈ వాతావిధానమునందలి పద్ధతులును, ఆట్లు నిర్మింపబడిన యొకానొకచిత్ర స్వరూపమును ఈ చిత్రములందు గలవు.

దూరదర్శినియంత్రములను మనమే

తయారుచేసికొనవచ్చును

ముగ నిర్మించినాడు. దీని నిర్మాణమునకు కొన్ని చాలర్లు మాత్రమే ఖర్చయినవి. ౨౦౦ పిల్లలగుల చెలచేయు యంత్రములకన్న నిది యెంతయో బాగుగ నున్నదని యితడు అభిమానపడుచున్నాడు. ఒక 'కంబలి నాళిక' దీనికి గొట్టమైనది. రెండు భూతద్దములు - అందులో నొకటి చదునుపరచినది - దీనికి లెన్నునైనవి. దీని పరిమాణము ౬౦ అంగుళములు. దీనిని నిర్మించి తీరా మూడుమాసము లయినవో లేదో అప్పుడే గిగ్గా మంది వచ్చి దీనితో పరిశీలనచేసి వెళ్లివారు.

మోటారుయంత్రముల లోటుపాట్లను

కనిపెట్టు సాధనము

మోటారు యంత్రములలో శేభాగములు చే

ఈ వ్యక్తి పోల్ థర్నెస్ మనకత్రికలో పోయినవో, దడదడలాడు కట్టములకు కారణమేమియో నిచ్చిన ప్రజాళికతో నీ వ్యక్తిగతమూరదర్శిని స్వయం కనుగొనుటకు ఈ విద్యుద్ద్యంత్రము కనిపెట్టుబడినది. ఇది

చూచుటకు ప్రదుల స్పందనస్పందపరీక్షణీవరే నేనిత్రము లన్నిటిలోను మిక్కిలి పెద్దది. ఈ యేనుగు యుండును. మోటారు స్పందముల నిది జాగ్రత్తగ నిరూపించును. మోటారు స్పందముల నిది జాగ్రత్తగ నిరూపించును.

పింపగలదు. ఆ స్పందనములు ఒక దండమునందా సూక్ష్మక్రమణికి కొనిపోబడును. అక్కడ లవణవృత్తికము లుండి విద్యుద్దాహితములను జనింపజేయును. వెంటనే ఆయాఘాతములు కలదిమైతలకు పరుగెత్తిపోవును. ఎంతటి సూక్ష్మస్పందములనుగాని యీ మోటారు రోగ పరీక్షణి గ్రహింపగలదు.

భారతీయుల ప్రతిభ కొక దృష్టాంతము

బొంబాయిలో నొక దంతపుపనివాడు వీనుగు దంతముతో వీనుగులు, గుట్టములు మొదలగు జంతువులయూ, ఇతరప్రతిమలయూ బొమ్మలను హుంనూక్యు మైనవాటిని తయారుచేయుచున్నాడట. ఆ బొమ్మల శిల్పవైభవము చూచుటకు మహాశక్తిగల భూతద్దములు కావలయును. తన కాళలమును ప్రపంచమునకు చాటుటకు అతడు ఈ యేనుగునంటి బొమ్మలను తయారుచేసి,

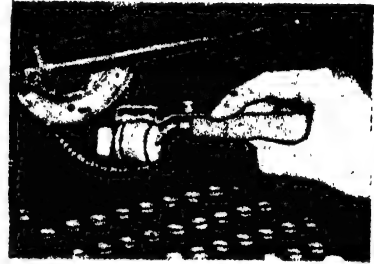

అట్టి వానిని ఒక సన్నని లోగుజ్జాతిసిన బటాణివంటి గింజలో పదిలపరచి, దంతపు మూతతో దానినిమూసి, వందలు వేలగ అట్టి బరిణులను ఎగుమతిచేయుచున్నాడు. ఈ చిత్రమును చూచుడు. ఈ యేనుగు వాని నూక్యు

తైపుయంత్రములలోని అక్షరములను

శుభ్రముచేయు పరికరము

ఈ పరికరముతో మెల్లగ అక్షరములను శుద్ధి చేయవచ్చును. అక్షరములలోని కళ్ళలమంతయు తొలగి

పోయి, యవి శుభ్రముగ పరిపళలాడుచుండును. ఈ పరికరములోని దిమ్మ మెత్తని పదార్థముతో చేయబడిన దగుటచే అక్షరములకు చెరుపు ఏమాత్రమును కలుగ జేరదు.

క్రొత్తరకపు నేట్టిరేజరు

జేడలను శుభ్రముచేయుటకు గాని, క్రొత్త జేడలను చేయుటకుగాని రేజరుమొత్తమును విప్లవంప

గనే వడితి కలుగజేయుటకై యీ పద్ధతి అనుసరింపబడినది. పిడిమైన నుండు మరలయమును త్రిప్పినచో నీరేజరుకప్పు రెండుపాయలుగ తెరచుకొనును. వలయమును మరల చెనుకకు త్రిప్పినచో నది మూసి కొనును. ఈ రేజరులో నుండు మరి యొక విశేషమేమన, దీరిలో నెవ రెవరి యుభిరుచి చొప్పున వారు

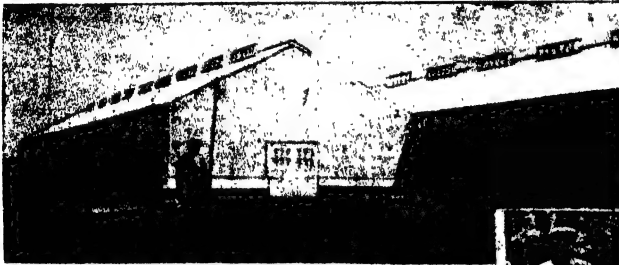
తైరముచేసికొనుటకవకాశము కలదు. మర వలయమును గట్టిగా త్రిప్పియుంచినచో మామూలుతైరమున కనుకూలముగా జేడవంగియుండును. మామూలుకన్న నున్నగ

క్షౌరముచేసికొనవలయునన్న వలయును ఒకచుట్టు కొద్దిగ త్రిప్పవలయును. అప్పుడు ప్లేడు వారి కనుకూలముగ చదునుగ నుండును.

దేశముకానిదేశమునను బొప్పాయిచెట్ల పంట బొప్పాయిచెట్లు ఉష్ణదేశపుపంట. దానికి తెగుళ్లు, పీడలబాధ విపరీతము. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రము

కాఫీగింజలను వేగించు విద్యుద్బలము

పాయిమిద వేగించి ఎక్కడ మాడిపోవునో, వాసన యేమైపోవునో యని తల్లడిల్లు గృహిణుల యదృష్టము ఫలించినది. ఈ విద్యుద్బలముతో కాఫీగింజలను బహు సులభముగా, చెడిపోవునను భయము, వాసన పోవునను ఆత్రము అక్కరలేక వేగించుకొనవచ్చును. పచ్చిగింజలను యంత్రమువైభాగమున నుండు అరళా

లలో ఇట్టి పంట పెట్ట బూనుకొన్నారు. మరి కావలసిన రక్షణోపాయములు అనుకూలదా? ఆస్పత్రులను తలదన్న ఆరోగ్య ఔధి, విధానములను సమకూర్చివారు. అవిరితో నిరంతరము వెచ్చచేయబడు గృహములను ఈపంటపాలములకు నిర్మించివారు. ఆశీలమున్న చృమికిటకాయలు లేకుండ శుద్ధపరుపబడినది వానిప్రవేశమునకును అడ్డంకులు కల్పింపబడినవి. కార్మికులును, చూడవచ్చినవారును ఈ వాటికలలో ప్రవేశించుటకుముందు అంటుదోషమునునివారించు ద్రావకముగల యొకతోట్టిలో కాళ్లుకడుగుకొనియే తీరవలయును. గారికిని, వెలుతురునకును కావలసిన అవకాశములు కల్పింపబడినవి. ఈ సౌకర్యసంపత్తితో నక్కడ ఆ చెట్లు అతి ప్రోదిగా పెరుగుచున్నవి. పండ్లుకూడ పసిడిపసిమి, సువాసన గలిగి, యొక్కొకటి సుమారు ౮ పానులదాక బరువుగలిగి యుండుచున్నవి. ఒకయేడాదిప్రాయమునకే యీ చెట్లు ౨౦ అడుగుల యెత్తునగల వాటికగాణక పూలను పగిల్చిపోవునంతగా పెరుగుచుండును గావున వనపాలకులు అప్పుడప్పుడు చెట్లకొనలను కత్తిరించినేయుచుండురు. ఆరునెలల చెట్టి యంతలేసి కాయలను విడిచినదో చిత్రమున జూడవచ్చును.

పోసి ఒక మూత పెట్టవలెను. వెంటనే గింజలు మధ్య నుండు విద్యుచ్ఛక్తి పెనములొనికి పోవును. అక్కడ నవి

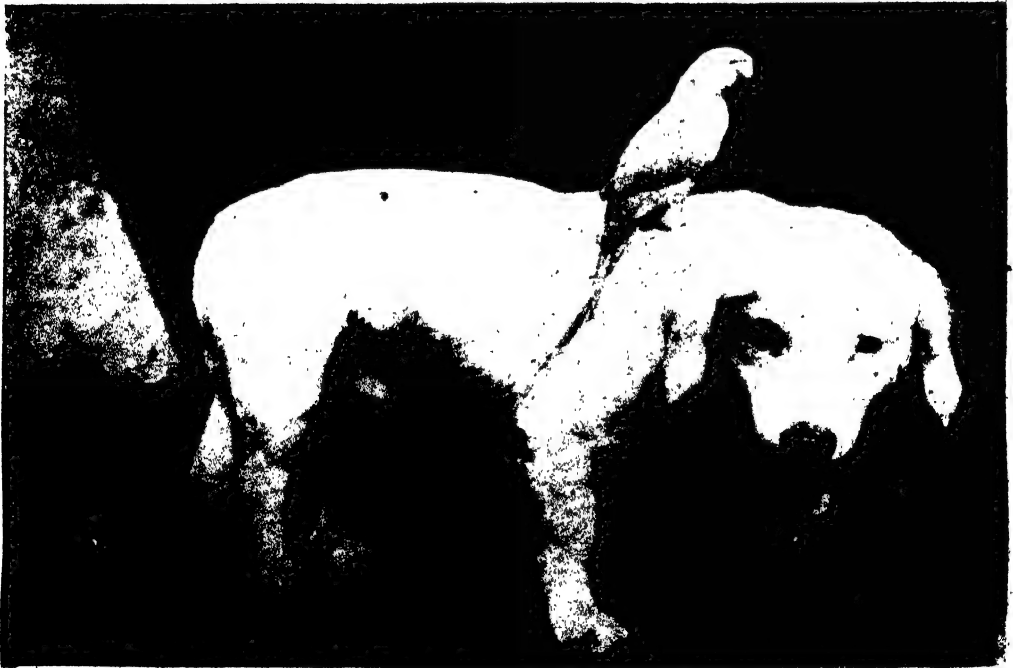
తనిచ్చగ వేగి, శుభ్రపరుపబడి, చల్లపరుపబడి అడుగున నుండు సారుగులోనికి పడిపోవును. ఇక వానికి చేయ వలసిన సంస్కార మేమియు గలదను. పొడిచేయుటయే తరువాయి.

మగ తయారుచేసినాడు. పోలీసులకది చాల ఉపయోగ పడినది. ఆ శిర్ని తాను రచించిన ప్రతిమను ఖరీదీంచు చుండుట యిందు గాననగును.

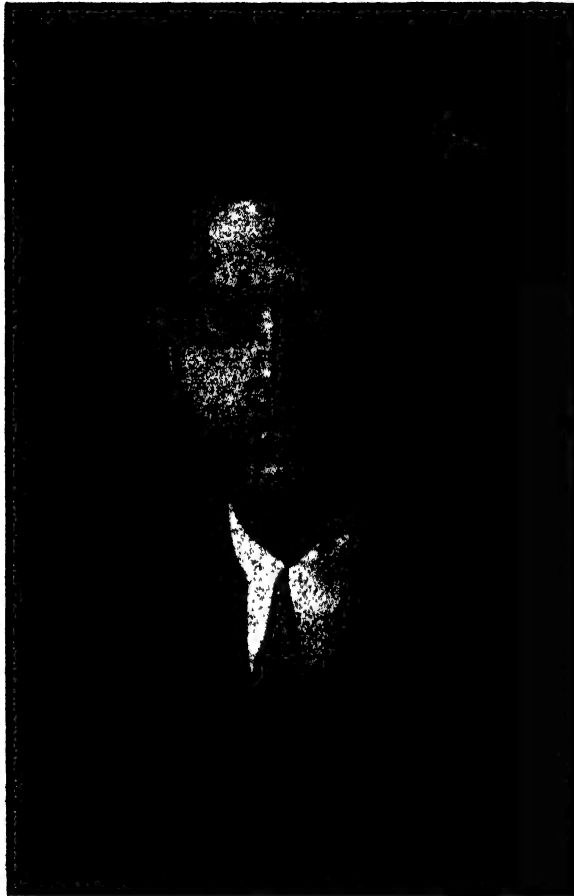
మన గాఢలను మన మెందుకు నమ్మకపోవడానో తెలియుటలేదు!!

మన చిత్రకారులు కేశములనుచూచి మానవచిత్రములను రచించిరన్న నమ్మలేదు న్యూయార్కులో నేదో హత్య జరిగిందని కాబోలు! చిత్రకగొట్టబడి, తలములుగ చేయబడి, చెల్లాచెదరుగ పడిపోయిన యొక తలముక్కలు మాత్రము పోలీసులకు దొరికినవి వానిని వారొక శిర్నిచేతికిచ్చి, అనుష్ఠి ప్రతిమ నూపించి తయారు చేయమన్నారు. ఈ శిర్ని అద్భుతప్రములుపడి ఆకలముల క్రాంతములనే పరికిరించి పరికిరించి, చిత్రక హత్యల చేజబడిన వ్యక్తి తలను పొగిరిసుకున్నచుతో ప్రతి

ఆంధ్ర చిత్రశిల్పి శ్రీ వి. ఆర్. చిత్రగారు

జపాను పర్యటనము

వి. ఆర్. చిత్రగారు . .

ఆంధ్రచిత్రకారుడు శ్రీయుత వి. ఆర్. చిత్రగారు ౬ మాసముల జపానుయాత్రను ముగించుకుని గతి ఆట్టోబరు మాసాంతమున చెన్నపురికి మరలివచ్చిరి. వీరు రసింద్రుని విశ్వభారతి కళాభవనమునందు ఆచార్య నందలాలబోసు శిష్యత్వమున ఆరుసంవత్సరములు గడపి, పదప లక్ష్మీచిత్రకళా విద్యాలయమున కొంత కాలము శ్రీ అనంతకుమార హాల్దారుని సహాపాఠ్యా

యులై, ప్రస్తుతము(గడచిన ౭ సంవత్సరముల నుండియు) చెన్నపురి కళావిద్యాలయమున శిల్పకళాభవ (Crafts Section) అధికారిగా ఉద్యోగము చేయుచున్నారు.

అరుణోదయదేశము (Land of the rising sun) యిది పేరు వహసిన జపానుదేశమున గడపిన ౬ మాసములలో వీరు అచ్చట చూడవలసిన గుండెర నగరరాజములు, కళామందిరములు, కళాప్రదర్శనములు, చిత్రవస్తు నిర్మాణ కళలు మున్నగు ననేక విశేషములను దర్శించియున్నారు. పలువురు చిత్రకారులను దర్శించినారు. తాము నేకరించిన విషయజ్ఞానము సంతయు చెన్నరాజధానిలోని కళాభిజ్ఞుల కొరకును, జనసామాన్యముకొరకును సంచార చిత్రవస్తు ప్రదర్శనములద్వారా ప్రచారము చేయుటకు సంకల్పించుచున్నారని తెలియుచున్నది. ఇది మిక్కిలి ముదావహముగ విషయము.

ఆంధ్రచిత్రశిల్పి శ్రీ చిత్రగారు జపాను దేశమునకుపోయిన మఖ్యోద్దేశము అచ్చటి శిల్పకళలమును దెల్పు పింగాణి, లక్క, నెదురు మున్నగువానితో చేయవలసిన చిత్రవస్తు నిర్మాణమును పరిశీలనచేయుటయు, భారతీయ చిత్రకళా విశేషమును జపానీయులకు ఉపన్యాసము మూలమున విశదముచేసి తద్వారా ఉభయ

ప్రాచ్యదేశములకును విజ్ఞాన వాణిజ్యాభివృద్ధిని, స్నేహ భావమును పెంపొందించుటయు నైయున్నది.

జపానుదేశమున వీరి పర్యటనములును, ప్రచారమును అచ్చటి పత్రికారాజములలో సంతయు కొని యాడబడియున్నవి. నగోయాపట్టణమునందలి ధనికులలో నొకరగు జిరోజీమన్ ఇటోగారి (Jiro Jiamon Ito) యింట బసచేసి శ్రీ చిత్రగారు నగోయా పి.

గాజీనగర్ పోర్సలైన్ వర్క్స్ (The Nagoya porcelain works Ltd.), నిప్పన్ పింగాణీ వర్క్స్ పోర్సలైన్ వర్క్స్

జపానులో టల్సులో చిత్రగారు

(The Nippon porcelain works Ltd.) దర్శించి ఆచటి నిర్మాణవిధానములను, వాణిజ్యపద్ధతులను విశ్లేషించుచు అవగాహనము చేసికొనియున్నారు. ఇంతేకాక అచటనున్న కాలములో “కరాత్సు మాస్ట్రీమిక పాత కాల” “కరాత్సు వాణిజ్యపాతకాల” మున్నగు విద్యాలయములలో “భారతీయ విజ్ఞానప్రభావము” “భారత జపానుదేశముల ప్రాచీన బాంధవ్యము” మున్నగు విషయములగుర్తింపజేయుచు నొనర్చి మెప్పుగాంచిరి. జపానుదేశపు సుప్రసిద్ధ చిత్ర కళాచార్యులగు టైకాన్ యొకోమా (Mr. Taikon yokome, president of the art institute of Japan), రుషి కవాబాటా (Rushi kawabata, president of Suryusha Art Society) గార్లతో కళాసంప్రదాయములు, ఆధునిక చిత్రకళావిధానములు మున్నగు విషయములను గూర్చి ప్రసంగించి జపానీయు విజ్ఞానమును గ్రహించుటయేకాక, తమయొక్కయు జపానుదేశమున గల చిత్రకళాపద్ధతులనుండియు నివసించుచున్న కేరళ చిత్రకారుడు శ్రీహరి హరన్ గారియొక్కయు చిత్రములను ప్రదర్శించి జపానీయులకు కూడ భారతీయ చిత్రకళా విధానమును చవిచూపి యున్నారు. అట్టి ప్రదర్శనములలో శ్రీయత చిత్రకారి ‘చిత్రమాల’ యను వర్ణ చిత్ర సంపుటమును, హిమాలయ ప్రకృతి దృశ్యచిత్రము

వి. ఆర్. చిత్రగారు, హరిహరస్వగారు

లును జపానీయ పత్రికలలో మిక్కిలి కొనియాడబడి యున్నవి.

ప్రస్తుతము వి.ఆర్. చిత్రగారును, వారితో కూడ చెన్నపురికి విచ్చేసిన జపానీయ పత్రికావిలేఖరుడును పింగాణీ కర్మాగార ప్రతినిధియును శ్రీయత త్సుమూరో వాటానోబేగారును (Mr. Tsunmuro watanobe) రాబోవు క్రిష్టమస్ డినములలో చెన్నపురి నగరమున హిందూ జపానీయ చిత్రకళా వస్తుప్రదర్శన

నిదమవైపునుండి శ్రీ వాటనోబుగారు, చిత్రగారు నమునొకదానిని జరుపు ప్రయత్నములో నున్నారు. ఈ ప్రదర్శనమున వీరు తమతో తెచ్చిన అనేక చిత్ర

విచిత్ర జపానీసు వస్తువులను ప్రజలు దర్శించుటకు అవకాశము కలుగగలదు. ఈ ప్రదర్శనమును తీసికొని మైసూరు, తిరువాన్కూరు, కొచ్చిను రాజధానీనగరములందు కూడ శ్రీయుత వాటానోబ్ గారు సంచారము పల్పవైయున్నారు.

ఇంతేకాక శ్రీయుత వి. ఆర్. చిత్రాగారు చిత్రవస్తునిర్మాణశాస్త్ర ప్రవీణులగు వాటానోబ్ గారి సహాయమున చెన్నపురిలో నొక పింగాణీ వస్తునిర్మాణశాలను స్థాపించుటకు సంకల్పించియున్నారు. ఈ సందర్భమున వీరు చెన్నపురి గవర్నమెంటు కార్మికశాఖామంత్రి, శ్రీమంతులగు వణిక్పిముఖులు, రాజధానిలోని సంస్థానాధీశులు మున్నగువారి సహాయమును పొందగలమని ఆశించుచున్నారు.

శ్రీయుత చిత్రాగారు జపానునుండి తిరిగివచ్చిన పిదప కొచ్చిను సంస్థానాధికారుల ఆదేశమున ఆ ప్రాంతములందలి ఆలయములలో గల ప్రాచీన కుడ్యచిత్రములనుగూర్చి పరిశీలనమొనర్చి, ఒక ప్రత్యేకనివేదికను (A Monogram) తయారుచేసి సంస్థానమువారికి అర్పించియున్నారు.

ఈ గుప్తసిద్ధ యావకచిత్రకాండని జన్మస్థానము విశాఖమండలము. ఆంధ్రచిత్రకారులలో వయసునచిన్న

యైనను, సంచారమువల్లను, అభ్యసనమువల్లను కలిగిన అనుభవమున మిన్నయై, ఆధునిక భారతీయ చిత్రకారు

జపాను హోటల్ లులో పనికత్తె

లలో ప్రాముఖ్యము గడించుటయును, ఇతర దేశములందు గూడ ఆంధ్రకళాప్రభావమును ప్రసరింపజేయుటయును ఆంధ్రులెల్లరును అత్యంత ప్రమోదాభిమానముల వహించవలసిన విషయము.

మ, వి.

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస శ్రీలింగ మహావిద్యాపీఠము

అమృతానందనాథస్వామి జయంతి

ప ద్య కు ను మా ల జ లి

కవితిలక కంచనపల్లి కనకాంబ ప్రణీతము

అమృతానందగురుప్రతిష్ఠితము విద్యాపీఠ, మీ తెల్లదే
 శమునాథ ధర్మముతత్త్వము నిలుపుకొని, విద్వాంసుల
 శమనంపన్నుల, సత్కవింద్రుల, సమర్పణలన్ని సత్వ మ్మిట్టల్
 సుమతుల్ దీనిని బ్రోచినేయ, నదికూర్చు లోకకల్యాణము.
 కృతయుగఖండ మిక్కలిని శ్రీపతిపీఠము, దానియందు సం
 తతము గనందగు గురులతత్త్వము, తత్త్వము, సత్కృత్యము
 శ్రుతివిహితప్రవర్తనము, సూరిజనాంతవిశుద్ధకీర్తి, యా
 నతుల కుదాత్తమైన యమనస్కవదంబు, ఘటించు బోధము.
 పాయనిభక్తితోఁ బతితపావనహాసల వెంకటేశవం
 చాయతనార్చనం బహరహంబు ముముక్షులు మంత్రయుక్తితోఁ
 జేయును రార్ద్రచిత్తముల శ్రీపతిపీఠమునందు దీక్షతో
 న్యాయమెకాదె నద్గురులయాజ్ఞల శిష్యులు నిర్వహించుటల్.
 గురుమూర్తి ధరించి యాహరియె మాకుం దోచి భక్తాభిక్ష
 స్థిరకల్యాణముగూర్చుగాఁ దగినరీతి నిల్పె నీపీఠము
 భరియింపందగు దీని నాంధ్రులు శుభప్రారంభసంపూర్తి, యీ
 శ్వరసంప్రాప్తియు, నాత్మత్వప్రియును విశ్వశ్రేయముంగాంచగల.
 పూతచరిత్రుని భవనపూజ్యాని నద్గురుమూర్తి గొల్చి వి
 ఖ్యాతివిభూతిగాంచనగుగాని ప్రసిద్ధిగిగుంపుదూరియే
 సేతలఁజేసి రోతవడి చిత్తము తత్తరమొంది గుండనా
 నే! తదనీనమీజగము లెల్లయటంచు దరించు టొప్పగు.
 సరదాల భరమార్థముల్ దొరకునా! శ్రద్ధాన్వితభక్తితో
 గురుదీక్షగాని సాధుసన్నిధిని వాక్కుంగట్టి యానందసం
 భరితంబైనవదంబు గన్గొనుట ధర్మం బుత్తమం బేటికీ
 పరిహాసంబగు నుద్యమంబులుభయభ్రష్టత్వసంప్రాప్తికా?

వేత్తల్ విత్తులు నారినిల్చుకొనఁగా విజ్ఞానముఁబండు సం
పత్తి భారతభూమికయ్యదియె చౌర్యాగ్యంబగుఁ భాగ్యమా
ఁతై నయ్యదికల్గియుఁ జనులు లాభభ్రాంతిలోకంబులోఁ
గత్తుల్ కత్తులు కల్పింపుచుబహుసంగ్రామాలలోఁ దూలరే.

ఇక్కడనేమొ చిక్కునని యెక్కడపుట్టిన మొక్కలీంద్రహా
దృక్కలు తూర్పుదిక్కునకుఁ ద్రిప్పికనంగన దిక్కులేనియ
ట్లక్కట ఁశ్చిమాననుడ నయ్యెద నేలొకొ చూడు మాండ్రుఁడా !
దృక్కుగ నిగ్గునట్టి యుపదేశము చేసిన దేశమిద్దయో.

ఎంత నవీనశాస్త్రముదయించిన యంచుక మాట దార్శని
ధాంతము సర్వకాలముల తత్త్వము శాస్త్రపురాణ వేద నే
దాంతములందు నున్నది భవార్థసతాగతమైన చిత్తి ని
శ్రాంతినిఁగూర్చు నధులకు సద్గురు పీఠము లెల్లకాలముఁ.

ధాను దేవతల్ గ్రహణ ధారణము సమదృష్టిపించి మ
న్నారలు నాల్గువేదములు నాలుకపై నటియించజేసి, క
న్నారలు పూన దీక్షలఁ గనంబడనట్టి సువస్తువెట్టులు
న్నారము నేటివార మసువారము నిల్పుట పెద్ద భారమై.

శాస్త్రాభ్యాసము, దేవతాగురు సమస్కారంబు లేకే యన
చ్ఛాస్త్రుల్ ఛత్రము దాల్చి సిద్ధినిడు విశ్వాసంబు ఖండింతు వా
కృష్ణాంబుల్ గొని పామరుల్ కడుఁ బ్రహర్షంబంద వారింఁగా
శాస్త్ర గానఁగరామిఁకేమి గతి కృష్ణా యోగిరాడ్బాపణ.

దేవునితోడబుట్టె మనదేశము నన్నిగమంబు లప్పు డీ
పావన భూమికిఁ దుల, బ్రభావమునం దిల లేద, పూర్ణమై
కేవల తత్త్వముఁ దెలిపె గ్రీస్తుకు పెన్న నదెన్నినాళ్లకో
లేవఁదొడంగ బాహుబల లేఁముఁ మదిలేని దేశములే.

భావమునందు ముందుగఁ బ్రభావమునఁ బరిపూర్ణులై యహం
భావముమాని దేవుని సమాన విభూతినిఁగాంచి రార్యు లీ
పావన భారత వనిఁ బ్రపంచమొ నిన్న నె నిద్రలేచి న
ద్యావములేక యార్జుల నధఃకరణం బొనరించు నేఁ డహా.

రెండును రెండు నాలుగు ధర్మశ్రీ ద్రికాలములందు సత్యమం
దుండదు భేదమెందు నెపుడో వచించినవంచు నమ్మకం
బుండదు గాని శాస్త్రమునున్నది నిత్యము నిన్ననుండి యె
ల్లుడికి మారుచుండు నిపు యజ్ఞలమైన నవీనశాస్త్రములే.

సమ్మతి మేచ్చభాషలకు ఛాందసుఁ డప్పకవీదుఁడిచ్చె ము
న్నమ్మకచెల్ల యెందు వ్యవహారము హానికి జంకికాదె ప్రా
ణములు పోవునట్టి తరుణమున యావనభాషల ని మే
ధమ్మనరించె శాస్త్రములు ధర్మము తత్వముకాంచు బుద్ధితో.

వ్యవహారంబున కంచు నొప్పకొన ముంపజొచ్చెఁబో కొంపలి
ట్లవుగాదంచన కన్యభాష పరధర్మావేశముంగూర్చి మా
నవ సంసేవంగూర్చి, లోకికపు చింతలే పేర్చి స్వచ్ఛాసము
ద్భవదుస్తంత్రములందు దూర్చి పరమార్థంబెల్ల పోకార్చుచున్.

కొల్లంగ నిండియున్న దెటకుం జన నేల జగాన నెల్లెడ
జల్లరదారులన్ విడిచి శ్రీ గురుసూచిత రాజమార్గమం
దల్లనఁబోవు భక్తుల కహం మునులందఱుం గన్నహాయి, రం
దెల్లరముం భజంత మెపు డేగునొ ప్రాణము వట్టి మాటలన్.

అన్నియునున్న రాజులకునైనఁ బ్రశాంతి మనంబులోఁపెన్
నున్న, సమర్థుఁడేని వగచున్ బరిశోధన లెన్ని నేసియున్
మున్న యెటుంగలే రెటుం బోవునో భూతము, లెన్నిభంగులం
దున్నది బ్రహ్మ మీపు నది యొక్కడె నూ, గురుసూక్తి గన్నచో.

కలుగుట దుర్లుటం బెటులొ కల్గినచోఁ బరమార్థబుద్ధి యి
క్కలి ఫలియించు శీఘ్రముగఁ గంజభవాదుల కెంత చేసినన్
గలుగని సత్యంబు, క్షణకాలమునం ఘటియించు నంచుఁ బె
ద్దలు వచియించు మాట లగుఁ దారకములే భయవారకంబులున్.

బాలత్వంబునఁ జిత్త మచ్చమగుఁ గాపట్వంబు లేకుండు, మా
యాలోలంబగు నావలన్, దనువదే ప్రారంభమందల్పమై
ఘాలంబొగద యేండ్లుచన్న నటు ముందుం బూర్ణమై, తగ్గుబో
కాలంబుంజనఁ బ్రాచి పశ్చిమము నిక్కంబిట్లు వర్ధిల్లెడున్.

పాండ్రక వాసుదేవులు ప్రభావవిహీనులు లోకమందుఁ బె
క్కండ్రు కలిప్రభావమున గ్రాలుట వాస్తవ తత్త్వవేత్తలౌ
వాండ్రకు జీవనంబును శుభస్థితియున్ గఱపయ్యె నెట్లు కై
కొండ్రొకొ వారు సాధుబుధ గోష్ఠిఁజూచు స్వధర్మనిష్ఠులన్.

స్థూలము సూక్ష్మమును నిరుద్రోవలు ధర్మమునందా నాద్యమున్
బాలననేయఁగాఁదగును పార్థివుఁడన్యము సాధుసేవలన్
శీలమున్ ఘటించు గలఁ చెన్ గలిరెంటి నికేమి దిక్కు నే
దాలకు ధర్మరక్ష. కవతారము శౌరి ధరింపకున్నచోన్.

పావక నన్ని భంబగు భవంబు మనంబతిచంచలం బెఱుఁ
బోవు ధనంబు సంకతియుఁ బోవును, గీర్తియుఁబోవు వెంటరా
వేవియు, వేయు నేమిటికి విజ్ఞులు తజ్ఞులు మున్ను తెల్పు పెం
ద్రోవకు సాటిరావు పెజత్రోవలు పావనుజేయ జీవునిన్.

ఏమొనరింప నేమియగు నీ భరతావని మున్ను నేడు నే
మేమిట వన్నె కెక్కునవియే యెటులేనియు నిర్విబెట్టనౌ
నేమరకుండ నాండ్రజను లీఁరిపాటి యెఱింగి ధీరులై
సేమము గాంతు రింకఁ బరసీమలకెల్లను దామె నేతలై.

తెల్పెడు పెద్దలం గొలుచు ధీరత లేమినహంకరించి నేఁ
డల్పులు స్వప్రవాసనల కడ్డని యెడ్డల దొడ్డిబెట్టి యే
కల్పములేని జల్పములఁ గంతము బొంగురువోవ నాడి నం
కల్పిత యుద్రసిద్ధులను గాంచి హసించెద రెంత వింతయో.

పాడినపాటెపాడ వినువారికి భాగమెయనానుగాకియిల్
పాడియుఁ బంథయున్ దొలఁగుచారిని దారికిఁదీయఁదీయఁగాఁ
బాడిరి, పాడుచుండి రింక పాడెదరెందఱా సన్నుబోంట్లు, కా
పాడగ సాధులన్ భవముపారముఁజేరుచు సారవాక్కులన్.

బెంగాలీయుల కాంగిలేయుల కహో విశ్వోపదేష్టప్రతి
ష్ఠంగల్పించి తదీయమార్గముల నాస్థంబట్టి యాత్మీయంబు
ద్ధింగోల్పోయిన ముగ్ధు లిద్దమతులై దీపింపఁ ద్రైలింగ్యభా
షం గుర్వీశ్వరతత్త్వబోధకములన్ సద్గ్రంథముల్ వ్రాసితిన్.

అసలేకలికాలము పం-చనహాసము లందు జరుగ సంకరమగునా
ముసలయ్యలన్నమాటకు-దొసగగునని నేటివారు తొడగుదురేమో.

యోషాకూడులకాఁ బురాణము ల వెన్నోయుండ గీర్వాణముం
దీప త్తద్గతభావముంచెలియలే రీ నేటివారంచు ముఁ
భాషా నన్నయభట్టవాసెను బ్రబంధం, బద్ధియుఁ, గ్రామ్యదు
ర్భాషాభూషుల ఘోషలో నణగె సంరక్షించువా న్లేమిచే.

నన్నయచిన్నయల్ మొదలనాఁ దుదిగఁ గల్గింపరాజిహి
నున్నతమైతభావములె యున్నని మొన్నను నిన్న వేడో య
న్నన్న! యసభ్యభావము లనంతము పొత్తములుందు నచ్చులై
వన్నెకు నెక్కి- సత్కవుల వాక్కులనొక్కుచునున్న వక్కటా!

ఆచారం బెటు కట్టుబాట్లు నటె త్రోయంబోల దార్పణము
త్రాచీనుల్ రసలుబులాట నేనొ సైశంజూతురేకాక, యి
స్లేచెత్తేదియు మోపుఁగట్టి సభ నెంతే బేసతోనమ్ము నీ
వాచారంభుల ప్రల్లవంబులచు సైశంజూల రొక్కింతయున్.

అరయఁ బ్రహ్మమె మా రసంబుచుచు బ్రహ్మజ్ఞానులన్నారు, దు
ర్భాషా గ్రామ్యులతోబుట్టి ఎనగఁ గర్ణంబుల్ గడునొచ్చు నీ
శ్వర! మెట్లోర్వఁగవచ్చు బ్రహ్మమె ప్రపంచం బన్మహావాక్యవి
స్ఫురణ దానిమిఁ గొంత పూసఁగనువ న్చుగాక చీకాకులోక.

నావశమా పరాంబికయె నా కల మాఁడగఁజేయఁ బోయకే
నీవిధి వ్రాయుదానఁ దరమే ననుబోటికి నిట్టివో నహం
భావముపూని ప్రియ గురు భావములన్ నిజధర్మగీతపై,
భావమునిల్చు టాంధ్రుల స్వభావముగా విధియింపు వైవమా!

ఓమితి శివమ్.

ఇంగ్లీషు - కన్నడనిఘంటువు - ఒకటవభాగము

(A మొదలు Billow వరకు)

పు. ౯౯. ప్రధానసంపాదకులు బి. వెంకటనారాయణపు; ప్రకాశకులు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము, బెంగళూరు.

ఇంగ్లీషు వాఙ్మయ ప్రపంచమున నుప్రసిద్ధుడగు జాన్సన్ (Johnson) ఇంగ్లీషు భాషనుగూర్చి క్రింది విధమున చెప్పియున్నాడు:

“...that it is copious without order and energetic without rules; that wherever the view is turned there is perplexity to be disentangled, and confusion to be regulated; that choice is to be made out of the boundless variety without an established principle of selection; adulterations are to be rejected or received without the suffrages of writers of classical reputation or acknowledged authority.”

ఇట్టి ఇంగ్లీషు భాషను సాధించుటనన్న పనియైన నిఘంటువులున్నాని విషయము. సంపర్యయనుబట్టి ఒక వాక్యమునందలి పదముల కన్నిటికిని ఏదోవిధముగ అర్థము కుదిరినను పదసామ్యమును గుర్తెరుంగుటకును, అర్థమునందలి నూత్నభేదములను అవగాహనచేసికొనుటకును ఉత్తమనిఘంటువు అత్యవశ్యకము. కన్నడపదములకు ఇంగ్లీషున అర్థమిచ్చు ఒక ఉత్తమ నిఘంటువును కిట్టెల్ (Kittel) డొర చాలకాలముక్రిందటనే రచించియున్నను ఈ నిఘంటువు కన్నడభాష నేర్చుకొనగోరువారికి ఎక్కువగా ఉపయోగపడుచున్నది. ఇంగ్లీషు నేర్చుకొనువారికి అంతగా ఉపయోగపడదు. ఈ కొరతను దీర్చుటకే ఇట్టి నిఘంటువును రచించుటకు మైసూరువిశ్వవిద్యాలయమువారు పూనుకొనియున్నారు.

ఈ నిఘంటురచనము కేవల మొక్కని యధీనముననే ఉండక, ఇందున కొక సంపాదకీయవర్గ మేర్పడి యుండుట ఒకవిశేషమే. ముఖ్యసంపాదకులు బి. వెంకటనారాయణపుగారు. కర్ణాటక సాహిత్యపరిషత్తునకు ఉపాధ్యక్షులుగ నున్న గుండప్పగారు, విశ్వవిద్యాలయముననున్న ఇంగ్లీషుప్రాధేపరుగానున్న బి. ఎమ్. శ్రీ కంఠయ్యగారు మొదలగువారు సంపాదకీయవర్గమునందున్నందున ఈ నిఘంటువు తప్పక అధికప్రాముఖ్యమును బడయును.

నిఘంటురచనము కష్టసాధ్యము. కాని ఇదివరకే ఎన్నియో ఇంగ్లీషు నిఘంటువు లున్నవిగాన వాని సహాయమున నొక ఇంగ్లీషు కన్నడ నిఘంటువును రచించుట కొంతసుకుమే. కాననే ఈ నిఘంటురచనమునందు సంపాదకీయ వర్గమువారు ఇంగ్లీషు నిఘంటువులలో ఉత్తమమయినదగు ఆక్స్ ఫర్డ్ కంకైస్ డిక్షనరీ (Oxford concise Dictionary) పైన ఆధారపడియున్నారు. పదముల అర్థములను చర్చించునపుడు ఒకొక్కప్పుడు ఆక్స్ ఫర్డ్ కంకైస్ డిక్షనరీని మాత్రమే కాక షార్టర్ ఆక్స్ ఫర్డ్ డిక్షనరీని (Shorter Oxford Dictionary), వెబ్స్టర్ డిక్షనరీ (Websters Dictionary)ని కూడా పరిశోధించి అందలి విషయములనుకూడా కొంతమట్టుకు ఉపయోగపరచుకొనియున్నారు. కాని ఆక్స్ ఫర్డ్ డిక్షనరీయందువలె ప్రతిపదమును ప్రత్యేకముగ నిష్కృత ప్రధానపదముల శీర్షికక్రిందనే ఆపదముల నానువాచకములు మొదలగు జన్యపదముల నన్నిటిని చేర్చియున్నారు. ఒకొక సందర్భమున ఈ పద్ధతి ప్రారంభకులకు అంత అనుకూలముగ లేనట్లు తోచుచున్నది. ఉదాహరణముగ Advisory, Adnominal, Abrasive. అను పదములను గైకొందము. వీనిని Advice, Adown, Abrade అను పదములకును లేఖనమునందు కొంతిభేద మున్నందున ఇంగ్లీషు

భావంతగా ఎరుగని ప్రారంభకులకు పై పదముల నేముఖ్యపదములైన జూడవలెనో తిరియక కొంతక్రమ కలుగవచ్చును. కాని కొన్ని సందర్భములందుమాత్రము ఈ నిఘంటువునందు ఇట్టిపదములను వేర్వేరుగానే ఇచ్చి యున్నారు. ఉదాహరణము Accidence, Accident.

కొన్ని పదముల అర్థములు సందేహమునకు ఎవ మిచ్చుచున్నవి. Anatomy అను పదమునకు కకనైట్ ఆక్సుఫర్డ్ డిక్షనరీయందు "(Popular skeleton, mummy, emaciated creature" అని యుండిన ఈ నిఘంటువునందు "(రూఢిమాని) అస్థిపంజర; రక్షితకవ (కలెయదం తిట్టివ పాణి); (రూపికవాని) జీవచ్ఛవ" అని యున్నది. "రూఢిమాని" అని చెప్పుట వలన పై యర్థము పరియైనదే యని యుద్ధిపాయము కలుగుటకు ఆపసమున్నది. ఈ Emaciated creature అనిన 'జీవచ్ఛవ'మని తిట్టమాచేయుట సామ్యమని చెప్ప నలవికాదు.

కొన్ని ముఖ్యపదముల కిచ్చిన పర్యాయపదములు సర్వజనసమ్మతములు గావలవు. Astronomy ఖగోళ శాస్త్రమునుటకన్న జ్యోతిః శాస్త్రమునిగాని, నక్షత్ర శాస్త్రమునిగాని చెప్పవలసియుండునేమా. Meteorology వజ్రశాస్త్రమునుటలో లక్షణము అవ్యాప్తియోమనకు పొల్పదున్నది. Physics ను భౌతికవిజ్ఞానమనిన యెడల Geology ని భౌమవిజ్ఞానమని ఏలయనరాదు? భూవిజ్ఞానమనుటలో విశేషమేమి? Archaeology ప్రాచీనవస్తు శాస్త్రముని చెప్పు వలన ప్రాముఖ్యము తయు నిర్జీవములైన ప్రాచీన వస్తుసముదాయమునకే వచ్చి నది గాని ఆవస్తువులను నిర్మించిన మనుష్యులకు రాశిను.

పదముల అర్థమును సువిశదము చేయుటయేకాక వీలైనంతవరకును పర్యాయపదముల నిచ్చుటయే నిఘంటురచయితల ప్రధాన కర్తవ్యము. పదముల వివిధార్థములు వాని ప్రయోగములనుండియే కాని ఇతర విధముల బోధపడదు; కాన ఆధునిక నిఘంటువులందు ప్రతి పదముక్రిందను అనేక వాక్యములను ఉదాహరణరూప ముగ నిర్దురు. ఈ యంశమునకు మాత్రము ఈ నిఘంటువునందు దంత ఎక్కువ ప్రాముఖ్యము నిద్దినట్లు గాన

రాదు. అంతేకాక కకనైట్ ఆక్సుఫర్డ్ డిక్షనరీ నేడు ప్రచారములో నున్న పదములను, అర్థములను మాత్రమే వికీకరించును. కాన దానిపై నాధారపడి యున్న ఈ కన్నడ నిఘంటువు ఇంగ్లీషునందరి ప్రాచీన పుస్తకములను చదువునప్పటికి దంతగా ఉపయోగ పడదు. అట్టి సందర్భములందు ఇంగ్లీషునందే అర్థమునిచ్చు ఇంగ్లీషునిఘంటువులను మాడవచ్చు నని సమాధానము చెప్పవచ్చును. కాని సంప్రద్యముగ వీరూ యుపైనే యాధారముచేసి వాడింపవలె. ఇట్టినిఘంటువులు ప్రాముఖ్యమే సందేహస్పదముగను. కాన కన్నడ విశ్వవిద్యాలయమునకిటివారే పూనుకొనినప్పు డిట్టికావ్యము నింకను ఉత్తముగా నెవవేర్చినచో ఎంతయో బాగుండెడిదని చదువరులకు తోచవచ్చును. వినకు ఆత్మధిక వ్యయక్రమలకు లోపై, వెల యధిక మకు నిఘంటువును ప్రయోగించుటకు మారు జనసామాన్య మనకు ఉపయోగపడునట్టి నిఘంటువును కరసముకు వెలకు నొసరుటకు మైనూరు విశ్వవిద్యాలయమువారు పూనుకొనియుండుట కడు ప్రశంసార్హము.

ప్రధానపాఠశాలందును, కళాశాలందునుగూడ మాతృభాషలోనే విద్యాభ్యాసంగము. జేయవలెనని వాదించువారు ఇట్టి నిఘంటువులు లేకున్న మాతృభాషలలోనికి పుస్తకములకు కష్టపూచేయుట దుస్సాధ్యమని తరచు గమనించరు. భౌతికసాయవాది శాస్త్రము లటుండ సామాన్యగ్రంథములకగూక. ఇంగ్లీషునుండి మాతృభాషలలోనికి కష్టపూచేయునపుడు ఎన్నియోపదములకు పర్యాయపదములు ములభముగ జ్ఞప్తికి రాక పూని నకార్యము దుస్సాధ్యమని తోపజేయును. ఈ నిఘంటుప్రచురణనువలన కన్నడజీవజ్ఞులకు ఇట్టిదిక్కులన్నియు చాలమట్టుకు తొలగిపోగలవు.

పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు

ప్రతిభ

ఇది 'నవ్యసాహిత్య పరివర్తనమున' ప్రకటించే 'త్రైమాసిక పత్రిక.' సంపాదకుడు, ప్రకాశకుడు: తిరికెల్ల కంకటరత్నం. డబుల్ ప్రాసు నైజా. ఫిడర్లైటు

శాశితము. చక్కని అచ్చు. చందా సంవత్సరమునకు రెండు రూపాయలు. విడిసందిక (తపాలాఖర్చులు కాక) ఎగిమిది అకాలు. వలయువారు గుంటూరిలోని నవ్యసాహిత్య పరిషత్తుకు వ్రాయవలెను.

సంపుటము ౧. సంచిక ౧. పుటలు ౧౧౬;

సంచిక ౨. పుటలు. ౧౧౭—౨౧౨.

మొదటి సంచికలో ఆంధ్ర వాఙ్మయం-పుట్టు పూర్వోత్తరాలు, కాసనములలోని తెలుగుభాష, పద్య రచన, రాష్ట్రీకరాంధ్రులు - నవ్యసాహిత్యము, భాషా సంస్కరణము అను గద్యవ్యాసములు; 'మాపరెంటు మాతురు' అను కథ, ప్రజామము, ఆషాఢ మేఘము, ప్రణయగాథ అను పద్యవ్యాసములు; వల్లభరి, తువ్వాయి, గీతం, కోడ్డుపక్కన మొదలగు గేయాలు, జాబులు, గ్రంథవిమర్శనము, సంపాదకీయ విజ్ఞాపనము లును కలవు.

రెండవసంచికలో 'మవ్వగోపాలా!', కథానిక, నాలోమార్పు, భాషాప్రయోగవిధానము అను వ్యాసములు, భారతీకము, పశ్య, ధన్యజీవి, ధిక్, కోకిలా!, సర్వజ్ఞస్వామి, జైలులో, కృష్ణవేణి, వేగు, దివ్యదర్శనము అను పద్యవ్యాసములు, 'మాటపట్టింపు' అనేకథ, భవిష్యత్తు, నిరీక్ష, నీకల్లు, తెలుగుతోట అను గేయములు, గ్రంథవిమర్శనలు కలవు.

పై రెండుసంచికలయందును, సుప్రసిద్ధ పండిత కవులగు శ్రీ కొమండూరి కృష్ణమాచార్యులు, శ్రీపంచాంగుల ఆదినారాయణకాశ్రి, శ్రీనోరి నరసింహకాశ్రి, శ్రీ ఓంకా దీక్షితులు, శ్రీ కుండూరి ఈశ్వరదత్తు, శ్రీగిడుగు వెంకట సీతాపతి, శ్రీ మండపాక పార్వతీశ్వరకాశ్రి, శ్రీ వేపల సత్యనారాయణకాశ్రి, శ్రీ తెలికిచెర్ల వెంకటరత్నం, శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు, శ్రీపిలక గణపతికాశ్రి, శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, శ్రీ శివశంకరకాశ్రి, శ్రీ చెంపటి నాగభూషణం, శ్రీజి. జాషువ, శ్రీ ఇంద్రకంటి నానుమచ్చాశ్రి, శ్రీ బొడ్డు బాపిరాజు, శ్రీ అడివి భాసరాజు, శ్రీ పురిపండా అప్పలస్వామి, శ్రీ మల్ల

వరపు విశ్వేశ్వరరావు, శ్రీ కొడూరి అంజనేయులు, శ్రీ కందుకూరి రామభద్రరావు మొదలగువారు రచించిన వ్యాసములు కలవు.

అంతకు బూర్వము తెలుగుమాగాణమున నెల కొల్పబడిన పరిషత్తులు, సారస్వత సమాజములు ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయమునకు, సర్వజన వ్యవహారసిద్ధముగు భాషకు తగిన ఆదరమును, ఊహణను ఈయని కారణమున పయివాని నుద్ధరించుటకు కొలది ఏండ్లక్రిందటనే 'నవ్యసాహిత్య పరిషత్తు' అను సభ కొందఱు సమన్వయములగు ఆంధ్రపండితీకవుల ప్రయత్నమున వెలసినది. ఆ పరిషత్తువారి ప్రధానోద్దేశములలో పత్రికా ప్రకటన మొకటి. దానిమూలముననే వారు తమ ఉద్దిష్ట కార్యములను నెరవేర్చే నవకాళము కలుగును. ప్రకటితములగు సంచికలలోని వ్యాసములు వారి అభిప్రాయములకు అనుగుణములై ఉద్దిష్టకార్యములను నెఱవేర్చుటకు చాలవరకు అనుకూలములయి ఉన్నవి. అందులో పత్రికలోని ఎక్కువ పుటలను ఆక్రమించుకొని, ప్రధానములని అనుకొనదగిన వ్యాసములం గూర్చి ఇచట కొంచెము వ్రాయబడును.

శ్రీ ఆదినారాయణకాశ్రిలుగారి 'ఆంధ్రవాఙ్మయం-పుట్టు పూర్వోత్తరాలు' అను వ్యాసమున ఆంధ్ర వాఙ్మయపు సంగ్రహ చరిత్రము, ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయపు వైశిష్ట్యము, నవ్యసాహిత్య పరిభాష మొదలగు విషయములు విపులముగ చర్చింపబడినవి. ఆధునికవాఙ్మయభిమానులు ఆమోదించి అనుసరింపదగిన విషయము లిందు చాల కలవు.

శ్రీ నోరి నరసింహకాశ్రిగారి 'వల్లభరి' అను గీతమున కథాసంవిధానముకంటె రచనాచతుర్మూర్తి అధికము. రాజు స్వాభ్యుదయమునకై గురువుత్రుని కాలికి బలియిచ్చుట యిందలి కథావస్తువు.

శ్రీ దీక్షితులుగారి 'తువ్వాయి' పది పాదముల చిన్న గీతిక అయినను చాల హృదయముగ ఉన్నది.

శ్రీ కుండూరి ఈశ్వరదత్తుగారి 'కాసనముల లోని తెలుగుభాష' అను వ్యాసమున వారు పరిశోధించి

కనిపెట్టిన క్రొత్త విషయములు కొన్ని వివరింపబడినవి. వారు చర్చించిన 'ఇనుప యెడ్డు' అను పదమునుగూర్చి, ప్రయోగ వైచిత్ర్యములు, వ్యాకరణ విశేషములలో కొన్నిటినిగూర్చియు కొంత అధికముగ తెలుపవలసి యున్నది. ఆ విషయము లోక ప్రత్యేక వ్యాసమున వివరింపబడును.

శ్రీ సీతాపతిగారి 'పద్మరచన' అను వ్యాసమున యతి, ప్రాసలు శబ్దాలంకారములని, కవులు తమయిచ్చ వచ్చిన ఛందస్సులను క్రొత్తగ కల్పించుకొని పద్మరచన పాగింపవచ్చునని, 'ఛందోబద్ధ మయినంతమాత్రాన వట్టి మాటలు కవిత అనిపించుకోవు' అని వివరించి వారు. వారి ఉపదేశము ఉచితము. ఈ వ్యాసమున మొదటినుండియును ఛందస్సులను, యతిప్రాసలను మార్చుకొనుచుండుట ఉన్నదని విపులముగ వివరింపబడినది.

పార్వతీశ్వరకావ్యిగారి 'రాష్ట్రేతరాంగ్రులు-నవ్యసాహిత్యము' అనువ్యాసమున రాష్ట్రేతరాంగ్రులు నవ్యసాహిత్య పరివర్తువారికి పంపిన సందేశము తెల్పబడినది.

శ్రీ వెంకటరత్నముగారి 'భాషాసంస్కరణము'లో వ్యావహారికాంధ్రప్రాశస్త్యము, దాని పరమ ప్రయోజనము వ్యక్తపరచబడినవి.

శ్రీ దీక్షితులుగారి 'నూపరెంటుమాతురు' అను చిన్నకథ పత్రికకు ఒక అమూల్యాలంకారము.

శ్రీ కృష్ణనూచార్యులుగారి 'ప్రణయగాఢ' కథా సరిత్యాగరమునందలి, లేదా అట్టిదానియందలి కథకు పద్యానువాదము, కథ ప్రారంభ ఆయనను ఆచార్యులవారి కవితాశిల్పము దానికి క్రొత్తదనమునుగూర్చినది.

శ్రీ సీతాపతిగారి 'భారతీకతము' (అనమగ్రము) వ్యావహారికాంధ్రప్రాశస్త్యమును తెలుపు 'భారతీ' ప్రబోధము. ఇం దొకచోట కితకకర్త పలుకుటపొందు లేక రసభంగము నేయును, బ్రాతపద్ధమాటలఁ దమ నేర్పు నూపును' అను రికన్సపద్యభాగ

మునకు 'తనలోకమునకొ వివరబద్ధపట్టులకొ బలుకును' గాదె సత్కవి ప్రబంధములెల్ల రచించు'నను భావమును వివరించిరి. కాని ప్రాతపద్ధమాటలనఁగా వ్యవహారికప్రవృత్తు ములగు మాటలని యర్థము చెప్పబడెను 'పూర్వపు (తనకంటె) కవులచే ఒక భావమునందు వాడబడి, తిరిగి ఆభావమున వాడబడిన పదము'లని అర్థముచెప్పట సరసము. 'తను నేర్పు చూపును' అను తదనంతరపదము పై అర్థమునకు అర్థ్యంతరానుగుణము. ఇట్టిమాటలే 'ఎంగిరి మాటలు' అని లోకమున ప్రసిద్ధములు. శ్రీ సీతాపతి గారు కేవలము వ్యవహారికాంధ్రాభిమానులగుటచే ఆ యర్థమునే గ్రహించియుండురు.

శ్రీ నాగభూషణంగారి 'మువ్వ గోపాలా!' చక్కని విమర్శవ్యాసము. శ్రేష్ఠతయైన గురించి క్రొత్త సంగతులు ఇందు కొన్ని వివరింపబడినవి.

శ్రీ శివశంకరకావ్యిగారి 'ప్రభువాక్యము' అన్ని విధములను వారి 'పద్మావతీ చరణచారణ చక్రవర్తి' సాదర్యమును పొందుచున్నది. గీధ హృద్యము. రచన హృద్యతరము. 'ఏల చెప్పకవైతివి' అని శ్రీ కావ్యి గారు ఒకచో విచిత్రముగ ప్రయోగించినారు. 'చెప్పవు వితివి-చెప్పవైతి'వైనట్లు, చెప్పగవు + అయితి అని ఇచ్చట సంధి చేయవలెను. 'చెప్పవు' అనుదానికి 'చెప్పగవు' అని ప్రయోగించుట అనుగుణము.

శ్రీ ఆమంచర్ల గోపాలరావుగారి 'మాట పట్టింపు' చిలకమర్తి వారి 'గయోపాఖ్యానము' నకు అనుకరణము. కథలో చివర కొంతమార్పు కలదు. కాని అది విరసముగ ఉన్నది. రచన వ్యావహారిక మగుట, కంటి పొందవులతోపాటు అరణ్యవాసమునకు పంపబడుటయు ఇందలి క్రొత్తదనములు.

శ్రీ హనుమచ్ఛాస్త్రిగారి 'కథానిక' చిన్న పరిశోధకవ్యాసము. ఇప్పటి చిన్న కథకు ప్రాచీనాలంకారికములు చెప్పిన కథానికాలక్షణములు సరిపోవుటచే ఇది కథానిక అని పిలువబడుట ఉచితమని యిందు చక్కగ వివరింపబడినది.

శ్రీ శివశంకరకావ్యిగారి 'నాలో మాడ్చు' (నశేషము) వారి జీవితచరిత్రలోని వాఙ్మయనీకకు చెందిన

ఒక భాగము. వారి సారస్వతాభిమానము, సారస్వత కృషి కొరతమును ఇందు వివరింపబడినవి.

శ్రీ సత్యనారాయణగారి 'మాక్లి దుర్గంబా' కుక్క' స్వాభావిక వర్ణనలతో గూడిన చక్కని కథ. చాల హృద్యము.

శ్రీ వెంకటరత్నంగారి 'భాషా ప్రయోగవిధానము' కూడ 'భాషాసంస్కరణము' వలెనే వ్యావహారికాంధ్రవిషయకము; తత్పరము.

మిగిలిన పద్యవ్యాసములు, గీతములు చాలకలకు హృదయంగమములు.

ఇందలి పద్యవ్యాసములు తక్కి తక్కిన గద్య వ్యాసములు, గీతములు వ్యవహారికాంధ్రమనఁగలవలెను.

'ప్రతిభ'లోని వ్యాసములు చాలకలకు ప్రకృతి సార్థకపరచుటకు తగియున్నవి. పరివర్తనా రామాయము వ్యావహారికాంధ్రము గద్యరచనకు అత్యంతము అనుకూలము. గేయములకు అనుగుణము. అట్లయినను ఎవరిచెప్పకునచ్చినట్లు వారు వేరువేరు విధముల రచించినచో వ్యావహారికభాష నైతము కొరకరాని కొయ్య అగును. కాన తగినట్లు నియమములు కొన్ని చాడి అపేక్షణీయములు. అట్లు లేనివాడు ప్రయత్నమునకు తగినఫలము దుర్లభమగును.

సవ్యసాహిత్య పరివర్తనా ప్రయత్నములు ప్రశంసించదగినవి. 'ప్రతిభ' తగినరీతిని భాషావాఙ్మయ సేవ చేయుగలదని విశ్వాసము. సంపాదకులు ఇంకను ప్రయత్నించి భాషా, వాఙ్మయములకు సంబంధించిన-తదుపకారకములను వ్యాసములను ఆయా విషయములలో పరిశ్రమచేసినచోచే వ్రాయించి భాషకు, వాఙ్మయమునకును తులలేని సేవ జొనర్చెదరుగాక!

ఐ. వేం. ర.

“ స ం యు క్త ”

గ్రంథకర్తలు: భాగవతుల వెంకట కామ్రామి, ఎ., ఎల్. టి; విద్యాక తంగిరాల రామమూర్తి, ఎ., ఎ. వి. ఇడి.,

ప్రకాశకులు: సరస్వతీగ్రంథమాల, కాకరపర్రు.

ప్రతివెల రు. ౦-౧౨-౦; క్రాసుపైజా; నుమారు ౧౪౦ పేజీలు, రఫ్తకాగితము.

పై గ్రంథములయందు ౪౨-వ పుష్పముగ ప్రకటింపబడిన ఇయ్యది చరిత్రాత్మక నాటకము. “ఈ నాటకము గ్రంథకర్తలగాని, ప్రకాశకులగాని వ్రాతములమన సన్నమతిపొందనిదే ప్రచురింపబడదు” అను నొక ఆంక్షను ప్రకాశకులు ప్రయోగించి యొకవిధముగ ప్రచారమును నిరోధించుచున్నారు.

నేడు భారత స్త్రీజాతి వెలుగుతున్న నెంచుచున్నది. పురుషులవలెనే వారును సాంఘికరాజకీయవిషయములందు సమానప్రతిపత్తిని కోరుచున్నారు. ఇప్పట్లున సంయుక్తమంటి భారతవారీమణుల గాఢమువారిలో వీరజేతీలక్షణములు పెంపొందుట కంటేని తోడ్పడగలవు. ఈసంయుక్తగాఢ పాతదే కాని నూతనము కాదు. సంయుక్తపుష్కరాల వివాహము యిందలి ప్రధానమగు విషయము. అయినను హిందూరాజుల నడుమ కలనాములు, దీని నాధారముగ తీసికొని తురకల తాంత్రికము, నడుమ నడుమ యుద్ధములు మొదలగునవన్నియో సంఘటిల్లును. శైలి సరసము. పద్యము లాండదగు స్థానము, పాత్రల కుడితమగుభాష మున్నగు విషయములందు గ్రంథకర్త లంతగ శ్రద్ధవహించినట్లు తోపదు. ఇందు “దయపులు” చేర్చుకుంటుటకు గ్రంథకర్త లభినందనార్హులు. రంగనిభజన మొనర్చుపట్ల కొంతయుక్తి అవసరము. ప్రథమాంకము ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ రంగములు ఒకే అడవిప్రదేశమునందు వేరువేరుగ అమర్చబడినవి. మనరంగమునం దిది సాధ్యపడునా? సాధ్యమడినను రంగముల మార్పుదలకు కాలపరిమితి సంగతియేమి?

విద్యాధికులగు నీగ్రంథకర్తలు నాటకరూపమున రచింపఁగల అపూర్వవిషయములను భారతదేశచరిత్ర నుండి నేకరించి హెచ్చుగు భాషాసేవ చేయుటయేగాక యీవాటి స్వాతంత్ర్యోత్సాహ నద్దీపింపజేయు సాధనముగ జొనర్చురని యాశించెదము.

“నా మో నా ము”

గ్రంథకర్త: కొత్త భావశ్యాచార్యులు.

ప్రకాశకులు: కొండపల్లి వీరవెంకయ్య, రాజమండ్రి.

ప్రతిబెల రూ. ౧-౦-౦. డెవ్విపైజి. ౧౫౬ పేజీలు. రఫ్ కాగితము.

ఇయ్యది పదునాల్గు ప్రకరణములతో కూడిన సాంఘికనవల. ఇండియన్ యిన్స్టిట్యూట్ ప్రెస్ గాధాపాణి కౌసామి కుల భరతుడు, రాగలతిక యనువారలు, రాగలతిక బాలవిరంతువు. భరతు డొక ధనవంతునకు పెంపుడుపొయి పెంపుకుతండ్రితో కలసింది యీబాల విరంతువును పరిణయ మాడును. వివాహమునకు పూర్వము వీరిలో మోహంకురములు పొడనూపెను. ఆదిన్న నాటి ఉడుకు ఉబుకే పెంపుడుతండ్రిని, జనకపక్షమువారిని తృణీకరించుట, నేరుకాపురము పెట్టుట, తండ్రితో న్యాయమాడుట, చివరకు తనలో దుర్వృత్తులు హెచ్చుట, తనకు చిప్పచేతికివచ్చుట, తనను నమ్మిక వారికి చిప్పచేతికిచ్చుట మొదలగు పరిణామములు కలిగిగడు సీరికి దెచ్చినది. మోహంధకారమున జరుగు వివాహములు ఈవిధముగా పరిణమించుట మన నిత్య జీవితమునం దనేకము చూచుచున్నాము. ఈ కారణమునే యువతీయువకుల వివాహబాధ్యత మన భారత వర్షమున తరుచుగ, నిక్కచ్చిగ తల్లిదండ్రులే వహించురు.

కథయందు హెచ్చగు విశుత్తరము. గ్రంథకర్త నవలారచన కిదియే ప్రప్రథమముట. గంతకుతగిన బొంత యను సామ్యముగ ప్రకాశకులకు తగినవారే లభించిరి. కొండపల్లి వీరవెంకయ్యగారిచేరు రైల్వేవాఙ్మయము మూలమున ఆంధ్రదేశవాసులకు ఫలితయమై యున్నది. వారి తదికరగ్రంథములవలెనే యీ గ్రంథముగూడ రైల్వే వాఙ్మయముగనే తయారైనది. వీరవెంకయ్యగారు గాక మరొకరు ప్రకాశకులుగ నున్నచో గ్రంథమునం దన్ని వందల అచ్చుపారబాట్లు దొర్లియుండెడిది కావు. ఈవిషయమై గ్రంథకర్తయైనను యిందుకశ్రద్ధ వహించి

యజ్ఞంధులసిగ్గుచెల్లజేయుటకు సరిపితవుడైనభావశ్యాచార్యుగారు ప్రభుత్వరక్షతో గ్రంథప్రచురణాది కార్య కలాపములయందు కొంతమగమునంచి తమగ్రంథములు బహుజనాదరపాత్ర మగునట్లు చేసి కొందురని ఆశించెదము. “సంతానం”

వివాహతత్వము

బం. మల్లయ్యకాస్త్రిగారి గ్రంథమువై
బులుసు వెంకటరమణయ్యగారి విమర్శవై
చిన్న సమాధానము

పుట. ౫౯౪-౫౯౫ భారత-ఆశ్వయుజ భారతిలో

౧. “బ్రాహ్మద్యక్షుని వివాహములును వివాహ సంస్కారములు కాని వివాహములు కావని”. కాస్త్రిగారి మత మిదికాదు. ఈ యెనిమిదియు వివాహసాధనములని. ౭౩ పుట వివాహతత్వము చూడుడు.

౨. “కాని ప్రాచీన వాఙ్మయమునుబట్టి చూచినను గాంధర్వ వివాహము చేసుకొన్న భార్యాభర్తలు తిరిగి పెల్లితంతు జరిపినట్లు కనబడదు. ఇట్టిచో దువ్యంతి పుత్రుడు భరతుడు దుష్టనంతానమే కాకలసివచ్చును” అని.

వివాహతత్వము ౭౦ పుటలో - గాంధర్వానురపైకాచా...పశ్చిద్ధోమో విధీయతే” అని కాస్త్రిగారిచ్చిన వచనము ప్రాచీనవాఙ్మయములోనిది కాదంటామా?

౩. “కొన్నియెడల శ్రీకాస్తులుగారు తమమతమున శనుమాలముగ స్మృతుల మూలమును మార్చిరి” - ఇట్లు వ్రాయుట అశాస్త్రీయము. అట్లు భిన్నపాతములున్నవి. ఆయన శిష్యుడయిన పాతమును శ్రావణారంభే సరసము. కాక మీరిచ్చిన పాతములుగూడ వారిమతమునకు బాధకములు కావు. మీరిచ్చిన “అప్రాప్తాపి తాంతస్యైకవ్యాం దద్యా ద్యథావిధి” అపిశబ్దముకల్ల అప్రాప్త పథుయము దృఢపడినది. ఇందులోగూడ “అథావిధి కవ్యాకానమే” చెప్పబడినది. వివాహమునూ సృష్టపడలేదు.

గోవర్ధనాచార్య సప్తకవీసారము

క్రాంతి పైజా; తు. ౧౦౧; వెల రు. ౧-౦-౦.
రచయిత: పద్మిని సామల్యకారయణాస్త్రి,
తెలంగాణంబున, మహబూబ్ నగర్, ౧౧౦ బ్రాహ్మణ్.

గృహలక్ష్మీ కంఠాభరణము

క్రాంతి పైజా; తు. ౧౦౨; రచయిత: పద్మిని
మర్రి కృష్ణమూర్తి. ప్రకాశకులు: డాక్టరు కే. యస్. కేసరి, గృహలక్ష్మీ కార్యాలయము, మద్రాసు.

దివాంధము

క్రాంతి పైజా; తు. ౩౩; వెల రు. ౦-౫-౦,
రచయిత: పంపిణీ అంబేద్కర్.

భారతీయ కార్మికోద్యమ పరిక్ర

క్రాంతి పైజా; తు. ౧౦౩; వెల రు. ౦-౫-౦.
రచయిత: తమిళం వెంకటరామయ్య.

తు పా ను

జి. జామున

కొమ్మ పుట్టి డుగీడఁ గురియ భీమనుమట్టి పాంథులనొకకాబ్బ ముభజించె
కొల్లా పురపునర్తి కొలుపుల కీచింత, కొలిపువ్వు కులుకునవ్వులువెలార్చె
ఎఱిగారికటపునాఁ డీనింబరదుకాఖ లంబాదిదయ్య మలంకరింతె,
గరుహాలమంతు నాఖరికాన్పు లీజువ్వి పయికొమ్మ పయిఁ దెల్ల వార్చుకొనియె.
ధరణిపుట్టి ననాటివృత్తాంతములకు, కాననములైనయిమ్మ హాజములబ్రదుకు
మొన్నటికుపానుదీభర్షమున నశించి మూడువారాలకథలోనఁబూదిపోయె.

విలిసి కుపానుదెబ్బలకు జింది, జలాశయమందుఁబడ్డ, పూ
పులముఖసీమలం దొలఁగి పోవఁగలేదు విలాసలక్ష్మియూ
యెలల హాసంకుపాలుకముఖేందులఁ గ్రమ్మగలే దనూ! జల
ప్రళయనికాటినోటఁ దల వార్చినమాత్రవియోగమేనుముత.

